

**T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2012 YILI GAZİANTEP
İL ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN
ÇED, İZİN VE DENETİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP-2013

Ç NDEK LER

G R

A. Hava

- A.1. Hava Kalitesi
- A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar
- A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar
- A.4. Ölçüm stasyonları
- A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü
- A.6. Gürültü
- A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar
- A.8. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

B. Su ve Su Kaynakları

- B.1. Yüzey Su Kaynakları ve Potansiyeli
 - B.1.1. Yüzeysel Sular
 - B.1.1.1. Akarsular
 - B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar
 - B.1.2. Yeraltı Suları
 - B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri
 - B.1.3. Denizler
- B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi
- B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu
 - B.3.1. Noktasal kaynaklar
 - B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar
 - B.3.1.2. Evsel Kaynaklar
 - B.3.2. Yayıllı Kaynaklar
 - B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar
 - B.3.2.2. Diğer
- B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri
 - B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu
 - B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti
 - B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti
 - B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.
 - B.4.2. Sulama
 - B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı
 - B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı
 - B.4.3. Endüstriyel Su Temini
 - B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı
 - B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı
- B.5. Çevresel Altyapı
 - B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus
 - B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri
 - B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri
 - B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması
- B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü
 - B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar
 - B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı
 - B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

- B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği
- B.7. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

C. Atık

- C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)
- C.2. Hafriyat Toprakları, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları
- C.3. Ambalaj Atıkları
- C.4. Tehlikeli Atıklar
- C.5. Atık Madeni Yatakları
- C.6. Atık Pil ve Akümülatörler
- C.7. Bitkisel Atık Yatakları
- C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller
- C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)
- C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar
- C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar
- C.12. Tehlikesiz Atıklar
 - C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları
 - C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül
 - C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları
- C.13. Tıbbi Atıklar
- C.14. Maden Atıkları
- C.15. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

Ç. Kimyasalların Yönetimi

- Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar
- Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik

- D.1. Ormanlar ve Milli Parklar
- D.2. Çayır ve Mera
- D.3. Sulak Alanlar
- D.4. Flora
- D.5. Fauna
- D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları
- D.7. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

E. Arazi Kullanımı

- E.1. Arazi Kullanım Verileri
- E.2. Mekânsal Planlama
 - E.2.1. Çevre düzeni planı
- E.3. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

F. ÇED, Çevre Zin ve Lisans İşlemleri

- F.1. ÇED İşlemleri
- F.2. Çevre Zin ve Lisans İşlemleri
- F.3. Sonuç ve Değerlendirme Kaynaklar

G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları

- G.1. Çevre Denetimleri
- G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi
- G.3. İdari Yaptırımlar
- G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları
- G.5. Sonuç ve Değerlendirme Kaynakları

H. Çevre Etkinlikleri

I. İl Bazında Çevresel Göstergeler

1. Genel

- 1.1. Nüfus
 - 1.1.1. Nüfus Artış Hızı
 - 1.1.2. Kentsel Nüfus
- 1.2. Sanayi
 - 1.2.1. Sanayi Bölgeleri
 - 1.2.2. Madencilik

2. İklim Değişikliği

- 2.1. Sıcaklık
- 2.2. Yağış
- 2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı

3. Hava Kalitesi

- 3.1. Hava Kirleticileri

4. Su-Atıksu

- 4.1. Su Kullanımı
- 4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları
- 4.3. Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediyeler
- 4.4. Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu
- 4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı

5. Arazi Kullanımı

6. Tarım

- 6.1. Kırsal Tarım Alanı
- 6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi
- 6.3. Tarım İlaçları Kullanımı
- 6.4. Organik Tarım

7. Orman

8. Balıkçılık

9. Altyapı ve Ulaştırma

- 9.1. Karayolu ve Demiryolu Yolları
- 9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

10. Atık

- 10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı
- 10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması
- 10.3. Tıbbi Atıklar
- 10.4. Atık Yağlar
- 10.5. Ambalaj Atıkları
- 10.6. Ömrünü Tamamlamı Lastikler
- 10.7. Ömrünü Tamamlamı Araçlar
- 10.8. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
- 10.9. Maden Atıkları
- 10.10. Tehlikeli Atıklar

11. Turizm

- 11.1. Yabancı Turist Sayıları
- 11.2. Mavi Bayrak Uygulamaları

EK-1: I Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Ara tırma Formu

Açıklamalar

Bölüm I.Hava Kirlili i

Bölüm II.Su Kirlili i

Bölüm III.Toprak Kirlili i

Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları

TABLolar, GRAF KLER VE HAR TALAR L STES RAPORUN SONUNDADIR

ÖNSÖZ

Günümüzde medyanın gündeminin, gündelik sohbetlerin en başında çevre konusu birinci sırada yer almaya başlamıştır.

Artık her yaz sularımızın yetip yetmediğini, her kullandığımız yakıtlarla kirlenen havamızın ne kadar kirlenici olduğunu anbean takip ediyoruz.

Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşam ortamını yok edecek seviyelere ulaşmasının fark edilmiş olmasının da etkisi

büyükür.

Birleşmiş Milletler verilerine göre Dünya nüfusuna yaklaşıklık olarak her gün 250 bin, her yıl 93 milyon insan katılmaktadır. Bu durumda hızla artan dünya nüfusunun doğal kaynakları ne kadar etkilediği ve bu kaynaklar üzerinde ne kadar büyük baskı olacaktır tahmin etmek pek zor değildir. Doğal Yaşam alanları üzerindeki bu baskının sonucunda da 2050 yılına kadar 56 bin bitki türünün ve 3 bin 700 hayvan çeşidinin yok olması beklenmektedir.

Canlı türleriyle birlikte, yaşamın temel kaynakları olan su, hava ve toprağın kalite ve miktarı da büyük bir hızla azalıyor.

Tüm bu olumsuz gelişmeler insanın içini karartsa da, insanlarda ve toplumlarda gelişen çevre bilinci, insanlığın bu konuda da çözüm üretmeye muktedir olduğunu göstermektedir.

Çevre Kirlilikleri ile mücadele toplumlar için uygulanması zor kararlar içerdiği gibi, bireyler için basit uygulamaları da içermektedir. Bu mücadele, bir yarıyla sanayi tesislerinin karbondioksit emisyonlarını düşürecek filtre vb. pahalı yatırımların hayata geçirilmesiyle olduğu kadar, su sızdıran bir musluğu tamir ettirmek, gereksiz yere otomobil kullanmamak ya da fazladan yanan bir ışık gibi söndürmek gibi basit bazı adımlarla yürütmesi gerekmektedir.

Çevre kirliliğini önlemenin en önemli, kalıcı ve ekonomik yöntemi ise çevre bilincinin insanların zihninde yer almasını sağlamaktır.

İlimizde, gerek Valiliğimizce, gerekse de Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce yürütülen faaliyetler sonucunda çevre duyarlılığının giderek arttığını ve bu duyarlılık sonucunda, kurumların ve sanayi tesislerinin çevresel önlemler alınması konusunda daha hassas davrandıklarını gözlemlemekteyiz.

İlimizde gerek hava kirliliği, gerek su kirliliği, gerekse de atık kirliliği konusunda yaşanan gelişmeler ve ulaşılan çabalar da standartlar uzun yıllara dayalı bu yönlerdeki çabaların ürünüdür.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzün uygulamadaki çalışmalarının yanında yürüttüğümüz çabaların yanında, istatistiksel ve envanter içerikli çabalarının ürünü olarak "Gaziantep Çevre Durum Raporu" önemli bir yer tutmaktadır ve ilimizin çevresel önlemler açısından ulaşılan seviyeyi gözler önüne sermektedir.

Bilgiye sahip olmanın çözüm üretmenin en önemli adımı olduğunun bilinciyle, bu çabayı gösteren İlçe Müdürlüğümüzü kutluyorum ve bu çabanın uzun yıllara yayılmasını temenni ediyorum.

M. ATA ERPOLAT
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

GR

Gaziantep, ülkemizin sürdürülebilir kalkınma sürecinde ekonomik ve sosyal gelişme dinamiklerini içinde barındıran Ortadoğu ve batı arasında ekonomik entegrasyonu sağlayan ve aynı zamanda kültürel köprü görevi gören önemli bir ildir. Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan, tüccarların, bilgelerin, fikirlerin, dinlerin ve kültürlerin yolu olan dünyaca ünlü 2000 yıllık Pek Yolu'nun üzerinde kurulmuş ve yükselmiş olması, Pek Yolu'nun Anadolu'ya açılan kapısı konumunda olan Gaziantep'in karakteristik özellikleri olan üretkenlik ve ticari kabiliyetin temellerini oluşturmuştur. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ilin etkisi altında tutarken son yıllarda turizm alanında da ciddi yatırımlar yapmaktadır. Gerçekleştirdiği üretim ve ihracat hacmi ile ülkemiz ekonomisine yön veren illerin başında gelmektedir.

LN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşamayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyük şehir statüsü ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 6. büyük kentidir. İlimizin nüfusu 1.799.558 olup Nüfus yoğunluğu, merkez ilçelerde kilometrekarede 421 kişidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde % 317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç olmasıdır.

LN COĞRAFİ DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı doğuda ilin anlurfa'yla arasında ki doğu sınırı çizer.

İlimizin doğusunda anlurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır.

Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık % 52'si dağlar, % 27'si ise ovalar kaplanmaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülükbaba, Sam, Ganibaba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. Şahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağlarında kaynaklanan Bozatl (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağlarından doğan Alleben Deresi ve Şahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır.

Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiçbir doğu göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajların yapılmıştır. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey-Şehitkamil) birbirinden ayırır.

İl merkezinin yakınında hiçbir doğu orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülükbaba ve Burç ormanlıkları).

L N KL M

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz iklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlün güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yazın en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağ alır. En çok yağ ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

L N EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindedir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafî yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin ilendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticaretle yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı %13'tür. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemişi ileme ve ihracatının %85'ini, makarna ileme ve ihracatının %60'ını, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşuyor, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin sularıyla sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızı biber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti olduğu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunduğu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi olduğu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında olduğu, Tarihi pek yolunun da buradan geçmesi, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

Gaziantep; gezilip görünmeye değer tarihi, turistik ve doğal güzellikleri, Kurtulu Savaşı ve Antep savunması hatıraları, yaylaları, ovaları, öğren yerleri, leziz yemekleri, değerli el sanatları, camileri, türbeleri, medreseleri, Antep evleri, hanları, hamamları, kастelleri, kiliseleri, adını verdi i baklavası ve fıstığı, sanayisi, insanların kendine has çalı kanlı ve sıcaklığı ile geçmi in ve gelece in bir arada yaşandığı Gaziler şehridir

İL MÜDÜRLÜ ÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüümüzde 11 ilçe Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 136 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden 6 Çevre Mühendisi, 2 Kimya Mühendisi, 2 Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 şehir Plancısı, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 Makine Teknikeri, 2 Teknisyen ÇED, izin ve Denetim ilçe Müdürlüğünde; 5 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi Çevre Yönetimi ilçe Müdürlüğünde görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme imine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem olmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azotoksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi kararlaştırılması da Çizelge A.1’de verilmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Kararlaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoluyla yayılan emisyonların yanı sıra yerleşik tesislerin, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topografik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük emisyonlarımızda özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüsü ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlacıklar veya katı partiküller oluşur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak değerlendirilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarıyla NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, ciddi akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taşı ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. Bu partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek derişime ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek derişimler ulaşmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nun global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır derişimleri tespit edilmiştir.

inversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasını engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nun ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkı ıklıktır. Sıvık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşıır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sıvıklıkta, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurum (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurum gürültü, titreşim ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurum, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alayları ile lenmesi, kurum içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurumlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurum içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurum oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncül bileşikler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon deri oranı Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirlleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur.

Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi deri oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında ölen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

GAZ ANTEP'DE ISINMADAN KAYNAKLANAN HAVA KİRLİLİĞİ

Gaziantep'te hava kirliliği mevsimsel özellik göstermektedir. Kış ayları, sonbaharın geç dönemleri ile ilkbaharın erken dönemlerinde hissedilen ve tespit edilen kirlilik mevcuttur. Bu durum Gaziantep'te hava kirliliği kaynağının sanayiden ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan bir kirliliğin de il, ısınmadan kaynaklanan bir hava kirliliğinin etkin olduğunu göstermektedir.

Gaziantep'te, gerek sanayi tesislerinin yoğunluğu alanların yer seçimlerinin hava kalitesi bakımından doğru yapılmaması, gerekse de sanayide ayrıntılı olarak kullanılan enerji kaynaklarının (elektrik, doğalgaz) kirlitici vasıflarının düşük olması nedeni ile kent yerleşimi üzerinde sanayi tesislerinden kaynaklı hava kirliliğinin etkisi oldukça düşüktür.

İlimizde, özellikle ısınma amaçlı olarak fosil yakıtların kullanımının son yıllarda artması sebebiyle, ülkemizdeki hava kirliliğinde artışlar meydana gelmiştir. Bu kirliliğinin nedeni ise, yakıt türünün ve çeşidinin kirlitici vasfının yüksek olmasıdır.

Çizelge A.2 – İlimizde Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Ç M,2013)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				Kül (%)
			Alt Isıl De eri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	
thal Kömür	Rusya –	220.000	7498	22,48	0,35	2,78	4,30
thal Kömür	G.Afrika	250.000	6522	29,16	0,64	8,4	3,32
Yerli Kömür	Zonguldak	55.000	5822	23,15	1,39	8,1	12,81
Prina	G.Antep	5.000	4111	1,0 Yag	81 Na	9,1	

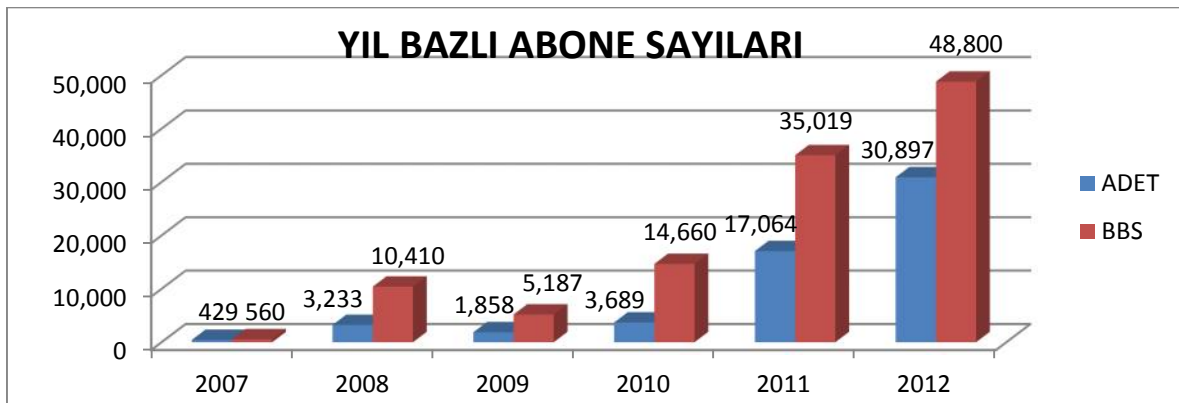
İlimizde doğalgaz çalışmaları 2004 yılında başlamıştır. 2006 yılında Organize Sanayi Bölgesi doğalgaz kullanmaya başlamıştır. Meskenlerde ise doğalgaz altyapı çalışmaları devam etmekte birlikte Karşıyaka –Merve şehir bölgesine doğalgaz Kasım 2007 yılında verilmeye başlanmıştır. 2008 yılı sonunda da şehrin yeni yerleşim alanları Atatürk Mah. ve Batıkent Mahallesi doğalgaz verilmiş meskenlerde kullanılmaya başlanmıştır.

Çizelge A.3 – İlimizde Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Gazda ,2013)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl De eri (kcal/kg)
Konut	99.506.984	8250
Sanayi	282.244.772	8250

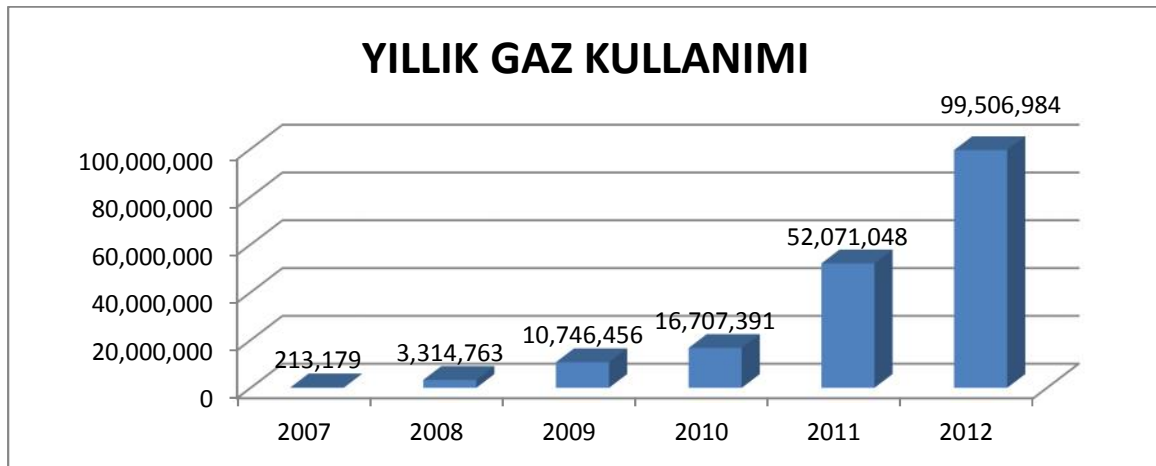
2012 yılı sonu itibari ile Gaziantep ilinde (Merkez ilçeler) toplam **365.150** adet hane vardır ve doğalgaz abone sayısı **114.636**'dir. Doğalgaz kullanım yüzdesi % 31'dir. Bu rakamdan da görüldüğü üzere **ilimizde doğalgaz kullanım oranı henüz istenilen ve hedeflenen düzeyde değildir.** Gaziantep ili hava kalitesi ölçüm sonuçları incelendiğinde SO₂ değerlerinin normal olduğu, ancak PM10 değerlerinin sınır değerleri dönem dönem aşıldığı görülmektedir.

Grafik A.1- İlimizde doğalgaz abone sayısında yıllara göre yaşanan değişim(Gazda ,2013)

Çizelge A.4- limizde doğalgaz abone sayısında yıllara göre yaşanan değişim (Gazda, 2013)

ABONELİK	Yıllık Sayılar		Kümülatif Sayılar	
	ADET	BBS	ADET	BBS
2007	429	560	429	560
2008	3.233	10.410	3.662	10.970
2009	1.858	5.187	5.520	16.157
2010	3.689	14.660	9.209	30.817
2011	17.064	35.019	26.273	65.836
2012	30.897	48.800	57.170	114.636

Grafik. A.2- limizde doğalgaz Evsel Isınma kullanım miktarında yıllara göre yaşanan değişim (Gazda, 2013)

SANAYİDEN KAYNAKLANAN HAVAYI KİRLİLETTİRİMLER

Gaziantep nüfusu ve endüstrisi hızla büyüyen büyük şehirlerimizden birisidir. limizde son 50 yılda kaydedilen hızlı değişim, tarihi ve kültürel zenginliğin yanı sıra, bilim ve teknolojik gelişmelere açık bir kent olarak da adından söz ettirmektedir. limizdeki nüfus artışı, sanayile gelişme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak Hava Kalitesinde de düşüş olarak değişim yaşanmaktadır.

Gaziantep'te hava kalitesi üzerine etkisi olan başlıca kaynakların Organize Sanayi Bölgesi, Küşget Sanayi Bölgesi, Körkün Sanayi Bölgesi, Mücavir Alan Sınırlarına yakın olan Taş Ocakları, Çimento Fabrikaları, Konutlar ve Motorlu taşıtlar olduğu görülmektedir.

800'e yakın işletmenin bulunduğu Organize Sanayi Bölgesi şehrin 10 km kuzeyinde bulunmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde bulunan hava kirleticileri OSB'nin şehre olan uzaklığı ve şehrin hakim rüzgar yönünün batı-doğu istikametinde olmasından dolayı, şehir merkezinin hava

kalitesi üzerine etkisi bulunmamakla beraber, OSB'nin Gaziantep genel hava kalitesi üzerine etkisi mevcuttur.

Çizelge A.5– limizde Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Ç M,2013)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				Kül (%)
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	
İthal Kömür	Rusya-G.Afrika	124.566	7498	22,48	0,35	2,78	4,30

Çizelge A.6 – limizde Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Gazda ,2013)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	99.506.984	8250
Sanayi	282.244.772	8250

Çizelge A.7 – limizde Kullanılan Fueloil Miktarı (Bilim,Sanayi ve Teknoloji 1 Md.,2013)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	-	-	-
Sanayi	844.322 ton	9300	1,5

Resim A.1 – İlimizde Sanayiden bir görünüm

Küsget Sanayi ve Körkün Sanayi Bölgelerinde küçük ve büyük ölçekli sanayi tesisleri bulunmaktadır. Bu bölgeden kaynaklanan kirlenici unsurlarda bu bölgenin şehir merkezine olan uzaklığı sebebiyle şehir merkezinin hava kalitesini etkilemektedir.

Şehir muhtelif bölgelerinde bulunan tesislerin ocaklarının doğrudan yerleşim alanları üzerine bir etkisi olmamakla birlikte, bu tesislerin faaliyetleri sonucu oluşan toz şehrin hava kalitesi üzerine olumsuz etkiler oluşturmaktadır.

TRAFİKTEN KAYNAKLANAN HAVA KİRLİLİĞİ

Şehrimizde, motorlu taşıtlardan kaynaklanan kirlenicilerin hava kirliliği üzerine etkisi de mevcuttur. Özellikle sabah saatlerinde organize sanayi bölgesine ilişkin taşıyan servisler ve belediye otobüslerinin egzozlarından çıkan dumanlar havayı olumsuz etkilemektedir.

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde 1996-2006 yılları arasında 3 adet yarı otomatik hava ölçüm cihazı ile 2006'dan itibaren de 1 adet tam otomatik ölçüm cihazı ile şehrimizin PM ve SO₂ hava ölçüm değerleri kontrol edilmektedir. Hava Ölçüm istasyonumuz Meteoroloji istasyonumuzun Bahçesinde kuruludur.

Resim A.2- Hava Ölçüm İstasyonunun Yeri

Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri

Çizelge A.8- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Ç M,2013)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	PM	CO	O ₂	HC	NO _x
Metoroloji		X	X				

GAZ ANTEP’TE MEVCUT HAVA KALİTESİ DURUMU

İlimizde özellikle fosil yakıtların kullanımının son yıllarda artması sebebiyle, şehirimizdeki hava kirliliğinde de değişimler meydana gelmiştir. Gaziantep ili son 5 yıllık hava kalitesi ölçüm sonuçları Çizelge A-9’da görülmektedir.

Çizelge A.9- Son be yıllık hava kalitesi ölçüm değerleri (Çizim, 2007-2012)

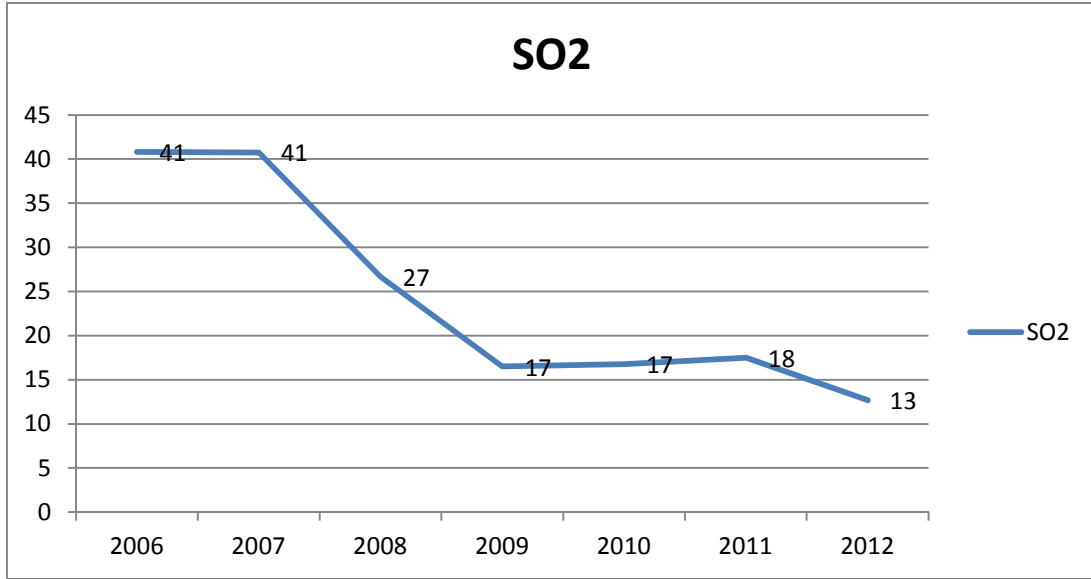
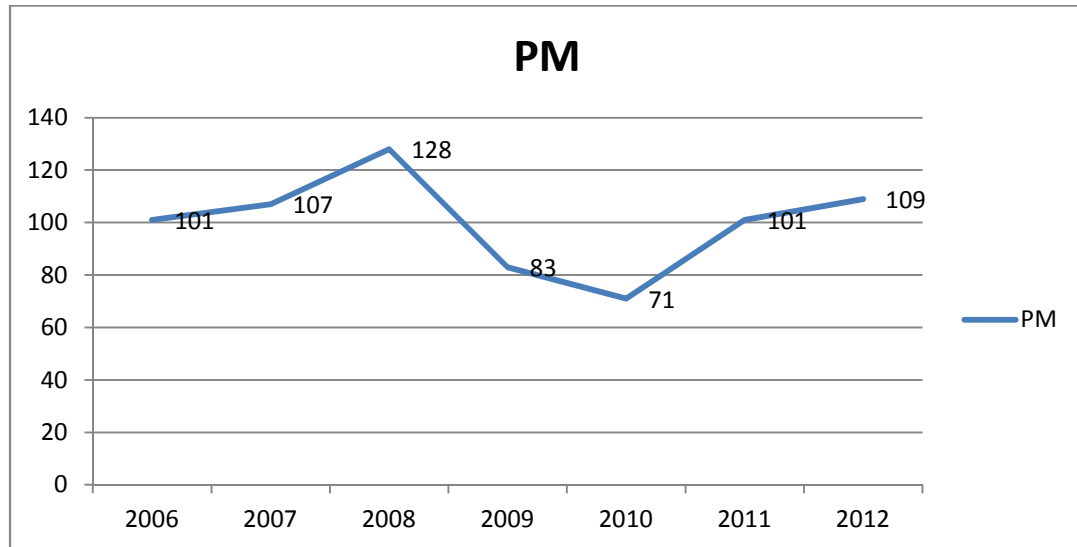
		OC AK	SUB AT	MA RT	N İS AN	MA YIS	HAZ RAN	TEM MUZ	AGUS TOS	EY LÜ L	EK M	KA SİM	ARA LIK	YILLIK ORTAL AMA
2007	S O 2	103	46	23	6	3	3	3	189	7	10	27	69	41
	P M	149	135	99	67	141	75	70	75	92	138	141	-	107
2008	S O 2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	15	62	27
	P M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	128	-	128
2009	S O 2	61	12	10	9	8	8	8	11	8	11	23	29	17
	P M	-	137	85	68	54	72	46	46	46	113	122	120	83
2010	S O 2	30	32	22	6	5	4	3	5	5	5	41	43	17
	P M	124	124	104	48	27	36	25	35	34	67	97	134	71
2011	S O 2	42	32	25	4	2	4	4	4	6	7	27	53	18
	P M	143	120	95	96	68	54	66	63	88	112	122	183	101
2012	S O 2	19	32	14	3	8	9	5	5	5	8	10	34	13
	P M	130	132	112	85	74	78	77	73	138	164	141	-	109

Gaziantep’te hava kalitesi ölçümleri 1996-2005 tarihleri arasında manuel olarak yapılmaktayken, ilimize 2005 yılında otomatik hava kalitesi ölçüm cihazının kurulması ile 2006 yılından itibaren ölçüm verileri AB Standartlarına uygun hale gelmiştir.

Çizelge A.10-: Gaziantep'in kı dönemlerinde (Ekim-Mart) günlük SO₂ ve PM ölçümleri ortalama değerler (µg/m³) (Ç M,1997-2012)

		Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	ubat	Mart	Ortalama
1997	SO ₂	9,4	71,8	104	105	129	88	85
	PM	46	84,7	104	136	143	88	100
1998	SO ₂	9	26	89	111	116	84	73
	PM	29	53	92	109	98	66	75
1999	SO ₂	11	121	165	130,5	115	95	101
	PM	32	96	169	108	73	65	91
2000	SO ₂		103	115	84	108	130	108,0
	PM		108	118	112	108	88	107
2001	SO ₂			133	85	137	85	110,0
	PM			113	120	109	76	105
2002	SO ₂			39	142	99	80	90,0
	PM			139	138	98	78	113
2003	SO ₂		47	72	126	25	20	58,0
	PM		91	91	118	94	110	101
2004	SO ₂		71	86	56	39	29	58
	PM		106	74	45	51	49	65
2005	SO ₂	50	89	110	128	89	51	86
	PM	90	125	165	82	74	42	96
2006	SO ₂	5	73	159	81	61	29	68
	PM	79	120	150	125	145	107	121
2007	SO ₂	10,3	26,5	69	101	45	23	46
	PM	138,2	140,7	123	149	134	98	130
2008	SO ₂	2	18,2	60	132	47,9	22,3	47
	PM	96	133,4	168	130,9	126	138,2	132
2009	SO ₂	11,3	23,2	28,8	54	13	10,3	23
	PM	114	124,8	120,5	153,4	171	134,1	136
2010	SO ₂	4	44	44	34	36,1	29,8	32
	PM	67	96	138	125	123	103,8	109
2011	SO ₂	6	25	52	41	32	24	30
	PM	112	124	192	151	122	99	133
2012	SO ₂	19	32	14	5	8	10	34
	PM	130	132	112	138	164	141	-

Gaziantep'te özellikle 1998 yılından 2000 yılına kadar kömür kullanımı ekonomik sebeplerden dolayı çok fazla artmıştır. Kömür kullanımının artması ve o zamanlarda alternatif bir yakıt bulunmaması ve tedbirlerin yetersizliği sebebiyle hava kirliliği bu dönemlerde artmıştır. Ancak, Doğal Gazın 2007 yılından itibaren şehir kullanımına verilmesi ile birlikte yıllar geçtikçe doğal gaz kullanım oranı da yaygınlaşacağından hava kirliliğinde önemli azalmalar beklenmektedir. Bu öngörülerimizi aşağıda verilen grafiklerde doğrulamaktadır.

Grafik A.3- 2006- 2012 yılları ortalama yıllık SO₂ alıcı ortam konsantrasyon grafi i (Ç M,2013)**Grafik A.4-** 2006- 2012 yılları ortalama yıllık PM₁₀ alıcı ortam konsantrasyon grafi i (Ç M,2013)

Gaziantep'te özellikle geçtiğimiz son 5 yıllık periyotta konutlarda kömür kullanımının artması nedeniyle hava kalitesi bozulmuştur. Aynı zamanda son 5 yıllık zamanda şehrimizde bulunan motorlu kara taşıtlarında da önemli bir artış olmuştur.

Gaziantep'te nüfus yoğunluğu ile birlikte özellikle Karata, Deirirçi, Sarıgüllük, kent merkezindeki düşük rakımlı bölgeler ve şehrin özellikle doğu ve güneydoğusunda bulunan kenar semtlerde çok fazla kullanılan kömür hava kirliliğinin birinci derecedeki nedenidir. Buna bağlı olarak,

ehir merkezinde özellikle kış aylarında hava sirkülasyonunun az olması ve basınç etkisiyle kirletici gazlar şehrin alçak bölgelerinde yoğunlaşmaktadır.

Son yıllarda şehirlerimizde meteorolojik inversiyon olayı ile de karşılaşmaktadır. Bilindiği üzere inversiyon soğuk hava katmanının daha yukarıdaki sıcak hava katmanı tarafından tutulmasıyla oluşan atmosfer olayıdır. Rüzgar olmadığı zaman, kirleticilerin dağılması olanağı bulunamamakta ve hava bir nevi asılı kalmaktadır. Inversiyon olayının olduğu günlerde havada bulunan partikül ve kirleticiler sabit durumda kalmaktadır. Bu durum da hava kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Çizelge A.11- Gaziantep hava kalitesi uyarı eşiği istatistik tablosu (Çevre Bakanlığı, 2013)

GAZ ANTEP HAVA KALİTESİ UYARI EŞİĞİ İSTATİSTİK TABLOSU (PM10)				
YILLAR	2009	2010	2011	2012
KRİTİK DEĞER	PM ₁₀	PM ₁₀	PM ₁₀	PM ₁₀
1.SEVİYE UYARI EŞİĞİ 260 µg/m ³ -Aşan Gün Sayısı	3	8	4	5
2.SEVİYE UYARI EŞİĞİ 400 µg/m ³ -Aşan Gün Sayısı	0	2	0	0
3.SEVİYE UYARI EŞİĞİ 520 µg/m ³ -Aşan Gün Sayısı	0	0	0	1
4.SEVİYE UYARI EŞİĞİ 650 µg/m ³ -Aşan Gün Sayısı	0	0	0	0

Grafik A.5- Hava kalitesi uyarı eşiği aşım gün sayısı grafiği (Çevre Bakanlığı, 2013)

Çizelge A.12 Hava kalitesi uyarı e i i a ım gün sayısı(Ç M,2013)

GAZ ANTEP HAVA KALİTESİ UYARI E İ İ A İ M GÜN SAYISI(Ç M,2013)				
YILLAR	2009	2010	2011	2012
K RLE T C	SO ₂	SO ₂	SO ₂	SO ₂
1.SEV YE UYARI E 500 µg/m ³ -A an Gün Sayısı	0	0	0	0
2.SEV YE UYARI E 850 µg/m ³ -A an Gün Sayısı	0	0	0	0
3.SEV YE UYARI E 1100 µg/m ³ -A an Gün Sayısı	0	0	0	0
4.SEV YE UYARI E 1500 µg/m ³ -A an Gün Sayısı	0	0	0	0

limizde hava kalitesi ile do rudan ili kili verilere göz attı ımızda;

Yasal mevzuat do rultusunda Hava kirlili i ile mücadelede sorumlu kurumlar, Çevre ve ehircilik İl Müdürlü ü, Büyük ehir Belediyesi Ba kanlı ı ve İlçe Belediye Ba kanlıklarıdır.

Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirlili inin Kontrolü Yönetmeli i çerçevesinde katı yakıt satı izin belgesi alan i letme sayısının 281'dir.

Çizelge A.13- Yıllar itibari ile SO2 ortalama sınır de erleri (Ç M,2013)

YILLAR	2009	2010	2011	2012	2013
KVS-SINIR DE ER (GÜNLÜK)	370 µg/m ³	340 µg/m ³	310 µg/m ³	280 µg/m ³	250 µg/m ³
KVS-SINIR DE ER A AN GÜN SAYISI	0	0	0	0	
UVS-SINIR DE ER KI DÖNEM	225 µg/m ³	200 µg/m ³	175 µg/m ³	150 µg/m ³	125 µg/m ³
KI DÖNEM	24	29	31	20	
ORTALAMA YILLIK ORTALAMA SINIR DE ER	150 µg/m ³	150 µg/m ³	150 µg/m ³	150 µg/m ³	150 µg/m ³
YILLIK ORTALAMA	17	17	18	13	

Çizelge A.14- Yıllar itibari ile PM10 ortalama sınır de erleri (Ç M,2013)

PM	YILLAR	2009	2010	2011	2012	2013
	KVS-SINIR DE ER (GÜNLÜK)	260 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	220 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	180 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	140 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
	KVS-SINIR DE ER A AN GÜN SAYISI	3	8	40	85	
	UVS-SINIR DE ER KI DÖNEM	178 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	156 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	134 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	112 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	90 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
	KI DÖNEM	121	108	129	136	
	ORTALAMA YILLIK ORTALAMA SINIR DE ER	132 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	114 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	96 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	78 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
	YILLIK ORTALAMA	87	71	101	109	

Çizelge A.15- Egzoz Emisyon Ölçüm Verileri (Ç M,2013)

Yılla r	Ölçüm Yaptıran Araç Sayısı	Trafi e Kayıtlı Araç Sayısı	Ölçüm Yaptıran Araç Oran %	Ölçüm Yapan stasyon Sayılı
2003	51.919	--	--	1 adet (Vakıf)
2004	53.320	--	---	1 adet (Vakıf)
2005	55.351	117.242	%41,9	1 adet (Vakıf)
2006	55.589	132.116	%38,2	1 adet (Vakıf)
2007	27.788	157.873	%17,6	17 Adet (Özel Servis)
2008	35.788	173.778	%20,6	14 Adet (Özel Servis)
2009	27.836	188.192	%15,1	18 Adet (Özel Servis)
2010	89.560	223.944	%34,6	22 Adet (Özel Servis)
2011	112.200	227.169	%49,39	27 Adet (Özel Servis)
2012	118.197	244.766	%48,30	28 Adet (Özel Servis)

Çizelge A.16- Hava kirliliği ceza ve el konulan kömür miktarı (Ç M,2013)

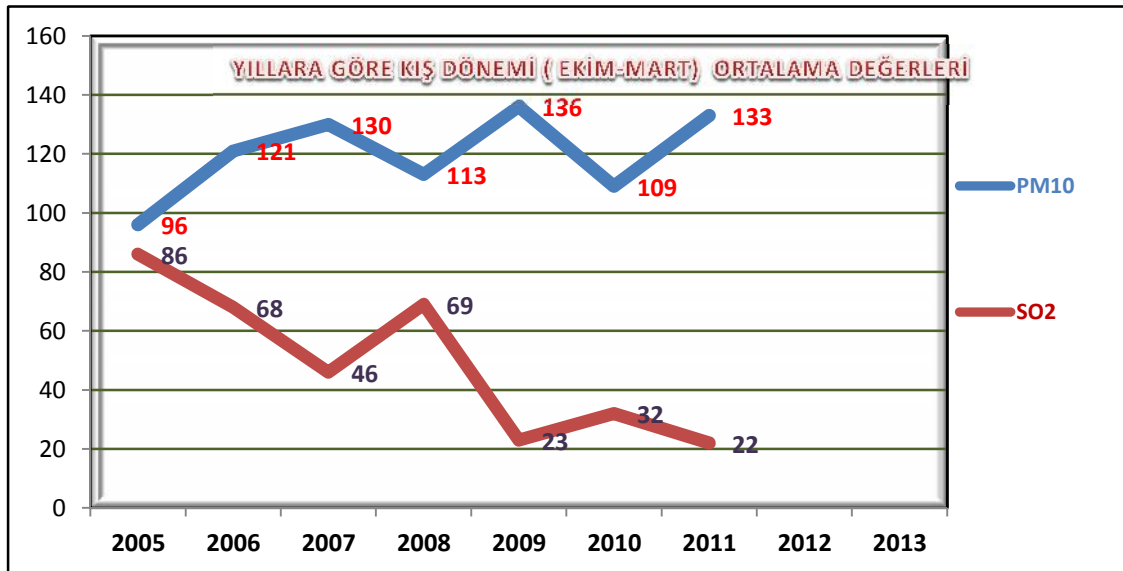
YILI	Kişi / Firma	El konulan Kömür Miktarı (kg)	İdareye Gönderilen Miktar (kg)	Yediğine Alınan Kömür Miktarı (kg)	Uygulanan Ceza Miktarı (TL)
1994-2003	169	2.139.780	1.088.665	1.051.115	76.033,61
2004	12	217.145	0	217.145	7.524,99
2005	11	157.660	0	157.660	10.678,87
2006	7	86.140	0	86.140	144.000,00
2008	7	81.850	0	81.850	20.799,00
2009	11	159.550	0	159.550	54.348,00
2010	16	342.550	0	342.550	134.878,00
2011	10	115.410	0	93.430	61.768
2012	19	313.6	0	313.6	9.420
Toplam	239	3.314.035	1.088.665	2.225.370	502.096

Çizelge A.17- Yıllara göre kış dönemi ortalama değerleri (Ç M,2013)

YILLARA GÖRE KIŞ DÖNEMİ (EKİM-MART ALTI AYLIK DÖNEM) ORTALAMA DEĞERLERİ									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
SINIR DEĞER (µg/m ³) SO ₂	250	250	250	250	225	200	175	150	125
SINIR DEĞER (µg/m ³) PM ₁₀	200	200	200	200	178	156	134	112	90
PM ₁₀	96	121	130	113	136	109	133	124	
SO ₂	86	68	46	69	23	32	22	21	

İlimizde bir adet hava kalitesi ölçüm cihazı bulunmaktadır. Bu ölçüm cihazı 1.500.000 nüfuslu bir şehir için yetersizdir. Şehrimize en az iki ölçüm cihazı daha gerekmektedir.

Grafik A.6- Yıllara göre kış dönemi ortalama değerleri (Ç M,2013)

Gaziantep’de PM ve SO₂ hava ölçüm değerleri kontrol edilmektedir. Saat başı veriler internetin <http://www.havaizleme.gov.tr> adresinden yayınlanmaktadır.

A.4. Ölçüm stasyonları

Çizelge A.18- 2012 yılı Günlük PM Hava Ölçüm değerleri (Ç M,2013)

GAZ ANTEP L 2012 YILI		OCAK	UBAT	MART	N SAN	MAYIS	HAZ RAN	TEMMUZ	A USTOS	EYLÜL	EK M	KASIM	ARALIK	KI DÖNEM GÜNLÜK SINIR DE ER 2012
PM10 ÖLÇÜM DE ERLER		PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	PM10	
GÜN	SAAT	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	
1	24:00:00	128	81	61	95	168	40	50	59	73	277	169	190	140
2	24:00:00	142	140	67	100	121	54	45	64	56	249	214	158	140
3	24:00:00	192	260	69	94	89	66	46	67	107	230	176	165	140
4	24:00:00	246	226	39	87	57	78	57	71	122	156	179	63	140
5	24:00:00	235	263	65	95	60	64	62	51	124	140	231	98	140
6	24:00:00	138	203	81	111	-	71	58	64	130	-	206	114	140
7	24:00:00	117	113	186	110	-	60	54	62	127	-	183	70	140
8	24:00:00	113	93	194	108	46	61	58	83	126	-		133	140
9	24:00:00	81	71	140	118	80	58	57	74	92	96	132	101	140
10	24:00:00	198	53	79	71	-	79	61	66	132	109	120	60	140
11	24:00:00	190	154	67	112	-	95	78	65	150	114	48	79	140
12	24:00:00	137	156	138	30	156	89	70	69	149	113	50	169	140
13	24:00:00	-	151	630	42	82	78	65	76	104	155	144	134	140
14	24:00:00	96	209	179	83	53	92	83	81	106	156	137	100	140
15	24:00:00	52	155	40	87	43	103	64	75	198	229	143	150	140

2012 İL ÇEVRE DURUM RAPORU

16	24:00:00	43	72	52	56	56	143	81	66	148	249	161	131	140
17	24:00:00	70	43	67	57	47	98	73	67	151	262	146	144	140
18	24:00:00	147	41	116	93	84	89	70	56	135	272	116	134	140
19	24:00:00	84	73	139	50	89	69	78	53	116	286	142		140
20	24:00:00	77	115	138	42	88	79	79	49	76	281	141		140
21	24:00:00	153	156	101	49	39	136	78	47	106	80	155	24	140
22	24:00:00	96	147	68	67	41	87	98	53	115	124	110	50	140
23	24:00:00	131	195	79	58	73	70	94	59	100	74	63		140
24	24:00:00	169	175	94	59	56	87	84	66	112	109	92		140
25	24:00:00	123	113	78	65	60	89	96	66	121	40	75	104	140
26	24:00:00	-	81	124	71	40	71	85	82	154	78	112		140
27	24:00:00	123	113	-	80	46	62	129	76	190	123	144		140
28	24:00:00	78	103	61	104	56	65	125	91	229	138	155		140
29	24:00:00	145	41	60	144	105	46	108	97	279	141	160		140
30	24:00:00	145		69	189	79	51	100	150	270	170	180		140
31	24:00:00	96		64		48		71	130		176			140
KVS SINIR DE ER		140	140	140	140					140	140	140	140	
AYLIK ORTALAMA		129	131	112	84	73	78	76	72	137	165	141	113	A AN GÜN SAYISI
GÜNLÜK SINIR DE ER A AN GÜN SAYISI		11	13	1						10	16	24	11	86

Çizelge A.19- 2012 yılı Günlük SO₂ Hava Ölçüm değerleri (Ç M,2013)

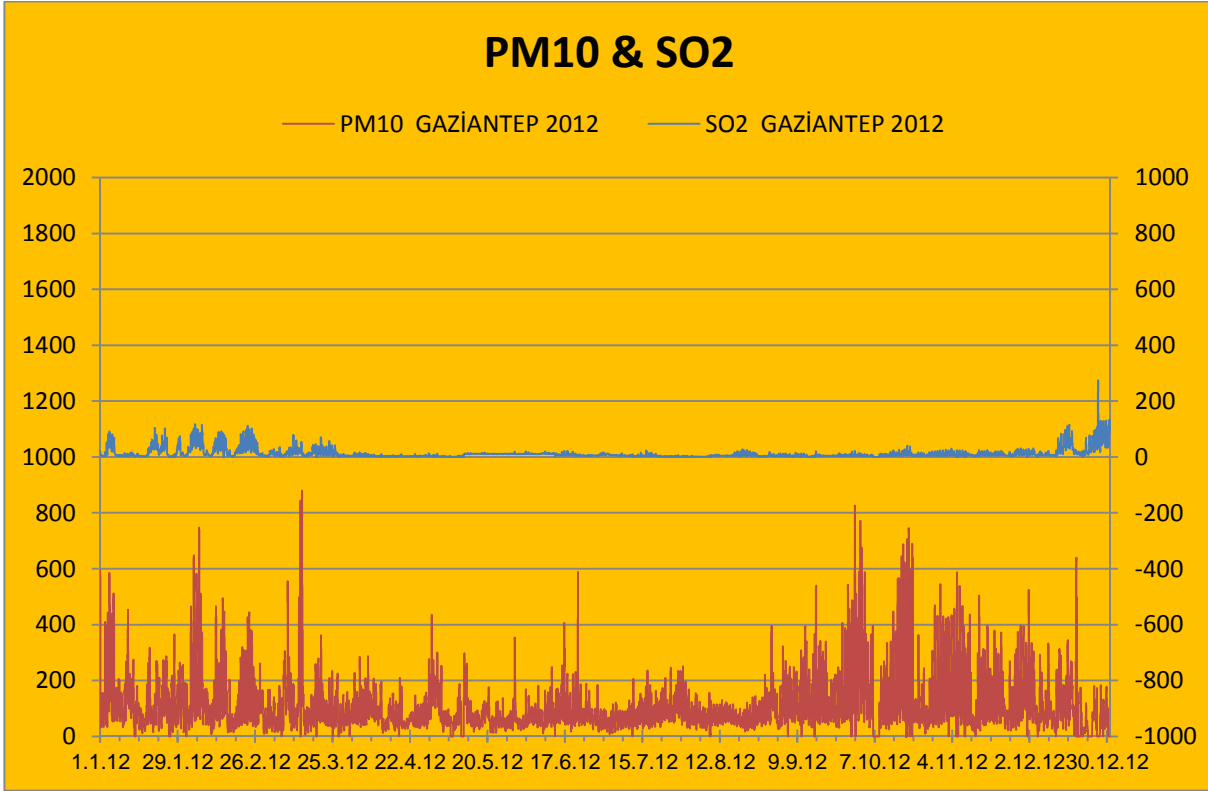
GAZ ANTEP L		OCAK	UBAT	MART	N SAN	MAYIS	HAZ RAN	TEMMUZ	A USTOS	EYLÜL	EK M	KASIM	ARALIK
2012 YILI													
SO ₂ ÖLÇÜM DE ERLER		SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2	SO2
GÜN	SAAT	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3
1	24:00:00	5	12	2	5	2	10	8	1	2	6	9	14
2	24:00:00	6	33	13	5	0	10	9	0	5	5	10	12
3	24:00:00	27	66	14	6	1	11	7	0	4	4	12	16
4	24:00:00	51	63	7	5	0	10	6	0	3	3	10	7
5	24:00:00	40	63	14	6	0	10	5	0	4	4	12	10
6	24:00:00	15	59	6	5	-	9	5	0	3	-	11	8
7	24:00:00	5	21	4	4	-	10	7	1	1	-	10	8
8	24:00:00	5	12	12	3	1	11	5	3	5	-	-	12
9	24:00:00	5	5	15	2	1	13	4	5	4	6	7	7
10	24:00:00	6	10	29	1	0	11	5	5	4	5	7	6
11	24:00:00	6	37	26	2	6	11	4	5	4	5	6	10
12	24:00:00	9	47	21	1	10	10	1	4	2	7	5	30
13	24:00:00	3	47	22	1	10	9	3	4	0	8	10	29
14	24:00:00	5	46	5	1	10	6	4	5	0	7	10	51
15	24:00:00	1	32	4	2	10	7	4	4	5	8	10	69
16	24:00:00	2	9	8	1	10	7	8	4	4	8	10	59

2012 İL ÇEVRE DURUM RAPORU

17	24:00:00	16	1	16	1	11	7	4	7	4	11	9	47
18	24:00:00	34	6	25	3	10	9	6	9	4	13	9	19
19	24:00:00	47	19	20	1	10	7	4	5	3	12	10	14
20	24:00:00	42	33	28	1	10	6	2	17	3	7	11	12
21	24:00:00	18	38	21	1	10	5	2	8	3	5	12	16
22	24:00:00	42	42	17	1	0	5	0	9	3	7	10	23
23	24:00:00	42	57	20	2	10	5	0	8	3	7	5	28
24	24:00:00	15	51	18	1	10	4	1	9	5	6	9	42
25	24:00:00	-	42	15	2	10	5	0	4	5	5	6	47
26	24:00:00	-	26	10	2	10	5	1	1	5	7	8	85
27	24:00:00	-	9	-	3	10	5	1	2	5	8	14	69
28	24:00:00	-	5	4	3	10	5	0	1	7	9	15	84
29	24:00:00	-	2	3	2	11	6	1	3	7	9	11	69
30	24:00:00	-		3	2	9	10	1	7	5	8	13	68
31	24:00:00	-		2	-	10	-	0	4	-	8	-	73

UVS SINIR DE ER	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
AYLIK ORTALAMA	19	31	14	3	7	8	4	4	4	4	7	10	33
GÜNLÜK SINIR DE ER A AN GÜN SAYISI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Grafik A.7- limizde hava ölçüm stasyonunun PM ve SO2 Parametresi Saatlik Değer Grafiği (Ç M,2013)

Çizelge A.20- limizde Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama (Ç M,2013)

Metoroloji	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*
Ocak	19	0	129	11
ubat	31	0	131	13
Mart	14	0	112	1
Nisan	3	0	84	0
Mayıs	7	0	73	0
Haziran	8	0	78	0
Temmuz	4	0	76	0
Austos	4	0	72	0
Eylül	4	0	137	10
Ekim	7	0	165	16
Kasım	10	0	141	24
Aralık	33	0	113	11
ORTALAMA	12		109	86

* Sınır değerini aştığı gün sayısı

Çizelge A.21 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği 2012 Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri (Ç M,2013)

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kurulu	1 saatlik ortalama sınır değeri (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değeri (mg/m ³)	Aşılması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değeri aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değeri (mg/m ³)
AB	350	125	3		20
HKDYY ¹	-	150 ²	-		

Partikül Madde 10

Sınır Değeri Saptayan Kurulu	Günlük ortalama sınır değeri (mg/m ³)	Aşılması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değeri aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değeri (mg/m ³)
AB	50	35		40
HKDYY	140 ³	-		78

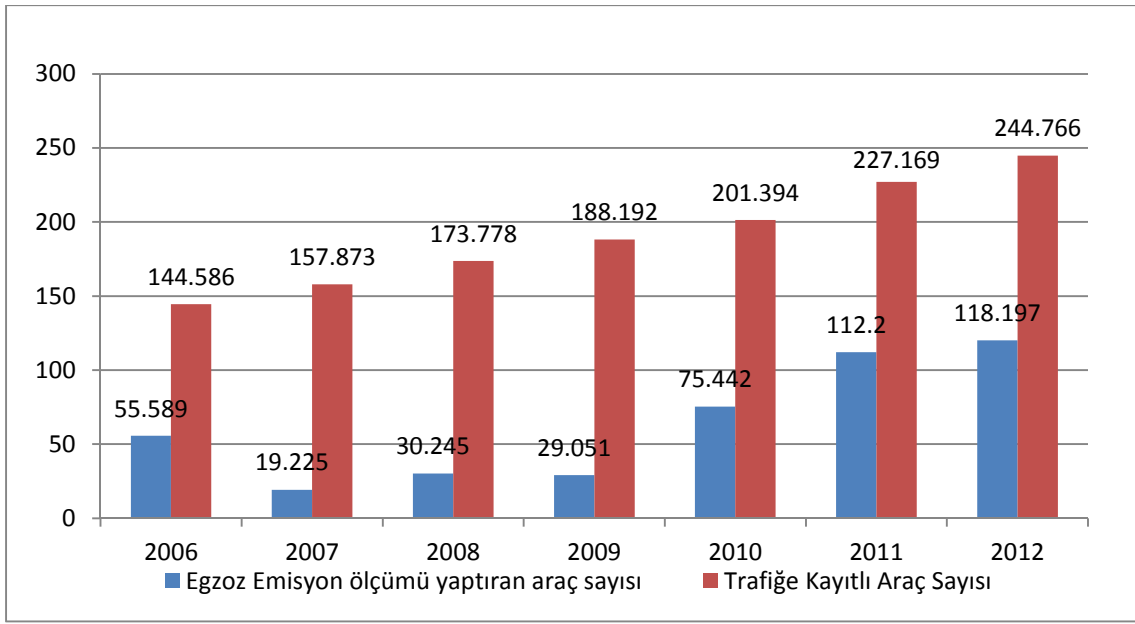
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

Şehirlerimizde, motorlu taşıtlardan kaynaklanan kirleticilerin hava kirliliği üzerine etkisi de mevcuttur. Özellikle sabah saatlerinde organize sanayi bölgesine işçi taşıyan servisler ve belediye otobüslerinin egzozlarından çıkan dumanlar havayı olumsuz etkilemektedir. 28 adet firmaya Emisyon ölçüm yetki belgesi verilmiştir. Şehirlerimizde trafiğe kayıtlı araç sayısı yıllar itibariyle tablo 1’de verilmiştir.

Çizelge A.22- Şehirlerimizde trafiğe kayıtlı ve egzoz emisyonu yaptıran araç sayısı (Ç M,2013)

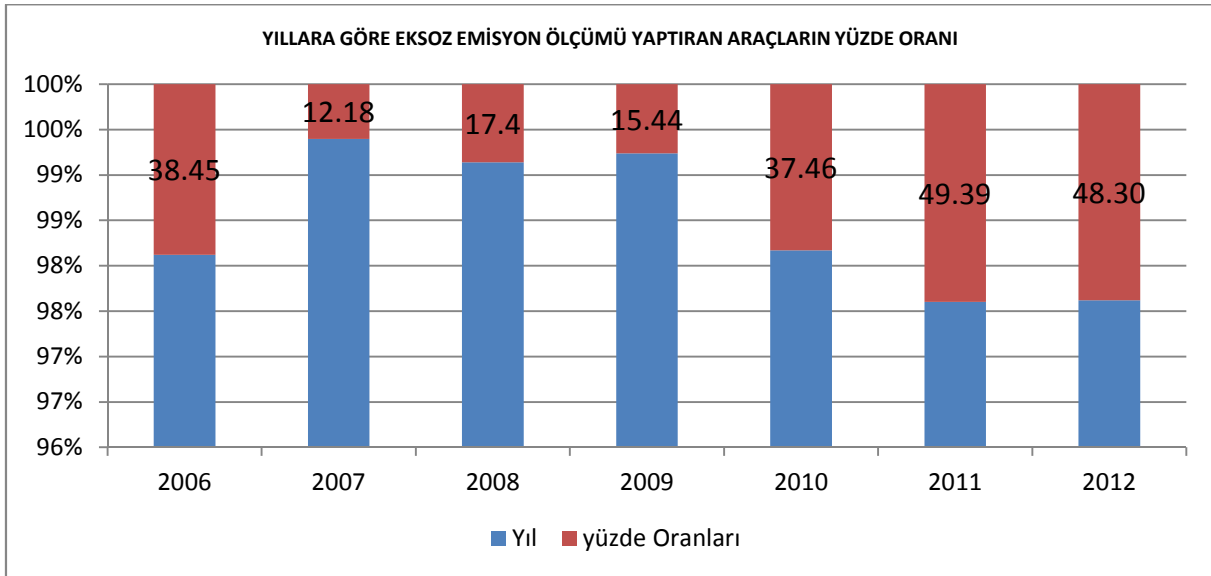
Yıl	Egzoz Emisyon ölçümü yaptıran araç sayısı	Trafiğe Kayıtlı Araç Sayısı
2006	55.589	144.586
2007	19.225	157.873
2008	30.245	173.778
2009	29.051	188.192
2010	75.442	201.394
2011	112.200	227.169
2012	118.197	244.766

Grafik A.8- Gaziantep’te trafi e kayıtlı ve egsoz emisyon ölçümü yaptıran araç kar ıla tırması(Ç M,2013)

Tabloda da görüldü ü üzere, egsoz emisyon ölçüm oranında en büyük de ere 2011 yılında ula ılmış ve trafi e kayıtlı toplam araçların yakla ık %50’sinin egsoz emisyon ölçümü gerçekleştirilmiştir.2012 yılında da bu de er aynı seviyelerde devam etmiştir.

Grafik A.9- Yıllara Göre Eksoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araçların Yüze Oranı(Ç M,2013)

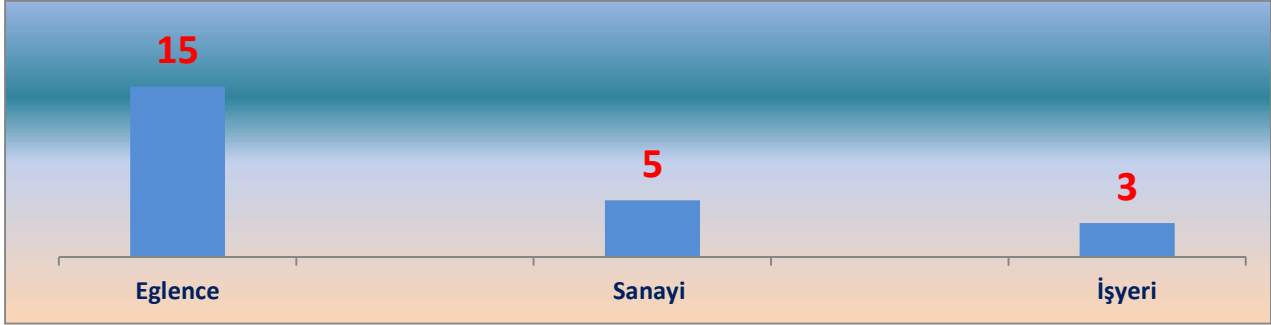
Özel ölçüm istasyonlarına yetki devri yapılan 2007 yılında, daha önceki yıllara göre dü ü gösteren egsoz emisyonu yaptıran araç sayısı, yıllar ilerledikçe artı göstermiştir ve 2010 yılında 2006 yılındaki oran yakalanmıştır ve geçti imiz yıl son altı yılın en yüksek oranına çıkmıştır.

Ancak bu oranın daha da yükseltilmesi gerekmektedir. Ayrıca egsoz ölçümü için yetkilendirilmiş özel firmaların, egsoz ölçüm uygulaması standartlarına ne kadar uygun davrandıklarının da düzenli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

A.6. Gürültü

Gürültü konusunda 2006/16 sayılı Bakanlık genelgesi ile Büyükşehir Belediyesine yetki devri yapılmıştır. 2012 yılı içerisinde Müdürlüğümüzce 23 adet şikâyet değerlendirilmiştir.

Grafik A.10- İlimizde Gürültü Konusunda Yapılan Şikâyetlerin Dağılımı (ÇMM,2013)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

20 Eylül 2011 tarihinde Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ilimizin İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlanmıştır.

Enerji ve Sera Gazı Dengesi Sonuçları :

Gaziantep'in küresel enerji dengesi sadece yerel yük taşımacılığı göz önüne alındığında 960 ktoe'ye denk gelmektedir (ithalat, ihracat ve ziyaretçilerin etkisini dâhil tutarak). Bu rakam, havaalanındaki kerosen satışları ve yük taşıyan kamyonlara yapılan yakıt satışları dahil edildiğinde 990 ktoe'ye ulaşmaktadır.

Bölgenin enerji tüketiminin %34'ünü gerçekleştirilmesiyle sanayi sektörü en çok tüketimin gerçekleştirildiği sektördür. Bu durum önemli endüstriyel bölgeleri ve artan sanayi kapasitesine bağlı olarak Gaziantep'e özgü bir durumdur.

Konut sektörü %33'lük bir pay ile sanayi sektörüne neredeyse eşit bir tüketim sergilemektedir. Taşımacılık sektörü %20'lük enerji tüketimiyle üçüncü sırada yer almaktadır. Bu oranın toplu taşımanın halkın ulaşımındaki rolüyle doğrudan ilişkilidir.

Hizmet sektörü ise (genellikle küçük dükkanlar, ofisler ve kamu hizmetleri) bölgedeki enerji tüketiminin %13'sini oluşturmaktadır.

Sera Gazı Emisyonları

Küresel GHG emisyon dengesi (bölgenin ve konutların faaliyetlerini göz önünde bulundurarak) **4,560 ktCO₂e**'ye eşit ve **kişibaşına** düşen miktar **3.52 tCO₂e** dolaylarındadır. Sera gazı emisyonlarının dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. Doğrudan kaza olayına ait emisyonlar kişibaşına 1,63 tCO₂e'dir.
2. Elektrikle ilgili dolaylı emisyonlar kWh elektrik başına içerdikleri yüksek CO₂ oranından dolayı küresel dengeyi iki katına çıkarmaktadır. Bölgedeki doğrudan ve dolaylı emisyonların toplamı kişibaşına 3.2 tCO₂e'yi bulmaktadır.
3. Enerji kaynaklı emisyonlarındaki atıklarla ilgili emisyonların eklenmesi ile dengelik kişibaşına 3.44 tCO₂e'ye ulaşmaktadır.

4. “Ticaret sektörü dikkate alındığında da bölgedeki denge kisi ba 3.52 tCO₂e”ye yükselmektedir.

Sera Gazı Emisyonu Azaltım Hedefleri

klim Değişikliği Eylem Planı'nın asıl hazırlanma amacı, Gaziantep ilinin mevcut görünümünü analiz edip değerlendirilerek, yakın gelecekte ortaya çıkabilecek fırsat ve tehditlere hazırlanmak ve gerekli iklim değişikliğini dindirme ve iklim değişikliğine adaptasyon eylemlerini proaktif olarak almaktır.

1. Kisi baına **3.00 tCO₂e** hedefine ulaşmak için, **2023**'e kadar kisi baına **%15** CO₂e azaltımı
2. **2023**'e kadar kisi baına **%15** enerji tüketimi azaltımı

Gaziantep'in gelişme aktivitesi ve ekonomisi göz önüne alındığında, bu azaltım hedefi oldukça iddialıdır ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin iklim değişikliğinin hafifletilmesi konusundaki bağlılığını göstermektedir.

Gaziantep için İklim Değişikliği Azaltım Faaliyetleri

Sera gazı emisyon azaltım hedeflerine ulaşmak ve Gaziantep sakinleri için daha sürdürülebilir bir kentsel yaşam sağlamak için aşağıdaki plan ve programlar İklim Değişikliği Eylem Planı'nın “Eylem Faaliyetleri” bölümünde belirlenmiş ve tanımlanmıştır. Bu Aksiyon Faaliyetleri 3 eksene göre iklim değişikliği konusunu ele alacaktır:

1. Kentsel yenileme yönetimi
2. Kentsel gelişiminin planlanması
3. Dolaylı müdahale

Diğerleri arasında aşağıdaki eylemler dikkate alınmalıdır:

1. Konut ve hizmet sektörlerinde, soğutma ve ısıtma sistemleri için enerji verimliliğine doğru ilerleme (bölgesel ısıtma yaklaşımı),
2. Eko-bölge oluşturulması,
3. Yerel sakinler için “Enerji Bilgi Noktası” ve kurumlar için “Yerel Enerji Ajansı” oluşturulması,
4. Organize Sanayi Bölgesi için sürdürülebilirliğin geliştirilmesi,
5. OSB ve belediye tesisleri için önemli enerji kazanımları,
6. Mevcut ulaşım altyapısı kullanılarak toplu taşımanın geliştirilmesi ve gelişmiş teknolojilere geçiş,
7. Enerji verimli araçlar kullanılması için teşvik ve destek,
8. Farkındalık yaratarak, kaynak ve enerji yönetimini geliştirerek su tüketimini ve su kayıplarını azaltmak,
9. Kanalizasyon suyu arıtma tesisleri ve çamur arıtma projeleri için enerji verimliliğinin artırılması.

İklim Değişikliği Eylem Planı ön çalışmasının hazırlanması, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'ne, olası iklim değişikliğine bağlı gelişmelere hazırlanma, riskleri değerlendirilerek azaltma ve bu riskleri fırsatlara çevirme fırsatı vermiştir. Büyükşehir Belediyesi, sakinlerine daha sürdürülebilir bir yaşam sağlamak için, iklim değişikliğine karşı önemli bir adım atmıştır.

İklim Değişikliği Eylem Planı Uygulaması

Bu çalışmada, önemli ve geniş çaplı bir programın verimli şekilde yönetilmesi için gereken uygulama stratejisini sağlamaktadır. DEP, 2011-2015 yılları arasında Belediye'nin yeni stratejik eylem planına dahil edilecektir. DEP'in bütüncül uygulama stratejileri GBB'nin politika ve yatırımlarıyla ilgili bütün faaliyetlerinin arasındaki bağlı ve uyumluluğu ön plana çıkarmakta; programın etkisini azaltacak olası parçalı yaklaşımlardan kaçınılmaktadır.

Belediye Başkanlığı ve DEP ekibi gözetiminde, 2023 yılı emisyon azaltım hedeflerine ulaşmak amacıyla, programın genel yönetimi yapılacak eitimleri, geli tirilecek bilgi ileti im araçlarını ve i bu faaliyetlerin sürekli geli tirilmesini kapsamaktadır.

A.8. Sonuç ve De erlendirme

Avrupa Birli i uyum süresince, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hava Kalitesi De erlendirme ve Yönetimi Yönetmeli i ile hava kalitesi sınır de erlerine yıllara göre kademeli azaltma getirilmi tir. Bu çerçevede, SO₂ (Kükürtdioksit) Sınır de er, 1.1.2009 tarihinde ba layarak 1.1.2014 tarihine kadar **125 µg/m³** (sınır de erin %50’si) olana kadar her 12 ayda bir e it miktarda yıllık olarak azalması gerekmektedir.

Çizelge A.23- 2008 -2013 kı dönemi sa lanması gereken e ik de erler(Ç M,2013)

2008 VE 2014 YILLARI ARASINDA KI DÖNEMLER NDE SA LANMASI GEREKEN ORTALAMA E K DE ERLERDEK DE M TABLOSU						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
SINIR DE ER (µg/m³) SO₂	250	225	200	175	150	125
SINIR DE ER (µg/m³) PM	200	178	156	134	112	90

Tabloda görüldü ü üzere, ilgili yönetmelik gere ince, illerin 2008 ile 2014 yılları arasındaki 6 yıl süresince, kı aylarında atmosferde yer alan karbondioksit ve partikül madde miktarlarını, e ik de er oranında kademeli olarak dü ürmeleri gerekmektedir.

Bu çerçevede kükürtdioksit e ik de eri %50, Partikül Madde e ik de eri %55 dü ü göstermektedir.

Emisyon de erlerini dü ürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur;

- 1- Emisyon kaynaklarını azaltmak,
- 2- Emisyon kaynaklarından olu an gaz atıkların kontrollü, dü ük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sa lamaktır.

Ancak Gaziantep ilinde, emisyon de erlerini dü ürmek adına birinci maddenin uygulanma ansı bulunmamaktadır. Henüz geli mekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınan ve geli en illerinden birisi Gaziantep’dir. Her geçen gün ilin nüfusu artı göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artı göstermektedir.

Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir ekilde yeni yatırımların gerçekleştiri i bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artı göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artı nı getirmektedir.

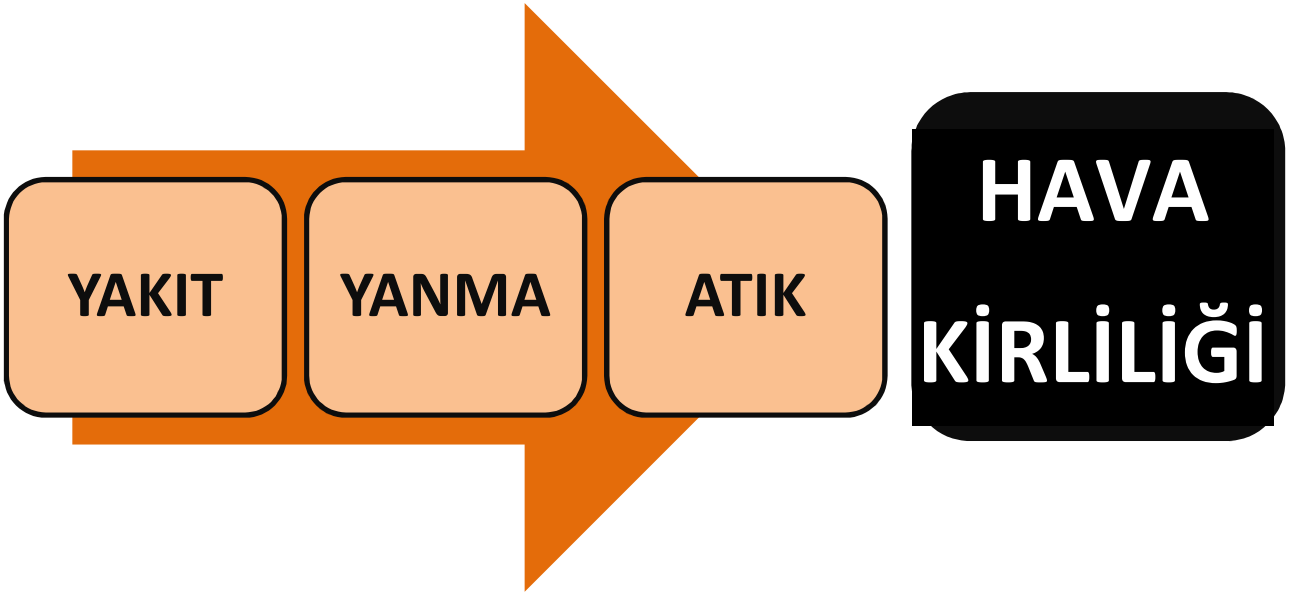
Yine benzer bir ekilde, ildeki ula ım aracı sayısı her yıl artmakta ve ula ımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artı a e lik etmektedir.

İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

- 1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.
- 2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,
- 3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

GAZ ANTEP İLİNDE HAVA KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Isınma	Yakıt Kalitesi	1	A
	Yakma Sistemleri		B
	Kışın, karasal iklime sahip olunmasından dolayı yılın 5 ayı ısınma ihtiyacı duyulması		C
Sanayi	Sanayi şehri olmasından dolayı sanayi tesisinin fazla olması	2	A
	Kirlenici Vasfı Yüksek Olan Sanayi Tesislerinin Olması		B
Trafik	Taahhüt Sayısı	3	A
	Motorlu Taahhütlerde Kullanılan Akaryakıt Kalitesi		B
Topografik Durum, nüfus ve şehir Merkezinin Yapılanma Durumu	Nüfusun 1.500.000 civarında olması	4	A
	İl Merkezinin Çanak Konumunda Olması		B
	Şehir Merkezinde Yoğun Yapılanma Olması		C
Atmosferik ve Meteorolojik etkenler	inversiyonun Sık Olması	5	A
	Sıcaklığın Düşük Olması		B
	Rüzgar Hızının Az Olması		C

Gaziantep İli hava kalitesini etkileyen faktörler 1-5 arasında değerlendirilmiştir.

1 : Çok Önemli, 2: Önemli, 3: Az Önemli, 4: Daha Az Önemli, 5: Önemi Çok Az

Kaynaklar : Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

DS tarafından Gaziantep İl Sınırları içerisinde debi ölçümleri yapılan su kaynakları

Çizelge B.1 – Debi Ölçümleri Yapılan Su Kaynakları Akarsu Yüzeyleri (DS ,2013)

Akarsu Yüzeyleri	1235 ha
Fırat Nehri Ana Kolu	788 ha
Karasu Çayı	60 ha
Merzimen Çayı	60 ha
Nizip Çayı	75 ha
Diğerleri	252 ha
Toplam Su Yüzeyleri	7250 ha

Çizelge B.2 – İdeki Akarsuların Yıllık Debileri (DS ,2013)

Yerüstü suyu (İl Çıkışı Toplam) Ortalama Akım	439 hm ³ / yıl
Ardıl Çayı	36 hm ³ / yıl
Karasu (Araçımülk) Çayı	38 hm ³ / yıl
Merzimen Çayı	40 hm ³ / yıl
Nizip Çayı	62 hm ³ / yıl
Sacırsuyu	130 hm ³ / yıl
Karasu Çayı	133 hm ³ / yıl

Çizelge B.3 - İlimizden Geçen Fırat Nehri üzerinde yer alan Alabalık Çiftlikleri (Ç M,2013)

Faaliyet Yeri	Faaliyet Sahibi	Faaliyet Konusu
Karkamı – Gırlavik Köyü	Bacı Balık Gıda ve enerji üretim San. Tic. A.Ş.	Alabalık Yetiştirme Tesisi
Karkamı - Gürçay Köyü	Mustafa Bacı	Alabalık Yetiştirme Tesisi
Karkamı - Karkamı Baraj Gölü	Bacı Gıda ve Yem San. Ltd. ti.	Alabalık Yetiştirme Tesisi
Karkamı - Karkamı Baraj Gölü	Mustafa Bacı	Alabalık Yetiştirme Tesisi
Nizip / Kumla Köyü	Karsu Alabalık üretim Pazarlama Tic. Ve San. Ltd. ti.	Alabalık Yetiştirme Tesisi
Karkamı / Karkamı Baraj Gölü	Antalya Balık Turizm Gıda Taahhüt San. Ve Tic. A.Ş.	Alabalık Yetiştirme Tesisi
Karkamı / Karkamı Baraj Gölü	Antalya Balık Turizm Gıda Taahhüt San. Ve Tic. A.Ş.	Alabalık Yetiştirme Tesisi

Çizelge B.4 - 1 Özel daresi Altyapı ve n aat Daire Ba kanlı ının İç ve Köylere Ait Sulama Sularını Temin Ettikleri Akarsular (1 Özel daresi,2013)

Sıra No	Su Kayna mın Adı	Kaynak Türü	Kullanım Amacı	Debisi	Yeri (Pafta)
1	Nizip-Tatlıcak-Keret Suyu	Akarsu	SST	200 lt/sn	N39-c1
2	ahinbey-Keret Kötüsü Deresi	Akarsu	SST	300 lt/sn	N38-b2
3	Nizip-Adaklı-Keret Suyu	Akarsu	SST	210 lt/sn	N39-d2
4	Nizip-Salkım -Keret Suyu	Akarsu	SST	380 lt/sn	N39-d2
5	Nizip-Bahçeli-Mızar Suyu	Akarsu	SST	250 lt/sn	O39-a2
6	ahinbey-Bayramlı-Sacı Suyu	Akarsu	SST	3000 lt/sn	N38-c3
7	Nizip-Uluyatır-Mızar Suyu	Akarsu	SST	250 lt/sn	O39-c2
8	Nizip-Turlu-Nizip Çayı	Akarsu	SST	360 lt/sn	N39-c4
9	Nizip-Çanakçı-Mezre Deresi	Akarsu	SST	150 lt/sn	N39-c4
10	Yavuzeli-Kıro lu-Merzimen Çayı	Akarsu	SST	300 lt/sn	N39-a3

Çizelge B.5 - 1 Özel daresi Altyapı ve n aat Daire Ba kanlı ının İç ve Köylere Ait Sulama Sularını Temin Ettikleri Su Kaynakları(1 Özel daresi,2013)

Sıra No	Su Kayna mın Adı	Kaynak Türü	Kullanım Amacı	Debisi	Yeri (Pafta)
1	ehitkamil-Arıl	Keson Suyu	SST	45 lt/sn	N39-d4
2	ahinbey -Çimenli-Gölba ı Kay.	Kaynak	SST	51 lt/sn	O38-a2
3	ahinbey-Akyazı-Körpınar Kay.	Kaynak	SST	20 lt/sn	O38-b3
4	O uzeli-Tınazdere Kay.	Kaynak	SST	18 lt/sn	O39-a1
5	Yavuzeli-Karapınar Kay.	Kaynak	SST	300 lt/sn	N39-a4
6	Nurda ı-Olucak-Göz Pınarı	Kaynak	SST	50 lt/sn	N39-d2
7	Nizip-Sekili-Gazeli Pınarı	Kaynak	SST	80 lt/sn	O39-d1

Çizelge B.6 - 1 Özel daresi Altyapı ve n aat Daire Ba kanlı ının İç ve Köylere Ait çme Sularını Temin Ettikleri Su Kaynakları(1 Özel daresi,2013)

Sıra No	Su Kayna ının Adı	Kullanım Amacı
1	Araban-Sıtma Pınarı	.S.
2	Araban-Senemeyin Pınarı	.S.
3	Araban-Karapınar	.S.
4	Araban-Çilingir	.S.
5	Araban-Karasu	.S.
6	Araban-Sö ütdere	.S.
7	slahiye-Katrancıda ı Pınarı	.S.
8	slahiye-Bakırcan Pınarı	.S.
9	slahiye-Kastel Pınarı	.S.
10	slahiye-Güversaz Pınarı	.S.
11	slahiye-Çatal Pınarı	.S.
12	slahiye-Da oluk Pınarı	.S.
13	islahiye- ncili Pınar	.S.
14	slahiye-Güngörmezler Pınarı	.S.
15	slahiye-Kale Pınarı	.S.
16	slahiye Akelma Deresi Pınarı	.S.
17	slahiye-Çamköprü Pınarı	.S.
18	slahiye-Çatyayıldık Pınarı	.S.
19	slahiye-Gökpınar	.S.
20	slahiye-Kalederesi	.S.
21	slahiye-Acısü Pınarı	.S.
22	slahiye-Kozludere Pınarı	.S.
23	slahiye ekerpınarı	.S.
24	slahiye-Fenksuyu	.S.

2012 İL ÇEVRE DURUM RAPORU

25	slahiye-Hafız Pınarı	.S.
26	slahiye-Avlulu Pınar	.S.
27	slahiye-Yayın Pınarı	.S.
28	slahiye-Kıllı Pınar	.S.
29	slahiye-Koruklu Pınar	.S.
30	slahiye-Ba alan Pınarı	.S.
31	slahiye-So uçak Köyü Pınarı	.S.
32	slahiye-Havadanlık Pınarı	.S.
33	slahiye-Gavur Pınarı	.S.
34	slahiye-Akpınar	.S.
35	slahiye-Göncük Pınarı	.S.
36	slahiye Ba göz Pınarı	.S.
37	Nizip-Sabah Pınarı	.S.
38	Nizip-Yukarıçardak Pınarı	.S.
39	Nizip-Çörtenli Pınarı	.S.
40	Nizip-Akmezra Pınarı	.S.
41	NizipHarabe Deresi	.S.
42	Nizip-Hanca ız Pınarı	.S.
43	Nizip-Karabuç Pınarı	.S.
44	Nizip-Burnuz Deresi Pınarı	.S.
45	Nizip-Balkaya Pınarı	.S.
46	Nizip-Ca ıt Deresi Pınarı	.S.
47	Nizip-Körpınar	.S.
48	Nizip-Sarkız Deresi Pınarı	.S.
49	Nizip-Derik Pınarı	.S.
50	Nizip-Yedigöz Pınarı	.S.

B.1.1.2. Do al Göller, Göletler ve Rezervuarlar**Çizelge B.7 – Do al Göller (DS ,2013)**

Do al Göl Yüzeyleri (Toplam)	50 ha
Emen Gölü	50 ha

Çizelge B.8 – Barajlar(DS ,2013)

Baraj Rezervuar Yüzeyleri (Toplam)	7385 ha
Tahtaköprü Barajı	5200 ha
Hanca ız Barajı	870 ha
Kayacak Barajı	1315 ha

Çizelge B.9 – Göletler(DS ,2013)

Gölet Rezervuar Yüzeyleri (Toplam)	175 ha
Zülfikar Göleti (DS)	12 ha
Yamaçoba Göleti (DS)	10 ha
Çakmak Göleti (KHGM)	10 ha
Burç Göleti	90 ha
Nogaylar Göleti	9 ha
Balıkalan Göleti (KHGM)	35 ha
Gölühöyük Göleti (KHGM)	9 ha

Çizelge B.10 – Proje A amasındaki Göletlerin Öngörülen Kullanım Amaçları(DS ,2013)

Göletin Adı	Tipi	Göl Hacmi	Sulama Alanı (Net)	Sulama Modülü	Kullanım Amacı
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0,871 hm ³	131 ha	0,67 l/s/ha	Sulama
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864 hm ³	239 ha	0,66 l/s/ha	Sulama
Bayrakepe Göleti	Kil Çekirdekli Kumçakıl Dolgu	2,567 hm ³	534 ha	0,72 l/s/ha	Sulama
Güne Göleti	Homojen Toprak Dolgu	3,396 hm ³	440 ha	0,77 l/s/ha	Sulama
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246 hm ³	239 ha	0,75 l/s/ha	Sulama
Çamlık Göleti	Planlama Raporu Çalışmaları Devam Etmektedir.				

B.1.2. Yeraltı Suları

Kahramanmaraş -Narlı ovasındaki Mizmilli kaynağının kuzeydoğusunda Yuvalıdere vadisinde 30 adet sondaj kuyusundan alınan 85.000 m³/gün kapasiteli su, 1200mm çaplı ve 41900 m uzunluğunda çelik borudan olumlu terfi ve isale hattı ile şehire iletilmektedir. Mizmilli Kuyularından Gaziantep'e pompalarla 525 metre yüksekliğe su basılmaktadır.

2012 İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ehrin çe itli bölgelerinde on dört kuyu mevcuttur. Kuyulardan 35.000 m³/gün kapasiteli su ebekeye verilmektedir.

Çizelge B.11 - Gaziantep Tüm İlçe ve Belde Belediyeleri İçme Suyu Kaynakları(DS ,2013)

BELDE ADI	KAYNAĞIN ADI	KAYNAĞIN TOPLAM DEBİSİ (lt/sn)	BELDEYE LETİLEN SU MİKTARI (lt/sn)
GAZ ANTEP (MERKEZ)	Kartalkaya Baraj Gölü+ Keson Kuyulardan	0	2850
GAZ ANTEP (MERKEZ)	Mizmilli (30 Adet derin kuyu)	1500	1500
ARABAN	Derin kuyu+Karapınar Kaynağı	800(Karapınar)	15
SLAHİYE	Gözkaynağı+4 Adet Derin Kuyu	100+60	160
NURDAGI	Derin Kuyulardan	50	50
NİZİP	Birecik Barajından Fiziksel Arıtma Tipinde + Oğlak Deresi Keson+ Karpuzatan Pınarı	430	420
ÖZEL	Akpınar	300	30
YAVUZEL	Karapınar	80	23
KARKAMI	Keson Kuyudan Temin	16	16
BÜYÜKŞAHİNBEY	Höyük Pınarı	100	22
CEVİZLİ	2 Adet Kuyu	15	15
BURÇ	Kesmez Kuyu	15	15
ARIL	Fıstıklıdere Kaynağı	45	45
AKTOPRAK	Kantara Kaptajı Ve 3 Adet Kuyu	10+15	25
ELF	Akpınar+Sıtma Pınar Kaynakları	69+10	4
ALTINÜZÜM	2 Adet Derin Kuyu	60	60
YEĞİLYURT	Alagöz+Cinli Pınarı	85+25	7
FEVZİPAŞA	Kayabağı Mevkiindeki Derin Kuyu	12	12
BOZAZIÇ	Keson Kuyudan Temin	15	15

ATIRHÖYÜK	Pınarbaşı Kaynağı	15	15
SAKÇAGÖZÜ	2 Adet Derin Kuyu+ncirli Göz Kaynağı	33+42	75
SALKIM	27/1190 No'lu Kuyudan	10	10
SEKİLER	Ali Pınarı	45	10
KOCATEPE	Eğme Pınarı	10	10
TATLILIK	Derin Kuyudan	10	10
ULUYATIR	Sondaj Kuyusu+Ali Pınarı	6+45	12
YEĞİRDERE	Akpınar Kaynağı	300	15

Çizelge B.12 – Nizip (Gaziantep) İçesi İçme Suyu Kaynakları ve Miktarı(DS ,2013)

Kaynak	Debi	Yerleşim Birimine uzaklık
Misto Pınarı	Q=35 lt/sn	12 km mesafede
Olak Deresi Pınarı	Q=30 lt/sn	12 km mesafede
Sıtma Pınarı	Q=40 lt/sn	8 km mesafede
Karpuzatan Pınarı	Q=50 lt/sn	5 km mesafede
Birecik Barajından Fiziksel Arıtma Tipinde	Q=350 lt/sn	1 km mesafede

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Gaziantep ilinde ova kapsamında, DS tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Ouzeli ve Nizip), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde;

Çizelge B.13 – Gaziantep Yeraltı Suyu Rezervleri(DS ,2013)

Sıra No	Hidrojeoloji Raporlarının Adı	Toplam Su Rezervi (hm ³ /yıl)	Emniyetli Su Rezervi (hm ³ /yıl)
1	G.Antep Ovaları (Merkez, O uzeli ve Nizip) Hidrojeolojik Etüt Raporu	6,7	3,3
2	Yukarı Asi Havzası slahiye-Fevzipa a Ovaları Hidrojeolojik Revize Etüt Raporu	103,2	62
3	Yavuzeli-Araban Ovaları Hidrojeoloji Etüdü Raporu		
	-Araban Ovası için	159,17	95,5
	-Yavuzeli Ovası için	139,17	83,5

emniyetli su rezervleri tespit edilmi tir.

Ara tırma ve i letme olarak açılan kuyularda yapılan de erlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısuyu i letmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurda 1 ve slahiye Ovalarında oldu u tespit edilmi tir. Nurda 1 ve slahiye Ovalarında 12 adet kooperatif kurulmu ve 96 kuyu ile 3195 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmi tir.

Ayrıca Gaziantep 1 genelinde, vatanda lar ve tüzel ki iler tarafından açılmı , içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 13000 civarında belgeli yeraltısuyu kuyusu bulunmaktadır.

Gaziantep ilinde ayrıca mevsimsel ve sürekli olarak bo alım gösteren kaynaklar mevcuttur. Bunların en önemlileri (ortalama debi > 50 l/s) a ıda tablo halinde verilmi tir.

Çizelge B.14 – Gaziantep’te Mevsimsel Boşalma Gösteren Kaynaklar(DS ,2013)

	Kayna ın Adı	İçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)
1	Karapınar	Araban	-	350,61
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72
6	Ca dın (Akpınar)	O uzeli	Akpınar	306,24
7	Kırkgöz Pınarı	O uzeli	Sazgın	156,82
8	Karpuzatan	O uzeli	-	295,44
9	Aynafar	O uzeli	Y. Güneyse	409,79
10	Keret	Nizip	-	183,36
11	Kamı ba ı+Ba lama	slahiye	-	389,25

Son yıllarda ya ı ların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Yine Bölge Müdürlü ümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde oldu u gibi Gaziantep linde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Bu nedenle kirlilik sınıfına göre olu turulmu yeraltısuyu haritası mevcut de ildir.

B.1.3. Denizler

limizin kıyısı bulundu u deniz mevcut de ildir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Konu hakkında bilgi temin edilememiştir.

Çizelge B.15 - limizde 2012 Yılı Yüze ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği ile İlgili Analiz Sonuçları

Su Kaynağının Cinsi (Yüze/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İçme, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

İlgili Kurumca gerekli veriler bildirilmediğinden çizelge doldurulamamıştır. Müdürlüğümüze ilgili kurumlardan gelen bilgiler ağırlıklı olarak verilmemiştir.

Çizelge B.16 - limizde (2012) Yılı Yüze ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği ile İlgili Analiz Sonuçları (DS 20.B.M.,2013)

Su Kaynağının Cinsi	İstasyonun Adı	Kullanım Amacı		Analiz Yapılan İstasyonun		
		İçme ve Kullanma Suyu	Sulama	Numarası	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat (NO ₃ -N) Değeri (mg/L)
Yüze	Sacır Suyu-Gündoğın Regülatörü Aksı		X	21-20-00-374	369562-4083058	5,623
Yüze	Afrin Çayı-Yukarı Afrin Barajı Aksı	X	X	19-20-00-038	322700-4098650	2,074
Yüze	Sacır Suyu-Kayacık Barajı Çıkışı		X	21-20-02-352	372400-4076300	2,390
Yüze	Fırat Nehri-Karkamış Barajı (Şifalı Su Çeşme Karşısı)		X	21-20-01-361	409440-4099338	1,760
Yüze	Nizip Çayı-Karayolu Köprüsü		X	21-20-00-069	391965-4095141	8,960
Yüze	Sacır Suyu-Fırat Nehri Öncesi		X	21-20-00-072	373714-4078900	9,650
Yüze	Karasu-Fırat Nehri Öncesi		X	21-20-00-181	402122-4143695	1,500
Yüze	Mızır Deresi-Hancağız Baraj Girişi		X	21-20-00-184	390235-4090503	0,590
Yüze	Samözü Deresi-Gaziantep OSB Sonrası		X	21-20-00-349	361701-4115315	0,280
Yüze	Sacır Suyu-Bayramlı Regülatörü Girişi		X	21-20-00-350	364090-4098425	1,950
Yüze	Fırat Nehri-Karkamış Barajı Çıkışı		X	21-20-00-376	412910-4080386	1,337
Yüze	Nizip Çayı-OSB Öncesi (Akçakent Köprü Altı)		X	21-20-00-354	391929-4099228	0,080
Yüze	Ardıl Çayı Ardıl Barajı Aksı		X	21-20-00-064	378125-4150701	1,665
Yüze	Sacır Suyu Doğanpınar Barajı Aksı		X	21-20-00-002	376175-4079750	8,400

Çizelge B.17- İlimizde (2012) Yılı Yüze ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği ile İlgili Analiz Sonuçları (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2013)

İl	Açıklama	Koordinatları		Su Kaynağının Cinsi (Yüze/Yer altı)	Analiz Tarihi	Nitrat (mg/L)	YSKKKY (Ek-5, Tablo 5) göre Su Kalite Sınıfı
		Enlem	Boylam				
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.01.2012	11,69	III. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.02.2012	12,4	III. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.03.2012	12,08	III. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.04.2012	11,71	III. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.05.2012	11,83	III. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.06.2012	10,43	III. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.07.2012	7,42	II. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.08.2012	7,63	II. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.09.2012	7,72	II. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.10.2012 00:00	7,85	II. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.11.2012	5,5	II. Sınıf
GAZİANTEP	Burç Göleti Burç Mevkii yüze	37,073726	37,170894	Yüze	15.12.2012	4,7	I. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.01.2012	6,1	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.02.2012	7,55	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.03.2012	8,1	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.04.2012	7,76	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.05.2012	7,43	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.06.2012	6,92	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.07.2012	6,22	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.08.2012	6,37	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.09.2012	6,7	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.10.2012	6,5	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.11.2012	8,4	II. Sınıf
GAZİANTEP	Tahtaköprü Barajı İslahiye yüze	36,891033	36,69432	Yüze	15.12.2012	7,83	II. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalan Nurdağı yüze	37,278539	36,903261	Yüze	15.01.2012	9,85	II. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalan Nurdağı yüze	37,278539	36,903261	Yüze	15.02.2012	11,69	III. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalan Nurdağı yüze	37,278539	36,903261	Yüze	15.03.2012	12,21	III. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalan Nurdağı yüze	37,278539	36,903261	Yüze	15.04.2012	11,85	III. Sınıf

2012 İL ÇEVRE DURUM RAPORU

GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.05.2012	11,43	III. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.06.2012	11,96	III. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.07.2012	2,0	I. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.08.2012	3,22	I. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.09.2012	5,2	II. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.10.2012	5,4	II. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.11.2012	7,8	II. Sınıf
GAZİANTEP	Ballıkalın Nurdağı yüzey	37,278539	36,903261	Yüzey	15.12.2012	5,33	II. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.01.2012	1,44	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.02.2012	1,54	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.03.2012	2,36	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.04.2012	2,24	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.05.2012	2,47	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.06.2012	2,53	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.07.2012	2,27	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.08.2012	2,29	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.09.2012	2,1	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.10.2012	2,17	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.11.2012	1,9	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT NIZIP	36,97853	37,968781	Yüzey	15.12.2012	2,1	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.01.2012	1,46	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.02.2012	2,85	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.03.2012	2,55	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.04.2012	2,79	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.05.2012	2,83	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.06.2012	2,89	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.07.2012	2,0	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.08.2012	2,82	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.09.2012	2,21	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.10.2012	2,25	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.11.2012	2,0	I. Sınıf
GAZİANTEP	FIRAT KARKAMIŞ	36,8982	38,006532	Yüzey	15.12.2012 00:00	2,22	I. Sınıf
GAZİANTEP	karapınar yavuzeli	37,290904	37,579885	Yeraltı	15.01.2012	0,78	I. Sınıf
GAZİANTEP	karapınar yavuzeli	37,290904	37,579885	Yeraltı	15.04.2012	1,11	I. Sınıf
GAZİANTEP	karapınar yavuzeli	37,290904	37,579885	Yeraltı	15.07.2012	0,84	I. Sınıf
GAZİANTEP	karapınar yavuzeli	37,290904	37,579885	Yeraltı	15.10.2012	0,96	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.01.2012	0,92	I. Sınıf

2012 İL ÇEVRE DURUM RAPORU

GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.02.2012	2,22	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.03.2012 00:00	2,31	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.04.2012	1,95	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.05.2012	2,11	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.06.2012	2,25	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.07.2012	2,18	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.08.2012	2,0	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.09.2012	2,4	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.10.2012	2,5	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.11.2012	2,7	I. Sınıf
GAZİANTEP	eski köprü araban	37,403957	37,930561	Yüzey	15.12.2012	1,95	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.01.2012	3,54	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.02.2012	3,01	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.03.2012	3,08	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.04.2012	3,11	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.05.2012	3,24	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.06.2012	3,46	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.07.2012	3,36	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.08.2012	3,44	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.09.2012	3,98	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.10.2012	4,18	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.11.2012	4,85	I. Sınıf
GAZİANTEP	haciaslan göleti	37,02651	37,083799	Yüzey	15.12.2012	4,25	I. Sınıf

B.2.1. Su Kaynakları Potansiyeli

Çizelge B.18 – İdeki Akarsuların Yıllık Debileri(DS ,2013)

Yerüstü suyu (İ Çıkı ı Toplam) Ortalama Akım	439 hm ³ / yıl
Ardıl Çayı	36 hm ³ / yıl
Karasu (A a ımülk) Çayı	38 hm ³ / yıl
Merzimen Çayı	40 hm ³ / yıl
Nizip Çayı	62 hm ³ / yıl
Sacıır Suyu	130 hm ³ / yıl
Karasu Çayı	133 hm ³ / yıl

Çizelge B.19 – Do al Göller(DS ,2013)

Do al Göl Yüzeyleri (Toplam)	50 ha
Emen Gölü	50 ha

Çizelge B.20 – Barajlar(DS ,2013)

Baraj Rezervuar Yüzeyleri (Toplam)	7385 ha
Tahtaköprü Barajı	5200 ha
Hanca ız Barajı	870 ha
Kayacık Barajı	1315 ha

Çizelge B.21 – Göletler(DS ,2013)

Gölet Rezervuar Yüzeyleri (Toplam)	175 ha
Zülfikar Göleti (DS)	12 ha
Yamaçoba Göleti (DS)	10 ha
Çakmak Göleti (KHGM)	10 ha
Burç Göleti	90 ha
Nogaylar Göleti	9 ha
Balıkalan Göleti (KHGM)	35 ha
Gölühöyük Göleti (KHGM)	9 ha

Çizelge B.22 – Debi Ölçümleri Yapılan Su Kaynakları Akarsu Yüzeyleri(DS ,2013)

Akarsu Yüzeyleri	1235 ha
Fırat Nehri Ana Kolu	788 ha
Karasu Çayı	60 ha
Merzimen Çayı	60 ha
Nizip Çayı	75 ha
Di erleri	252 ha
Toplam Su Yüzeyleri	7250 ha

B.2.2. Toprak Kaynakları Potansiyeli ve Arazi Kullanım ekli

Çizelge B.23 – KHGM Etüd Sonuçları(DS ,2013)

Tarım Elveri li Arazi	382077 ha	% 62
Çayır – Mera	36894 ha	% 6
Orman – Fundalık	92419 ha	% 15
Di er Araziler	103385 ha	% 17
Toplam	614775 ha	% 100

Çizelge B.24 – DS Etüd Sonuçları(DS ,2013)

Sulanabilir Arazi (a)	266414 ha		
Etüd Edilen Arazi	257637 ha		
Sulamaya Elveri li Arazi (b)	224820 ha	% 84	(b/a)
Ekonomik Olarak Sulanabilir Arazi (c)	146771 ha	% 55	(c/a)

B.2.3. Sulama

DS Sulamaları;

Çizelge B.25 – Ön inceleme (istik af) ve Master Planı Tamamlanan(DS ,2013)

Ön inceleme (istik af) ve Master Planı Tamamlanan	39465 ha	(37097) ha	% 26
Adıyaman-Göksu-Araban II. A ama	37771 ha	(35505) ha	
Küçükusu Projeleri	1694 ha	(1592) ha	

Çizelge B.26 - Planlanması Tamamlanan(DS ,2013)

Planlanması Tamamlanan	1123 ha	(1056) ha	% 0,8
Ballıkaya Projesi	1123 ha	(1056) ha	

Çizelge B.27 - Kati Projesi Tamamlanan (DS ,2013)

Kati Projesi Tamamlanan	7102 ha	(6676) ha	% 4,8
Bayramlı Regülatörü Sulaması	4037 ha	(3795) ha	
Kayacık – Do anpınar Projesi	3065 ha	(2881) ha	

Çizelge B.28 - 2013 – 2014 – 2015 Yılı Yatırım Programına Teklif Edilenler(DS ,2013)

2013 – 2014 – 2015 Yılı Yatırım Programına Teklif Edilenler	72972 ha	(68594) ha	% 49,7
Birecik Pompaj Projesi	36140 ha	(33972) ha	
Kılavuzlu Sulaması II. Ve III. Kısım	34259 ha	(32203) ha	
Ardıl Projesi	2573 ha	(2419) ha	

Çizelge B.29 - 2012 Yılı Uygulama Programında Olan ve n a Halinde Olan(DS ,2013)

2012 Yılı Uygulama Programında Olan ve n a Halinde Olan	7612 ha	(7155) ha	% 5,2
Belkıs – Nizip Pompaj Projesi	4564 ha	(4290) ha	
Birecik Pompaj Projesi	3048 ha	(2865) ha	

Çizelge B.30 - letmede Olan(DS ,2013)

latmede Olan	18497 ha	(17387) ha	% 12,6
Hanca ız Sulaması	6945 ha	(6528) ha	
Belkıs – Nizip Pompaj Projesi	5600 ha	(5264) ha	
Kayacık – Do anpınar Projesi	5100 ha	(4794) ha	
Küçükusu Projeleri	852 ha	(801) ha	

Çizelge B.31 – 1 Toplamı(DS ,2013)

1 Toplamı	146771 ha	(137965) ha	% 100
-----------	-----------	---------------	-------

Çizelge B.32 – Toprak Kooperatifleri Sulamaları (YAS) (DS ,2013)

Toprak Kooperatifleri Sulamaları (YAS)	3260 ha	(3064) ha	% 8,7
KHGM (Gölet ve Yerüstü Sulamaları)	12143 ha	(11414) ha	% 32,6
Halk Sulamaları	21891 ha	(20578) ha	% 58,7
Di er Sulamalar Toplamı	37294 ha	(35056) ha	% 100

Çizelge B.33 - 1 Genel Toplamı(DS ,2013)

1 Genel Toplamı	184065 ha	(173021) ha	
-----------------	-----------	---------------	--

B.2.4 Enerji

Çizelge B.34 – Hidroelektrik Enerji Üretimi(DS ,2013)

1	iletmede Olan	190,0 MW	% 99,2	660,3 Gwh/yıl	% 98,5
	Karkamı Barajı ve HES	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karıyaka HES	1 MW		8,32 Gwh/yıl	
2	ın aatı Devam Eden	0,7 MW	% 0,38	3,1 Gwh/yıl	% 0,5
	Bayramlı Regülatörü ve HES	0,72 MW		3,14 Gwh/yıl	
3	Su Kullanım Anlaşması Yapılan	0,88 MW	% 0,46	7,04 Gwh/yıl	% 1,0
	Kurtulu Regülatör ve HES	0,88 MW		7,04 Gwh/yıl	
4	1 Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	% 100	670 Gwh/yıl	% 100
5	1 Enerji Toplamı	192 MW		670 Gwh/yıl	

B.2.5 çeme ve Kullanma Suyu

Çizelge B.34.1 – çeme Suyu Tesisleri(DS ,2013)

Planlanması Tamamlanan	126,0 hm ³ /yıl
Adıyaman – Göksu – Araban I. A ama (Gaziantep li II. A ama)	126,0 hm ³ /yıl

Çizelge B.34.2– Çıme Suyu Tesisleri(DS ,2013)

2012 – 2013 – 2014 Yılı Uygulama Programına Teklif Edilenler	126,0 hm ³ /yıl
Adıyaman – Göksu – Araban II. A ama Projesi (Gaziantep li I. A ama)	126,0 hm ³ /yıl

Çizelge B.34.3 – Çıme Suyu Tesisleri(DS ,2013)

İletmede Olan	141,9 hm ³ /yıl
Gaziantep Çımesuyu Projesi I	47,3 hm ³ /yıl
Gaziantep Acil Çımesuyu Projesi II	47,3 hm ³ /yıl
Gaziantep Acil Çımesuyu Projesi III	47,3 hm ³ /yıl

Çizelge B.34.4 – Çıme Suyu Tesisleri(DS ,2013)

İ Toplamı	393,9 hm ³ /yıl
-----------	----------------------------

B.2.6 Ta kın Korumalar ile Ta kın ve Rusubat Kontrol Tesisleri

Çizelge B.35 – Ta kın ve Rusubat Kontrol Tesisleri(DS ,2013)

İstik afa Tamamlanan	16 Adet Tesis	1631 ha Arazi		5 Mahalle	9 Köy
İn a Halinde Olan	17 Adet Tesis	1322 ha Arazi		6 Mahalle	18 Köy
İletmede Olan	36 Adet Tesis	4034 ha Arazi	1 İlçe	12 Mahalle	14 Köy
İ Toplamı	69 Adet Tesis	6987 ha Arazi	1 İlçe	23 Mahalle	41 Köy

B.2.7 İslah Tesisleri

Çizelge B.36 – İslah Tesisleri(DS ,2013)

S.NO	Projenin Yeri		Projenin Adı	Tesisle Sa lanacak Fayda	İ. Açılı Yılı
	İ	İlçe			
1	Gaziantep	İslahiye	Emen Gölü	2150 ha	1970
2	Gaziantep	İslahiye	Yesemek ve Ortaklı Köyü Arz. Kurutulması	20 ha	1985
İ Toplamı				2170	

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu**B.3.1. Noktasal kaynaklar****B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar**

Samözü Deresi sırasıyla Sam, Dülük, Karahöyük, Atabek, Bedir, Subo azı, Tu lu, Tokdemir, Boyluca, Adaklı, Salkım, Tatlıcak, Çanakçı, Kıratlı, Turlu, Kızılca Kent ve Akçakent köylerinden geçerek Nizip ilçesine ve nihayetinde ise Hanca ız Barajı ile sonlanmaktadır.

İlimiz Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren fabrikalardan çıkan atık sular yine Organize Sanayi Bölgesi Müdürlü üne ait 90.000 m³/gün kapasiteli Atıksu Arıtma Tesisinde arıtıldıktan sonra kuru dere niteli inde olan Samözü Deresine verilmektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

2012 Yılında Büyük ehir Belediye Ba kanlı ı tarafından yapılan denetimler sonucunda; Kartalkaya Baraj Göletini besleyen Gölba ı – Pazarcık – Ca layancerit ilçelerinin atıksularının herhangi bir arıtmaya tabii tutmadan direkt baraj göletine de arj edildi i tespit edilmi .

Yapılan yazı malar sonucunda bu ilçelerde arıtma tesisi ihalesinin yapılarak en yakın sürede devreye alınaca ı Büyük ehir Belediye Ba kanlı ına resmi yazı ile bildirilmi tir.

Alıcı ortama de arj edilen atıksu miktarı (m³/yıl)

	DEB (m ³ /yıl)
Merkez Atıksu Arıtma Tesisi	94.900.000
Kızılhisar Atıksu Arıtma Tesisi	6.345.525
O uzeli Atıksu Arıtma Tesisi	2.007.500
Bilek Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	164.250
Akçaburç (ncesu) Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	109.500
Arıl Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	219.000
Burç Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	273.750
Gaskispor Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	7.300
Gülpınar Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	54.750

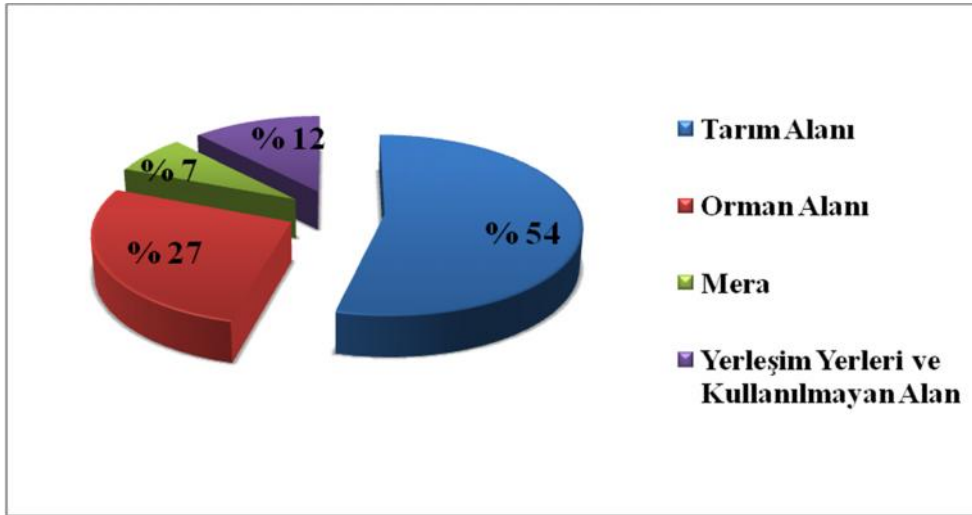
Atıksu Arıtma Tesis Koordinatları

	Sa a (Y)	Yukarı (X)
Merkez Atıksu Arıtma Tesisi	360434.253	4099954.565
Kızılhisar Atıksu Arıtma Tesisi	361180.966	4089541.689
O uzeli Atıksu Arıtma Tesisi	367809.962	4088956.019
Akçaburç (ncesu) Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	352257.505	4124196.972
Arıl Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	377317.600	4107905.093
Burç Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	338099.263	4099073.546
Gaskispor Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	346074.127	41048381.620
Gülpınar Paket Atıksu Arıtma Ünitesi	339691.07	4092546.92

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Gaziantep il toprakları her türlü tarım ürünlerinin yeti mesine müsâittir. Yaylalarda kuru tarım, ovalarda sulu tarım yapılır. Antep fıstı nın ve üzümün en çok yeti ti i bir ildir. l merkezinde zeytin; il merkezi, O uzeli, Nizip, ve slâhiye’de üzüm ba ları; Araban, Nizip ve Yavuzeli’nde fıstık bahçeleri zengindir. Pirinç, pamuk, susam, tütün yeti ir. Meyve ve sebzeçilik yaygındır. Antep fıstı ı bütün dünyâya buradan yayılmı tır. amlı tüccarlarla dünyâya da ıldı ı için, am fıstı ı denmi tir. Fıstık, a açlarda yeti ir. Menengiç a açlarının a ılanması ile elde edilen fıstık a açlarının boyu 5-10 metredir. Tüysüz ve seyrek yapraklı bu a açta fıstıklar salkım hâindedir. Üretim bir sene az bir sene çok olur. Yıllık üretim 5-25 bin ton arasında seyreder. Türkiye’nin fıstık istihsâlinin % 50-75’ini kar ılar. 80 bin hektarlık ba larda 20 çe it üzüm yeti ir. Be milyon zeytin a acından bol miktarda zeytin istihsal edilir. En çok domates olmak üzere, patlıcan, salatalık, kabak, sivri biber, turp ve di erleri olarak yakla ık 250 bin ton sebze yeti ir. Ayrıca bu day, arpa, nohut, mercimek, pamuk, susam ve so an üretilir. Zengin erik, nar, incir, ceviz ve zerdali bahçeleri de vardır. 2012 yılında toplam 370.736 ha tarım arazisinde 349.448 ton tarımsal ilaç ve 132.503 ton gübre kullanımı olmu tur.

Grafik B.1 - Gaziantep li Genelinde Arazi Varlı ının Da ılım Grafi i (Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep l Müdürlü ü,2012)

Çizelge B.37 – Gaziantep li Genelinde Arazi Varlı ının Da ılımı Tablosu (Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep l Müdürlü ü,2013)

Kullanım ekli	Alan (ha)	% Oran
Tarım Alanı	370736	54
Orman Alanı	183736	27
Mera	48041	7
Yerleşim Yerleri ve Kullanılmayan Alan	79409	12

Çizelge B.38 – İde Tarım Yapılan Alanlar (Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2012)

Arazi Varlığı	Yüzölçümü (Hektar)
Tarıma Elverişli Arazi	370.736
Sulu Tarım Yapılan Arazi	42.000
Kuru Tarım Yapılan Arazi	328.736

Çizelge B.39 – İlimizde 2012 yılında topraktaki pestisit ve tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz sonuçları (Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2012)

Analizi Yapan Kurum/Kurulu	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birim Miktarı
-	-	-	-	-

B.3.2.2. Diğer

İçerimizde düzenli depolama sahaları kullanılmamaktadır.

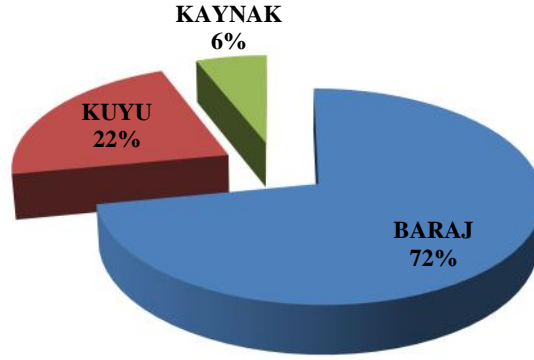
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Kartalkaya barajı 1971 yılında taşkın önleme ve sulama amacıyla işletmeye açılmış ve 1986 yılından itibaren Gaziantep ilinin içme suyu ihtiyacını da karşılamaya başlamıştır. Kartalkaya Barajı ile Narlı ve Kahramanmaraş ovalarında toplam 22.810 hektar alan sulanmakta ve GASK tarafından içme suyu eldesi için 4 m³/s su çekilmektedir. Baraj gölünü besleyen asıl su kaynağı Aksu Çayı olup, baraj gölünün yeraltısuyla beslenimi düşüktür. Kartalkaya Barajının Havzasının kapladığı alan 1130,2 km²'dir.

Sanayi amaçlı kullanılan su miktarı 25.000 m³/gün'dür.

Grafik B.2. ilimizde 2012 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu İhtekesi ile Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (GASK 2014)

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Mehmetkâmil Belediyesi, Şahinbey Belediyesi ve Özel Oğuzeli Belediyesine 2012 Yılı içerisinde hizmet verilen içme suyu miktarları tabloda gösterilmiştir.

Çizelge B.40 – Gaziantep İçme Suyu Kaynakları ve Debileri (DS, 2013)

2012 YILI GAZİANTEP İÇME SUYU KAYNAKLARI VE DEBİLERİ				
Dönemler	Temiz Su Kartalkaya	Mizmilli	Kuyu Kaptaj (Şehirçi Kuyular)	Toplam(m3)
OCAK	5.343.486,44	1.650.892,86	405.010,13	7.399.389,43
UBAT	5.109.958,34	1.492.149,85	408.645,29	7.010.753,48
MART	5.379.212,61	1.515.256,76	517.526,28	7.411.995,65
NİSAN	5.724.437,82	1.599.042,97	469.660,04	7.793.140,83
MAYIS	6.005.418,47	1.776.628,35	532.818,67	8.314.865,49
HAZİRAN	6.419.482,80	1.961.683,39	454.236,20	8.835.402,39
TEMMUZ	6.821.495,41	2.154.181,36	390.089,90	9.365.766,67
AĞUSTOS	6.646.111,21	2.115.909,33	393.847,44	9.155.867,98
EYLÜL	6.096.813,85	1.953.362,48	442.121,81	8.492.298,14
EKİM	5.943.072,13	1.722.528,51	451.715,99	8.117.316,63
KASIM	4.949.723,15	1.752.490,36	425.380,60	7.127.594,11
ARALIK	4.706.141,71	1.440.122,96	434.274,21	6.580.538,88
TOPLAM	69.145.353,94	21.134.249,18	5.325.326,56	95.604.929,68

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Kahramanmaraş -Narlı ovasındaki Mizmilli kaynağının kuzeydoğusunda Yuvalıdere vadisinde bulunan 30 adet sondaj kuyusu ile ebekeye verilen su miktarı ortalama 85.000 m³/gün.

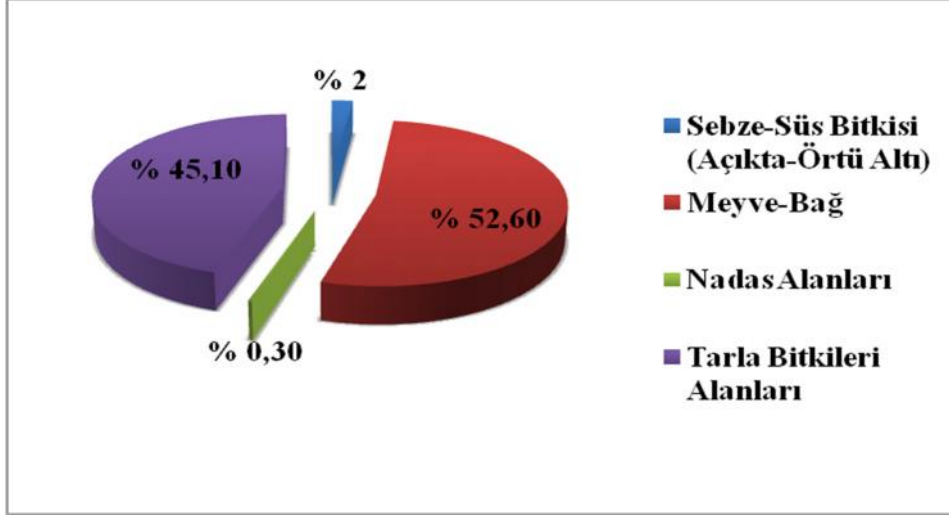
- Sale Hattı Uzunluğu: 41,9 km
- Boru Çapı: 1,200 mm (çelik)
- Hat üzerindeki pompa sayısı: 3 adet
- Su Basma Yüksekliği: 525 m

ehrin de iki yerlerinde bulunan 14 kuyu ile ebekeye verilen su miktarı 35.000 m³/gündür.

B.4.1.3. Çeme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çizelge B.41 – Gaziantep ilinin Çeme Suyu Temin Edilen Kaynağın Özellikleri (DS, 2013)

Yeri	Kahramanmaraş ili, Pazarcık İlçesi
Üzerinde kurulduğu akarsu	Aksu Çayı
Tipi	Zonlu Dolgu
Amacı	Sulama + İçmesuyu + Taşkın
Yıllık ortalama akım	452 hm ³
Yüksekliği (talvegden)	56.00 m
Yüksekliği (temelden)	58.00 m
Kret kotu	722.00 m
Kret genişliği	12.00 m
Kret uzunluğu	205.00 m
Gövde dolgu hacmi	2.00 hm ³
Maksimum su seviyesi	719.00 m
Normal su seviyesi	718.00 m
Minimum su seviyesi	684.50 m
Minimum su seviyesi	687.00 m alındı.
Maksimum işletme seviyesi	717.70 m
Normal işletme seviyesi	715.70 m
Maksimum işl. sev. göl hacmi	169.79 hm ³ (717.70 m)
Normal işl. sev. göl hacmi	148.38 hm ³ (715.70 m)
Minimum işl. sev. göl hacmi	1.13 hm ³ (687.00 m)
Aktif hacim	168.70 hm ³
Maksimum işl. sev. göl alanı	11.20 km ²
Yeri	Kahramanmaraş ili, Pazarcık İlçesi
Normal işl. sev. göl alanı	10.20 km ²
Minimum işl. sev. göl alanı	0.95 km ² (687.00 m)
Dolusavak tipi	Karşıdan alışı, kontrollü
Kalastrofal debi	2420.00 m ³ / s
Dolusavak deşarj kapasitesi	1760.00 m ³ /s
Dolusavak eşik kotu	706.70 m
Dolusavak yaklaşım kan. Kotu	703.70 m
Dolusavak deşarj kan. genişliği	22.50 -14.00 m
Dolusavak deşarj kan uzunluğu	170.90 m
Dolusavak kapak boyutları	2 x (10x13.50)

B.4.2. Sulama

Grafik B.3 - Tarım Alanlarının Kullanım ekileri(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep 1 Müdürlü ü,2013)

Çizelge B.42 – Tarım Alanlarının Kullanım ekileri Çizelgesi(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep 1 Müdürlü ü,2013)

Kullanım ekli	Alan (ha)	% Oranı
Sebze-Süs Bitkisi (Açıkta-Örtü Altı)	7277	2
Meyve-Ba	195110	52,6
Tarla Bitkileri Alanları	167349	45,1
Kavaklık
Nadas Alanları	1000	0,3
Tarıma Elveri li Olup lenmeyen Arazi
TOPLAM	370736	100

Dsi verilerine göre;

- Mevcut su potansiyelimiz 112 milyar m3 tür.
- Bunun 95 milyar m3 ü akar sulardan ve göllerden,
- 15 milyar m3 ü yeraltından,(Tarım suyunun %50 si)
- 2 milyar m3 de kom u ülkelerden gelmektedir

Çizelge B.43 - Kullanılan 40.1 milyar m³ suyun alanlarına göre kullanım ekileri(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2013)

Kullanım alanı	Oran	Kullanım miktarı (milyar m3)
Tarım	%75	30
çeme suyu	%15	6
Sanayi	%10	4

Çizelge B.44 - Tarım Alanlarının Sulama Durumu(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2013)

Arazi Varlığı	Yüzölçümü (Hektar)
Tarıma Elverişli Arazi	382.077
Ekonomik Olarak Sulanabilir Arazi	186.164
SULANAN ARAZİ	42.000
A. Devlet Sulamaları (DS ,Mülga Köy Hiz.)	20.000
B. Halk Sulamaları	22.000
Sulanan Arazinin, Ekonomik Olarak Sulanabilir Araziye Oranı (42.000 / 186.164)	% 23
Sulanan Arazinin Tarım Arazisine Oranı (42.000/382.077)	% 11

Çizelge B.45 - Gaziantep İli DS Sulama Tesisleri (Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2013)

Sulama Tesisinin Adı	Sulama Kapasitesi (ha)	İletmeye Açılan Alan (ha)	Devam Eden Alan (ha)
Hanca ız Barajı	6.250	6.250	-
Kayacık Barajı (Do anpınar Barajı Takviyeli)	20.000	7.800	12.200
Zülfikar Göleti	65	65	-
Allaben Göleti	693	-	693
Yamaçoba Göleti	77	77	-
Belkıs Nizip Pompaj Sulaması	10.614	5.680	4.934
TOPLAM	37.699	19.872	17.827

Çizelge B.46 - Sulama Yapılan Alanlarda Yaygın Olarak Kullanılan Sulama Yöntemleri(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2013)

Sulama Yöntemleri	
Yüzey Sulama Yöntemleri	Basınçlı Sulama Yöntemleri
<ul style="list-style-type: none"> • Salma sulama • Tava sulama yöntemi • Uzun tava sulama yöntemi • Karık sulama yöntemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ya murlama sulama • Damla sulama yöntemi • Mini ya murlama sulama yöntemi

Çizelge B.47 - Türkiye’de Uygulanan Sulama Teknikleri(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2012)

Salma sulama	%75
Ya murlama sulama	%17
Damla sulama	%7
Mini Spring	%0,6
Pivot sulama	%0,4

İlimizde 13 adet Sulama kooperatifi bulunmaktadır. Üst birlik olarak ta Sulama kooperatifleri Bölge Birliği bulunmaktadır.

Çizelge B.48 - Gaziantep İndeki Sulama Kooperatifleri(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2013)

İçe Adı	Sulama Kooperatifi
Nurda 1	S.S. Gedikli Köyü
	S.S. Balıkalın Köyü
	S.S. atırhüyük Köyü
	S.S. Çakmak Köyü
	S.S. Kırınal Köyü
	S.S. Gökçedere Köyü
slahiye	S.S. Karapınar Köyü
	S.S.Altınüzüm Köyü
	S.S.Güllühüyük Köyü
Nizip	S.S. Kumla Köyü
ahinbey	S.S.Geneyik Köyü
	S.S. Yazıbaşı ve Çev. Köyleri
ehitkamil	S.S. Aşağı ve Yukarı Arıl Mahalleleri
TOPLAM	13

Çizelge B.49 – Proje A amasındaki Göletlerin Öngörülen Kullanım Amaçları(Gıda Tarım ve Hayvancılık Gaziantep İl Müdürlüğü,2013)

Göletin Adı	Tipi	Göl Hacmi	Sulama Alanı (Net)	Sulama Modülü	Kullanım Amacı
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0,871 hm ³	131 ha	0,67 l/s/ha	Sulama
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864 hm ³	239 ha	0,66 l/s/ha	Sulama
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kumçakıl Dolgu	2,567 hm ³	534 ha	0,72 l/s/ha	Sulama
Güne Göleti	Homojen Toprak Dolgu	3,396 hm ³	440 ha	0,77 l/s/ha	Sulama
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246 hm ³	239 ha	0,75 l/s/ha	Sulama
Çamlık Göleti	Planlama Raporu Çalışmaları Devam Etmektedir.				

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

limizde(2012) yılında OSB endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı :

2012 yılı sanayide kullanılan 16.920.000 ton/yıl
 2012 yılı Belediyeden alınan 6.316.413 ton /yıl
 Kalan kısımda tarıma ile gelen ve kuyu sularıdır.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge B.50 – Hidroelektrik Enerji Üretimi (OSB,2013)

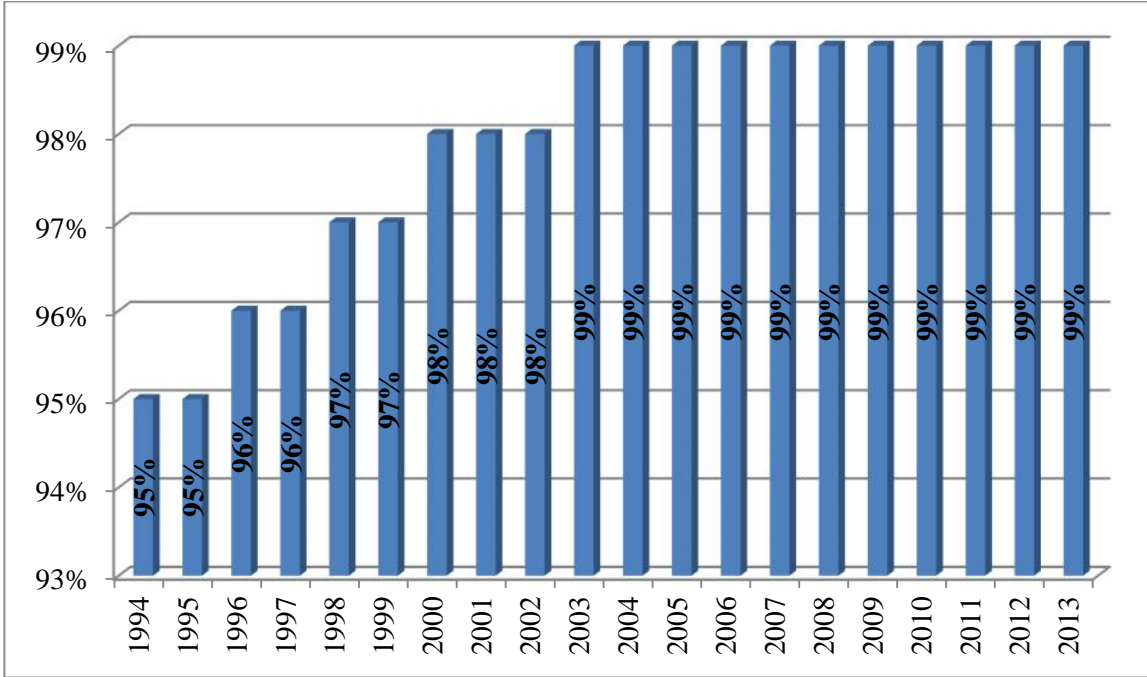
1	İnşaatında Olan	190,0 MW	% 99,2	660,3 Gwh/yıl	% 98,5
	Karkamı Barajı ve HES	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karlıyaka HES	1 MW		8,32 Gwh/yıl	
2	İnşaatı Devam Eden	0,7 MW	% 0,38	3,1 Gwh/yıl	% 0,5
	Bayramlı Regülatörü ve HES	0,72 MW		3,14 Gwh/yıl	
3	Su Kullanım Alanı Ması Yapılan	0,88 MW	% 0,46	7,04 Gwh/yıl	% 1,0
	Kurtulu Regülatör ve HES	0,88 MW		7,04 Gwh/yıl	
4	İnşaatı Tamamlanan Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	% 100	670 Gwh/yıl	% 100
5	İnşaatı Tamamlanan Enerji Toplamı	192 MW		670 Gwh/yıl	

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

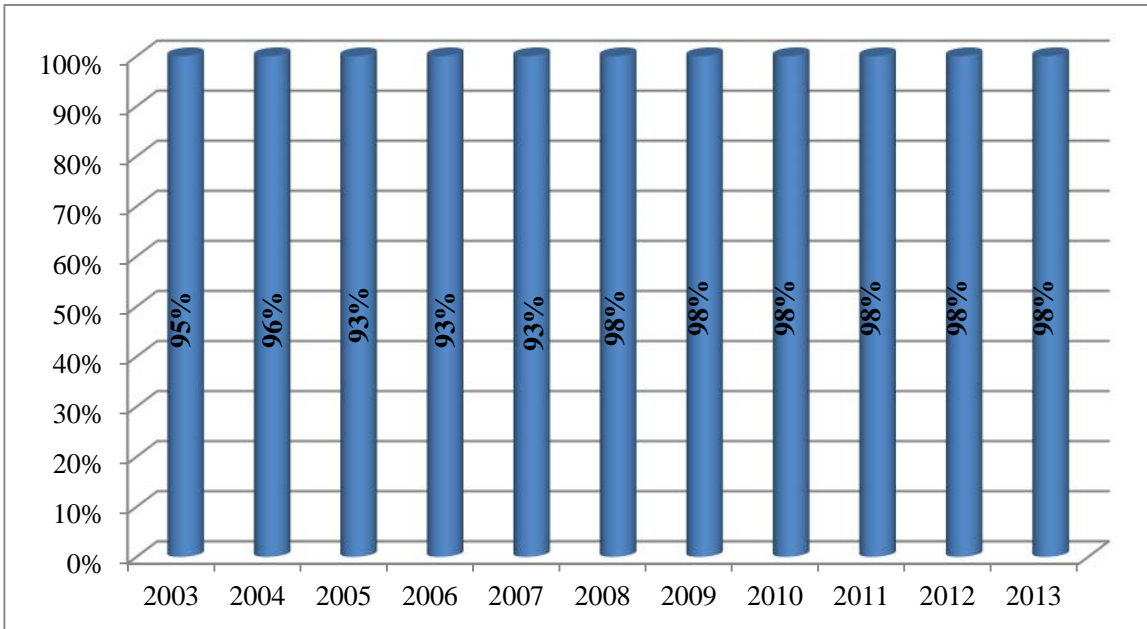
Alleben Göleti, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından park rekreasyon alanı olarak kullanılmakta ve göletin belediyeye devir işlemleri devam etmektedir.
 Ayrıca Nur Dağı ilçesinde bulunan Emen Gölü 1970 yılında DSİ tarafından ıslah edilmiştir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Grafik B.4- limizde (1994-2013) Yılları Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (GASK 2014)

Grafik B.5 – limizde (2003-2013) Yılları Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (GASK 2014)

Belediyenin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi

 İZAYDAŞ İZMİT ATIK VE ARTIKLARI ARITMA YAKMA VE DEĞERLENDİRME A.Ş. Solaklar Köyü Mevkii P.K. 66 41001 İzmit / KOCAELİ Deney Raporu Testing Report			
Müşterinin Adı/Adresi <i>Customer Name/Address</i>		GAZİANTEP SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
Numunenin Adı / Tarifi <i>Name and identity of test item</i>		Evsel arıtma çamuru	
Numune Numarası <i>Order No.</i>	0000017594	Numuneye Uygulanan İşlemler <i>Preliminary procedure applied on the test item</i>	-
Numune Alma Metotları <i>Sampling Methods</i>	-	Numunenin Geliş Şekli <i>Sampling type</i>	Kargo
Numunenin Alındığı Yer <i>Sampling location</i>	-	Numunenin Kabul Tarihi <i>The date of receipt of test item</i>	16.02.2012 00:00:00
Numunenin Alındığı Tarih <i>Date of sampling</i>	14.02.2012 00:00:00	Deneylerin Yapıldığı Tarih <i>Date of Testing</i>	16.02.2012-20.02.2012
Numuncyü Alan <i>Personnel responsible from sampling</i>	Firma Yetkilisi	Raporun Toplam Sayfa Sayısı <i>Number of pages of the Report</i>	2
Yorum: <i>Conclusions</i> Analiz sonuçları sadece analiz edilen numuneyi temsil etmektedir. Numune, Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından alınarak kargo ile İZAYDAŞ Laboratuvarına ulaştırılmıştır.			
<small>Deney ve /veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri (olmasa halinde) ve deney metodları bu sertifikamın tamamlayıcı kısmı olan takip eden sayfalarda verilmiştir. The testing and/or measurement results, the uncertainties (if applicable) with confidence probability and test methods are given on the following pages which are part of this report. Analizi tamamlanan atık, toprak ve arıtma çamuru analizleri, analizleri tamamlandıktan sonra 3 ay süre ile muhafaza edilir. Su ve atıksu numuneleri ise analizleri tamamlandığında imha edilir. The samples of waste, soil, and sludge are stored for a duration of three months after their analyses have been completed whereas water and waste water samples are discarded as soon as the final report is issued.</small>			
Mühür <i>Seal</i>	Tarih <i>Date</i>	Hazırlayan <i>Prepared by</i>	Laboratuvar Şefi <i>Chief of Laboratory</i>
Tel: 0262 316 60 00 Faks: 0262 316 60 50 www.izaydas.com.tr e-mail: laboratuvar@izaydas.com.tr			

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürlü raporlar geçersizdir.
 This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid

İZAYDAŞ
İZMİT ATIK VE ARTIKLARI
ARITMA YAKMA VE DEĞERLENDİRME A.Ş.

Solaklar Köyü Mevkii P.K. 66 41001 İzmit / KOCAELİ

İZAYDAŞ
Lab.12.02.000171 31
20.02.2012

Analiz Raporu

Yakma Analizleri (Evsel arıtma çamuru)			
Parametre	Deney Metodu	Birimi	Ölçülen Değer
Kalorifik Değer*	TS ISO 1928:2010	kJ/kg	3142
Br (Brom)*	TS EN 10304-1:2010	%	<0,3
F (Flor)*	TS EN 10304-1:2010	%	<0,1
I (iyot)*	TS EN 10304-3:1999	%	<0,33
Cl (Klor)*	TS EN 10304-1:2010	%	<0,1
S (Kükürt)*	TS EN 10304-1:2010	%	<0,3
P (Fosfor)*	TS EN 10304-1:2010	%	<0,37
Ağır Metal Analizleri (Evsel arıtma çamuru)			
As (Arsenik)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	0,629183
Cd (Kadmiyum)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	0,232879
Cr (Krom)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	295,5253
Co (Kobalt)*	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	0,8836
Cu (Bakır)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	33,38521
Mn (Mangan)*	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	33,5506
Mo (Molibden)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	1,607977
Ni (Nikel)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	14,41634
Pb (Kurşun)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	115,6809
Zn (Çinko)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	265,3696
Sb (Antimon)	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	0,953113
Sn (Kalay)*	TS EN ISO 17294-2:2007	mg/kg	1,8191
Hg (Cıva)	EPA METHOD 6020A:2007	mg/kg	0,252043
Ağır Metal İçin Ön İşlem	EPA METHOD 3051A	-	-

İşaretili (*) parametreler "Çevre Ölçüm ve Analizleri Ön Yeterlilik" belgesi ve "Akreditasyon Sertifikası" kapsamında değildir.

Numune Alma Esnasındaki Çevresel Şartlar

Koordinatlar	-	Ambalaj uygun mu?	Evet
Hava Durumu	-	Sızıntı, akma vb. var mı?	Hayır
Hava Sıcaklığı	-	Mühürlü mü?	Hayır
Derinlik	-	Numune geri isteniyor mu?	Hayır
Debi	-	pH	-
Şahit numune var mı?	Hayır	İletkenlik	-
Numune miktarı yeterli mi?	Evet	Oksijen	-

Tel: 0262 316 60 00 Faks: 0262 316 60 50 www.izaydas.com.tr e-mail: laboratuvar@izaydas.com.tr

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir.
This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid

GASK MERKEZ ATIKSU ARITMA TESİSİ ;

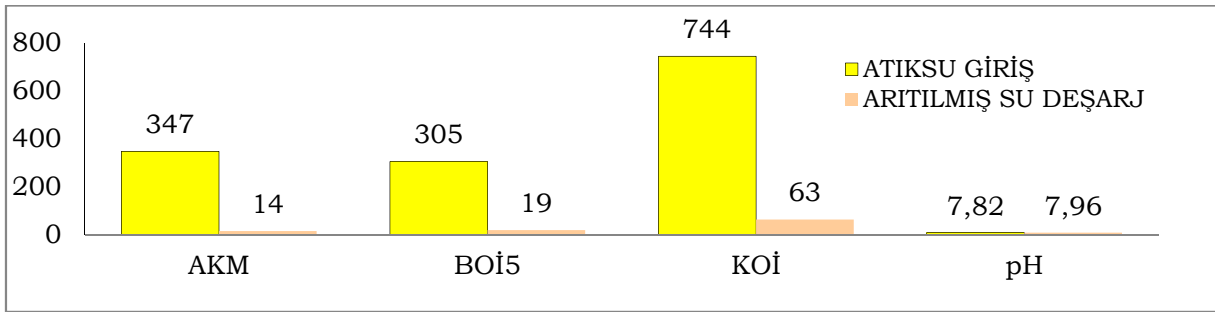
DEB : 260.000 m³/gün

B OKATI : 176,2 m³/gün

KATI ATIK : 27,5 m³/gün

GASK Merkez Atıksu Arıtma Tesisinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 200.000 m³ atıksu arıtılarak, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği standartlarına uygun olarak Sacır Deresine de arıtılmıştır.

GASK MERKEZ ATIKSU ARITMA TESİSİ 2012 YILI ANALİZ DEĞERLERİ

GASK KIZILHISAR ATIKSU ARITMA TESİSİ ;

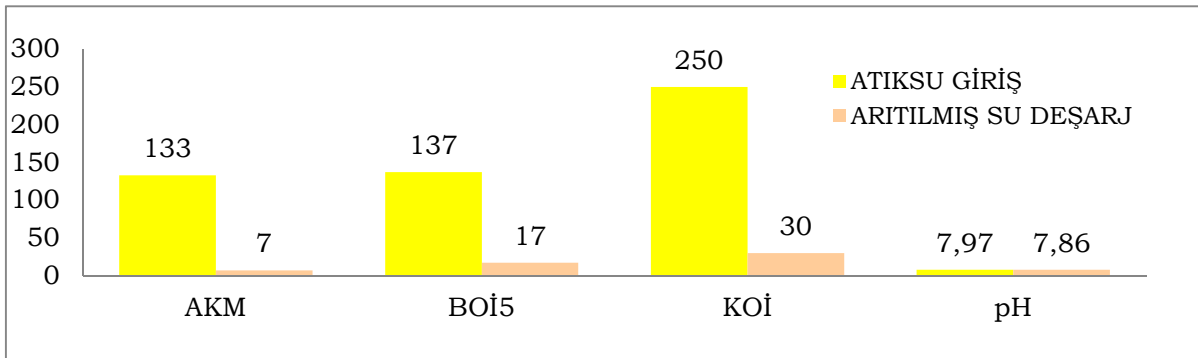
DEB : 17.385 m³/gün

B OKATI : 11,3 m³/gün

KATI ATIK : 2 m³/gün

GASK Kızılhisar Atıksu Arıtma Tesisinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 13.000 m³ atıksu arıtılarak, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği standartlarına uygun olarak Sacır Deresine de arıtılmıştır.

GASK KIZILHISAR ATIKSU ARITMA TESİSİ 2012 YILI ANALİZ DEĞERLERİ

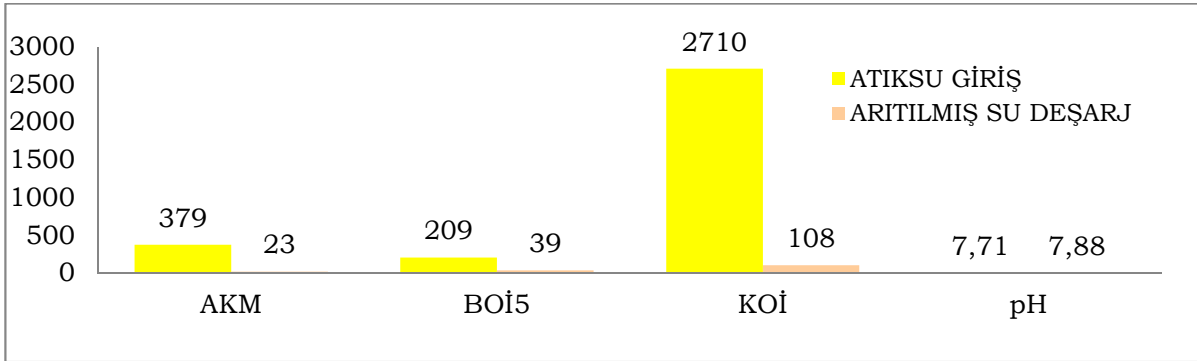

GASK BURÇ PAKET ARITMA ÜNİTESİ ;

DEB : 750 m³/gün

GASK Burç Paket Atıksu Arıtma Ünitesinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 750 m³ atıksu, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği standartlarına uygun olarak arıtılmıştır.

GASK BURÇ PAKET ATIKSU ARITMA ÜNİTESİ 2012 YILI ANALİZ DEĞERLERİ

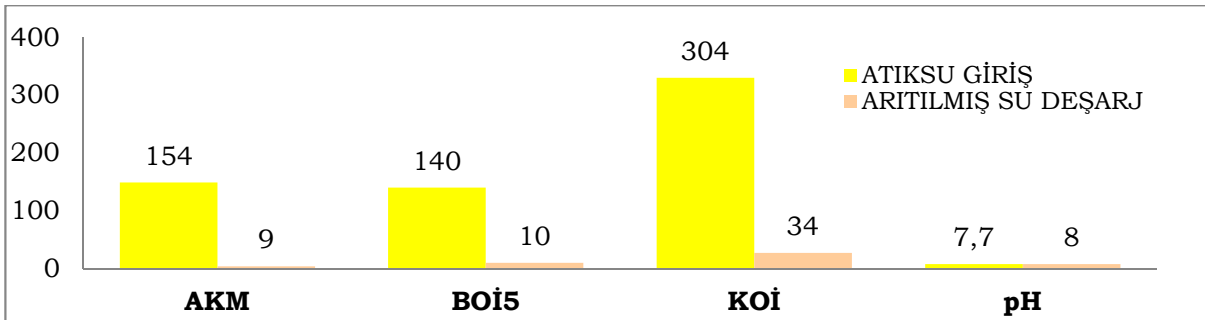

GASK SPOR PAKET ATIKSU ARITMA ÜNİTESİ

DEB : 20 m³/gün

GASK Spor Paket Atıksu Arıtma Ünitesinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 20 m³ atıksu, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği standartlarına uygun olarak arıtılmıştır.

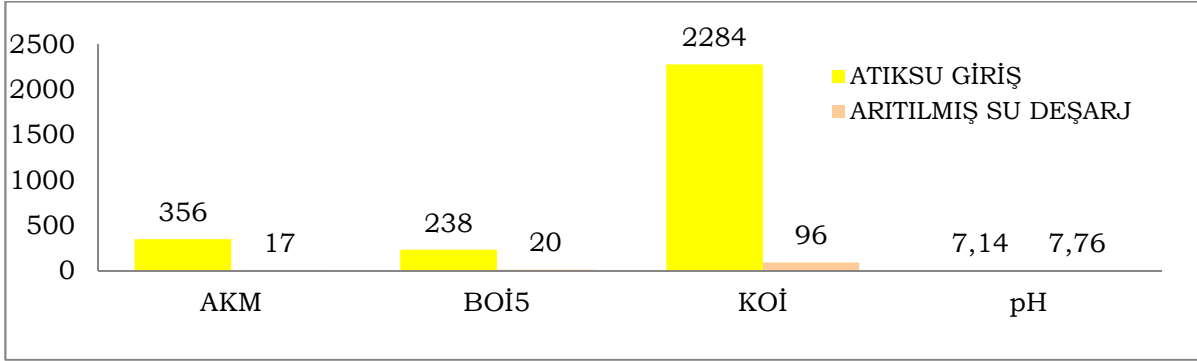
GASK SPOR PAKET ATIKSU ARITMA ÜNİTESİ 2012 YILI ORTALAMA ANALİZ DEĞERLERİ

GÜLPINAR PAKET ATIKSU ARITMA TESİSİ :
DEB : 150 m³/gün

Gülpınar Paket Atıksu Arıtma Ünitesi, 2011 yılı içerisinde devreye alınmış olup, ortalama 150 m³/gün atıksu, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği standartlarına uygun olarak arıtılmıştır.

GÜLPINAR PAKET ATIKSU ARITMA TESİSİ 2012 YILI ORTALAMA ANALİZ DEĞERLERİ

GASK ÖZEL ATIKSU ARITMA TESİSİ :

DEB : 40.000 m³/gün

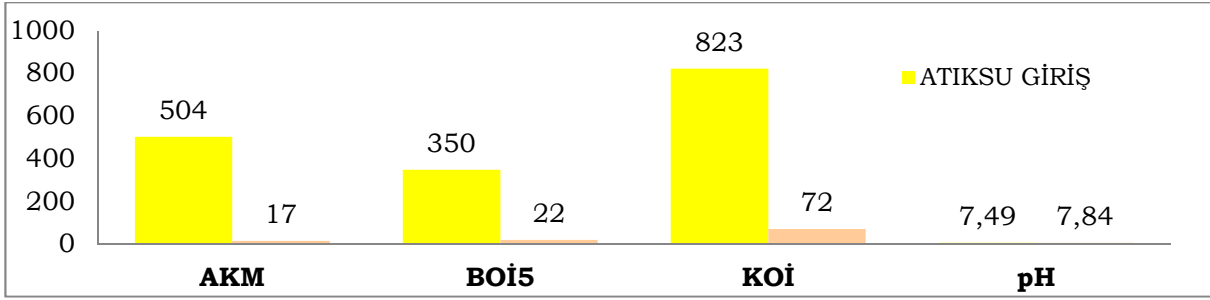
Özeli Atıksu Arıtma Tesisi inşaat ve montaj işleri 2011 yılında tamamlanarak, işletme çalışmaya başlamıştır.

GASK BİLEK PAKET ARITMA ÜNİTESİ :

DEB : 450 m³/gün

GASK Bilek Paket Atıksu Arıtma Ünitesinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 450 m³ atıksu, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği standartlarına uygun olarak arıtılmıştır.

GASK B LEK PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES 2012 YILI ORTALAMA ANALİZ DEĞERLERİ

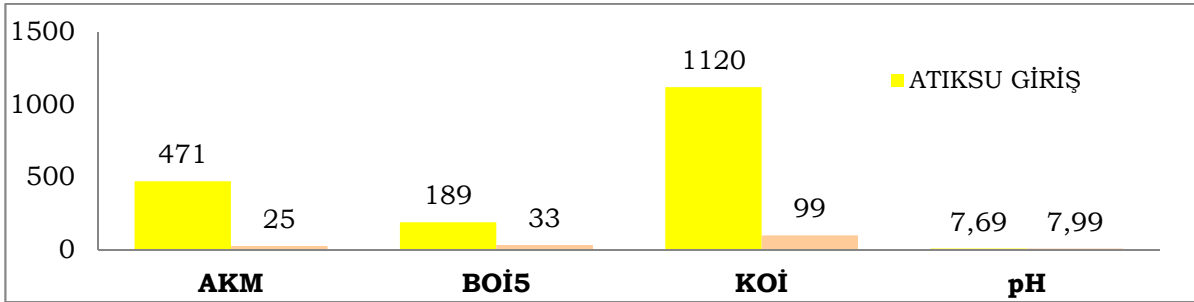

AKÇABURÇ PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES

DEB : 300 m³/gün

GASK Akçaburç (ncesu) Paket Atıksu Arıtma Ünitesinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 300 m³ atıksu , Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Tablo 21.2 standartlarına uygun olarak arıtılmıştır.

AKÇABURÇ PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES 2012 YILI ORTALAMA ANALİZ DEĞERLERİ

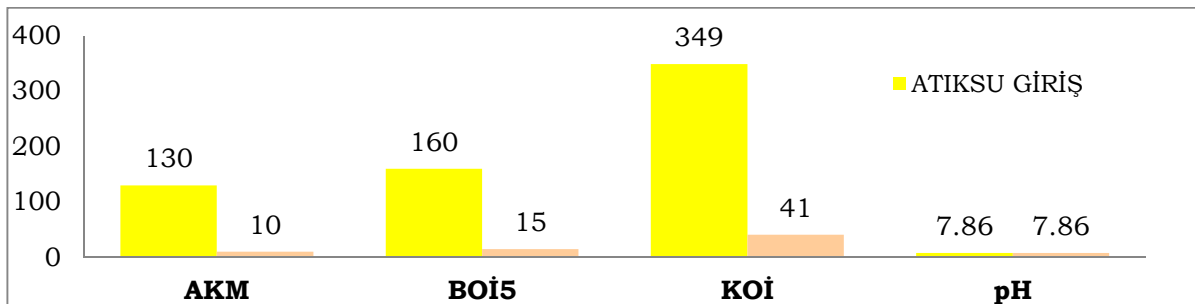

ARIL PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES

DEB : 600 m³/gün

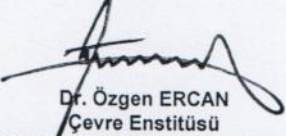

GASK Arıl Paket Atıksu Arıtma Ünitesinde, 2012 yılı içerisinde günde ortalama 600 m³ atıksu, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Tablo 21.2 standartlarına uygun olarak arıtılmıştır.

ARIL PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES 2011 YILI ORTALAMA ANALİZ DEĞERLERİ

Çizelge B.52 – limizdeki (2012) Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(OSB,2013)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	De arj Ortam ı	De arj Koordinatla rı
GAZ ANTEP OSB MÜDÜRLÜ Ü EVSEL VE ENDÜSR YE L ATIKSU ARITMA TES S	FAAL YETT E	1.KADEME30.000m3/g ün 2.KADEME60.000m3/g ün Mevcut gelen debi:50.000m3/gün Toplam tesis kapasitesi:90.000m3/gün	Fiziksel Arıtma Kimyasa l Arıtma Biyoloji k Arıtma	85	Samöz ü Deresi	Co rafi Koordinatlar y:357835,13 x:4114011,20 Memleket koordinatları y:624357,13 x:4115435,11

		AB-0390-T
		16866
		10 - 12
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU MARMARA ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇEVRE ENSTİTÜSÜ		
P.K.21, 41470 GEBZE – KOCAELİ T 0 262 677 20 00 F 0 262 641 23 09 http://www.mam.gov.tr		
ANALİZ RAPORU (Endüstriyel Teknik Destek Hizmeti)		
Rapor no	: B.14.2.TBT.5.01.14.00-181.06.03- 2940	
Rapor tarihi	: 22.10.2012 16866	
Talep eden	: Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü	
Adres	: 4. OSB Karahöyük Mevkii GAZIANTEP	
Konusu	: Arıtma Çamur Örneğinin "Atıkların Düzenli Depolanmasına Ait Yönetmelik" Ek-2 Atıkların Düzenli Depolanabilmesi için Kabul Kriterleri Parametreleri Doğrultusunda Analizi	
<i>Bu raporda yer alan sonuçlar, sadece incelenen numunelere aittir.</i>		
Onaylayan Dr. Özgen ERCAN Çevre Enstitüsü Endüstriyel Hizmet Sorumlusu		
<small>Bu rapor ve sonuçları talepte bulunan kuruluş ve müşterilerince ticaret ve reklam amaçları ile kullanılamaz. Rapor tamamen veya kısmen çoğaltılamaz/yayınlanamaz. Raporda (*) işaretli analizler akredite edilmiştir. İmzasız analiz raporları geçersizdir. Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) deney raporlarının tanınması konusunda Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) ve Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliği (ILAC) ile Karşılıklı Tanınma Anlaşması'nı imzalamıştır. Deney ve/veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri (olması halinde) ve deney metodları bu raporun tamamlayıcı kısmı olan takip eden sayfalarda verilmiştir.</small>		
Bu rapor 6 sayfa olup, 2 asıl (1 asıl müşteriye, 1 asıl Enstitü arşivine) olarak hazırlanmıştır.		Sayfa 1/6
		
	<small>Akreditasyon Alanı Standard No Akreditasyon No</small>	<small>T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI Y-41/005/2011</small>

AB-0390-T

16866

10 - 12

Rapor no	: B.14.2.TBT.5.01.14.00-181.06.03- 2940		
Talep eden	: Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü 16866		
Talep edenin adresi	: 4. OSB Karahöyük Mevkii GAZİANTEP		
Örnek	: Arıtma çamuru	Son kullanım tarihi	:
Örnek sayısı	: 1	Enstitü örnek kayıt no	: 128/879/1
Örneğin getiriliş şekli	: Kargo ile.	Kabul tarihi ve saati	: 28/09/2012
Kabul anındaki durumu	: Plastik kap	Analiz tarihi	: 28/09/2012- 19/10/2012
Şahit numune bilgileri :	() Müşteriye iade (x) Şahit numune mevcut () Şahit numune alınmamıştır		
<p>Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü analiz talep yazısı TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezine gelmiş ve 13404 evrak numarası ile kayıta alınmıştır.</p> <p>Analiz talep yazısı ekinde, bir (1) adet arıtma çamuru örneği TÜBİTAK MAM Çevre Enstitüsü' ne gelmiştir.</p> <p>Talep yazısında, arıtma çamuru örneğinin "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" Ek-2 Atıkların Düzenli Depolanabilmesi için Kabul Kriterleri kirlilik parametreleri doğrultusunda analiz edilmesi ve depolanma sınıfının belirlenmesi talep edilmiştir.</p> <p>Arıtma çamuru örneği TS EN 12457 – 4 standardına uygun olarak analize hazırlanmıştır.</p> <p>Hazırlanan, arıtma çamuru örneği eluati ve orijinal arıtma çamuru örneğinin analizi neticesinde elde edilen değerler, ADDDY / Ek - 2' de verilen limit değerleri mukayese edilmiş Tablo 1 ve devamında, analiz yöntemleri ise Tablo 2' de verilmiştir.</p>			
Açıklamalar: (*) İşaretili olmayan analiz parametreleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Analizleri Yeterlilik Belgesi kapsamı dışında olduğundan rapor çevre mevzuatına ilişkin resmi işlemlerde kullanılamaz.			
Sorumlu İmzalar:			
<p>Bu rapor ve sonuçları talepte bulunan kurum ve müşterilerince ticaret ve reklam amaçları ile kullanılamaz. Rapor tamamen veya kısmen çoğaltılamaz/yayınlanamaz. Raporda (*) işaretili analizler akredite edilmiştir.</p> <p>İmzasız analiz raporları geçersizdir.</p>			
Bu rapor 6 sayfa olup, 2 asıl (1 asıl müşteriye, 1 asıl Enstitü arşivine) olarak hazırlanmıştır.			Sayfa 2/6

Rapor no: B.14.2.TBT.5.01.14.00-181.06.03-2940 1686

Tablo 1: Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü Arıtma Çamuru Örneği Analiz Sonuçları ve ADDDY/EK-2 Limit Değeri

Parametre / Örnek	Arıtma Çamuru	ADDDY/ Ek-2		
		A) İncelt atıkların Depolanabilme Kriterleri III. Sınıf Depolama Tesisleri İçin Sınır Değerler	B) Tehlikesiz atıkların Depolanabilme Kriterleri II. Sınıf Depolama Tesisleri İçin Sınır Değerler	C) Tehlikesiz atıkların Depolanabilme Kriterleri I. Sınıf Depolama Tesisleri İçin Sınır Değerler
Eliuate Analiz Parametreleri				
(*)Arsenik (As mg/l)	0.0253	0.05	0.2	2.5
(*)Baryum (Ba mg/l)	0.069	2	10	30
(*)Kadmiyum (Cd mg/l)	0.00013	0.004	0.1	0.5
(*)Krom (Cr mg/l)	0.007	0.05	1	7
(*)Bakır (Cu mg/l)	0.0112	0.2	5	10
(*)Cıva (Hg mg/l)	< 0.0005	0.001	0.02	0.2
(*)Molibden (Mo mg/l)	0.013	0.05	1	3
(*)Nikel (Ni mg/l)	0.026	0.04	1	4
(*)Kurşun (Pb mg/l)	0.0014	0.05	1	5
(*)Antimon (Sb mg/l)	0.0035	0.006	0.07	0.5
(*)Selenyum (Se mg/l)	0.105	0.01	0.05	0.7
(*)Çinko (Zn mg/l)	0.067	0.4	5	20

Açıklamalar: (*) İşaretili olmayan analiz parametreleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Analizleri Yeterlilik Belgesi kapsamı dışında olduğundan rapor çevre mevzuatına ilişkin resmi işlemlerde kullanılamaz.

Sorumlu İnzalar:

55881

Bu rapor ve sonuçları talepte bulunan kuruluşa ve müşterilerince ticaret ve reklam amaçları ile kullanılamaz. Rapor tamamen veya kısmen çoğaltılamaz/yayınlanamaz.
Raporlarda (*) işaretili analizler akredite edilmiştir.
İmzasız analiz raporları geçerlidir.

Bu rapor 6 sayfa olup, 2 asıl (1 asıl müşteriye, 1 asıl Enstitü arşivine) olarak hazırlanmıştır.

Sayfa 3 / 6

Rapor no: B.14.2.TBT.5.01.14.00-181.06.03-2940 16866

Tablo 1' in devamı (Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü Arıtma Çanuru)

Parametre / Örnek	Arıtma Çanuru	ADDY/ EK-2		
		A) İnceltme atıkların Depolanabilme Kriterleri III. Sınıf Depolama Tesisi için Sınır Değerler	B) Tehlikesiz atıkların Depolanabilme Kriterleri II. Sınıf Depolama Tesisi için Sınır Değerler	C) Tehlikeli atıkların Depolanabilme Kriterleri I. Sınıf Depolama Tesisi için Sınır Değerler
(*)Klorür (Cl ⁻ mg/l)	197,46	80	1500	2500
(*)Florür (F ⁻ mg/l)	< 0,2	1	15	50
(*)Sülfat (SO ₄ ⁼ mg/l)	4,23	100	2000	5000
(*)Çözünmüş Organik Karbon (ÇOK mg/l)	708,4	50	80	100
(*)Toplam Çözünen Katı Madde (TÇKM mg/l)	1857	400	6000	10000
(*)Fenoller (C ₆ H ₅ OH mg/l)	0,75	0,1		
Orjinal Atık Analiz Parametreleri				
(*)Toplam Organik Karbon (TOK mg/kg)	97991	30000	% 5	%6
BTEX (benzen, toluen, etilbenzen ve xilenes) (mg/kg)	< 0,05	6		
PCBs (mg/kg)	0,03	1		
(*)Mineral Yağ (mg/kg)	947	500		
(*)Yanma Kaybı (%)	70,29			100000 (%10)
(*) Kuru madde Miktarı (%)	23,51	---	---	---

Açıklamalar: (*) İşaretili olmayan analiz parametreleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yetkililik Belgesi kapsamı dışındaki rapor çevre mevzuatına ilişkin resmi işlemlerde kullanılmaz.

Sorumlu İmzalar:

[Signature]
5381

[Signature]
5388

Bu rapor ve sonuçları taleple bulunan kuruluş ve müşterilerince ticaret ve reklam amaçları ile kullanılmaz. Rapor tamamen veya kısmen çoğaltılmaz/yayınlanamaz. Raporunda (*) İşaretili analizler akredite edilmiştir. İmzasız analiz raporları geçersizdir.

Bu rapor 6 sayfa olup, 2 asıl (1 asıl müşteriye, 1 asıl Enstitü arşivine) olarak hazırlanmıştır.

Sayfa 4/6

Rapor no : B.14.2.TBT.5.01.14.00-181.06.03- 2942 16866

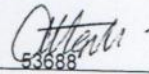
Tablo 2: ADDDY/ Ek-2 Analiz Parametreleri ve Analiz Yöntemleri

Parametre	Analiz Yöntemleri
Eluate Analiz Parametreleri	
(*)Arsenik (As mg/l), (*)Baryum (Ba mg/l), (*)Kadmium (Cd mg/l), (*)Krom (Cr mg/l), (*)Bakır (Cu mg/l), (*)Molibden (Mo mg/l), (*)Nikel (Ni mg/l), (*)Kurşun (Pb mg/l), (*)Antimon (Sb mg/l), (*)Selenyum (Se mg/l), (*)Çinko (Zn mg/l), (*)Cıva (Hg mg/l)	EPA 6020 A (ICP – MS) TS 2537 EN 1483 1999-04
(*)Klorür (Cl ⁻ mg/l), (*)Florür (F ⁻ mg/l), (*)Sülfat (SO ₄ ²⁻ mg/l)	SM- 4110 B Lyon Kromatografi
(*)Çözülmüş Organik Karbon (ÇOK mg/l)	SM- 5310 B Yük. Sic. yakma
(*)Toplam Çözünen Katılar (TÇM mg/l)	SM- 2540 C Gravimetrik
(*)Fenoller (C ₆ H ₅ OH mg/l)	SM- 5530 D Fotometrik
Orijinal Atık Analiz Parametreleri	
(*)Toplam Organik Karbon (TOK mg/ kg)	TS 12089 EN 13137
BTEX (benzen, toluen, etilbenzen ve xylene) (mg/kg)	EPA 8015 C
PCBs (mg/kg)	ISO 10382
(*)Mineral Yağ	EN 14039:2004 GC
(*)Yanma Kaybı (%)	DS/EN 12879
(*) Kuru Madde Miktarı (%)	TS 9546 EN 12280

SM: Standard Methods For the Examination of Water and Wastewater, 21 th Edition (2005)

Açıklamalar: (*) İşaretli olmayan analiz parametreleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Analizleri Yeterlilik Belgesi kapsamı dışında olduğundan rapor çevre mevzuatına ilişkin resmi işlemlerde kullanılamaz.

Sorumlu İmzalar:

54381
53688

Bu rapor ve sonuçları talepte bulunan kuruluş ve müşterilerince ticaret ve reklam amaçları ile kullanılamaz. Rapor tamamen veya kısmen çoğaltılamaz/yayınlanamaz. Raporda (*) işaretli analizler akredite edilmiştir. İmzasız analiz raporları geçersizdir.

Bu rapor 6 sayfa olup, 2 asıl (1 asıl müşteriye, 1 asıl Enstitü arşivine) olarak hazırlanmıştır.

Sayfa 5 / 6

AB-0390-T

16866

10 - 12

Rapor no : B.14.2.TBT.5.01.14.00-181.06.03- 2940 16866

Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü Arıtma Çamuru örneğinin analizi neticesinde, arıtma çamuru eluatında Selenyum, Çözünmüş Organik Karbon ve Fenol parametreleri değerlerinin "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" Ek-2 Atıkların Düzenli Depolanabilmesi için kabul kriterleri C) Tehlikeli Atıkların Depolanabilme Kriterleri I. Sınıf depolama tesisleri için sınır değerler tablosunda verilen değerlere uygun olduğu tespit edilmiştir.

"Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" Ek - 2 Atık Kabul Kriterleri 1 - Sınır değer artırımları Atıkların, kabul kriterlerine ilişkin sınır değerlere göre uygun depolama alanında bertarafı sağlanır. Ancak, bazı sınır değerlerin aşılması durumunda, depolama tesisi ve çevresinin özellikleri dikkate alınarak sızıntı suyunda dâhil olmak üzere oluşabilecek emisyonların tesise ilave bir yük getirmeyeceğinin işletmeci tarafından belgelenmesi halinde, atık sahibinin talebi üzerine Bakanlık her bir durum bazında verilen sınır değer artırımları dâhilinde atığın belirlenen tesise kabul edilmesi için izin verebilir, II. Sınıf depolama tesisi sınır değer artırımlarının belirtilen parametreler için 3 kat olacağı (Çözünmüş Organik Karbon hariç) Şeklinde belirtilmiştir.

"Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" te Arıtma çamurunun düzenli depolanması GEÇİCİ MADDE 4' de Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin Ek IV' ünde tehlikesiz atık olarak sınıflandırılan arıtma çamurlarının, Ek - 2' de verilen diğer tüm parametreleri sağlaması, ağırlıkça en az % 50 kuru madde ihtiva etmesi, ön işleme tabi tutularak kötü kokunun giderilmesi ve atığın kararlı hale getirilmesi kaydıyla II. Sınıf düzenli depolama alanına kabulünde 1/1/2015 tarihine kadar Çözünmüş Organik Karbon (ÇOK) limit değerine uygunluk aranmaz olarak ifade edilmektedir.

Arıtma Çamuru örneği eluatında, Selenyum, Çözünmüş Organik Karbon ve Fenol parametresi, kontrol parametresi olarak belirlenmiştir.

Açıklamalar: (*) İşaretili olmayan analiz parametreleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Analizleri Yeterlilik Belgesi kapsamı dışında olduğundan rapor çevre mevzuatına ilişkin resmi işlemlerde kullanılamaz.

Sorumlu İmzalar:

51381

53688

Bu rapor ve sonuçları talepte bulunan kuruluş ve müşterilerince ticaret ve reklam amaçları ile kullanılamaz. Rapor tamamen veya kısmen çoğaltılamaz/yayınlanamaz. Raporda (*) işaretili analizler akredite edilmiştir. İmzasız analiz raporları geçersizdir.

Bu rapor 6 sayfa olup, 2 asıl (1 asıl müşteriye, 1 asıl Enstitü arşivine) olarak hazırlanmıştır.

Sayfa 6 / 6

P.K.21, 41470 GEBZE - KOCAELİ
T 0 262 677 20 00 F 0 262 641 23 09
<http://www.mam.gov.tr>

B. 5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Gaziantep Büyük ehir Belediyesi 5216 sayılı Büyük ehir Belediyesi Kanunu Madde 7 (i) bendi gere ince katı atıkların bertarafından sorumludur. Bu amaçla ilçe belediyeleri tarafından mücavir alan sınırlarında olu an katı atıklar, Mazmahor Uzundere mevkiinde bulunan Katı Atık Düzenli Depolama Alanında bertaraf edilmektedir.

Gaziantep Büyük ehir Belediyesi katı atık yönetimini mevzuat kapsamında yürütmek üzere 1992 yılında çalı malarına ba lamı tır. GAP idaresi tarafından 1992 yılında uygun depolama alanının yer tespiti ve projelerinin hazırlanması ile 1993 yılında depolama alanı in ası ba lamı tır. 1996 yılında atık kabul i lemlerine ba layan katı atık düzenli depolama alanı Türkiye'nin stanbul Büyük ehir Belediyesinden sonra düzenli depolama alanına sahip ikinci ilidir. Katı atık düzenli depolama alanı 3 etap halinde projelendirilmi olup; sahanın 50 yıldan daha uzun süre Gaziantep iline hizmet etmesi hedeflenmi tir. Depolama alanının toplam kapasitesi 30 milyon metreküp olarak planlanmı tır.

Atık Verileri:

Katı atık düzenli depolama alanına ehitkâmil, ahinbey, O uzeli ilçe belediyeleri ile Gaziantep Su Kanal dairesi tarafından yürütülen atık su arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları ile Organize Sanayi Bölgesinden gelen ve tehlikeli olmayan, miadını doldurmu ürünler depolanmaktadır. Depolama alanında günlük ortalama 1200 ton katı atık ta ınmakta ve depolanmaktadır. 3 etap halinde projelendirilen depolama

alanında çalı ma alanı olarak kullanılan ve atık kabulünün devam etti i, 1. Etap 3. 900.000 metreküp kapasiteli olup, 1996 yılları ile 2013 yılları arasında 4.880.921 ton katı atık düzenli olarak depolanmıştır. Düzenli depolanarak bertaraf edilen atık miktarları yıllık olarak Çizelge B.53’de verilmiştir.

Çizelge B.53 - Düzenli depolanarak bertaraf edilen atık miktarları (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi,2013)

YILLAR	TOPLAM(ton/yıl)	YILLAR	TOPLAM(ton/yıl)
1996	129.300	2006	364.991
1997	158.903	2007	381.870
1998	179.478	2008	358.376
1999	196.678	2009	351.486
2000	211.538	2010	385.555
2001	199.388	2011	438.613
2002	224.421	2012	488.784
2003	240.910	GENEL TOPLAM	4.751.621
2004	275.233		
2005	295.397		

Sızıntı Suyu Kontrolü:

Katı atık düzenli depolama alanında atıkların toprakla örtülmesi ve bozuma sonucu oluşan sızıntı suyu 100*40*5 metre boyutlarında lagünde birikmektedir. Yaz ve kış dönemlerinde farklılık göstermekle birlikte günlük yaklaşık 200-300 ton sızıntı suyu depolama alanından vidanjörler ile çekilerek atık su arıtma tesisine taşınmaktadır. Sızıntı suyunun atık su arıtma tesisine taşınması ile leminin mali yükü, arıtma tesisine getirdiği ek yük ve çevresel nedenlerle geçici bir bertaraf yöntemi olarak görülmektedir. Bu amaçla sızıntı suyunun yerinde arıtımı ve arıtılmış suyun saha içinde kullanımı öngörülerek 31.10.2012 tarihinde sızıntı suyu paket arıtma tesisi montajı adıyla ihale yapılmış olup, Eylül 2013 tarihi itibarı ile sızıntı suyu arıtma tesisinin işletmeye açılması planlanmaktadır.

Gaz Kontrolü:

Katı atık depolama sahaları, tıpkı bir arıtma tesisindeki anaerobik çürütücü gibi bir biyokimyasal reaktör olarak çalışmaktadır. Depo alanına katı atığın depolanmasıyla birlikte depo içerisinde ayrılmaya başlamakta, oluşan anaerobik ortamda organik maddelerin bozunması sonucunda depo gazı oluşmaktadır.

Depo gazının büyük bir kısmını, metan (CH₄) ve karbondioksit (CO₂) gazları oluşturmaktadır. Metanın hiçbir işlem tabii tutulmadan atmosfere verilmesi halinde sera gazı oluşumuna sebep olmaktadır. Katı atığın depolanmaya başladığı 1996 yılı ile 2008 yılları arasında gaz toplama sistemi, gazın doğrudan atmosfere verilmesi şeklinde yapılmış, 2008 yılı itibarı ile enerji üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik araştırmalar

ba lamı tır. Bu amaçla depolama alanında 5 adet gözlem bacası açılarak metan gazı miktarı ve üretilecek elektrik miktarı tespit edilmi tir.

Katı atık düzenli depolama alanında mevcut atıklardan çıkan metan gazının üretece i elektrik miktarı 0,7 MGW/h olarak tespit edilmi tir. Yapılan analiz ve ölçümlere dayanarak hazırlanan rapora göre depolama alanında 3,93 MGW/h kurulu güce sahip tesisin kurulabilece i belirlenmi tir. 13.03.2009- 15.04.2009 tarihleri arasında derinli i 8 m ile 41 m arasında de i en 38 adet dikey gaz toplama bacası açılmı tır. 2010 yılında Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna yapılan müracaat ile kapasite 3,93 MGW/h'dan 5,65 MGW/h' e çıkarılmı tır. Bu kapsamda sahada mevcut 38 adet bacaya 42 ilave baca yapılarak 80 adet baca ile elektrik üretim faaliyeti devam etmektedir.

Enerji Üretim Tesisi Üretim Bölümü

03.02.2010 tarihi ile 01.04.2011 tarihleri arasında 2887,6 MGW elektrik üretimi yapılmı tır. 1 hanenin aylık elektrik tüketiminin 150 KW oldu u kabulü ile elektrik üretimin ba ladı ı günden itibaren her ay 2000 hanenin elektrik tüketim ihtiyacı çöp depolama alanından çıkan metan gazı kullanılarak elde edilmi tir.

Elektrik üretim miktarının önümüzdeki dönemlerde 5000 hanenin ihtiyacını kar ılayacak ekilde artırılmasına yönelik çalı malar devam etmektedir. Yıllık üretim miktarları Çizelge C.51'deki gibidir. Metan Gazından Elektrik Üretimi Projesi ile çöp depolama alanlarından çıkan metan gazının çevreye verece i olumsuz etkilerinin önüne geçilece i gibi, 1 yılda yakla ık 100.000 ton karbondioksitin do aya verilmesinin de önüne geçilmi olacaktır.

Çizelge B.54 - Elektrik üretim de erleri(Gaziantep Büyük ehir Belediyesi,2013)

AYLAR	2010	2011	2012
TOPLAM	2253,67	1722,35	2827,58

Katı Atık Düzenli Depolama Alanının İletilmesi ve Atıkların Azaltılması

Katı atık düzenli depolama alanı i letmeye alındı ı tarih olan 1996 yılı haziran ayından 2009 yılı haziran ayına kadar 3 veya 4 yıllık süreler halinde ile ihale edilmi tir. Yapılan ihaleler ile depolama alanına gelen her 1 ton atık için yükleniciye düzenlenen hakedi lerle ödeme yapılmı tır.

Sahada olu an metan gazının kullanılarak elektrik üretilmesi projesinin gündeme gelmesiyle, 2008 yılından itibaren enerji üretimi ve depolama alanının i letilmesi i lerinin aynı i letmeci tarafından yapılmasının gereklili i ortaya çıkmı tır.

Katı atık düzenli depolama alanında olu an metan gazı kullanılarak elektrik elde edilmesi ve katı atık düzenli depolama alanının i letilmesi i leri birle tirilerek 21.10.2008 tarihinde 29 yıllı ına ihale edilmi tir. hale Güney Kore men eili CEV Enerji Üretim Sanayi Ticaret Limited irketi uhdesinde kalmı tır. İletmeci

hem enerji üretimi hem de katı atık düzenli depolama alanının işletilmesi için bilabedel olarak yapmaktadır.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanım yöntemleri kapsamında veri bulunamamıştır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında yapılan herhangi bir başvuru bulunmamaktadır.

B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında Müdürlüğümüze herhangi bir başvuru olmamıştır.

2012 Yılı Sanayiden Kaynaklanan Arıtma Çamurunun tamamı Büyükşehir Belediyesi Düzenli katı Atık Depolama alanına verilmektedir.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana ilde sunulan plan sayısı 50 adet olup bunlardan 35 adeti kabul edilmiş olup 15 adet Doaya Yeniden Kazandırma Planının incelemesi devam etmektedir.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetlerle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.55 – Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	95.742	370.736
Fosfor	36.054	
Potas	707	
TOPLAM	132.503	370.736

Çizelge B.56 - limizde(2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal ilaçlar vb) (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı Böcekler	78	370.736
Fungusitler	Mantar ve Sporları	143	
Herbisitler	Yabancı Otlar	104	
Rodentisitler	Kemirgen Hayvanlar	0,02	
Nematositler	---	---	
Akarisitler	Akar. Kene vb. parazitler	5,1	
Fumigantlar	Depo ve Ambarlarda ki Böcekler	0,708	
Kıtlık ve Yazlık Yağlar	Zararlı Böcekler	15,5	
Diğerleri	---	3,16	
TOPLAM		349,448	

Çizelge B.57 - limizde (2012) Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarımsal İlaç Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılan Analizin Sonuçları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013)

Analizi Yapan Kurum/Kurulu	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-	-	-	-	-

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin İçme Suyu kaynakları :

- Kartalkaya Barajı , Gaziantep İçme,
- Kullanma Ve Endüstri Suyu Temini III. Kısım Sale Hattı
- Behiçi Kuyuları

çmesuyu Arıtma Tesisleri:

3 Etap çmesuyu Arıtma Tesisi mevcut olup Toplam Kapasite : 4.9 m³ / sn, 400.000 m³ /gündür.

L M ZDE BULUNAN ATIKSU ARITMA TES SLER :

- GASK MERKEZ ATIKSU ARITMA TES S
- GASK KIZILH SAR ATIKSU ARITMA TES S
- GASK BURÇ PAKET ARITMA ÜN TES
- GASK SPOR PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES
- GÜLPINAR PAKET ATIKSU ARITMA TES S
- GASK O UZEL ATIKSU ARITMA TES S
- GASK B LEK PAKET ARITMA ÜN TES
- AKÇABURÇ PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES
- ARIL PAKET ATIKSU ARITMA ÜN TES
- OSB ATIKSU ARITMA TES S

Kaynaklar:

Büyük ehir Bel.B k

OSB Müdürlü ü

202.DS ube Müdürlü ü

1 Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürlü ü

Orman ve Su leri Bakanlı 1

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıktaki Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 14.03.1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliğindeki doğrultusunda, 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesisi, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Saha günde 1300 ton evsel atık depolanmaktadır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m³ kapasiteye sahiptir.

Sahanın kullanılan alanın yüzölçümü 1.5 milyon m² olup, düzenli depolama alanı olarak yaklaşık 5 milyon m² alan tahsis edilmiştir. Deponun zemin geçirimsizliği sağlanmış olup, depolama alanında herhangi bir ayrırtırma işlemi yapılmamaktadır.

Sahanın yapımı esnasında drenaj sistemi kurulmuş olup, günlük çöpün sıkı tırılması sonucu oluşan sızıntı suyu 30 metre eninde, 90 metre boyunda ve 4 metre derinliğindeki 1. lagünde toplanmakta buradan tahılın sızıntı suyu 50 metre genişliğinde, 100 metre boyunda ve 5 metre derinliğinde ikinci bir lagüne alınmaktadır. Lagünde toplanan sular vidanjörlerle GASK Genel Müdürlüğüne ait Atık su Arıtım Tesisine tahılınarak arıtılmaktadır.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 1200 tondur. 2012 yılında bertaraf edilen çöp miktarı 488.780 ton/yıldır. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir Belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir.

Toplama ve tahılınma işlemi, katı atıklarla ulaşmanın en pahalı kısmını (% 80’ini) teşkil etmekte olup ilçe belediyeleri tarafından yapılmaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 2008 yılı Nisan ayına kadar il merkezinden toplanan çöpün bir kısmını büyük hacimli semitreyler vasıtasıyla katı atık düzenli depolama alanına tahılınmıştır. Transfer istasyonunun şehrin merkezinde kalması ve artan ikâyetler nedeniyle ilçe belediyelerinin de görüşleri alınarak transfer istasyonu 2008 yılı Nisan ayı itibarıyla iptal edilmiştir. Böylece ilçe belediyeleri Sıkı tırılmalı araçlarla şehir merkezlerinden toplanan çöpleri doğrudan Katı Atık Düzenli Depolama Alanına tahılınmaktadır.

Çizelge C.1 – limizde 2012 Yılı için İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu (Belediyeler,2013)

İlçe Belediye veya Birli in Adı	Birlik ise birli e üye olan belediye ler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanıl n Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Ki i Ba ma Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kı	Ya z	Kı	Ya z	Kı	Ya z	Kı	Orga nik	Ka ıt	Cam	Metal	Plasti k	K ül
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi															
ehitkamil Belediyesi		638.460	638.460	580	620	9	7	0,9	1	49	10	2	1	18	20
Nizip Belediyesi		118625	118625	94,9	94,9	16,5	16,5	0,80	0,80	60,6	10,2	1,3	0,8	5,1	5,2
Karkamı Belediyesi		3300	3300	700	500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
O uzeli Belediyesi		17.500	17.500	17	15	-	-	1	0,89	-	-	-	-	-	-
ahinbey Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.														
Nurda ı Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.														
Araban Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.														
Yavuzeli Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.														
Islahiye Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.														

Çizelge C.2 – limizde 2012 Yılı İlçe Belediyelerde Olu an Katı Atıkların Toplanma, Ta nınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri(Belediyeler,2013)

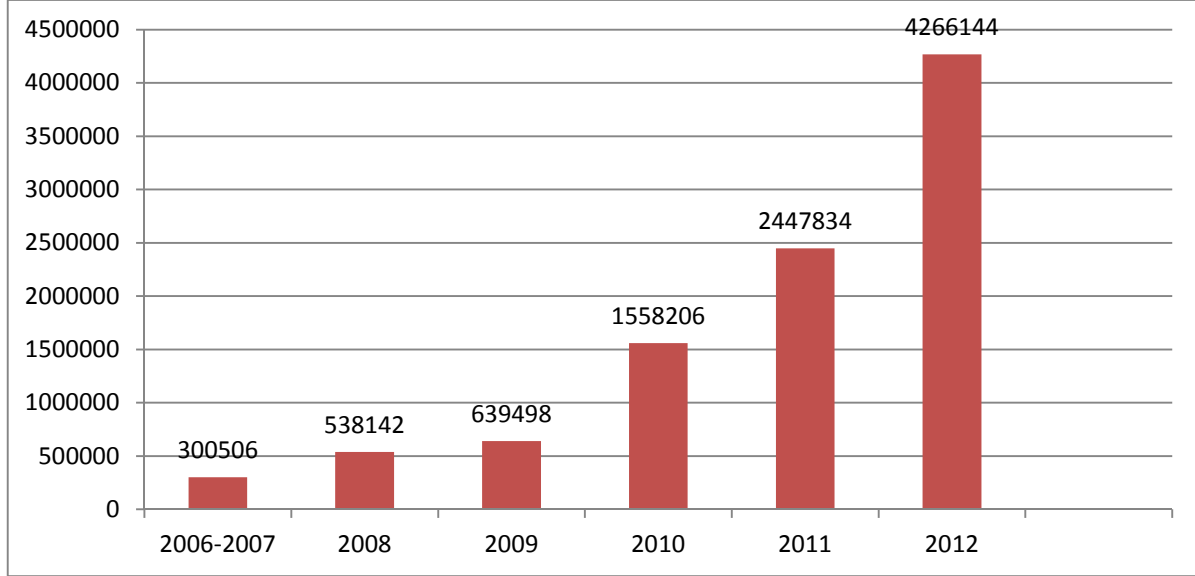
İlçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer stasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Di er (Belirtiniz)		Toplama	Ta nınma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Di er (Belirtiniz)
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	X	X			İlçe Belediyeleri	İlçe Belediyeleri	B		X			1.300 ton/gün
Dehitkam İl Belediyesi	X		Ambalaj Atıkları - ÖS	-	ÖS	ÖS	Büyük ehir Belediyesi		Büyük ehir Belediyesi			Ambalaj Atıkları ayrı tırma tesisinin kapasitesi 120 ton/gündür
Nizip Belediyesi	X		Ambalaj Atıkları		B	B	B		X			
Karkamış Belediyesi	X							X				
Özeli Belediyesi	X				X	X						
Araban Belediyesi	X				B	B	B	X				
Şahinbey Belediyesi	X				X	X			X			
Nurdan Belediyesi	X						X	X				
Yavuzeli Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.											
İslahiye Belediyesi	Konu ile ilgili bilgi edinilememi tir.											

* Ofis i yeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye İ rketi (B) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Topraklarının ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde bulunan hafriyat topraklarının ve yıkıntı atıkları, Otogar mevki Beylerbeyi Köyü eski tarım arazisinde bulunan Hafriyat Atıkları Depolama Alanı'nda depolanmaktadır. İlimizde bulunan hafriyat atıkları miktarlarının yıllara göre dağılımını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Grafik G.1 - İlimizde bulunan hafriyat atıkları miktarlarının yıllara göre dağılımını (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi,2013)

C.3. Ambalaj Atıkları

Değerli tüketim alışkanlıkları, nüfus artışı, yükselen hayat standardı, ambalajlı ürün satışındaki artış ile birlikte katı atık kompozisyonu da değişmektedir. Katı atıkların ağırlıkça % 30'unu, hacimce % 50'sini ambalaj atıkları oluşturmaktadır. Atık kompozisyonundaki değişim daha çok atığın içindeki kağıt, karton, cam, plastik, metal gibi ambalaj atıklarının artması ile sonuçlanmıştır.

Satın alınan pek çok ürünün kağıt, metal, cam ve plastik ambalaj malzemesi içinde sunulduğu dikkate alındığında, katı atıkların kaynağında ayrı toplanarak bu malzemelerin ekonomiye tekrar kazandırılması katı atık yönetiminde önemli bir adım oluşturmaktadır. Sağlıklı ve sürdürülebilir bir atık yönetim sistemi, ambalaj atıklarının diğer atıklarla karışmadan kaynağında ayrı toplanması ve organize bir yapı içerisinde geri kazanım sürecinin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Geri kazanım çalışmaları ile tabii kaynakların korunması, kaynak israfının önlenmesi ve bertaraf edilmesi gereken katı atık miktarının azaltılması mümkün olmaktadır. Bu nedenle, geri kazanım çalışmalarının ilk adımını kaynağında ayrı toplama oluşturmaktadır.

İl bazında Bakanlığımızın veri tabanına kayıtlı 677 ekonomik işletme bulunmaktadır. 2012 yılında 8 İlçe Belediyesinin Bakanlığımız tarafından onaylanmış Ambalaj Atıkları Yönetim Planı bulunmaktadır. İlimizde Ambalaj atıklarının toplanması ve ayrılması konusunda geçici faaliyet belgeli/çevre lisanslı 8 adet, ambalaj atıkları geri kazanımı yapan geçici faaliyet belgeli/çevre lisanslı 23 adet işletme bulunmaktadır.

Çizelge C.3- İlimizdeki 2012 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Belediyeler,2013)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	360.466.807	289.683.986	40			
Metal						
Kompozit						

Ka ıt Karton	99.518.104	95.363.947	40			
Cam						
Toplam						

“Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeli i” kapsamında ekonomik i letme tanımında yer alan limizde kayıt altına alınan tedarikçi, ambalaj üreticisi ve piyasaya süren i letme sayısı 2012 yılında 677 olup, yıllara göre da ılımı a a ıdaki grafikte yer almaktadır.

Grafik G.2 - limizdeki 2005-2012 Yılları arasında Kayıtlı Ekonomik İ letmeler (Ç M,2013)

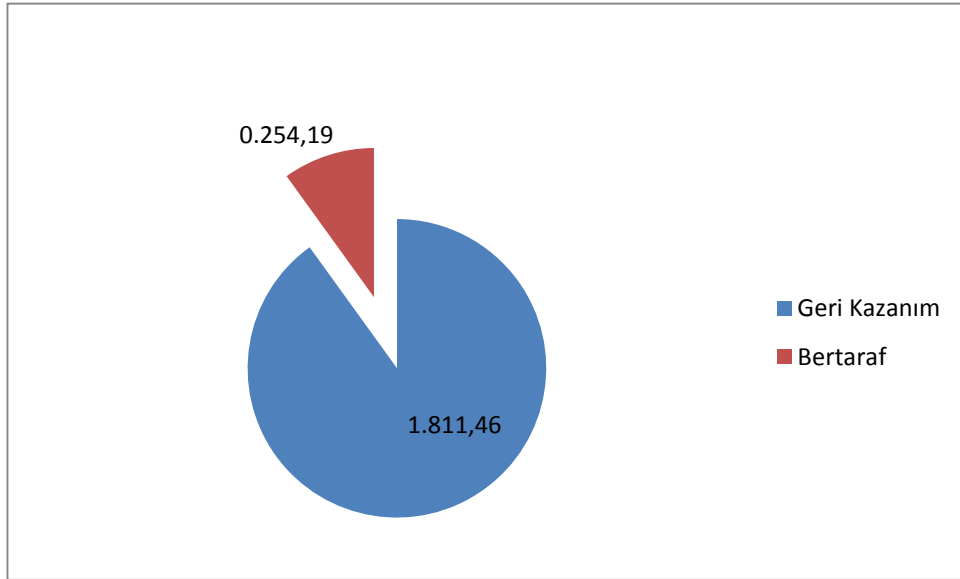
C.4. Tehlikeli Atıklar

limizde tehlikeli atık, atık yakma ve beraber yakma konusunda lisans alan tesisler a a ıdaki tabloda yer almaktadır.

Çizelge C.4 - limizde tehlikeli atık, atık yakma ve beraber yakma konusunda lisans alan tesisler(Ç M,2013)

F RMA ADI	LET M B LG LER	Z N L SANS KONULARI	Z N L SANS DÜZ. TAR H	Z N L SANS GEÇER. TAR H
L MAK Ç MENTO SAN. VE T C. A. . GAZ ANTEP UBES	Göllüce Mevkii Nizip Yolu ehitkamil/GAZ ANTEP	"Tehlikesiz Atık Geri Kazanım, Atık Yakma ve Beraber Yakma"	06.07.2012	06.07.2013
ÜSRA K MYA GER DÖNÜ ÜM GER KAZANIM Ç VE DI T C.LTD. T	3. ORGAN ZE SANAY BÖLGES 25 NOLU CD.NO:22/A BA PINAR /GAZ ANTEP tel:03423378626 fax:03423378629	Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tanker Temizleme	19.07.2011	19.07.2016
GEC K MYA GIDA- TURZ-VE TARIM ÜR SAN T C. A. .	2 ORG SAN BÖL HACI S AN KONUKO LU BLV 12 EH TKAM L tel:3423373052 fax:3423373040	Hava Emisyon,Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	08.02.2013	08.02.2018
ARK M BOYA K MYA GER DÖNÜ ÜM SANAY VE T CARET L M TED RKET	3.ORG.SAN.BÖL. M.BATALLI BLV. 87 EH TKAM L tel:03423378437 fax:03423378438	Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tanker Temizleme	12.06.2013	12.06.2018
KUSVA PETROL DA ITIM NAKL YE PAZARLAMA SANAY VE T CARET L M TED RKET	3.ORGAN ZE SANAY BÖLGES tel:03423378313 fax:03423378323	Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tanker Temizleme	14.06.2013	14.06.2018

Tehlikeli Atık Miktarı (Ton)

Grafik C.3 - TABS Göre limizdeki 2012 yılı Tehlikeli Atık Yönetimi(Ç M,2013)

Çizelge C.5 – limizdeki 2012 Yılında Sanayi Tesislerinde Olu an Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (Ç M,2013)

Aktivite kodu *	Atık Kodu **	2012 Yılı						
		Atık Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (kg/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	040214	10	stok					
	050103	470	-	-	-	470	100	D10
	050112	180	180	100	R13			
	070214	96.430	96.430	100	R1,R13			
	080113	113.020	113.020	100	R1,R13			
	080314	5.520	5.520	100	R1			
	080317	25	25	100	R1,R13			
	090103	248 lt	248 lt	100	R4,R13			

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2012 Yılı						
		Atık Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (kg/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	100211	20 lt	20 lt	100	R9			
	100401	676.721	468.760	69,26	R4	24300	3,59	D5
	100402	168.506				160040	94,9	D5
	100404	495.625	495.625	100	R4			
	110105	19.140	19.140	100	R6			
	110198	2.200				2.200	100	D15
	130701	160 lt	100	62,5	R1	60	37,5	D10
	130702	40 lt				40		D10
	130703	620 kg/ 790 lt	591	41,91	R1,R13	749	53,12	D10,D15
	150110	432.411	429.302	99,2	R1,R4,R5,R12,R13	2.300	0,53	D15
	150202	66.452	64.297	96,75	R1,R12,R13	1.850	2,78	D1
	160107	33.640	33.640	100	R12,R13			
	160110	15	15	100	R13			

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2012 Yılı						
		Atık Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (kg/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	160111	100	100	100	R13			
	160113	100	100	100	R13			
	160114	100	100	100	R13			
	160213	3.343	3.340	99	R4			
	160601	21.332	21.332	100	R4,R13			
	160602	11				1	9,09	D5
	160603	105				100	95,23	D5
	160709	650	650	100	R1			
	170204	4.503	STOK					
	170409	40	STOK					
	170410	5.720	5.720	100	R4			
	170903	4.740	4740	100	R13			

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2012 Yılı						
		Atık Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (kg/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (kg/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	180106	1	1	100	R13			
	180108	61.547	1	0,01	R13	61.546	99,9	D10
	180110	62	STOK					
	190205	48.180	48.180	100	R1			
	191101	3.155	STOK					
	200121	259	234	90,34	R13	20	7,72	D10
	200126	550	50	9,09	R9	500	90,9	D1
	200127	9	STOK					
	200133	17				14	82,35	D5

* Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeli inde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

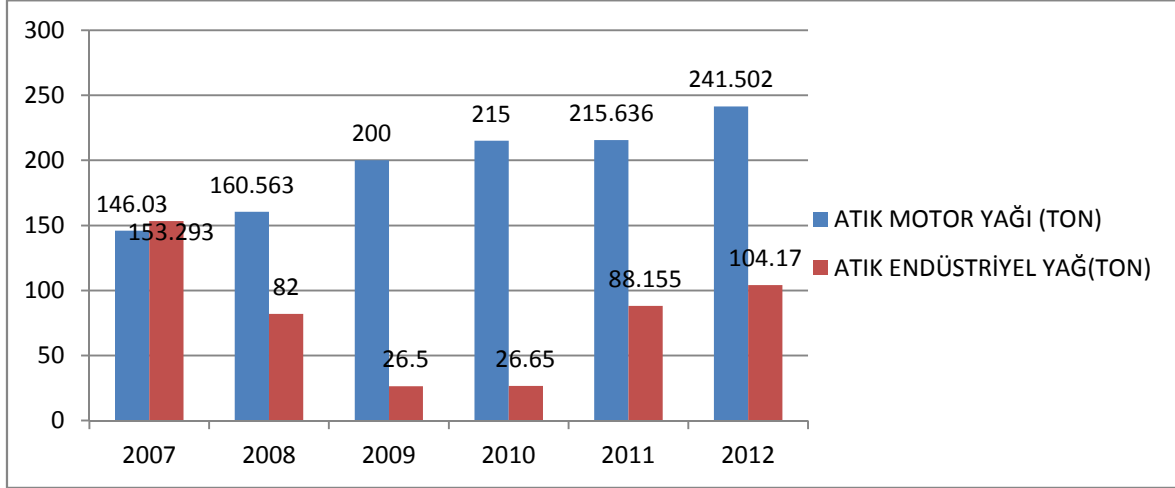
C.5. Atık Madeni Ya lar

Atık ya lar; kullanılmı ta it ya larından (motor, diferansiyel, hidrolik fren, antifiriz, gres v.b. ta it ya ları), endüstriyel ya lardan (hidrolik sistem, türbin, kompresör, metal kesme ve i leme, tekstil, ısı transfer, izolasyon, trafo, kalıp, yatak v.b. ya ları) olu maktadır.

30 Temmuz 2008 tarih ve 26952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü e giren “ Atık Ya ların Kontrolü Yönetmeli i” do rultusunda atık ya ların çevreye zarar verecek ekilde kullanılmaları

yasaklanmı , buna mukabil yasal kullanım yöntemleri belirlenmi tir. Ayrıca üretici sorumlulu u ilkesinden hareketle atık motor ya larının toplanması konusunda motor ya ı üreticilerine yükümlülükler verilmi tir.

Yönetmelik gere ince, atık ya ların Bakanlıktan lisans almı bertaraf tesisleri dı ndaki gerçek ve tüzel ki iler tarafından ticari amaçlar için toplanması, alınıp satılması ve bertaraf edilmesi, fuel-oil veya di er sıvı yakıtlara karı tırılarak yakılması yasaktır. Bu itibarla Bakanlı ımızdan lisans almamı hiçbir kamu kurum ve kurulu u veya özel sektör kurulu u atık ya larla i tugal edemez. Bunları toplayamaz, ta ıyamaz, geri kazanamaz veya bertaraf edemez. Bu i lemlerin her biri Bakanlık iznine ve lisansına tabidir.

Grafik C.4 – limizdeki Atık Ya Toplama Miktarları (Ç M,2013)

Çizelge C.6 – limizdeki Atık Ya Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları(GFB/Lisanslı Firmalar) (Ç M,2013)

Yıl	Geri kazanım (ton)	lave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	-	-	-
2009	176,2	4,14	-
2010	748,82	39,09	24,72
2011	887,11	55,18	17,76
2012	356,13	19,6	19,95

limizde, atık madeni ya kullanarak geri kazanım yapan lisanslı dört adet tesis bulunmaktadır.

Çizelge C.7 - limizde bulunan atık madeni ya kullanarak geri kazanım yapan lisanslı tesisler(Ç M,2013)

F RMA	LET M	Z N L SANS	Z N L SANS	Z N L SANS
ADI	B LG LER	KONULARI	DÜZ. TAR H	GEÇER. TAR H
AH-SAN MADEN YA . NAK. N . VE TUR. SAN. T C. LTD. T .	STASYON MAHALLES SANAY S TES 6. CADDE NO:6-7 tel:3425130612 fax:3425130613	Hava Emisyon,Atık Ya Geri Kazanım	06.09.2012	06.09.2017
SUDEO L PETROL ÜRÜNLER SAN. VE T C. LTD. T .	HAVAALANI SANAY BÖLGES TURGUT ÖZAL SANAY S TES 12 NOLU CADDE NO:20/A tel:3424771407 fax:3424771406	Hava Emisyon,Atık Ya Geri Kazanım	12.04.2013	12.04.2018

AH NBEY DEN ZC L KPETROL ÜRÜN.SAN. VE T C.LTD. T .	TURGUT ÖZAL SANAY S TES KORAY AYDIN CADDES NO:6 tel:3424771604 fax:3424771605	Hava Emisyon,Atk Ya Geri Kazanım	25.04.2013	25.04.2018
PAR-SAN MADEN YA GER DÖNÜ ÜM NAK. N .SAN.VE T C.LTD T	STASYON MH SANAY CAD. NO:30 N Z P tel:3425178925 fax:3425130800	Hava Emisyon,Atk Ya Geri Kazanım	07.05.2013	07.05.2018

Çizelge C.8 – İlimizdeki 2012 Yılı için Atık Madeni Ya larla İlgili Veriler (Ç M,2013)

Atık Madeni Ya Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kurulu Sayısı	Toplanan Atık Ya Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Ya Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Ya Ta mmak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Ya	Atık Sanayi Ya	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
124	124	241,502	104,17	1	1	4	-	

Çizelge C.9 – İlimizdeki Atık Ya Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları (Ç M,2013)

YIL	Ürün Miktarı (Ton) (Kalıp Ya ı + Harman Ya ı + Jüt Ya ı)
2009	162,066
2010	741,814
2011	874,244
2012	350,566

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

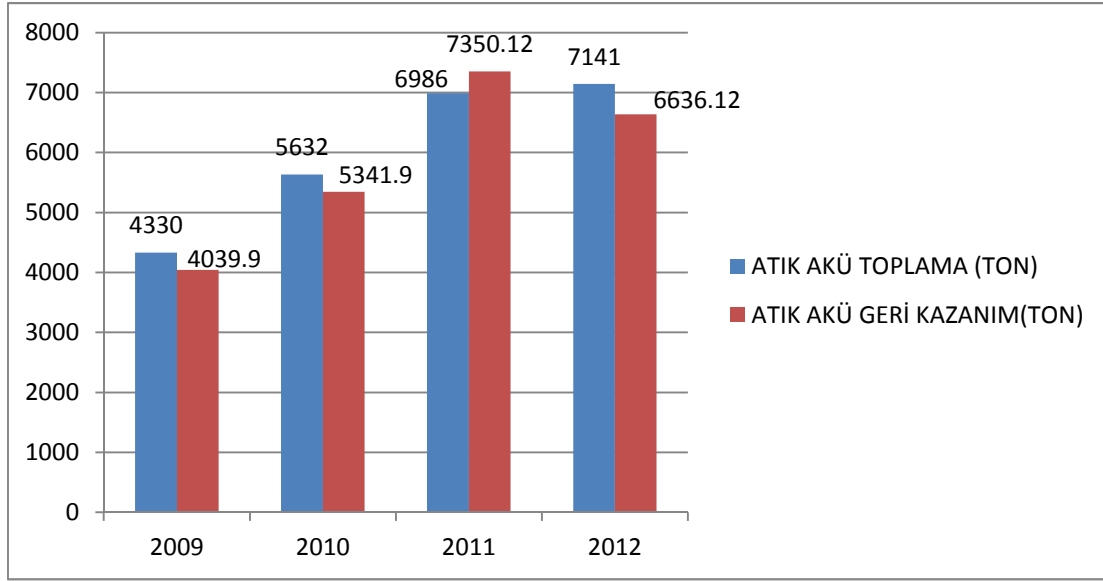
Piller, motorlarda, elektronik cihazlarda, saatlerde, kameralarda, hesap makinelerinde, i itme aletlerinde, kablosuz telefonlarda, oyuncaklarda v.b. yerlerde geni bir kullanım alanı bulmaktadır. Son yıllarda artan pil kullanımı insan sa lı ı ve çevre için potansiyel tehlike olu turmaktadır. Dolayısıyla kullanılmı pillerin tehlike olu turmaması için ayrı toplanması, ta ınması ve geri kazanılması gerekmektedir. Ayrıca pillerdeki tehlikeli ve zararlı metallere azaltılması da zaruri bir konudur.

Bu sebeple, ilimizde pillerin ayrı toplanması amacıyla, belirlenen pilot bölgelere özel kutular yerle tirilmi tir. Bu özel kutularda biriken pillerin bertarafı Büyük ehir Belediyesi tarafından sa lanmaktadır.

İlimizde, 31.08.2004 tarih ve 25569 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 01.01.2005 tarihinde yürürlü e giren Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeli i kapsamında çalı malarını sürdüren, hurda akülerden çıkardıkları kur unu eriterek tekrar kullanılabilir kur un plaka haline dönü türen 4 adet kur un izabe tesisi mevcuttur. Bu kur un izabe tesisleri bakanlı ımızdan lisanslı olarak çalı malarını sürdürmektedirler.

Çizelge C.10 – limizde 2012 Yılında Olu an Akümülatörlerle lgili Veriler (Ç M,2013))

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Ta ryan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama zni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	Ideki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde lenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
	-	-	7.141	4	17.700	6.636,12	92,9

Grafik G.5 – limizde Yıllar tibiyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton) (Ç M,2013)

Çizelge C.11 – limizde Yıllar tibiyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Ç M,2013)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kur un	2.095,9	2.564,9	3.490,9	5.031,12	4.424,12
Plastik	155	198	378	381	243
Cüruf	278	833	426	556	668
Asitli Su	718	444	1047	1512	1301
TOPLAM	3.246,9	4.039,9	5.341,9	7.350,12	6.636,12

Çizelge C.12 – limizde Yıllar tibiyle Toplanan Atık Akü Miktarı (ton) (Ç M,2013)

2009	2010	2011	2012
4.330	5.632	6.986	7.141

Çizelge C.13- limizde Yıllar tibiyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Gaziantep Büyük ehir Belediyesi,2013)

2011	2012
3.940,03	1.773

Çizelge C.14 – limizde Ta ıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Geli imi (Adet) (Ç M,2013)

2008	2009	2010	2011	2012
-	1	1	1	1

C.7. Bitkisel Atık Ya lar

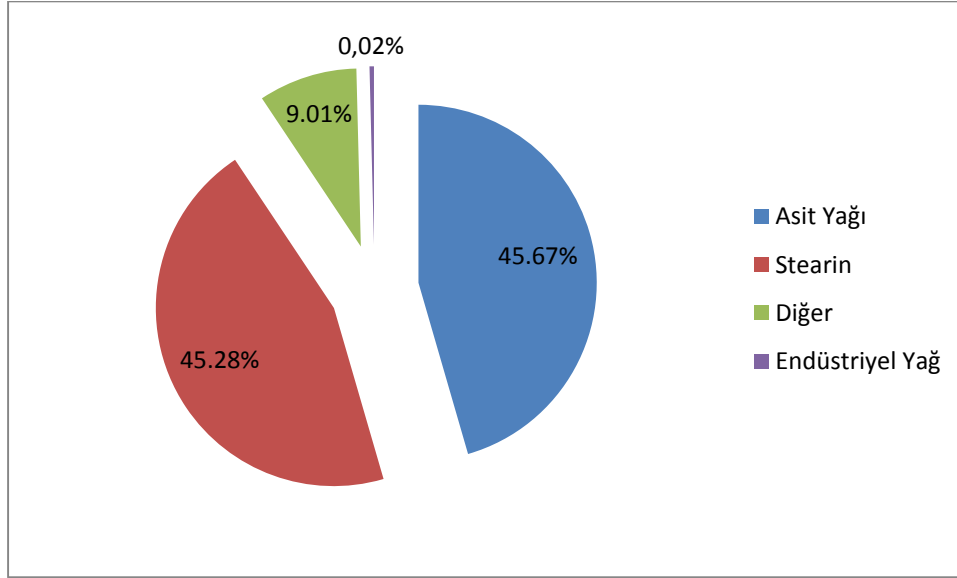
limizde, bitkisel atık ya kullanarak yani soap stock, tank dibi tortu ve ya lı toprak gibi bitkisel ya rafinasyon tesisi atıklarını kullanarak geri kazanım yapan Bakanlı ımızdan Lisanslı be adet i letme faaliyetlerine devam etmektedir. Ayrıca restoranlardan, yemek fabrikalarından, otel mutfaklarından kaynaklanan atık kızzartmalık ya ları toplayıp geri kazanımını yapan Bakanlı ımızdan Lisanslı bir adet i letme faaliyetine devam etmektedir.

limizde bitkisel atık ya geri kazanımı konusunda geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı alan tesisler tabloda yer almaktadır.

Çizelge C.15 - limizde bitkisel atık ya geri kazanımı konusunda geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı alan tesisler(Ç M,2013)

F RMA	LET M	Z N L SANS	GFB/ Z N L SANS	GFB/ Z N L SANS SON
ADI	B LG LER	KONULARI	DÜZ. TAR H	GEÇER. TAR H
ÖZYURT GIDA VE K MYA SAN.T C.LTD. T .	SAHA MAH.TA KÖPRÜ CAD.52/A tel:3425130560 fax:3425130560	Hava Emisyon,Bitkisel Atık Ya Geri Kazanım	24.08.2012	24.08.2013
F L KZ YA HAKAN SADETT N	SANAY SETES 1 CADDE 10 tel:0342 513 02 99 fax:03425130274	Hava Emisyon,Bitkisel Atık Ya Geri Kazanım	22.12.2011	22.12.2016
AY ULUSLARARASI DEN Z KARA TA IMACILIK TH. HR. N . OTO. PET. TEKS. GIDA SAN. VE T C. LTD. T	GAZ ANTEP-N Z P KARAYOLU 28. KM EH TKAM L tel:03422329229 fax:03422329229	Hava Emisyon,Atıksu De arj,Bitkisel Atık Ya Geri Kazanım	06.03.2012	06.03.2017
HACIBEK R K MYA YA NAKL YAT SANAY VE T CARET L M TED RKET	STASYON MH.ÜLFET CD. NO:18-AN Z P GAZ ANTEP tel:3425130030 fax:3425130039	Hava Emisyon,Bitkisel Atık Ya Geri Kazanım	04.06.2012	04.06.2017
KARAKOÇ YA SABUN K MYA GIDA N AAT NAKL YAT SANAY VE T CARET L M TED RKET	YE L EVLER MAHALLES , KOCATEPE YOLU ÜZER NO:5/A tel:03425130066	Hava Emisyon,Bitkisel Atık Ya Geri Kazanım	17.11.2012	17.11.2017

	fax:03425130077			
ÖMER FARUK AH N- AH N SABUN VE YA SANAY	SANAY S TES TA KÖPRÜ CADDES NO:46 tel:3425130096 fax:3425130620	Hava Emisyon,Bitkisel Atık Ya Geri Kazanım	10.06.2013	10.06.2018

Grafik C.6 – limizde 2012 Yılı Bitkisel Atık Ya lardan Geri Kazanılan Ürün Da ılımı (Ç M,2013)

Çizelge C.16 – limizde 2012 Yılı için Atık Bitkisel Ya larla lgili Veriler(Ç M,2013)

Bitkisel Atık Ya lar için Geçici Depolama zni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Ya Miktarı (ton)				Bitkisel Atık Ya Ta ımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Ya	Di er (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
			-	-					464,19
			Tank Dibi	522,883					
			Ya lı Toprak	2.755,91					

Çizelge C.17- limizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Ya Ta ıma Lisanslı Araç Sayısı (Ç M,2013)

	2009	2010	2011	2012
Lisanslı Araç Sayısı	-	-	5	9

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB’ler bir grup aromatik klorlu bile ik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB’lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirletilmi gıda ve içecekler tüketildi inde veya bu maddeler teneffüs edildi inde, yutuldu unda ya da deriyle temas etti inde ortaya çıkmaktadır. PCB’ler bertaraf veya ba ka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

limizde “Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında PCB ve PCB içeren madde ve ekipmanların bertarafını sa lamak amacıyla faaliyet gösteren lisanslı tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamı Lastikler (ÖTL)

limizde “Ömrünü Tamamlamı Lastiklerin Kontrolü Yönetmeli i” kapsamında 2012 yılında geçici depolama izni verilen 1 adet tesis bulunmaktadır.

Çizelge C.18 – limizde 2012 Yılında Olu an Ömrünü Tamamlamı Lastikler le lgili Veriler (Ç M,2013)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMI LAST KLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1		231,324	-	-	-	-	-	-

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik E yalar (AEEE)

Avrupa Birli i’nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik E ya Direktifi ile elektrikli ve elektronik e yaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik e yalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ili kin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlu tırılması çalı maları kapsamında “Atık Elektrikli ve Elektronik E yaların Kontrolü Yönetmeli i” hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü e girmi tir.

Yönetmelik büyük ev e yaları, küçük ev aletleri, bili im ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç

olmak üzere),oyuncaklar, e lence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bula ıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik e yalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

limizde Belediyeler Tarafından Olu turulan AEEE Getirme Merkezleri bulunmamaktadır.

C.11. Ömrünü Tamamlamı (Hurda) Araçlar

“Ömrünü Tamamlamı Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında limizde 1 adet ömrünü tamamlamı araç geçici depolama alanı bulunmaktadır.

Çizelge C.19- limizde 2012 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Ç M,2013)

Olu turulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA leme Tesisi		lenen ÖTA Miktarı (ton)
	Sayısı	Kapasitesi (adet/ay)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
2	1	500	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına li kin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü e girmi tir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların olu umlarından bertarafına kadar çevre ve insan sa lı na zarar vermeden yönetimlerinin sa lanmasına yönelik genel esaslar belirlenmi tir. Aynı zamanda Yönetmeli in yürürlü e girmesi ile Avrupa Birli i mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumla tırılması sa lanmı tir.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan i letmeler için lisans ve kayıt tutma zorunlulu u getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmi tir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelli indedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ili kin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmi tir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi bo lukta kalmı tir. Bu a amada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sa lı na zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlı ımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebli i” hazırlanmı ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü e girmi tir.

limizde tehlikesiz atık geri kazanımı konusunda geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı alan tesisler tabloda yer almaktadır.

Çizelge C.20 - limizde tehlikesiz atık geri kazanımı konusunda geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı alan tesisler(Ç M,2013)

F RMA	LET M	Z N L SANS	GFB / Z N L SANS	GFB/ Z N L SANS SON
ADI	B LG LER	KONULARI	DÜZ. TAR H	GEÇER. TAR H
GÖZDE PLAST K AMBALAJ.SAN.VE T C.A.	2.ORGAN ZE SAN.BÖLG. C.DO ANBLV.GÜN.5.CD. 20 EH TKAM L tel:03423371009 fax:03423371008	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	19.10.2012	19.10.2013
MERT ÇEMBER PLAST K AMBALAJ GER DÖNÜ ÜM VE MAK NE SANAY T CARET L M TED RKET	2.ORG.SAN.BÖL. 83231 NL CD. 8 A EH TKAM L tel:3423379290 fax:3423379290	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	02.11.2012	02.11.2013
TEKSAN AMBALAJ SANAY T CARET ANON M RKET	3.ORG.SAN.BÖLGES KAM L ERBETÇ BULV. 64 EH TKAM L tel:3423379646 fax:3423379649	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	20.12.2012	20.12.2013
STAR PLAST PLAST K GIDA N AAT SAN. VE T C. LTD. T .	3. ORG. SAN. BÖL. 83325 CAD NO: 5 BA PINAR tel:3423378952 fax:3423378954	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	29.01.2013	29.01.2014
ASER AMBALAJ SANAY VE T CARET L M TED RKET	3.ORGAN ZE SAN.BÖL. 83325 NOLU CD. NO:18 EH TKAM L tel:3423379555 fax:3423379552	Hava Emisyon,Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	18.02.2013	18.02.2014
ÇEL KLER PLAST K - MUSTAFA HAKKI ÇEL K	KÜSGET ÖRNEK SANAY S TES 4 NOLU CAD. NO:13 EH TKAM L tel:03422354771 fax:03422355352	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	20.02.2013	20.02.2014
HÖSÜKO LU PLAST K SAN. VE T C. LTD. T - ORGAN ZE SANAY BÖLGES UBES	1. OSB 83106 Nolu Cad. No: 7 Ba pınar - ehitkamil/ GAZ ANTEP tel:3423237676 fax:3423244752	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	26.02.2013	26.02.2014
CEMAL B L - B L PLAST K GER DÖNÜ ÜM SANAY	SANAY MAH.60018 NOLU CAD.NO:120 tel:03422354224 fax:03422355287	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	01.04.2013	01.04.2014
KIRATLI PLAST K SANAY VE T CARET L M TED RKET	2.ORG.SAN.BÖL. 83203 CAD 49 EH TKAM L tel:3423378898 fax:3423378899	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım,Ambalaj	29.04.2013	29.04.2014

		Atı ı Toplama ve Ayırma		
YA IZ PLAST K TA IMACILIK OTOMOT V SANAY VE T CARET L M TED RKET	BOZOKLAR MAH 1 SANAY CAD. 98 AH NBEY tel:3422250425 fax:3422262572	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	21.05.2013	21.05.2014
ARABPET HURDA TEKST L N AAT TUR ZM GIDA SANAY VE T CARET L M TED RKET	KÖRKÜN SANAY BÖLGES 19 NOLU ÖKKE Y T CAD. NO:16/A AH NBEY/GAZ ANTEP tel:02623354444 fax:02623354445	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	04.06.2013	04.06.2014
YENER PAMUK TEKST L SANAY T CARET L TD. T .	2.ORG.SAN.BÖL. M.GÜLER BUL. 34 EH TKAM L tel:03423374200 fax:03423374425	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	09.05.2012	09.05.2017
MTM PLAST K K MYA TEKS DANI MANLIK S AN VE T C LTD. T	2.ORGAN ZE SANAY BÖLGES 83231 NOLU CD.NO:20/A tel:3423373215 fax:3423373257	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Toplama ve Ayırma,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	14.05.2012	14.05.2017
CMS PL K SANAY VET CARET LTD T	1 ORGAN ZE SAN BÖL 1 CAD 27 A AH NBEY tel:03423373120 fax:03423373121	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	17.10.2012	17.10.2017
DO AN GER DÖNÜ ÜM VE TEKST L SAN VE T C LTD. T	1 ORG SAN 16 NOLU CAD 7 EH TKAM L tel:03423374142 fax:03423374146	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	01.11.2012	01.11.2017
ASLAN SOY PAMUK SAN VE T C A	1.ORGAN ZE SAN.BÖL. 83105 NOLU CAD. 26 EH TKAM L tel:03423373250 fax:03423373242	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	05.11.2012	05.11.2017
EBAT N AAT PLAST K VE K MYA SAN.T C.LTD. T .	KÜSGET SANAY MAH. B BÖLGES 39 NOLU CADDE NO:7 tel:03422350005 fax:03422356042	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	19.12.2012	19.12.2017
M LKAY TEKN K TEKST L SANAY A. .MERKEZ KAYSER /GAZ ANTEP UBES	3.ORGAN ZE SAN.BÖL. 18.CADDE 10 tel:03423378537 fax:03423378538	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	19.12.2012	19.12.2017
KAM L KÖMÜRÇÜ-PETKA PLAST K SAN. VE T C.	AYDINLAR MAH.03060 NOLU CAD.NO:13 tel:03422413602 fax:03422413702	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	09.01.2013	09.01.2018
AYYILDIZ ELYAF	2. ORGAN ZE SANAY	Tehlikesiz Atık Geri	15.01.2013	15.01.2018

SANAY VE T C LTD. T	BÖLGES 83226 NOLU SOKAK NO:3 EH TKAM L/GAZ ANTEP tel:03423374548 fax:03423374547	Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım		
GEÇ K MYA GIDA- TURZ-VE TARIM ÜR SANT C A. .	2 ORG SAN BÖL HACI S AN KONUKO LU BLV 12 EH TKAM L tel:3423373052 fax:3423373040	Hava Emisyon,Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tehlikesiz Atık Geri Kazanım	08.02.2013	08.02.2018
NES L PLAST K AMBALAJ TEKST L SANAY VE T C LTD T	ÜNALDI MAH. 1.SAN.CAD. 70 tel:03422250316 fax:03422250317	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	14.02.2013	14.02.2018
BAYPAK TEKST L ELYAF VE PL K SAN. LTD T .	1.ORGAN ZE SAN. BÖL. 83103 NOLU CD. NO:4 EH TKAM L/GAZ ANTEP tel:03423371784 fax:03423371786	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	29.05.2013	29.05.2018
BRAH M HAL L AKPINAR-AKPINAR HURDA PLAST K KIRMA VE TEL S T CARET	2. ORGAN ZE SANAY BÖLGES 83230 NOLU CADDE NO:19 tel:3423371058 fax:3423371059	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Toplama ve Ayrırma	12.07.2013	12.07.2018
TEBSAN PLAST K TUR ZM PETROL ÜRÜNLER HAYVANCILIK TARIM ÜRÜNLER SANAY VE T CARET L M TED RKET	KÜSGET ÖRNEK SAN.S TES 18 tel:03422352048 fax:03422354759	Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Ambalaj Atı ı Geri Kazanım	12.07.2013	12.07.2018

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

limizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

limizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.6.2’de yer almaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Bilindi i üzere hastane ve benzeri kurulu lardan kaynaklanan tıbbi atıklar, insan ve çevre sa lı ı açısından potansiyel bir tehlike olu turdu undan özel olarak i leme tabi tutulmalıdır. limizde olu an tıbbi atıklar sterilizasyon i lemine tabi tutulduktan sonra evsel atıklarla beraber depolanmak suretiyle bertaraf edilmektedir. limizde olu an tıbbi atık miktarı ortalama 3,5 ton /gün’dür. Gaziantep Büyük ehir Belediyesine ait Tıbbi Atık Sterilizasyon tesisi limiz, ahinbey ilçesi, Ba larba ı Köyü, Alıçlı mevkiinde bulunmaktadır.

Ayrıca, ilimizde tıbbi atık toplama işlemi yapan sekiz adet lisanslı tıbbi atık taşıma aracı bulunmaktadır.

Çizelge C.21 – 2012 Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi,2013)

İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyo n/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gaziantep Büyük şehir Belediyesi	X		X		8			X	X			

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Not: İlçelerdeki tıbbi atıklar büyük şehir belediyesi tarafından toplanmaktadır.

Çizelge C.22- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi,2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tıbbi Atık Miktarı (kg)	1045253	1397270	1480584	1398526	1491031	1555283

C.14. Maden Atıkları

İlimizde konu ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde büyük boyutlu atık sorunu kalmamıştır. İlimizde oluşan evsel katı atıklar Büyükşehir Belediyesi Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinde depolanmaktadır. 2012 yılında depolanan katı atık miktarı 488.780 ton'dur. Tıbbi atıklar Büyükşehir Belediyesine ait Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde sterilize edildikten sonra evsel atıklarla birlikte depolanmaktadır. 2012 yılında ilimizde oluşan tıbbi atık miktarı 1.555.283 kg'dır.

İlimizde 2012 yılında 8 İlçe Belediyesinin Ambalaj Atığı Yönetim Planı bulunmakta olup, piyasaya süren, ambalaj üreticisi, tedarikçi firmalar tespit edilerek ambalaj atığı veri kayıt sistemine kayıt olmaları ve beyan vermeleri sağlanmaktadır. İlimizde 677 adet ekonomik işletme bulunmaktadır.

İlimizde tehlikeli ve tehlikesiz atık üreten tesisler tespit edilerek atıklarının ilgili mevzuata uygun olarak bertaraf /geri kazanımını sağlanmaları, söz konusu tesislerin beyan vermeleri, yönetim planı hazırlanmaları sağlanmaktadır.

Kaynaklar:

- Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
- Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre Lisansı alan işletmeler

Ç. K MYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İde “Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında yapılan çalışmalarda değerlendirilerek Çizelge Ç.1 olarak sunulur.

Çizelge Ç.1 – Ülkemizdeki (2012) Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (ÇED, Zemin ve Denetim Genel Müdürlüğü, ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı, 2013)

KURULU	SAYISI
Alt Seviye	4
Üst Seviye	2
TOPLAM	6

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

D.1.1. Ekosistem Tipleri

D.1.2. Ormanlar

D.1.2.1. Ormanların Ekolojik Yapısı

İlimiz ormanları genelde yüksek tepeliklerde oluşmuştur. Bunda iklimin önemi çok fazladır. Yağışlar itibariyle kurak bir bölge olduğundan ovalık kesimlerde fazla ormanlık alan bulunmamaktadır.

Seri ormanlarının bulunduğu arazi miosen'e (üçüncü zaman) aittir. Saha umumiyetle eosen kalkerli, kısmen miosen kalkerleri ile kaplıdır. Matematik kütleler mekanik ve kimyasal faktörler ile parçalara ayrılır. Bu parçalar aynı faktörler yardımıyla diğer yerlere sürüklenerek aralarda birikir ve çökelirler. Bu çökmeler tortul kütleleri meydana getirirler.

Ormanlarımız dahilinde (seri dahilinde) bulunan dereler yağışlar sayesinde akar durumda olup, diğer zamanlarda kuru dere halindedir. Genellikle sel deresi halindedir.

Seri ormanları Güneydoğu Anadolu iklim bölgesi dahilinde bulunmaktadır. Bir taraftan güneydeki çöl ikliminin tesiri altında kalır, diğer taraftan kuzeydeki yüksek dağların, serin hava kitlelerinin bölgeye girmesine mani olması sebebiyle yazları çok sıcaktır.

İlimiz çok zamanlar Akdeniz ılık ve rutubetli hava kütlelerinin tesiri altında kalmaktadır. Senelik yağış ortalaması ilçelere göre değişmekte olup, İslahiye 850 ml. diğer ilçeler ve İstanbul Merkezi 450 - 550 ml. arasındadır.

İklim, topografya ve ana madde farklılık nedeni ile zamana bağlı olarak Gaziantep'te çeşitli büyük toprak grupları oluşmuştur. Büyük toprak gruplarının yanı sıra toprak örtüsünden yoksun bazı arazi tipleri de görülmektedir. İlimizde bulunan toprak grupları şunlardır;

- a) Alüvyal
- b) Kolüvyal
- c) Organik
- d) Kahverengi Orman Toprakları
- e) Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları
- f) Kırmızı, Akdeniz Toprakları
- g) Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları
- h) Kahverengi topraklar
- i) Kireçsiz kahverengi Topraklar
- j) Kırmızı Kahverengi Topraklar
- k) Bazaltik Topraklar

D.1.1.2. İlim Orman Envanteri

İlimizdeki toplam orman alanı 92.400 ha'dır.

İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağının Suriye ve Amik Ovasına dağın kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımın 800-1450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabani zeytin, sandal, akçe meşe, terebantın, sakız, funda, tebeşir, ladin, sütleğen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlardır.

İlimizin yakın çevresindeki Dülükbaba, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışmaları yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

1952 yılında Türkiye'de ve ilimizde ilk orman dairesi ağaçlandırma faaliyeti olarak başlayan Dülükbaba Ağaçlandırması yanında bugüne kadar ilimizde 32.318 Ha. Ağaçlandırma, Erozyon Kontrolü ve Rehabilitasyon ile 1140 Ha. Özel Ağaçlandırma olmak üzere toplam 33.458 Ha. alanda Ağaçlandırma Çalışmaları yapılmıştır.

Resim D.1. Gaziantep'teki Ormandan Bir Görünüm

Çizelge D. 1. Gaziantep İli Mevcut Orman Durumu (Malatya Orman Bölge Müdürlüğü, 2013)

İ Genel	İ Orman
Alanı (Ha)	Alanı (Ha)
622.200	92.400

Çizelge D.2. Potansiyel Alanlar Tablosu (Malatya Orman Bölge Müdürlüğü, 2013)

Ağaçlandırma	Erozyon (Ha)	Meraslahı	Potansiyel Toplamı
11.450	18.794	29.368	59.612

D.1.1.3 Orman Varlı ının Yararları

A aç ve ormanın insanlara ve do aya sa ladı ı faydalar o kadar geni tir ki, biz burada bunların ancak önemli bir kısmına de inmekle yetinece iz.

- 1. Erozyonu Önleme Fonksiyonu:** Topra ı örtterek sellerle topra ın denizlere ve barajlara ta nmasına engel olur. Çölle meyi durdurur.
- 2. Klimatik Fonksiyonu:** klimi yumu atarak kı ların daha ılık, yazların daha serin geçmesini sa lar
- 3. Hidrolojik Fonksiyonu:** Ya ı lara sebep olarak kuraklı ı önler ve bu ya ı lardan faydalanmayı artırır. Ya ı ların sel haline gelmesini önleyerek yeraltı su kapasitesini artırır ve su ekonomisine süreklili ini sa lar. Böylece canlıların su ihtiyacına büyük katkıda bulunur.
- 4. Hava Temizleme Fonksiyonu:** nсан ve hayvanların en önemli ihtiyacı olan oksijeni üretir. Karbondioksit azaltarak havayı temizler.
- 5. Kültüre Katkı Fonksiyonu:** Ka ıt yapımında ana madde oldu undan ilim, kültür ve medeniyetin gelişmesine büyük katkı sa lar.
- 6. Malzeme fonksiyonu:** Mobilya ve in aat sektörü gibi birçok sektörün ana maddesini üretir. Ayrıca kimya sektörü, ambalaj sanayi gibi çe itli sanayi dallarının en büyük malzeme üreticisidir.
- 7. Estetik Fonksiyonu:** Çevreyi çirkinlikten kurtararak görüntünün güzelle mesini sa lar.
- 8. Toplum Sa lı ı Fonksiyonu:** nсанları dinlendirmesi ve gerginli i gidermesi nedeniyle ruh, beden ve fikir yönlerinden insanları güçlendirir.
- 9. Do ayı Koruma Fonksiyonu:** Ku lara ve hayvanlara yuva görevi görerek korunmalarını üremelerini ve ya amlarının devamını sa lar.
- 10. Ziraata Katkı Fonksiyonu:** klimi düzeltmesi ve su tutması tarıma destek olarak sebze, meyve ve tahıl verimlili ini % 50 artırır.

Tabiattaki dengeyi koordine ederek ozon tabakasının korunmasına neden olur, böylece ya amın garantörlü ünü üstlenir.

Toplumda suç i leme oranını azaltır. öyle ki; do ayı seven insanlardaki suç i leme oranı di erlerine oranla 1/10 oranındadır. Bu ara tırma sonuçlarını dikkate alırsak çocuklarımıza do a sevgisini vermek ailelerin en büyük görevidir. (A aç Kesen, Ba Keser)

- 11. Ulusal Savunma Fonksiyonu:** Stratejik yönden önemli olan mevkileri ve endüstri tesislerini gizler
- 12. Tedavi Fonksiyonu:** A aç ve bitkiler ihtiva ettikleri çe itli kimyasal madde ve terkipler bir çok hastalı ın ifa kayna ıdır. Bunların bir kısmı ilaç sanayinin hammaddesidir. Bir kısmı ev ilaçları halinde kullanılmaktadır. Bir kısmı ise insano lu tarafından ara tırılmayı beklemektedir.

Bu fonksiyonları o kadar ço altabiliriz ki, biz kısaca öyle diyelim, bebe in be i inden insanın tabutuna talebenin kaleminden kitabına, evimizin dolabından masasına, çiftçinin a mindan i ine her ey a aç ve do a ile iç içedir.

D.1.1.4. Orman Kadastro ve Mülkiyet Konuları

limizde ormanlar genel olarak devlet ormanı olup u ana kadar 366 Ha. hazine arazisi üzerinde Özel A açlandırma Çalı ması yapılmı tır.

6831 Sayılı Orman Kanunu 2/b maddesi aynen öyledir; "Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerle tirilmesi maksadıyla orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeye aksine tarım alanlarına dönü türülmesinde yarar oldu u tespit edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makiliklerle örtülü yerlerde tarım alanlarının dönü türülmesinde yarar oldu u tespit edilen yerler." Orman sınırları dı na çıkartılır.

limizde 1997 - 1999 yıllarında orman sayılan alanların daraltılmasına ait Orman Kanununun 2/b maddesinden yararlanılarak 4.244.020 m² alan orman alanı dı na çıkarılmı tır.

D.1.1.5. "Milli Parklar", Tabiat Parkları", "Tabiat Alanları" ve "Tabiat Koruma Alanları"

Milli Parklar:

limizde Milli Park bulunmamaktadır.

TAB AT PARKI

Dülükbaba Tabiat Parkı

Dülük (Dülükbaba) Gaziantep'in 8 km kuzeyinde, ticaret yollarının kav ak noktasında ve ipek yolu güzergahında yer almaktadır. Dülükte, ilk a açlandırma çalı maları 1952 yılında ba latılmı tır. Toplam 745 ha alan üzerine kurulan Dülükbaba Ormanında, Dülükbaba Tabiat Parkı olarak kullanılan alan 306 ha olan Dülükbaba Tabiat Parkı, ilk olarak Dülükbaba Mesire Yeri olarak hizmete girmi , Dülükbaba Tabiat Parkı olarak 01.07.2011 tarih ve 849 sayılı Bakan Oluru ile tescil edilmi tir.

Dülükbaba Tabiat Parkı içerisinde, kızılçam, karaçam, servi, me e, badem a açları görsel anlamda görülmeye de er bir karı m içindedir. Gaziantep ehir merkezinin en yüksek yeri olması nedeniyle güne in do u u ve batı nı buradan seyretmek ve Gaziantep'i buradan gözlemek oldukça haz vericidir.

Resim D.2. Dülükbaba Tabiat Parkı

Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü mevcuttur (Flora of Turkey). Bunun 56 tanesi endemiktir. Endemik türlerden biri olan Antepkayakeki i {*Satureja aintabensis* P.H. Davis) isimli bitki türü Dülükbaba Tabiat Parkı olarak teklif edilen alan içinde bulunmaktadır.

Sahamız içerisinde serçe, üveyik, ahin, do an, karga, keklik, tav an, tilki, çakal, gelincik, fare gibi birçok hayvana rastlanılmaktadır.

Resim D.3. Dülükbaba Tabiat Parkı

Dülük'teki Keber tepesinde yapılan arkeolojik kazılarda; alt paleolitik döneme ait çakmak taşı aletler ve bu aletlerin yapıldığı atölyeler bulunmuştur. Bu kalıntılara göre Dülük'ün tarihi M.Ö. altıyüzbini yıllarına kadar uzanmakta olup, dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Doğu ve Batı kültürünü kaynağı olan bir merkez olan Dülük; Tepe, Zeus ve Jüpiter Dolikhenos inançlarının kültür merkezidir. Dülük'te Mitra inancı da mevcuttur. Dünyada yer altına inandırıldığı bilinen Mitras Tapınaklarının (Mitraeum) en büyüğü, Dülük'teki Keber Tepesinin güneyinde bulunmuştur. Ayrıca Keber tepesinin kuzey sırtlarında bulunan nekropol alanında çok sayıda kayaya oyulmuş oda mezarları ve kiliseler mevcuttur.

Saha, yüksek tepeleriyle (Dülükbaba Tepesi) birlikte birçok tepe ve derecikten oluşmuştur. Saha içinde akarsu bulunmamaktadır. Dereler zamanla sellerle oluşmuş kuru dere halindedir. Sahanın bulunduğu arazi miosen'e (üçüncü zaman) aittir. Saha genellikle kalkerli, kısmen miosen kalkerleri ile kaplıdır. Dülükbaba ormanı, Gaziantep ili Ehitkamil İlçesi Dülük Mevkiinde yer almaktadır. Ulaşım problemi bulunmamaktadır.

Çeme ve kullanma suyu ihtiyacı, saha içinde bulunan 3 adet sondaj kuyusundan karşılanmaktadır. Dülükbaba Mesire Yeri; 1990 yılında Orman İşletme Yeri olarak açılmış 1998 yılında Dülükbaba Mesire Yeri olarak işletmesi ihale ile özel sektöre kiraya verilmiştir.

2002 yılında A Tipi Mesire Yeri olarak tescil edilmiş, 11.07.2011 tarih ve 903 sayılı Bakanlık Oluru ile Dülükbaba Tabiat Parkı olarak tescilli yapılmıştır.

Dülükbaba Tabiat Parkına (A Tipi Mesire Yeri) ait Revize Geliştirme Planı Raporunda yapılmış öngörülen tesisler;

- 1- Giri Kontrol Binaları
- 2- Çi Pavyonu (Çi Binası)
- 3- Depo-Atölye (Bekçi Evi)
- 4- Alı -Veri Ünitesi
- 5- Kır Gazinosu
- 6- Kır Kahvesi
- 7- Büfe
- 8- Amfi Tiyatro
- 9- Manzara Seyir Yeri
- 10- Yağmur Barınakları
- 11- Kamelya
- 12- Bungalovlar
- 13- Yaya ve Patika Yolları
- 14- Oto Yollar ve Otopark
- 15- WC
- 16- Bulunmuş Yıkama Yeri ve Çeme
- 17- Piknik Üniteleri (Piknik Masası ve Çöp Bidonu)
- 18- Çocuk Oyun Alanları

19- Spor Tesisleri (Spor Destek Binası, Mini Futbol Sahası, Tenis Kortu, Basketbol, Voleybol Sahaları, Ko u Parkuru, Kondisyon Takım Alanları)

20- Gölet

Tabiat Anıtı:

limizde Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlü ünce resmiyeti tescil edilmi tabiat anıtı bulunmamaktadır.

D.2. Çayır ve mera

limiz topraklarında Çayır ve Meralar toplam olarak 47.142 ha.lık bir alanı kapsamaktadır. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildi i için çayır ve mera alanlarımızda önemli azalma suni olarak ortaya çıkmı tır.

limizde 47.142 ha'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza ye il ve kuru ot sa layan yem alanları de ildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sa lama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyük ehir ve endüstri merkezlerinin kirletti i havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sa laması ve ye il örtüsü ile çevreyi güzelle tirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır.

Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sa layamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkılarının gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

D.3. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlü e Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeli i"nde Belirtilen Alanlar

limizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hanca ız baraj Göletleri ile Burç, Zülfikar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıklan, Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözba ı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

17.05.2005 tarih ve 25818 sayılı resmi gazetede yayınlanan sulak alanların korunması yönetmeli i uyarınca Ulusal Sulak Alan Komisyonununun 2008 yılı 1. Ola an Toplantısında Karkamı kıyısı sulak alanı koruma bölgesi ilan edilmi tir.

D.3.1.Karkamı Kıyısı Sulak Alanı

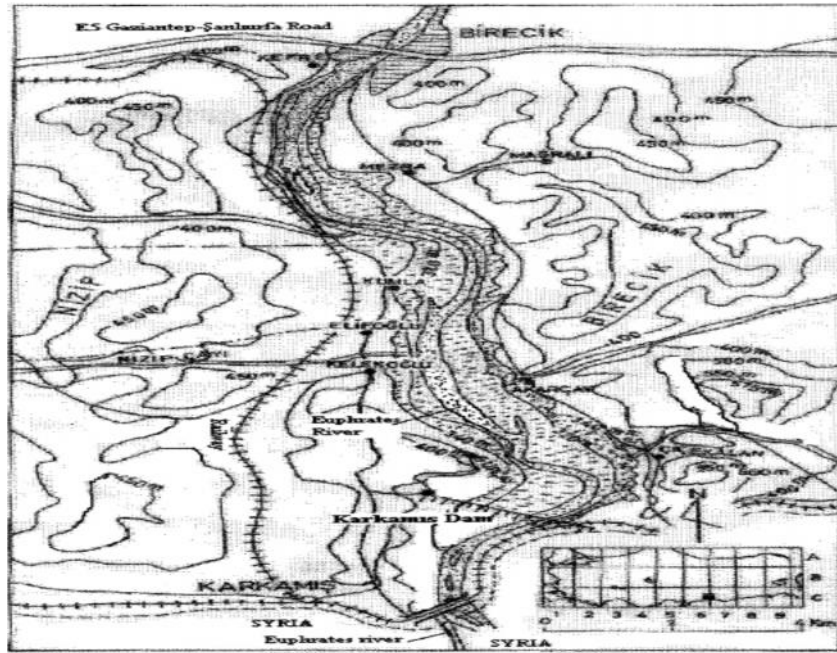
Karkamı Sulak Alanı, dari olarak Gaziantep li Karkamı ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep ehir merkezine uzaklı ı 75 km.' dir. Alan, Karkamı ilçesinin do usunda, anlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08' ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05' ve 38° 05' do u boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 10470 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamı bçlgesi, Fırat nehrinin meydana getirdi i, tarihi havza olan Mezopotamya Haavzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yata ını ve nehir boyunca uzanan su basar a aç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin do usunda yarı çöl ve bozkır özelli i gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında Yurtba ı köyü, Gürçay köyü, Keleklio lu köyü, Elifo lu köyü, anlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmu ve bölünmü iki bitki örtüsü toplulu u içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamı tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karı ımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toygarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak ku u (*Otus brucei*); Fırat kaplumba ası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlı ını sürdürmektedir); çizgili sırtlan(*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı ku gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildi inden, büyük olasılıkla bütün Güneydo u Anadolu içinde en iyi belgelenmi alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydo u Anadolu 'da bulunan türlerin birço u bu alanda görülebilmektedir. Karkamı barajı'nın güneyindeki bölgedeki habitatlar bu bölümde ba ka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydo u Anadolu' "da nadirdir.

Karkamı ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elveri li olup, genellikle düz bir ekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek da ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamı akarsu niteli indeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmu tur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamı sınırları içerisinde geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç derede bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifo lu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir.

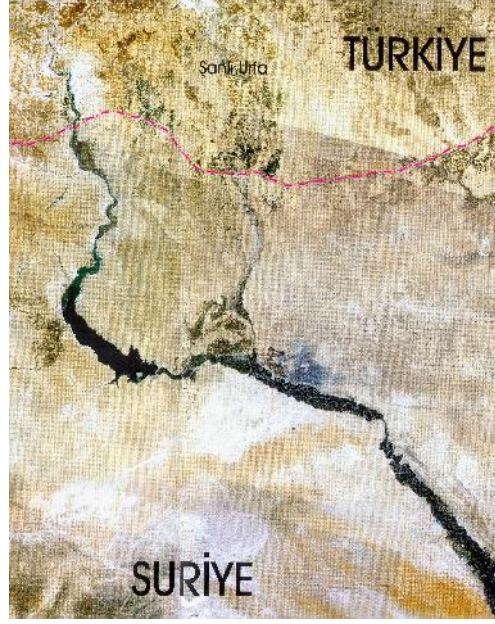
Karkamı sulak alanı, uygun iklim ko ulları, zengin besin varlı ı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamı Sulak Alanında yapılmı çalı ma sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift ya amlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 ku taksonu tespit edildi i görülmü tür. Bu çalı ma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla de i imi izlenebilecek, bu sayede gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sa layabilecektir. Örne in; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldi i ve birçok habitatın sular altında kaldı ı, a açlar ve kıyı bölgelerinde ku ların ve di er hayvanların kuluçka alanlarının yok oldu u belirlenmi tir. Bu çalı manın verileri kullanılarak, etkili izleme programları geli tirmek ve uygulamak, çe itli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geli tirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

Resim D.4.Güney Fırat Havzası- Karkamı Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamı bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, fırat, gaziantep, elmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yata ı ve kıyı eridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gev ek tutturulmu çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan di er bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu olu turan killi kireç ta ı ve tebe irden olu an yumu ak topografya gösteren killi kireç ta ı ve tebe irli kireç ta ları nehir yata ından ileride yüzeylenmi durumdadır.

Resim D.5. Fırat Nehri Uydu Foto rafı

Resim D.6. Karkamış sulak alanı su basar a açları

klim durumu:

Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağmurlu ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 °C, maksimum sıcaklık ortalaması 38.8 °C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yöremizin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 °C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 °C olurken Temmuz ayında 40 °C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos'dur.

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora araştırması Türkmen ve ark. [15], Atamov ve ark. [7], Balos ve Akan [8] tarafından yapılmıştır. Türkmen ve ark. [15] alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, Atamov ve ark. [7] alandan 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, Balos ve Akan [8] alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson tarafımızca tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızın sonuçları ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamı 'ın do al bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dir. Karkamı ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dir.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin E. Özulu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010 12 baskın olduğu, kireçta lı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*, *Prosopis farcta* (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum mucronatum* Bertol. subsp. *mucronatum*, *Aegilops biuncialis* Vis, *Eremopoa persica* (Trin.) Roshev., *Hordeum spontaneum* C. Koch and *Poa bulbosa* L.'dir.

Sulak Alan Vejetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı eridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, *Najas minor* All., *Potamogeton crispus* L., *Typha domingensis* Pers., *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., *Cyperus longus* L., *Juncus inflexus* L., *Saccharum ravennae* (L.) Murray, *Mentha aquatica* L., *Scirpoides holoschoenus* (L.) Sojak, *Polygonum lapathifolium* L., *Juncus inflexus* L., *Veronica anagallis-aquatica* L., *Nasturtium officinale* R.Br., *Tamarix smyrnensis* Bunge, *Rubus sanctus* Schreb., *Populus euphratica* Oliv., *Salix alba* L. and *Vitex pseudo-negundo* (Hauskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

Alanda bulunan endemik ve nadir bitki türleri listesi:

Çizelge D.4. Endemik Türler ve Türlerin Tehlike Durumu

1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.)	
Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC

13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var.	
<i>leiocalycinas</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge D. 5. Nadir Türler

1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Babç. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hausskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem. & Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal) Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit	EN (B1 a,b and B2 a,b)
11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)
12. <i>Taraxacum sintenisii</i> Dahlst.	DD
13. <i>Verbascum alepense</i> Benth.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
14. <i>Vicia aintabensis</i> Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	(B1 a,b and B2 a,b)

Fırat Kava 1 (Populus euphraticus)

Fırat kava 1, Suriye sınırlarından ba layarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Kava ın en güzel örnekleriye Suriye sınırı, Birecik, Halfeti ve Karkamı 'ta görülmektedir. Fırat kava 1 10-20 metre boyuna ula abilen bir a açtır. Kabu u açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu Haziran ba ında çiçeklenir. Tuza dayanıklılı ı, kuraklı a uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına kar ı dayanıklılı ı ile zor ko ullarda hayatta kalabilmektedir.

Resim D.7. Fırat Kava 1 / Nadja Rüger (www.birecikdogasi.org.tr)

Alanın Faunası

Karkamı sulak alanı, birçok çift ya amlı ve balık türü barındırmakta olup, alanda ve yakın çevresinde birçok kelebek ve memeli hayvan da yayılı göstermektedir. Karkamı bölgesi 2000 yılında baraj haline dönü türülmü tür. Alanda 110 ku türü [11, 6], 46 Sürüngen ve çift ya amlı [5], 13 balık [13], 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli [5, 16, 10, 9] bulunmaktadır. Alan, nesli dünya ölçe inde tehlike altında olan *Rafetus euphraticus* (Fırat Kaplumba ası) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda *Aythya nyroca* (pasba pakta) ve *Porphyrio porphyrio* (sazhorozu) üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında ku sayımı yapıldı ı belirtilmi tir [6]. Alanda *Hyaena hyaena* (Çizgili Sırtlan)'nın da bulundu u kaydedilmi tir [5].

Güney Fırat Havzası Karkamı bölgesinde ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve 13 E. Özumlu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010kırmızı liste de yer alan *Rafetus euphraticus* (Fırat kaplumba ası), *Varanus griseus* (Çöl Varanı), *Francolinus francolinus* (Turaç) ve *Phalacrocorax pygmeus* (Küçük Karabatak) türlerinin da ılım gösterdi i ve barındı ı belirlenmi tir.

Örümcekler

Bölge örümcekler bakımından oldukça zengindir. Alan ve çevresinde 57 örümcek türü tespit edilmi tir [10]. Alanda bulunan örümcek türlerinin listesi ek-5'te verilmi tir.

Kelebekler

Bölge Kelebekler bakımından da son derece zengin bir alandır. Alanda 6 kelebek türü tespit edilmi tir [5]. Bunlar; *Gegenes nostrodamus*, *Euchloe belemia belemia*, *Gonepteryx cleopatra taurica*, *Danaus chrysippus chrysippus*, *Melanargia titea standfussi*, *Pseudochazara thelephassa* türleridir.

Balıklar

Balık popülasyonu olarak Güney Fırat nehrinde ba ta *Barbus rajanorum* (Bıyıklı balık), *Chalchalburnus mossulensis* (Musul Kolyozu), *Capoeta trutta* (nbalı ı), *Carasobarbus luteus* (Sarı benli), *Mugil abu* (Kefal), *Choondostroma regilum* (Karaburun), *Tor grypus* (abut), *Acanthobrama marmid* (Marmid), *Cyprinion macrostomus* (Benekli sazan), *Nemacheilus tigris* (Dicle çöpcü balı ı), *Aspius vorax* (Sis balı ı), *Glyptothorax firaticus* (Vantuzlu yayın) ve *Cyprinus carpio* (Aynalı Sazan) balıkları bulunmaktadır [16]. Bu balıklardan, en fazla Sis balı ı, n balı ı ve Bıyıklı balık avlanmaktadır. Bir yıllık av miktarı 4 ton/yıldır.

Sürüngenler ve Çift Ya amlılar:

Alan ve çevresi sürüngenler ve çiftya amlılar bakımındanda oldukça zengindir. Bölgenin Suriye çölüyle do rudan co rafi ili ki içinde olması ve genellikle sıcak ve kuru olan iklim ko ulları, Güneydo u

Anadolu'nun Türkiye'nin di er bölgelerine oranla daha zengin bir sürüngen ve çift ya amlı çe itlili i barındırmasına neden olmu tur. Bölgede, Triturus vittatus (eritli semender); 4 tür kurba a (Hyla savignyi, Bufo viridis, Pelobates syriacus, Rana ridibunda); 3 tür kaplumba a (Rafetus euphraticus, Emys orbicularis, Testudo graeca) bulunmaktadır. Karkamı sulak alanı ve çevresinde bulunan sürüngen ve çift ya amlıların listesi Ek-2'de verilmi tir [5].

Rafetus euphraticus (Fırat kaplumba ası) küresel ölçekte tehdit altında olan Fırat ve Dicle havzalarına endemik bir türdür ve tehlike kategorisi [çok tehlikede (CR)]'dır [5]. Fırat kaplumba ası'nın yeti kin ve genç bireyleri sı , yava akı lı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumba ası'nın günümüzde bilinen da ılım sahası, Güneydo u Anadolu'dan ba layarak, Suriye, Irak ve Güneybatı ran'ı içene almaktadır. Rafetus euphraticus, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok oldu u ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sı oldu u ceplerde, ana Fırat ile ba lantı yapan derelerin a ız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Dünya ölçe inde nesli tehlike altında olan Fırat kaplumba ası, sırt bölgesi koyu ye ilden açık kahverengine kadar de i en renklerde, karın bölgesi beyaz olan bir kaplumba a türüdür. Ba larının uç kısmında küçük, yumu ak hortumsu bir uzuv vardır. Bu uzuv sayesinde nefes alırlar. Boyları ortalama 40 cm'dir. Genellikle dibi çamurlu göl ve nehirleri ya am alanı olarak seçerler. Fırat ve Dicle nehirlerinin alt bölgelerinde ve kollarında da ılım göstermektedir.

Alanda bulunan bir di er önemli tür ise Varanus griseus (Çöl varanı)'dır. Özellikle Birecik'e yakın bölgelerde bulunan yarı çöl alanlarında ya ayan oldukça nadir bir canlı türüdür. Varanus griseus'un uzun, ince ve çatallı bir dili vardır. Çok iri olmasından dolayı "dev kertenkele" olarak da adlandırılır. Sırtında koyu kahverengi ya da siyah, enine eritler bulunur. Ya landıkça bu eritler kaybolur. Küçük kertenkeleler, ku lar ve di er sürüngenlerin (yılanlar vb.) yumurtalarıyla beslenir. Topra ı kazabilir ve a ca tırmanabilir. Çöl varanlarının boyları 100–130 cm kadardır.

Cizelge D.6. Alanda bulunan sürüngen ve çift ya amlı türleri:

<i>Triturus vittatus</i>	eritli Semender
<i>Salamandra salamandra</i>	Lekeli Semender
<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurba ası
<i>Hyla savignyi</i>	Ye il Kurba a
<i>Pelobates syriacus</i>	Toprak Kurba ası
<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurba ası
<i>Emys orbicularis</i>	Benekli Kaplumba a
<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kaplumba a
<i>Rafetus euphraticus</i>	Fırat Kaplumba ası
<i>Testudo graeca</i>	Tosba a
<i>Cyrtopodion heterocercus</i>	Mardin Keleri
<i>Cyrtopodion kotschy</i>	nce Parmaklı Keler
<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
<i>Trapelus ruderata</i>	Bozkır Keleri
<i>Chamaeleo chameleon</i>	Bukalemun
<i>Lacerta cappadocica</i>	Kayseri Kertenkelesi
<i>Lacerta trilineata</i>	ri Ye il Kertenkele
<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	nce Kertenkele
<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
<i>Eumeces schneideri</i>	Sarı Kertenkele
<i>Mabuya aurata</i>	Tıknaz Kertenkele
<i>Mabuya vittata</i>	eritli Kertenkele
<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele

<i>Eryx jaculus</i>	Mahmuzlu Yılan
<i>Coluber najadum</i>	nce (Ok)
<i>Coluber collaris</i>	Toros Yılanı
<i>Eirenis collaris</i>	Yakalı Yılan
<i>Eirenis decemlineatus</i>	Çizgili Yılan
<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan
<i>Eirenis rothi</i>	Kudüs Yılanı
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Sarı Yılan
<i>Hemorrhois nummifer</i>	Sikkeli Yılan
<i>Hierophis jugularis</i>	Kara Yılan
<i>Hierophis schmidtii</i>	Kırmızı Yılan
<i>Malpolon monspessulanus</i>	Çukur Ba lı Yılan
<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
<i>Natrix tessellata</i>	Su Yılanı
<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	Toprak Yılanı
<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözlü Yılan
<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
<i>Macrovipera lebetina</i>	Koca Engerek
<i>Asaccus elisae</i>	
<i>Eublepharis angramainyu</i>	
<i>Acanthodactylus boskianus</i>	
<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	

Fırat Kaplumba ası (Rafetus euphraticus):

Fırat kaplumba ası küresel ölçekte tehdit altında olan bir türdür ve nesli çok tehlikede (CR) kategorisindedir. Yeti kin ve genç bireyleri sı , yava akı lı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumba ası'nın günümüzde bilinen da ılım sahası, Güneydo u Anadolu'dan ba layarak, Suriye, Irak ve Güneybatı ran'ı içene almaktadır. Türün da ılımının en kuzey sınırı olarak Fırat'ın bir yan kolu olan Zengiber deresi bilinmektedir. Fırat nehrinde Birecik, Halfeti, Karkamı ve çevresi Güney Fırat havzasındaki ya adı ı alanlardır. Fırat nehri boyunca kuzeyden güneye do ru hareket ettikçe nehir giderek daha durgun akmakta, nehir yata ının bir hayli geni ledi i, hem nehrin kıyılarında geni kum bantlarının hem de nehir içerisinde oldukça geni kum adacıklarının olu tu u görülmektedir. Böyle, habitatlar türün yumurtlaması için uygun alanlardır.

Fırat Kaplumba ası, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok oldu u ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sı oldu u ceplerde, ana Fırat ile ba lantı yapan derelerin a ız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Ancak, Atatürk ve Birecik barajlarının tamamlanmasıyla, bu ko ullar Fırat nehri üzerinde çok azalmı tır.

Resim D.8. Fırat Kaplumba ası / Cüneyt Ö zütüzün (www.birecikdogasi.org.tr)

Ku lar

Karkamı sulak alanı, hemen her mevsim ku ların barınmalarına imkân vermesi, ılıman iklim koşullarına ve uygun habitatların bulunması, değişik türlerin beslenmesi, barınması ve güven içinde kuluçka yapması, böcek, solucan, kurbağa, balık gibi besin maddelerince zengin olması nedeniyle de ku lar için ideal bir ortamdır. Bugüne kadar yapılan araştırmalar neticesinde alan ve çevresinde 110 ku türü tespit edilmiştir [6,11]. Bunlardan *Aythya nyroca* (Pasba patka) ve *Porphyrio porphyrio* (Sazhorozu) alanda üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında ku sayımı yapıldığı belirtilmiştir. (Kılıç ve Eken, 2004). 15-16.01.2005 tarihinde Doğu Akdeniz organizasyonu ile yapılan Türkiye geneli Kırsal Ortası Su Kuşu envanter çalışmaları kapsamında Karkamı 'ta 118.434 ku sayılmıştır. Karkamı sulak alanında tespit edilen ku türlerinin listesi aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Çizelge D.7. Güney Fırat Havzası- Karkamı Sulak Alanında Gözlemlenen Kuş Türleri Sayımı (Doğu Akdeniz, 2013)

Latince Adı	Türkçe Adı	Sayı
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Döğüken	1
<i>Phylloscopus collybita</i>	Çıvgın	3
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Söğüt bülbülü	4
<i>Luscinia svecica</i>	Buğdaycıl	1
<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	1
<i>Larus ridibundus</i>	Karabağ Martı	140
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatağ	3
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	30
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Bülbülü	1
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüken	1
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	1
<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüken	1
<i>Larus ridibundus</i>	Karabağ Martı	238
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatağ	VU- NT
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	16
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	4
<i>Tringa glareola</i>	Orman Döğükeni	1
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Döğüken	3
<i>Botaurus stellaris</i>	Balaban	1
<i>Luscinia svecica</i>	Buğdaycıl	1
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatağ	15
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	1
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk	14
<i>Aythya nyroca</i>	Pasba Patka	2
<i>Tringa glareola</i>	Orman Döğükeni	20
<i>Tringa nebularia</i>	Yeşilbacak	1
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	1
<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	3
<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüken	20
<i>Gallinago gallinago</i>	Suçulluğu	40
<i>Porphyrio porphyrio</i>	Sazhorozu	1

<i>Cettia cetti</i>	Kamı Bülbülü	1
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Bata an	10
<i>Anas clypeata</i>	Ka ıkgaga	80
<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	45
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	200
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	320
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	2
<i>Aythya ferina</i>	Elmaba Patka	15
<i>Anas penelope</i>	Fiyu	150
<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	40
<i>Larus armenicus</i>	Van Gölü Martısı	15
<i>Larus ridibundus</i>	Karaba Martı	150
<i>Falco naumanni</i>	Küçük Kerkenez	10
<i>Ammoperdix griseogularis</i>	Kum Kekli i	8
<i>Pernis apivorus</i>	Arı ahini	1
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	1
<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	1
<i>Cettia cetti</i>	Kamı Bülbülü	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Francolinus francolinus</i>	Turaç	1
<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga	250
<i>Anas clypeata</i>	Ka ıkgaga	7
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Bata an	10
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	4
<i>Podiceps nigricollis</i>	Karaboyunlu Bata an	3
<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	15
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	4000
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Corvus corone</i>	Le Kargası	10
<i>Corvus frugilegus</i>	Ekin Kargası	25
<i>Aythya ferina</i>	Elmaba Patka	40
<i>Netta rufina</i>	Macar Örde i	1
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	2
<i>Oenanthe finschii</i>	Aksırtlı Kuyrukkakan	1
<i>Tringa ochropus</i>	Ye il Düdükçün	1
<i>Alcedo atthis</i>	Yalıçapkını	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Hoplopterus spinosus</i>	Mahmuzlu Kızku u	2
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı	
<i>Corvus corone</i>	Le Kargası	6
<i>Tringa ochropus</i>	Ye il Düdükçün	10
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Bata an	14
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavu u	
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	1
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	

Anas platyrhynchos	Ye ilba	6
Galerida cristata	Tepeli Toygar	
Corvus corone	Le Kargası	5
Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı	
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Bata an	1
Upupa epops	bibik	1
Merops apiaster	Arıku u	3
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Fulica atra	Sakarmeke	
Galerida cristata	Tepeli Toygar	6
Passer domesticus	Serçe	30
Rhodospiza obsoleta	Boz Alamecek	2
Podiceps cristatus	Bahri	12
Ceryle rudis	Alaca Yalıçapkını	3
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	NT- NT
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	44
Ardeola ralloides	Alaca Balıkçıl	2
Ixobrychus minutus	Küçük Balaban	1
Gallinula chloropus	Saztavu u	1
Sterna hirundo	Sumru	4
Lanius collurio	Kızılsırtlı Örümcekku u	4
Hippolais pallida	Ak Mukallit	2
Merops apiaster	Arıku u	7
Ardeola ralloides	Alaca Balıkçıl	2
Chlidonias leucopterus	Akkanatlı Sumru	85
Ceryle rudis	Alaca Yalıçapkını	1
Passer moabiticus	Küçük serçe	4
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	10
Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı	
Geronticus eremita	Kelaynak	3
Tachybaptus ruficollis	Küçük Bata an	5
Streptopelia decaocto	Kumru	
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	1
Riparia riparia	Kum Kırlangıcı	
Ixobrychus minutus	Küçük Balaban	1
Fulica atra	Sakarmeke	6
Gallinula chloropus	Saztavu u	8
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	2
Corvus corone	Le Kargası	
Acrocephalus arundinaceus	Büyük Kamı çın	2
Plegadis falcinellus	Çeltikçi	1
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Galerida cristata	Tepeli Toygar	5
Coracias garrulus	Gökkuzgun	2
Tringa ochropus	Ye il Düdükçün	8
Aythya nyroca	Pasba Patka	4
Sylvia mystacea	Pembe Gö üslü Ötle en	1
Athena noctua	Kukumav	3
Prinia gracilis	Dikkuyruklu	8

	Ötle en	
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Bata an	28
Podiceps cristatus	Bahri	60
Phalacrocorax carbo	Karabatak	11
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	64
Botaurus stellaris	Balaban	1
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	3
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	9
Anas penelope	Fiyu	83
Anas strepera	Boz Ördek	171
Anas crecca	Çamurcun	59
Anas clypeata	Ka ık gaga	24
Aythya ferina	Elmaba Patka	402
Aythya nyroca	Pasba Patka	8
Aythya fuligula	Tepeli Patka	31
Gallinula chloropus	Saztavu u	814
Fulica atra	Sakarmeke	45930
Vanellus vanellus	Kızku u	4
Limosa limosa	Çamurçull u	10
Tringa totanus	Kızılacak	4
Tringa ochropus	Ye il Düdükçün	15
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Larus ridibundus	Karaba Martı	473
Larus armenicus	Van Gölü Martısı	2

Çizelge D.8. 2007 k1 ortası ku sayımı (Do a Derne i,2013)

Kod	Türkçe	Latince	73.964
20	Kızılgerdanlı Dalgıç	<i>Gavia stellata</i>	0
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	0
70	Küçük bata an	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	526
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	20
100	Kızıl boyunlu bata an	<i>Podiceps grisegena</i>	0
120	Kara boyunlu bata an	<i>Podiceps nigricollis</i>	11
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	0
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	47
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	0
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	156
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	0
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	0

950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	0
1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0
1110	Sı ır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	0
1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0
1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	0
1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	2
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0
1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	0
1440	Ka ıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	0
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	0
1520	Ku u	<i>Cygnus olor</i>	0
1530	Küçük ku u	<i>Cygnus columbianus</i>	0
1540	Ötücü ku u	<i>Cygnus cygnus</i>	0
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	0
1600	Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	0
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	0
1690	Sibiry Kazı	<i>Branta ruficollis</i>	0
1710	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	0
1790	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	178
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	157
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	178
1860	Ye ilba	<i>Anas platyrhynchos</i>	358
1890	Kalkuyruk	<i>Anas acuta</i>	6
1910	Çıkırkçın	<i>Anas querquedula</i>	0
1940	Ka ık gaga	<i>Anas clypeata</i>	719
1960	Macar örde i	<i>Netta rufina</i>	5
1980	Elmaba patka	<i>Aythya ferina</i>	3.797
2020	Pasba patka	<i>Aythya nyroca</i>	16

2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	420
2040	Karaba Patka	<i>Aythya Marila</i>	0
2120	Telkuyruk	<i>Clangula hyemalis</i>	0
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	0
2200	Sütlabi	<i>Mergus albellus</i>	0
2210	Tarakdi	<i>Mergus serrator</i>	0
2230	Büyük tarakdi	<i>Mergus merganser</i>	0
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>	0
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	5
4240	Saztavu u	<i>Gallinula chloropus</i>	144
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	0
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	66.180
4330	Turna	<i>Grus grus</i>	0
4500	Poyrazku u	<i>Haematopus ostralegus</i>	0
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0
4700	Halkalı cılıbit	<i>Charadrius hiaticula</i>	6
4770	Akça cılıbit	<i>Charadrius alexandrinus</i>	0
4850	Altın ya murcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	0
4860	Gümü ya murcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	0
4930	Kızku u	<i>Vanellus vanellus</i>	102
4960	Büyük kumku u	<i>Calidris canutus</i>	0
4970	Ak Kumku u	<i>Calidris alba</i>	0
5010	Küçük kumku u	<i>Calidris minuta</i>	1
5020	Sarı bacaklı kumku u	<i>Calidris temminckii</i>	0
5120	Kara karınlı kumku u	<i>Calidris alpina</i>	0
5140	Sürmeli Kumku u	<i>Limicola falcinellus</i>	0
5170	Dö ü kenku	<i>Philomachus pugnax</i>	0
5190	Su çullu u	<i>Gallinago gallinago</i>	0
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	0

5320	Çamurçull u	<i>Limosa limosa</i>	0
5340	Kıyı Çamurçull u	<i>Limosa lapponica</i>	0
5380	Sürmeli Kervançullu u	<i>Numenius phaeopus</i>	0
5410	Kervançullu u	<i>Numenius arquata</i>	0
5450	Kara kızılback	<i>Tringa erythropus</i>	0
5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	48
5470	Bataklık düdükünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0
5480	Ye ilback	<i>Tringa nebularia</i>	11
5530	Ye il düdükün	<i>Tringa ochropus</i>	44
5560	Dere düdükünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0
5610	Ta çeviren	<i>Arenaria interpres</i>	0
5730	Büyük karaba martı	<i>Larus ichthyaetus</i>	0
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	0
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>	0
5820	Karaba martı	<i>Larus ridibundus</i>	244
5850	nce gagalı martı	<i>Larus genei</i>	0
5900	Küçük gümü martı	<i>Larus canus</i>	0
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	0
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>	24
5925	Gümü martı	<i>Larus cachinnans</i>	0
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>	0
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>	0
6260	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>	0
8270	zmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>	0
8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	0
8330	Alaca Yalıçapkını	<i>Ceryle rudis</i>	1
	Uzunback	<i>Himantopus himantopus</i>	0
	Kızıl Kumku u	<i>Calidris ferruginea</i>	0
	küçük suçullu u	<i>Lymncopterus minimus</i>	0
	mahmuzlu kızku u	<i>Hoplopterus spinosus</i>	0

	Küçük Balaban	<i>Ixobrycus minutus</i>	0
Ördek ya da meke			400
Tanimsız ördek			158

Resim D.9. Karkamı Sulak Alanı Ku Populasyonları

Resim D.10. Karkamı 'ta ku populasyonları

Memeliler:

Karkamı sulak alanı ve yakın çevresinde çalı malar sonucunda *Erinaceus concolor* (Kirpi), *Talpa caeca* (Köstebek), *Vulpes vulpes* (Tilki), *Canis aureus* (Çakal), *Canis lupus* (Kurt), *Caracal caracal* (Karakulak) [12], Kör fare, *Lepus lepus* (Tav an), *Hyaena hyaena* (Sırtlan)'nın bulundu u tespit edilmi tir [9,5]. 2001 yılında Sansar ve Saz kedisi (*Felis sylvestris*)'nin alanda ve yakın çevresinde avcılar tarafından görüldü ü belirlenmi tir.

Hyaena hyaena (Çizgili Sırtlan)'ın bir zamanlar Güney Ege, Akdeniz ve Güneydo u Anadolu'da yaygın olarak ya adı ı bilinmektedir. Günümüzde ise ülkemizde çok az sayıda oldu u bilinmektedir. Çizgili sırtlan genellikle bozkırlarda yarı çöl alanlarında, kayalık ve seyrek a açlı yerlerde ve ormana yakın alanlarda

ya amaktadır. Çizgili sırtlarının rengi kirli açık sarıdır. Üzerinde siyaha yakın koyu renkli 6-10 cm eninde eritler bulunmakta ve ensesinden beline kadar sert ve dik kıllardan oluşmuş bir yelesi vardır. Ön bacakları arka bacaklarına göre daha uzundur. Leşlerle beslenirler.

D.3.2.Güney Fırat Havzası –Rumkale(hromglia)

Rumkale, Hz. İsa'nın havarilerinden Yuhanna'nın İncil'i kaleme almak ve Hıristiyanlığı yaymak amacıyla yazdığı ve gömüldüğü yer olarak anılmakta ve Hıristiyanlarca kutsal bir yer olarak kabul edilmektedir.

Resim D.11. Rumkaleden Bir Görünüm

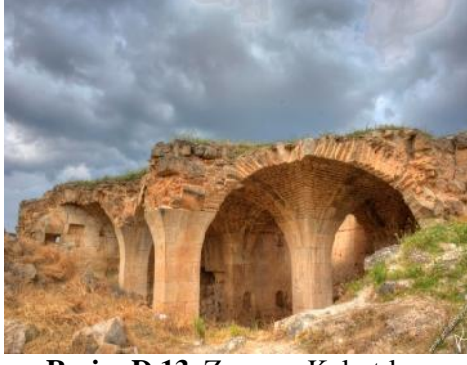
Resim D.12 . Rumkaleye Gelen Ziyaretçiler

Antik dönemden günümüze kadar, İtamrat, Kal-a Romayta, Hromklay, Ranculat, Kal'at el Rum, Kal'at el Muslimin, Kale-i Zerrin ve Rumkale olarak isimlendirilmiştir. Fırat vadisi'nin Atatürk Barajı ile Birecik ilçesi arasında Gaziantep il sınırları içerisinde uzanan kısmıdır. Fırat vadisi genişliği kimi zaman 100 m.'yi bulan, yer yer de dar boğazlı oluşturan kıvrımlardan oluşmuş, ülkemizin biyoçeşitlilik bakımından en zengin vadilerinden birisidir. Rumkale civarında ve buranın batı ve kuzeyinde Fırat'ın oluşturduğu dik yarıklar uzanır. Güneyinde Birecik barajı bulunmaktadır.

Alan, nehrin üstündeki kayalıklarda üreyen yırtıcı kuşlar, bazı su kuşları ve Sahra-Asya yarıçöl biyomu türleri için önemli bir alandır. Kelaynakların (*Geronticus eremita*) yarı yabani bir popülasyonu burada üremeye devam eder. Ancak bu popülasyonun kaybının önlenmesi için bireyler kış aylarında üreme kafeslerinde tutulmaktadır. Fırat üzerindeki adalardan ve kıyılardan plansız kum çekimi bölgenin doğal yapısına büyük zarar vermektedir.

Bu alan tarihsel açıdan son derece zengin bir bölgedir. Alanda başlıca Zeugma antik kenti, Rumkale, Elif, Hisar tarihi yapıları ve yerleşim alanları bulunmaktadır. Güney Fırat havzasında bulunan Belkis/Zeugma bugünkü konumuyla, Gaziantep ili Nizip İlçesinin 10 km doğusunda, Fırat nehri kıyısında kurulmuş antik bir kendir. Büyük İskender'in Generallerinden Selevkos, Nikator I. M.Ö. 300'de, İskender'in Fırat'ı geçtiği yerde, kendi adıyla Fırat'ın adını birleştirilerek Selevkeya Eupharates ismiyle bu kenti kurmuştur. Bu kentin karşısında eski Apameia'nın adıyla ikinci bir kent kurarak, bu ikiz kenti bir köprüyle birbirine bağlamıştır.

Antik kent M.Ö. 64'de Roma imparatorluğunun topraklarına katılarak, ismi geçit köprü anlamına gelen Zeugma olarak değiştirilmiştir.

Resim D.13. Zeugma Kalıntıları

Resim D.14. Zeugma Kalıntıları

Resim D.15. Zeugma Mozaik Portresi

Antakya'dan Çin'e uzanan tarihi ipek Yolu Zeugmadan geçmekteydi. Ticaretin yolunu, askeri lejyonun ekonomiye katkısı dolayısıyla Zeugma kenti oldukça zenginleşti. Bu zenginlikle birlikte Fırat manzaralı teraslara çok sayıda villa inşa edildi. Villaların tabanı mozaik, duvarlar fresklerle bezenmiş olup, odalar mobilya, heykel ve heykelciklerle donatılmıştır. Mitolojik konulu taban mozaikleri sadece Gaziantep'in değil dünyanın ilgi odağı olmuştur.

Güney Fırat Havzasında yer alan bir diğer tarihsel alan da Rumkale (Hromgla)'dir. Gaziantep ili, Yavuzeli İlçesi, Kasaba Köyü yakınlarında, şehir merkezine 62 km uzaklıktadır. Görkemli yapısı ve tabiat güzellikleri ile görülmeye değer en değerli yerlerdendir. Hz. İsa'nın havarilerinden Johannes (Yohanna)'ın incil'in nüshalarını Rumkalede çoğalttı ve yine mezarının da burada olduğu rivayet edilmektedir.

Bölgede bulunan önemli yerler arasında Elif-Hisar Anıt Mezarları da bulunmaktadır.

Resim D.16. Zeugmada Anıt Mezarları

Gaziantep ili Araban İlçesi Elif ve Hisar köylerinde yer alan bu anıt mezarlar M.S. 2. yy'da kesme taşlardan yapılmıştır. Ayrıca tarihsel yerlerden Elif Anıt Mezarı, Araban ilçesi'nin Elif Köyü'ndedir. Gaziantep ili Araban ilçesi Hisar Köyünde bulunmakta olan anıt mezar günümüze kadar sağlam olarak gelebilmiştir. Hisar Anıt Mezarı, 10-11 metre yükseklikindedir.

Süsleme yönünden çok sade bir özelliğe sahip olan bu yapının, kimin adına ve kim tarafından hangi tarihte inşa ettirildiği bilinmemektedir. Ancak M.S. 2. yüzyıl başlarında yapıldığı tahmin edilmektedir.

Resim D.17. Arabanda Bulunan Hisar Anıt Mezarı

D.3.3.Tahtaköprü Baraj Gölü

Tahtaköprü Barajı, Karasu Çayı üzerinde, sulama amacı ile 1967 -1975 yılları arasında inşa edilmiş bir barajdır. Toprak gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 2142000 m³, normal su kotunda göl hacmi 200.00 hm³, normal su kotunda göl alanı 23.40 km²'dir. 11575 hektarlık bir alana sulama hizmeti vermektedir.

Gaziantep ili İslahiye İlçesi; Yesemek, Ortaklı, Ağılbilenler ve Ağılarobası köylerinin arazileri üzerinde bulunmaktadır. Bölge kurtürleri bakımından zengin bir potansiyele sahip olup birçok kurtürünün de üreme alanıdır.

Resim D.18. Tahtaköprüden Bir Görünüm

Göçmen kurtürlerinin geliş dönemi zamanları Ekim sonlarında başlayıp Kasım ayı içinde geçişlerini yaparlar. Barajda kıyılayan kurtürlerinin gelmeleri yine Kasım, Aralık hatta Ocak ayının ilk haftasına kadar uzayabilmektedir. Dönüşleri ise Mart ayının ilk hafta sonunda başlar, Mayıs ayı sonuna kadar devam eder.

Çizelge D.9. TahtaKöprüde Bulunan Ku Türleri

ALANDA GÖZLENEN KU TÜRLER		
Kı layan Ku lar:	Kuluçkaya yatan ku lar	Göçeden Ku lar:
Bozkaz	Turaç	Uzunbacak Kılıçgaga
Bozördek	Kınalıkeklik	Küçük ya mur ku u
Çamurcun	Bıldırcın	Akkuyruk, kız ku u
Ye ilba	Bataklık Kırlangıcı	Ye il Düdükçü
Kılördek	Üveyik	Karakuyruk
Macarörde i	Peçeli Bayku	Bataklık kırlangıcı
Dikkuyruk	Arı Ku u	Kadı Ku u
	Kızıl Kırlangıç	Palamut ku u
	Arap Bülbülü	Tepeli Gugukku u
	Saz bülbülü	Akkanat tarla ku u
	Serçe	bibik
	Saka	Dövü ken ku
		Büyük balıkçıl
		Kızıl bacak

D.3.4.Karasu Çayı ve Kaynak Gölü (Karagöl)

Gaziantep'in batı kesiminde yer alan slahiye ilçe topraklarının batı ve do usu engebeli, orta alanları ise düzlüktür. Batısında Amanos Da larının do u uzantıları, do usunda ise, Sof (Kartal) Da ı bulunmaktadır. slahiye Ovası bu da ların arasında güneybatı kuzeydo u do rultusunda uzanır. Amanos (Nur) ve Sof Da larından do an çok sayıdaki çay ve dereler ovayı suladıktan sonra Asi Nehri'ne katılır. Bu akarsuların en önemlisi Karasu Çayı'dır. Bu çayın üzerine sulama ve ta kınları önlemek amacı ile Tahtaköprü Barajı kurulmu tur.

Karasu Çayının (Karaçay) akarsu yüzey alanı 60 ha'dır. Son yıllarda özellikle tarla açmak amacıyla bataklıklar kurutulmak istenmektedir. Karasu Çayının kayna ı durumunda olan Karasu Kaynak Gölünün (Karagöl) yüzey alanı 50 ha olup, etrafı sazlık ve kısmen de bataklıktır. Ayrıca gölün üzerinde birçok yüzen adacıklar mevcuttur. Göçmen ku larının göç yolu üzerinde olan ve bu ku lara beslenme, barınma ve üreme imkanı sa layan Karasu Çayı ve kaynak gölü bir çok ku türüne de do al ya am ortamı sa lamaktadır.

Resim D.19. Karasu Çayı

Çizelge D.10. Alanda bulunan bitki türleri unlardır:

ALANDA BULUNAN B TK TÜRLE	
Hasırotu	<i>Juncus inflexus</i>
Topuz	<i>Echinops ritro</i>
Birant me esi	<i>Ouercus brantii</i>
	<i>Bellis perennis</i>
Meryemana diken	<i>Carduus nutans</i> subsp. <i>nutans</i>
Dikenli marul	<i>Lactuca syriaca</i>
Kanarya otu	<i>Senecio vernalis</i>
Dam koru u	<i>Sedum litareum</i>
Yonca	<i>Trifolium ar/ense</i> var. <i>arvense</i>
	<i>Moltkia coerulea</i>
	<i>Asyneuma virgatum</i>
Papatya	<i>Anthemis pectinata</i>
Alman papatyası	<i>Anthemis tinctoria</i>
Yabani hindiba	<i>Cichorium inthibus</i>
Konak	<i>Crepis foetida</i>
Mahmude otu	<i>Convolvulus arvensis</i>
Kevke	<i>Alyssum desertorum</i>
	<i>Thlaspi perfoliatum</i>
	<i>Carex otrubae</i>
Tilki kuyru u	<i>Alopecurus pratensis</i>
Hatmi	<i>Alcea pallida</i>
	<i>Ceratophyllum</i> <i>submersum</i>
Da çayı	<i>Stachys cretica</i>
Su diken	<i>Cirsium vulgare</i>
Yılanyastı 1	<i>Arum dioscoridis</i>
	<i>Scandlx iberica</i>
Ayı pençesi	<i>Acanthus syriacus</i>
Sarma ık	<i>Hedera helix</i>
Ayı findı 1	<i>Styrax officinalis</i>
Yabani kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> <i>subsp microcarpa.</i>
Ada çayı	<i>Salvia indica</i>
	<i>Morina persica</i>
Yonca	<i>Trifolium campastre</i>
Yonca	<i>Trifolium repens</i>
	<i>Gaucium grandiflorum</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
Kuzukula 1	<i>Rumexpulcher</i>
Dü ün çiçe i	<i>Ranunculus argyreus</i>
Karaçalı	<i>Paliurus spina- christi</i>
Ku burnu	<i>Rosa canina</i>
Bö ürtlen	<i>Rubus sanctus</i>
Yo urtotu	<i>Galium aperine</i>
	<i>Thypa latifolia</i>
	<i>Echium italicum</i>
ncir	<i>Ficus carica</i>
Alıç	<i>Crateagus orientalis</i>
Çiri otu	<i>Asphodelus gigantea</i>

Çizelge D.11. Alanda Bulunan Ku Türleri

ALANDA GÖZLENEN KU TÜRLER		
Kı layan Ku lar	Kuluçkaya yatan ku lar	Göçeden Ku lar
Bozkaz	Turaç	Uzunbacak Kılıçgaga
Bozördek	Kınalıkeklik	Küçük ya mur ku u
Çamurcun	Bıldırcın	Akkuyruk, kız ku u
Ye ilba	Bataklık Kırlangıcı	Ye il Düdükçü
Kılördek	Üveyik	Karakuyruk
Macarörde i	Peçeli Bayku	Bataklık kırlangıcı
Dikkuyruk	Arı Ku u	Kadı Ku u
	Kızıl Kırlangıç	Palamut ku u
	Arap Bülbülü	Tepeli Gugukku u
	Saz bülbülü	Akkanat tarla ku u
	Serçe	bibik
	Saka	Dövü ken ku
		Büyük balıkçıl
		Kızıl bacak

D.4. Flora

D.4.1. Habitat ve Toplulukları

Bu konuda harita üzerinde dökülmü bir çalı ma bulunmamaktadır.

D.4.2. Türler ve Populasyonlar:

"Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

Çizelge D.12. "Flora Of Turkey"e Göre limizde Yayılı ı Gösterilen 56 Endemik Bitkinin Familya, Tür ve Türkçe Adı

Sıra No	Familya	Tür	Türkçe Adı
1	Apiaceae (Umbelliferae) (Maydonazgiller)	<i>Ferulago kurdica</i> Post	Ki ni
2	Araceae (Yılanıyastı ıgiller)	<i>Arumdoisicoridis</i> Sm. Var. <i>Luscanii</i> R. Mill.	Yılan Yastı ı
3	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Serratula oligocephala</i> DC.	
4	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Tanacetum argenteum</i> (Lam.) Willd. subps <i>argenteum</i>	Pire Otu
5	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Anthemis tricornis</i> Eig.	Papatya

6	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Tanacetum nitens</i> (Bois. & Noe Grierson)	Pire Otu
7	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Centaurea haradjanii</i> Wagenitz.	Peygamber Çiçe i
8	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Centaurea haussknechtii</i> Boiss.	Peygamber Çiçe i
9	Asteraceae (Conpositae) (Papatyagiller)	<i>Centaurea lycopifolia</i> Boiss. & Kotschy	Peygamber çiçe i
10	Boraginaceae (Hodangiller)	<i>Onosmobornmuelleri</i> Hausskn.	Emzik Otu
11	Boraginaceae (Hodangiller)	<i>Symphytum aintabicum</i> Hub.-Mor.&Wickens	Karakafes Otu
12	Boraginaceae (Crucifarea) (Hardalgiller)	<i>Alyssum liliforma</i> Nyar.	
13	Boraginaceae (Crucifarea) (Hardalgiller)	<i>Hesperis aintabica</i> Post	Antep Gece Menek esi
14	Boraginaceae (Crucifarea) (Hardalgiller)	<i>Hesperis trullata</i> Dvorak	Gece menek esi
15	Convolvulaceae (Sarma ık giller)	<i>Convolvulus galaticus</i> Rotsan ex Choisy.	Sarma ık
16	Clusiaceae (Guttifearae) (Binbirdelikotugiller)	<i>Hypericum capitatum</i> Choisy. Var. Capitatum	Binbirdelikotu
17	Clusiaceae (Guttifearae) (Binbirdelikotugiller)	<i>Hypericum salsolifolium</i> Hand. - Mazz.	Binbirdelikotu
18	Dipsaceae (Fescitara ıgiller)	<i>Cephalaria salicifolia</i> Post.	
19	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Astragalus vexillaris</i> Boiss.	Geven
20	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Astragalus shepardii</i> Post	Geven
21	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Astragalus nervulosus</i> Eig & Reese emend.	Geven
22	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Astragalus balkisensis</i> Sirj & Rech.	Geven
23	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Astragalus dipodurus</i>	Geven
24	Febaceae (Leguminosae)	<i>Astragalus lycius</i> Boiss.	Geven

	(Baklagiller)		
25	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Glycyrrhiza flavescens</i> Boiss.	Meyan
26	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Medicago shepardii</i> Post ex Boiss.	Yonca
27	Febaceae (Leguminosae) (Baklagiller)	<i>Hedysarum pogonocarpum</i> Boiss.	
28	Illicebraceae	<i>Paronychia imbricata</i> Boiss. & Hausskn.	
29	ridaceae (Süsengiller)	<i>ris sari</i> Schott ax. Baker	Süsen
30	ridaceae (Süsengiller)	<i>Crocus biflorus</i> Miller subsp. <i>preudonubigena</i> Mathew	Çi dem
31	Lamiaceae (Labiatae) (Ballıbabagiller)	<i>Teucrium paederotoides</i> Boiss. & Hausskn.	Kaya Me esi
32	Lamiaceae (Labiatae) (Ballıbabagiller)	<i>Scutellaria orientalis</i> L. Subsp. <i>santolinoides</i> (Hausskn. Ex Bornm.) Edmondson	Do u Kasidesi
33	Lamiaceae (Labiatae) (Ballıbabagiller)	<i>Stachys amanica</i> P.H. Davis	Karaba Otu
34	Lamiaceae (Labiatae) (Ballıbabagiller)	<i>Stachys pumila</i> Banks. & Sol.	Karaba Otu
35	Lamiaceae (Labiatae) (Ballıbabagiller)	<i>Salvia pilifera</i> Montbret & Aucher ex Bentham	Ada Çayı
36	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Aspodeline damascena</i> (Boiss.) Baker subsp. <i>gigantea</i> E. Tuzlacı	Çiri
37	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Allium brevicaule</i> Boiss. & Bal	Yabani Sarımsak
38	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Allium flavum</i> L. var <i>pilosum</i> Kalman & Koyuncu	Yabani Sarımsak
39	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Fritillaria viridiflora</i> Post	A layan Gelin
40	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Tulipa sintenisii</i> Baker	Lale
41	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Colchicum balansae</i> Planchon	Güz Çi demi
42	Liliaceae (Zambakgiller)	<i>Muscari discolor</i> Boiss. & Hausskn.	Arap Sümbülü
43	Melvaceae (Ebegemecigiller)	<i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl.) Boiss.	Hatmi

44	Papaveraceae (Ha ha giller)	<i>Papaver clavatum</i> Boiss. & Hausskn.	Gelincik
45	Poaceae (Gramineae) (Bu daygiller)	<i>Alopecurus utricularatus</i> sol. subsp. <i>gaziantepicus</i> M. Do an	Tilki Kuyru u
46	Ranunculaceae (Dü ünçiçe igiller)	<i>Consolida glandulosa</i> (Boiss & Huet.) Bornm.	Stivari Mahmuzu
47	Rhamnaceae (Cehrigiller)	<i>Rhamnus petiolaris</i> Boiss.	Saplı Cehri
48	Rubiaceae (Kökboyasıgiller)	<i>Galium sopulorus</i> Shönb-Tem.	Yapı kan Otu
49	Rubiaceae (Kökboyasıgiller)	<i>Asperula cymulosa</i> (Post) Post	Yapı kan Otu
50	Rubiaceae (Kökboyasıgiller)	<i>Galium cappadocicum</i> Boiss.	Yapı kan Otu
51	Scrophulariaceae (Sıracaotugiller)	<i>Verbasum germanicum</i> Boiss.	Sı ır Kuyru u
52	Scrophulariaceae (Sıracaotugiller)	<i>Verbasum tenue</i> Murb.	Sı ır Kuyru u
53	Scrophulariaceae (Sıracaotugiller)	<i>Verbasum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>asperulum</i> (boiss.) Murb.	Sı ır Kuyru u
54	Scrophulariaceae (Sıracaotugiller)	<i>Verbascum barbeyi</i> Post	Sı ır Kuyru u
55	Scrophulariaceae (Sıracaotugiller)	<i>Verbascum macrocephalum</i> Boiss. & Kotschy	Sı ır Kuyru u

Karasal ve sucul türlerin ya ama ortamları (habitatlar) ve özellikleri belirtilerek, il sınırları içerisinde belirlenen vejetasyon tipleri bir harita üzerinde gösterilmelidir.

Karasal ve akuatik türler (özellikle yörede do al olarak bulunan türler, endemik, egzotik, tıbbi ve nesli tehlikede olan türler) ve mahalli popülasyonları, bilimsel adları yanında mevcut bitkilere göre yöresel adları da verilmelidir. Önemli hastalık ve zararlılar söz konusu ise bunlarla ilgili bilgi verilmelidir.

Resim D. 20. Latince Adı: *Fritillaria viridiflora* Post Türkçe Adı: Ters lale

Resim 21. Türkçe Adı: Antep Geveni
Latince adı: *Astragalus ainaibicus* Boiss

Resim 22. Türkçe Adı: Peygamber Çiçe i
Latince Adı: *Centaurea haussknechtii* Boiss

D.5.Fauna

Linariigenistifolia (L.) Miller subsp. *praealta* (Boiss.) Davis
Nevruz Otu

D.5.1. Habitat ve Toplulukları

Bu konuda harita üzerinde dökülmü bir çalı ma bulunmamaktadır.

D.5.2. Türler ve Populasyonları

Yapılan çalı malar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 ku türü tespit edilmi tir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere oldu u belirlenmi tir. Güney Fırat Havzası Karkamı bölgesi Ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede yer alan Turaç (*Francolinus frncolinus*) ve küçük karabatak türlerinin da ılım gösterdi i ve barındı ı alanlardandır. Alan nesli dünya ölçe inde tehlike altında olan Fırat kaplumba ası (*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasba pakta (*Aythya nyroca*), sazhorozu (*porphtyo porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulundu u bilinmektedir. Yabani ve mahalli populasyonlar ise; keklik, tilki, tav an, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa ahin, Do an, gibi yırtıcı ku lar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurda 1, Kartal da 1 mevkii, Gaziantep sınırları içerisinde kalan fırat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve

bahçeleri, O uzeli ilçemizin Tılba ar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamı ilçemizin baraj mevkilerinde bu ku lar di er hayvanlar görülmü tür.

limizde Do al Olarak Ya ayan Hayvanların Listesi

Çizelge D.13. Ku larımız

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Da Serçesi	<i>Passer montanus</i>	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	<i>Passer domesticus</i>	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	<i>Passer hispaniolansis</i>	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	<i>Passer petunia petronia</i>	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	<i>Passer moobiticus</i>	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi	<i>Passer</i>	Passeridaceae
	Sürmeli Dal Bülbülü		
7	Sakar Ku u	<i>Prunella ocularis</i>	Passeridaceae
8	Ta Serçesi	<i>Petronia bracydactyla</i>	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	<i>Petronia xantocollis</i>	Passeridaceae
10	Bozbo az, Çit Serçesi	<i>Prunella modularis</i>	Prunellidea
	Da Bülbülü		
11	Kumru	<i>Streptopelia decaoccto</i>	Colombıdea
12	Küçük Kumru	<i>Streptopelia Senegalensis</i>	Sitrıgıdea
13	Kaya Güvercini	<i>Columba liva</i>	Columbıdea
14	Mavi Güvercin	<i>Columba oenas</i>	Columbıdea
	Yabana (Gaziantep)		
15	Tahtalı Güvercin	<i>Columba palumbus</i>	Columbıdea
	Yabana (Gaziantep)		
16	Zevzir (Gaziantep) Sı ırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sturnidea
17	Kanarya, Küçük skete	<i>Serinus serinus</i>	Fringıllıdea
18	Saka Ku u	<i>Carduelis carduelis</i>	Fringıllıdea
19	Çıfcaf, cırtlak, sü üt bülbülü	<i>Phylloscopus collylatta</i>	Sylvıdea
20	Altın tavuk, Çalı ku u	<i>Regulus regulus</i>	Sylvıdea
21	Telli Turna	<i>Andhropoides virgo</i>	Gruıdea
22	Turna ku u	<i>Grus grus</i>	Gruıdea
23	Sedir kanaryası	<i>Serinos syriacus</i>	Passeridace

24	Arıcıl ku u	<i>Pernis apivorus</i>	Accipitridae
25	Guguk ku u	<i>Cuculus canorus</i>	Cuculidea
26	Okseotu Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	Turdidae
	Bülbülü, Kamı Bülbülü		
27	Dere Bülbülü, Öte ni	<i>Cettia cetti</i>	Sylvidea
28	Bataklık Saz Ardıcı	<i>Acrocephalus palustris</i>	Sylvidea
	Bataklık Bülbülü		
29	Orman Kızılbaca ı Orman düdükünü	<i>Tringa glareola</i>	Scolopacidae
30	Kenevir Ku u	<i>Carduelis cannabina</i>	Fringillidea
31	Kır Kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	Hirundinidae
32	Kaya Kırlangıcı	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hirundinidae
33	Pencere Kırlangıcı	<i>Delichan urbica</i>	Hirundinidae
34	Ye ilba Ördek	<i>Plathyrynchos</i>	Anatidae
35	Ak Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconidae
36	Kara Leylek	<i>Ciconia ni ra</i>	Ciconidae
37	Bıldırın	<i>Cotornix cotorniw</i>	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Tetraonidae
39	Çit Ku u	<i>Tro lodytestro glodytes</i>	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	<i>Pycnonotus barbutus</i>	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
42	Da Kuyruksallayanı	<i>Motocilla Alba</i>	Motacillidae
43	Dere ncir Ku u	<i>Anthus spinoletta</i>	Motacillidae
44	Tarla Ku u	<i>Alauda arvensis</i>	Alaudidae
45	Bo maklı Tarla Ku u	<i>Melanacorypha calndra</i>	Alaudidae
46	Tepeli Toygar	<i>Calerida cristata</i>	Alaudidae
	Tepeli Tarla Ku u Piypiy		
47	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	Alaudidae
	Fundalık Toygarı		
48	Bıyıklı Ba tankara	<i>Panurus</i>	Timaldae
49	Saz Ba tankara	<i>Biarmicus</i>	Paridae
	Bataklık Ba tankarası		
50	Sö üt Ba tankarası	<i>Parus pastris</i>	Paridae
51	Çam Ba tankarası	<i>Parus ater</i>	Paridae
52	Kiraz Ku u	<i>Emberiza hortulana</i>	Emberizidae
53	Kızıl Çalbülbülü	<i>Cercotrichas Galactotes</i>	Turdidae

	Yelpaze Kuyruklu Bülbul		
54	Alacagöğüs, Çalbülbulü	<i>Luscinia luscinia</i>	Turdidae
55	Bülbul	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Turdidae
56	Büyük Saz Ardiç Ku u	<i>Acrocephalus arundineus</i>	Sylviidae
57	Üvelik Ku u	<i>Stroptopelia turtur</i>	Columbidae
58	Ebabil Ku u	<i>Apus apus</i>	Arpodiidae
	bibik (Gaziantep) Ku u		
59	Çavu Ku u bibik	<i>Upopo epops</i>	Upupidae
60	Bozkır toygarı	<i>Calandrella cinerae</i>	Alaudidae
61	Çekirge Ku u, Kızılsırtlı	<i>lanius collorio</i>	Ianiidae
	Örümcek Ku u		
62	Zeytinlik mukallidi	<i>Hippolais olivetosum</i>	Motoullidae
63	Çalı Öte eni	<i>Sylvia communis</i>	Motoullidae
64	Ye il Sö üt Bülbulü	<i>Phylloscopus trocholidies</i>	Motoullidae
65	Sö üt Bülbulü	<i>Phylloscopus trochilluss</i>	Motoullidae
66	Kara A açkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Picidae
67	Suriye A açkakanı	<i>Dendlocopus syrius</i>	Picidae
68	Ye il A açkakan	<i>Picus viridis</i>	Picidae
69	Paçalı ahin	<i>Buteo lagopus</i>	Falconidae
70	ahin	<i>Buteo buteo</i>	Accipitridae
71	Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Falconidae
72	Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Falconidae
73	ah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Falconidae
74	Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	Accipitridae
75	Büyük ba ırgan kartal	<i>Aquile chrysaetos</i>	Accipitridae
76	Küçük ba ırgan kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Accipitridae
77	Ekin Kargası	<i>Corvus frugilogs</i>	Corvidae
78	Kızıl Gaga Da Kargası	<i>Phyrrocorax phyrrocorax</i>	Corvidae
79	Le Kargası	<i>Corvus frugilogs</i>	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	<i>Corvus corax</i>	Corvidae
81	Küçük Ba ırgan Kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Falconidae
82	Atmaca	<i>Hieraaaetus fasciatus</i>	Falconidae
83	Gezginci Dogan	<i>Falco peregrinus</i>	Falconidae
84	Mavi Do an, Gök Delice	<i>Circus cyranus</i>	Accipitridae
85	Kırmızı Do an Saz Delice	<i>Circus aeruginosus</i>	Accipitridae
86	Bozkır Do anı, Bozkır Delice	<i>Cirus macrourus</i>	Accipitridae
87	Güvercin Do anı	<i>Falco columbarius</i>	Falconidae

	Güvercin Bozkır		
88	Çayır Do anı, Küçük Delice	<i>Circus cyaneus</i>	Accipitridae
89	Delice Do an, A aç Do an	<i>Falco pygarrus</i>	Accipitridae
90	Peçeli Bayku , Beyaz Bayku	<i>Tyto alba</i>	Tytonidae
91	Puhu Ku u	<i>Bubo bubo</i>	Strigidae
92	Kulaklı Orman Bayku u	<i>Asio otus</i>	Strigidae
93	Alaca Bayku	<i>Strix aluco</i>	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Bayku	<i>Aegolius funereus</i>	Strigidae

Cizelge D.14. Di er Hayvanlar

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Ceylan Gazel	<i>Gazelle dorcas</i>	Bovidae
2	Yaban Domuzu	<i>Sus scrofa</i>	Nonruminantia
3	Çakal	<i>Canis aureus</i>	Canidae
4	Kurt	<i>Canis lupus</i>	Canidae
5	Yaban Tav anı	<i>Cuniculus cuniculus</i>	Leporidae
6	Tilki	<i>Vulpes vulpes</i>	Canidae
7	Sincap	<i>Sciurus vulgaris</i>	Sciuridae
8	Porsuk Meles	<i>meles</i>	Nustelidae
9	Boz Ayı	<i>Ursus arctos</i>	Ursidae
10	Kara Ayı	<i>Ursus americanus</i>	Ursidae
11	Tazı	<i>Canis familiaris molossus</i>	Canidae hibernicus
12	Evcil Kedi	<i>Felis catus domestica</i>	Felidae
13	Köpek	<i>Canis Familiaris</i>	Canidae
14	Tosba a (Gaziantep)	<i>Testudinata Chelonia</i>	Trionychoidea
	Kara Kaplumba ası	<i>L. testuda</i>	
15	Kirpi	<i>Erinaceus europaeus</i>	Erinacidae
16	Oklu Kirpi	<i>Erinaceus europaeus</i>	Erinacidae
17	Küçük Kertenkele	<i>Lacerta parva</i>	Lacertidae

	Yılan a uveren(Gaziantep)		
18	Kaya Kertenkelesi	<i>Lacerta parva</i>	Lacartidae
19	Ye il Kertenkele	<i>Lacerta Viridis</i>	Lacartidae
	Yılan a uveren(Gaziantep)		
20	Sülük	<i>Hirido Medicinalis</i>	Hiridunae

a) Kürklü Hayvanlar

limiz deniz kenarında olmadığından kürklü hayvanların varlığı söz konusu değildir.

b) Balıklar

Baraj gölü ve göletlerde tatlı su balığı yetiştirilmektedir.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Gaziantep'te Bulunan Tescilli Anıt Ağaçlar

D.6.1.1.Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı(Marus albaL.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağının kesiştiği yerde Naip Hamam sokakının arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbağında, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır. Ağacın gövde çapı 6m, yüksekliği 15-20m, gövde yüksekliği 3.5m. yüksekliğindedir.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim D.23. Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı

D.6.1.2.Nizip İçesi Bahçeli Köyünde Bulunan İran Palamut Meşesi (Quercus brantii)

Gaziantep ili Nizip İçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Kelda mevkiinde bulunan beyaz İran Meşesi Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşesi Palamudu 685

rakımında, 100cm gövde çapı, 12m yüksekli e, gövde yüksekli i 3m. dir. A acın ya ı 230 yıl olarak tespit edilmi tir. Quercus brantii(ran Palamut Me esi) 2009 yılında Anıt A aç olarak tescil edilmi ve koruma altına alınmı tir.

Resim D.24. Nizip Bahçeli köyünde bulunan ran Me e Palamutu

D.6.1.3. ahinbey İçesi Geneyik Köyü Dut A acı(Marus albaL.)

ahinbey İçesi, Geneyik Köyü İkö retim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut a acı 59 pafta, 2432 parselde bulunmaktadır. A acın gövde çapı 6.5m, üst gövde çevresi 5.5m, alt gövde çapı 6.5m. a acın yüksekli i15-20m. gövde yüksekli i 4.5-5m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan ya tespiti çalı malarında yakla ık 300-350 ya ında oldu u tespit edilen a aç Tabiat Varlı ı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, do al ya am tarzı bakımından benzerlerinden farklı yeti me nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan do al görünümünden esaslı ekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt A aç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmı tir.

Resim D.25. ahinbey İçesi Geneyik Köyünde bulunan dut a acı

Resim D.26. ahinbey İlçesi Geneyik Köyünde bulunan dut ağacı

D.6.1.4.Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası Antep Fıstığı (pistacia vera L.)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5m, yüksekliği 8-10m, Kuzey-güney taç genişliği 14m, Doğu-batı taç genişliği 13.70m., ağacın çevresi 3.35m. ölçülerinde olup, 600m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalımlarında yaklaşık 200-300 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşama tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetim özellikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2012 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim 27. Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (pistacia vera L.) ağaçları

Resim 28.Yavuzeli İçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (pistacia vera L.) ağaçları

Resim 29.Yavuzeli İçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (pistacia vera L.) ağaçları

D.6.1.5. Gaziantep'te Anıt Niteliğine Taınan Ağaçlar

D.6.1.5.1.Araban İçesi Elif Beldesi(Meş ve Palamut Ağacı)

İlimiz Araban İçesine bağlı Elif Beldesinde bulunan üç adet Meş ve Palamut ağacı “Taınmaz Tabiat Varlığı” özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde bulunan taınmaz, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Halen meyve vermeye devam eden ağaçlar, görsel açıdan doğal görünümünden esaslı sapma göstermekte, dikkat çekici olduğu, ağacın tür özelliği bakımından sert odunlu bir ağaç olduğu, yapılan yaş tespiti çalımlarında ağaçların yaşlarının yaklaşık 300 yıl kadar olduğu tespit edilmiştir. Bu ağaçları koruma altına alma çalımlarımız devam etmektedir.

1 Nolu ağaç: Y=401880, X=4135901 koordinatlarında, ağacın üst gövde çapı 3.65m, alt gövde çapı 2.75m. ağacın yüksekliği 10m., gövde yüksekliği 1.80m. Kuzey-güney taç genişliği 16.70m, Doğu-batı taç genişliği 13.40m. ölçülerinde bulunan ağaç yörede Koyunbaba Türbesi olarak bilinen türbenin bahçesinde bulunmaktadır.

2 Nolu ağaç: Y= 401918, X= 4135894, ağacın üst gövde çapı 4.50m, ağacın alt gövde çapı 8.10m, ağacın yüksekliği 10.30m, gövde yüksekliği 3.10m, doğu-batı taç genişliği 11.40m, kuzey-güney taç genişliği 13.50m ölçülerinde bulunan ağaç yörede Koyunbaba Türbesi olarak bilinen türbenin çevresinde bulunmaktadır.

3 Nolu a aç: Y= 401904, X= 4135911, a acın üst gövde çapı 3.20m, alt gövde çap 4.50m, yüksekli i 11m, gövde yüksekli i 2.30m, Do u-Batı Taç geni li i 18.50m, Kuzey-Güney Taç Geni li i 19.50m ölçülerinde bulunmaktadır. A aç yörede Koyunbaba Türbesi olarak bilinen türbenin çevresinde bulunmaktadır.

Resim D.30. Araban İçesi Elif Beldesinde bulunan Me e Palamut A açları

D.6.1.5.2.O uzeli İçesi Ye ildere Köyü (ki Adet Dut A açı)

limiz O uzeli İçesi Ye ildere Köyünde bulunan iki adet dut a açı görsel özellikleri ve kendi türünden gözle görülür ekilde sapma göstermesi nedeni ile korunması gerekli dut a açları tahmini 300-400 yaşlarında ve halen meyve vermeye devam etmekte. Dikkat çekici dı görünüşleri nedeni ile korunması gerekli ta nımmaz varlıklar olarak tescil edilmeleri amacıyla çalı malarımız devam etmektedir.

Resim 31. O uzeli İçesi Ye ildere köyünde bulunan dut a açları

Resim D.32. O uzeli İçesi Ye ildere köyünde bulunan dut a açları

D.6.1.5.3. ehitkamil İçesi Göksuncuk Köyü

ehitkamil İçesi Göksuncuk Köyünde korunmaya değer 5 adet a aç bulunmaktadır. Bunlardan biri beyaz dut olup diğer dört a aç buttum a acıdır.

1) Beyaz Dut A acı(morus alba)

ehitkamil İçesi, Göksuncuk Köyü, köy meydanında bulunan beyaz dut a acı Y=0354832, X= 4118505 koordinatlarında, 920m rakımda bulunmaktadır. A acın gövde çapı 1.60m, Yüksekliği 7m, gövde boyu 3m., dal kalınlığı 20-25cm. olarak ölçülmüştür. 420-450 yaşında olduğu tespit edilen a aç “Korunması gereken Tabiat Varlığı” özelliklerine haiz olması, güzellik açısından doğal görünümünden esaslı ekilde sapma göstermesi gibi sebeplerden dolayı korunması gerekmektedir.

Resim D.33. Göksuncuk Köyü Beyaz Dut A acı

2) Buttum A acı(Pistacia khinjuk stocks)

ehitkamil İçesi, Göksuncuk Köyü, köy mezarlığı içindeki Memik dede türbesi içinde bulunan Buttum A acı(Pistacia khinjuk stocks)Y=0354680, X= 4138445 koordinatlarında, 974m rakımda bulunmaktadır.

A acın gövde çapı 96cm, yüksekliği 10m, gövde yüksekliği 4.5m. dal kalınlığı 35cm. olarak ölçülmüştür. A acın yaşının yaklaşık 400-450 olduğu tespit edilmiştir. “Korunması gereken Tabiat Varlığı” özelliklerine haiz olması, güzellik açısından doğal görünümünden esaslı ekilde sapma göstermesi gibi sebeplerden dolayı korunması gerekmektedir.

Resim 34. Göksüncük Köyü Buttum A acı

Buttum A acı(Pistacia khinjuk stocks)

ehitkamil İçesi, Güksuncuk Köyü, köy mezarlı ı içinde ki Memik dede türbesi içinde bulunan Buttum A acı(Pistacia khinjuk stocks) Y=0354681, X= 4138442 koordinatlarında, 974m rakımda bulunmaktadır. A acın gövde çapı 1.37cm, a acın yüksekli i 14m, gövde yüksekli i 5m. Dal kalınlı ı 150cm. olarak ölçülmü tür. Yakla ık 550-600 ya ında oldu u tespit edilen a aç“Korunması gereken Tabiat Varlı ı “özeliklerine haiz olması, güzellik açısından do al görünümünden esaslı ekilde sapma göstermesi gibi sebeplerden dolayı korunması gerekmektedir.

Resim D.35. ahinbey Göksüncük köyü Buttum A acı

Resim D.36. ahinbey Göksüncük köyü Buttum A acı

3) Buttum A acı (Pistacia khinjuk stocks)

ehitkamil İçesi, Güksuncuk Köyüden 1km dı arda kabasakız mevkiinde bulunan Buttum A acı(Pistacia khinjuk stocks) Y=0354326, X= 4118215 koordinatlarında, 995m rakımda bulunmaktadır.

A acın gövde çapı 1.12cm, a acın yüksekli i 15m, gövde yüksekli i 3.5m. dal kalınlı ı 80cm. olarak ölçülmü tür. Yakla ık 400-450 ya larında olan a aç üç köklüdür. “Korunması gereken Tabiat Varlı ı “ özelliklerine haiz olması ve görsel güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde bulunan ta ınmaz, benzerlerinden farklı görsel nitelikler göstermektedir.

D.6.1.5.4. ahinbey İçesi Morcalı Köyü Çınar A acı

Çınar A acı ahinbey İçesi, Morcalı Köyü, Y= 330485, X= 4091600 koordinatlarında bulunmaktadır. A acın alt gövde çapı 9m, orta gövde çapı 7m, gövde yüksekli i 4.60m, do u-batı taç geni lik 2.50m, kuzey-güney taç geni li i 25-30m arası ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan ilk incelemelerde yakla ık 350-400 ya ında oldu u tahmin edilen a aç korunması gereken Tabiat Varlı ı özellikleri ta ı dı ından koruma altına alma çalı malarımız devametedir.

Resim D.37. Morcalı Köyü Çınar A acı

D.6.2.Tabiati Koruma Alanları:

Tabiati Koruma alanı olarak, dünyada sadece Gaziantep Dülükbaba ormanı(Dülükbaba Tabiat Parkı) içerisinde yeti en lokal endemik bir bitki türü olan Antepkayakeki i (*Satureja aintabensis*) adlı bitkiyi koruma altına alma ve bölgeyi “Koruma Alanı” ilan etme çalı malarımız devam etmektedir.

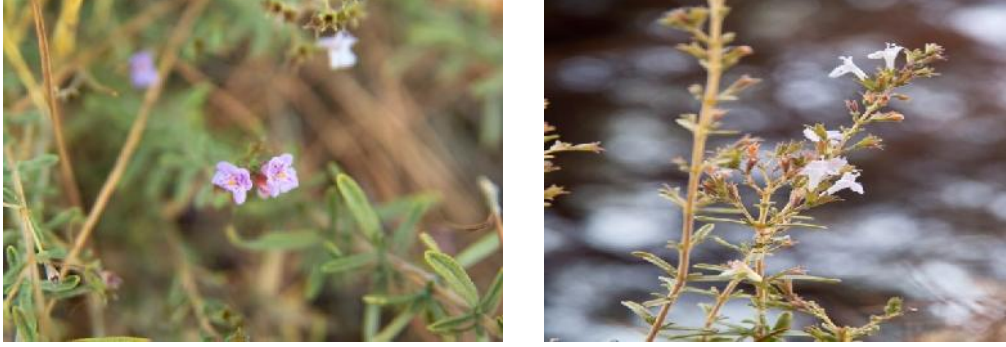
Lokal Endemik Antepkayakeki i'nin (satureja aintabensis p.h. davis) yayılı ı, populasyon durumu, habitat özellikleri ve türü tehdit eden faktörler

Antepkayakeki i (*Satureja aintabensis* P.H. Davis) Ballıbabagiller (*Lamiaceae*) familyasına ait, dünyada sadece Gaziantep Dülükbaba Mesire yeri içerisinde yeti en lokal endemik bir bitki türüdür.

Bitkinin günümüzdeki populasyonu oldukça küçük olup, arkeolojik yerle im alanı içerisinde bulunması ve kekik olarak toplanma olasılı ı nedeniyle nesli tehdit altındadır. Bu nedenle Uluslararası Do a Koruma Kurumu Kırmızı Listesi (IUCN Red List Categories Version 3.1) kategorilerinden CR [Critically Endangered (Vahim= Çok Tehlikede)] kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoriye giren türler e er koruma önlemleri alınmazsa gelecekte yok olma tehlikesi altına girecektir.

Satureja L. (Kayakeki i) cinsi 70'den fazla tür ihtiva etmektedir. *Satureja* L. türleri ba ta Batı Akdeniz Havzası olmak üzere tüm Avrupa Kıtası'nda yayılı göstermektedir. Türkiye'nin dı nda ran ve Kuzey Afrika'da yeti en bazı türleri de vardır. (Greuter, 1986).

Ülkemizde *Satureja* L. cinsinin 15 türü bulunmaktadır.(Davis, 1980, 1982) Bu türlerden 4 tanesi endemiktir (Öztekin ve ark. 2004) *Satureja* L. türleri çay, baharat ve halk ilacı olarak “kekik, sater, zahter, sivrikekik” gibi isimler altında kullanılmakta olup ekonomik öneme de sahiplerdir.

Resim D.38. *Satureja aintabensis* P.H. Davis

Türün Tanımı:

Bitki çok yıllık, tabanda sert odunsu ve çok gövdelidir. Gövdesi basit dallanmış, kırılğan, ince yapılı, 10- 45 cm. boyundadır. Tüylere geriye kıvrık ve diktir. Yapraklar açık yeşil, dikdörtgenimsi- çizgisel, 5-15 mm. boyunda, 1-2 mm. genişliğinde, sapsız, küt uçlu, kenarda düz, tabana doğru daralmış durumdadır. Tüylere kısa, yumuşak ve az sayıda, yoğun kırmızı renkli salgı noktalıdır. Çiçek durumu seyrek Çanak yapraklar 2-4 mm. uzunluğunda belirgin iki dudaklı, Taç yapraklar morumsu leylak, çiçeklenmenin başlangıcında beyaz renkli, 5-6 mm. uzunluğundadır. Tohumu açık kahverengi, 1-1.5 mm. boyunda, genişçe dikdörtgen (fındıkçık) ekilidir.

S. aintabensis P.H. Davis çiçek durumu'nun seyrek olması ve çiçek kümelerinin birbirinden uzak olması ile Doğu Anadolu'da yayılı gösteren *S. macrantha* türüne benzemektedir. Ayrıca taç yaprak boyutları ve rengi açısından da, Türkiye'nin yaklaşık tüm bölgelerinde yayılı gösteren *S. hortensis* türüne yakındır. Fakat yeti me ekli, yaprak yapısı, kök sistemi ve pedunkul boyutları ile diğer türlerden ayrılmaktadır. Çiçeklenme zamanı Temmuz- Ekim ayları arasındadır.

Çiçekleri yayılı alanı:

Dünyada sadece Gaziantep- Adana karayolu üzerinde, Gaziantep şehir merkezine 12 km. uzaklıkta mesire alanı içerisinde (ekil 4) Dülük antik kenti kaya mezarları çevresinde 0.3 km²' lik bir alanda yayılı göstermektedir

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sadece Gaziantep ili'nde yeti en *Satureja aintabensis* P.H. Davis(Antepkayakeki i) türü lokal endemik bir tür olup, ilk olarak Haussknecht tarafından Gaziantep'ten 1865 yılında toplanmıştır.

Resim 39. Satureja aintabensis P.H. Davis

D.7. Sonuç ve De erlendirme

Karkamı sulak Alanı, uygun iklim ko ulları, zengin besin varlı ı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla ba ta su ku ları olmak üzere Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. Alanda bu çalı malamızdan elde etti imiz bulgularla, bugüne kadar alanda yapılan çalı malar ve tarafımızca yapılan bu çalı ma birle terilerek incelendi inde toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu, 13 balık, 46 Sürüngen ve çift ya amlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 ku taksonunun tespit edildi i görülmü ve bu makalede liste halinde verilmi tir.

Karkamı ve çevresinde bulunan bitki ve hayvan türlerinin çe itlili i alanın önemini daha da artırmaktadır. Akarsuyun besin elementleri bakımından zengin olu u, gerek çe itlilik gerekse, yo unluk bakımından yüksek düzeyde yaban hayatının geli mesine ve barınmasına olanak sa lamı tır. Güney Fırat Havzası-Karkamı , ku toplulukları, su basarı a aç toplulukları, bitki örtüsü ve fauna bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden birisidir.

Karkamı sulak alanında, akarsu akı rejimi ve su seviyesinin yüksekli i mevsimlere göre de i iklim göstermektedir. İkbaharda nehir suları yükselerek kıyıları kaplamakta, Yaz aylarında ise geri çekilmektedir. Bu ritmik olay her yıl düzenli olarak tekrarlanmaktadır. Yaz aylarında suların çekildi i yerlerde kum alanları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Karkamı sulak alanında ekolojik ili kilerin temelini su te kil etmektedir. Akarsu yönetiminden sorumlu kurulu olan DS Genel Müdürlü ünce Karkamı Barajı yapılmı ve su akı rejimi düzenlenmeye çalı ılmı tır. Bu uygulama sonucunda Gölün güneyinde yer alan ta kın alanı kontrol altına alınmı tır. Bu çalı mamızda barajın üst tarafındaki alanlarda, baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldi i ve birçok habitatın sular altında kaldı ı, a açlar ve kıyı bölgelerinde ku ların ve di er hayvanların kuluçka alanlarının yok oldu u tespit edilmi tir. Bu sebeple, yetkililerce acil önlem alınması gerekmektedir.

Karkamı sulak alanında faaliyet gösteren kum ocakları alanın kalitesinin bozulmasına neden olmu tur. Alandaki su kalitesinin ve do al su rejiminin bozulması ekolojik döngü üzerinde etkili olmu ve bazı türlerin alandan uzakla masına sebebiyet vermi tir. Sadece Fırat kıyılarında ya ayan Fırat kaplumba ası Türkiye için oldukça önemli bir canlı türüdür. Barajlar nedeniyle Fırat kıyılarının yok olmasından dolayı Fırat kaplumba asının ya am alanlarını kaybetmeye ba ladı ı belirlenmi tir. Bu türün alandan uzakla maması ve neslinin devam edebilmesi için do al ortamının korunması gerekmektedir.

Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabına göre (Ekim ve ark., 2000) Satureja aintabensis (Antepkayakeki i) tehlike altında bulunan türler arasında yer almaktadır. Günümüzde Dünyada sadece Gaziantep Dülükbaba ormanları içerisinde yeti ti i bilinen Antepkayakeki i lokal endemik türüne yönelik herhangi bir koruma tedbiri bulunmamaktadır. Bu sebeple türün acil olarak koruma altına alınması gerekmektedir. Bunun sa lanabilmesi için, alanın sınırları çevresine tel örgü çekilerek insan ve hayvan giri i engellenmeli ve antropojen etkiler azaltılmalıdır. Bitkinin ya am alanının muhafazası için alanda bulunan patika yolun geni letilmesine, beton, asfalt ve parke ta ı gibi yol yapımına müsaade edilmemelidir.

Kaynaklar

- Davis, P.H. 1980. Materials for a Flora of Turkey XXXVII: Labiatae, Plumbaginaceae, Plantaginaceae, Notes RBG Edinburgh. 38 (1): 23-64, Edinburgh.
- Davis, P.H., 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 7, p. 322, Edinburg Univ. Pres, Edinburgh.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., adıgüzel, N., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Erelti ve Tohumlu Bitkiler), Türkiye Tabiatını Koruma Derneği - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ankara.
- Greuter, W. 1986. Med- Checklist (Dicotyledones, Convolvulaceae- Labiatae, Vol. 3, Conservatoire et Jardin Botaniques de la ville de Geneva.
- IUCN, 2001. IUCN Red List Categories: Version 3,1, IUCN Species Survival Commission, IUCN, Gland and Cambridge.
- Öztekin, M., Erik, S. ve Özuslu, E., 2004. Yöresel Endemik Bir SATureja L. Türü: SATureja aintabensis P.H. Davis, XVII. Ulusal Biyoloji Kongresi 5. Seksiyon Sözlü, Poster ve Serbest Bildiri Özetleri Kitabı, sy., 115, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- E. Özuslu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010
ç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- Gaziantep'in Tabiat Varlıkları- Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -2013
- Erdem, O. Sulak alanlar, Önemi, Temel Sorunları, Türkiye'nin Uluslararası Öneme Sahip Sulak alanları. Haber Ekspres Gazetesi İzmir Gediz Deltası ve Kuşları Eki, İzmir, 2004.
- Haktanır, K.; Arcaç, S. Çevre Kirliliği, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 1503, Ders Kitabı: 457, Ankara, 1998.
- Anonim. Türkiye'nin Çevre sorunları'99. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara, 1998.
- Keleşli Can, Ö. Kuş Göçü araştırmaları. Bilim Teknik Dergisi, Yeni Ufuklar Eki, Ankara, 2004.15 E. Özuslu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010 Welch, H. J. GAP Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi 2001-2003- Sonuç Raporu. DHKD (Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği), İstanbul, Türkiye, 2004.
- Kılıç, D. T.; Eken, G. Türkiye Kuşları Kırmızı Listesi: Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları – 2004 Güncellemesi.- Doğal Hayatı Koruma Derneği, Ankara, 2004.
- Atamov, V.; Aslan, M.; Ayalp, G. Flora of Mezra City (Birecik, Şanlıurfa- Turkey). Asian Journal of Plant Sciences, 2007, 2(2): 225-238.
- Anonim, 1998. Türkiye'nin Çevre sorunları'99. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara.
- Anonim, 2005. 2005 yılı kuş sayımı verileri, İstanbul.
- Anonim, 2007. Çevre Durum Raporu. Gaziantep Valiliği Yayınları, Gaziantep.
- Anonim, 2007. İl Tarım Müdürlüğü Kayıtları. Gaziantep.

E. ARAZ KULLANIMI

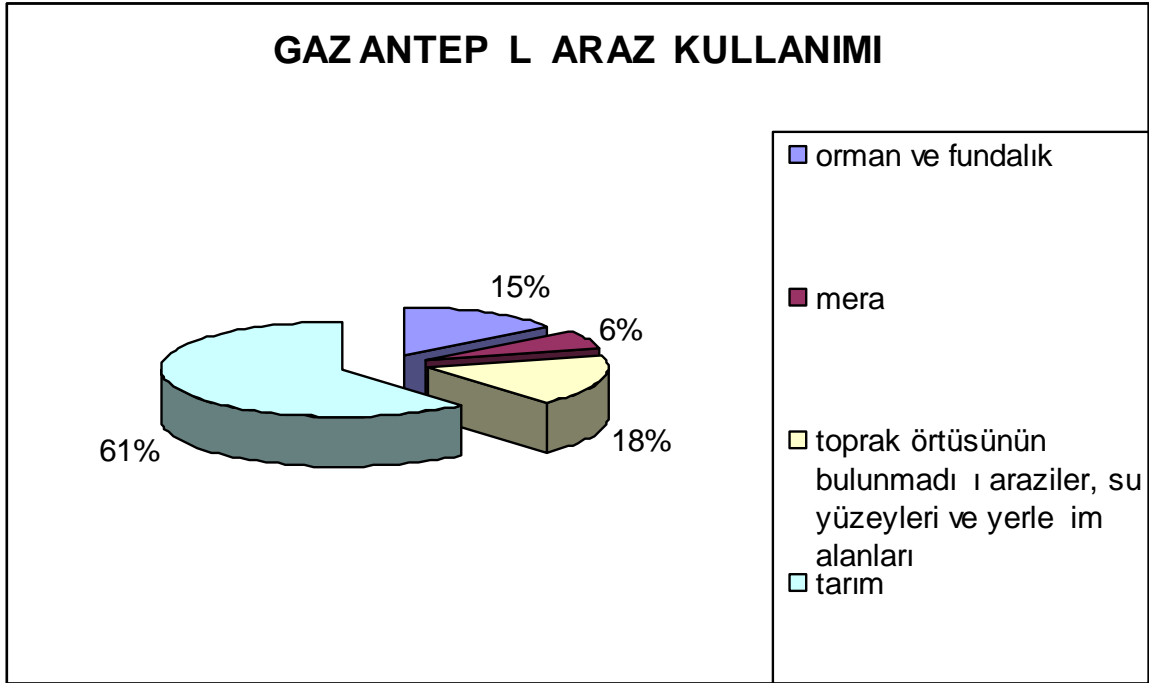
E.1. Arazi Kullanım Verileri

E.1.1. Arazi Varlıkları

Gaziantep ilinde orman ve fundalık olarak nitelendirilen arazi 92.419 hektar alan ile il yüzölçümünün % 15'ini kaplamaktadır. İl içinde meraların yüz ölçümü 36.894 hektar ve oranı % 6 alanlar üzerinde hayvancılık yapılmaktadır.

Çıplak kaya ve molozlar, ırmak taşkın yatakları ve sazlık-bataklıklar gibi toprak örtüsünün bulunmadığı araziler ile su yüzeyleri ve yerleşim alanlarının bulunduğu alanlar 110.905 hektar olup, il yüzölçümünün % 19'unu oluşturmaktadır.

Grafik E.1 – İlimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2011)

Çizelge E. 1. Arazi kullanımının İçeler tıbarı ile Da ılımı(Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlü ü,2011)

LÇEN N ADI	YÜZ ÖLÇÜM Ü	TARIM ALANI		ORMAN VE FUNDALIK		ÇAYIR VE MERA		TARIM DI İ ARAZI	
		M KTA R	YÜZ ÖLÇÜM ORAN %	M KTA R	YÜZ ÖLÇÜM ORAN %	M KTAR	YÜZ ÖLÇÜM ORAN %	M KTAR	YÜZ ÖLÇÜM ORAN %
AH NBEY	88192	61871	70	6058	7	12025	14	8238	9
EH TKAM L	104088	62669	60	10213	10	4370	4	26836	26
ARABAN	52845	32648	62	1339	3	2500	5	16358	31
SLAH YE	82397	28712	35	45266	55	4885	6	3534	4
KARKAMI	26781	24740	92	0	-	426	2	1615	6
N Z P	92539	75880	82	60	0.06	4262	5	12337	13
NURDA I	72570	27495	38	23288	32	3500	5	18287	25
O UZEL	60101	47628	79	540	1	2926	5	9007	15
YAVUZEL	42782	20434	48	5655	13	2000	5	14693	34
L TOPLAMI	622295	382077	60	92419	15	36894	6	110905	19

E.1.1.1. Arazi Sınıfları

Sınıf 1

Topografyaları hemen hemen düzdür. Su ve rüzgar erozyonu zararı yok veya çok azdır. Toprak derinli i fazla, drenajları iyidir. Kültür bitkileri yeti tirilmesinde oldu u kadar çayır-mera ve orman içinde kullanılabilir. 1. sınıfların toplam alanı 70.316 hektar olup, 1 yüzölçümünün % 10.9 unu te kil etmektedir. En çok yayılım 29.969 hektarla slahiye'de görülmektedir.

Sınıf 2

Bu sınıftaki topraklar, i leme sırasında hava ve su ili kilerini iyile tirmek için yapılan koruma uygulamalarını içeren dikkatli bir toprak idaresini gerektirir. Bu topraklar kültür bitkilerini çayır, mera ve orman için kullanılabilir. 2. sınıf araziler 100.578 hektar yüzölçümü ile % 15.5'lik bir oran te kil etmektedir.

Sınıf 3

Sınıf 3'deki topraklar 2. sınıflardakilerden daha fazla sınırlandırmalara sahiptir. Kültür bitkileri için kullanıldıklarında muhafaza önlemlerini uygulamak ve sürdürmek zordur. Bu topraklar kültür bitkileri, çayır, mera ve orman için kullanılabilir. Gaziantep ilinde 3. sınıf topraklar % 9.9'luk bir alan kaplamakta olup yüzölçümleri 63.916 hektardır. Daha çok Merkez ilçe, Nizip ve slahiye ilçelerinde yer almaktadır. Bu sınıftaki arazilerin % 17.4 Kolluviyal, % 1.6 Organik, % 3.1 Kireçsiz Kahverengi Orman, % 5 Kırmızı Akdeniz, % 1.4 kırmızı kahverengi Akdeniz, % 7 Kahverengi, % 18.7 Bazaltik topraklardır.

Sınıf 4

Bu topraklar i lendiklerinde daha dikkatli idare gerektirir ve muhafaza önlemlerini uygulamak zordur. Bu sınıftaki topraklarda kültür bitkileri, çayır, mera ve orman için kullanılabilir. lde 4. sınıf araziler 66.687 hektar yüzölçümüne ve % 10.3'lük bir orana sahiptir. Yo un olarak Merkez, Nizip ve O uzeli ilçelerinde görülmektedir.

Sınıf 5

Sınıf 5'teki topraklar yeti ecek bitki cinsini kısıtlayan ve kültür bitkilerinin normal yeti tirilmesini önleyen sınırlandırmalara sahiptir. Gaziantep ilinde 5. sınıf araziler yer almamaktadır.

Sınıf 6

Bu sınıfa giren toprakların fiziksel ko ulları, gerekti inde tohumlama, kireçleme, gübreleme ve drenaj hendekleri, saptırma yapıları ve su da ıtıcıları ile su kontrolü gibi çayır ve mera iyile tirmelerinin

uygulanmasını pratik kılar. limizde 48.880 hektar ile % 7.6'lık bir oran te kil etmektedir. Bu sınıf araziler merkezde daha yaygın olarak görülür.

Sınıf 7

Bu sınıftaki toprakların fiziksel ko ulları, tohumlama, kireçleme, gübreleme ve hendekler, saptırma yapıları veya su da ıtıcıları ile su kontrolü gibi çayır ve mera iyile tirilmelerinin uygulanmasının pratik olmasını önlr. 291.801 hektar yüz ölçümle ilin % 45.2'sini olu turmaktadır. En çok buldukları ilçeler sırayla merkez, slahiye ve Nizip'tir.

Sınıf 8

Bu sınıftaki topraklar ve arazi ekilleri kültür bitkileri, otlar veya a açlar için yapılacak amenajman masraflarının üzerinde gelir getirmez; fakat yaban hayatı için ve dinlenme yeri olarak kullanılabilir. 3.848 hektar ile ilin % 50'sini te kil eder. En fazla yayılımı Nizip ilçesinde görülür. Bu arazilerin 176 hektarı sazlık, bataklık, 1.647 hektar ırmak ta kın yatakları, 2.025 hektarı ise çıplak kayalık ve molozlardan ibarettir.

Bütün bu arazilerin dı nda Gaziantep'te 3.254 hektar su yüzeyi bulunmaktadır.

Çizelge E.2 – 2012 Yılı limizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması(Gaziantep 1 Özel daresi Köye Yönelik Hizmetler Birimi,1992)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	70.316	% 10.8
2. Sınıf Araziler	100.578	% 15.5
3. Sınıf Araziler	63.916	% 9.8
4. Sınıf Araziler	66.687	% 10.1
5. Sınıf Araziler	0	0
6. Sınıf Araziler	48.880	% 7.6
7. Sınıf Araziler	291.801	% 40.2
8. Sınıf Araziler	3.848	% 5
TOPLAM	646.026	% 100

E.1.2. Genel Toprak Yapısı

klım topografya ve ana madde farklılıkları nedeniyle zamana ba lı olarak Gaziantep'te çe itli büyük toprak sınıfları olu turmu tur. Gaziantep sınırları içerisinde bulunan toprak çe itleri unlardır:

1.Aluviyal Topraklar:

Yüzey sularının tabanlarında veya tesir sahalarında akarsular tarafından ta narak yı ılmı bulunan genç sedimentler üzerinde yer alan; düz, düze yakın meyile sahip genç topraklardır.

Gaziantep'te Gavur Gölü civarında ve Fırat nehri boyunca cep araziler ekinde yer almaktadır. Toplam alanlar 13.438 hektar olup, bunun 12.324 hektarı 1. sınıf, 114 hektarı ise yetersiz drenajlı ve kaba bünyeli olup 2. sınıftır.

2.Koluvyal Topraklar:

Genellikle dik e imlerin eteklerinde ve vadi a ızlarında yer alırlar. Yerçekimi, toprak kayması, yüzey akı ı ve yan derelerle ta narak biriken materyaller üzerinde olu mu topraklardır. 129.788 hektarlık bir sahayı

kaplamaktadır. 1 yüzölçümünün % 19.9'unu oluşturmaktadır.

3.Organik Topraklar:

Profilinde yüksek derecede organik madde muhtevasına sahip olan topraklardır. slahiye ilçesinde bulunmaktadır. 2.260 hektarlık bir sahayı kaplamaktadır.

4.Kahverengi Orman Toprakları:

Kahverengi Orman Toprakları kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. 8.499 hektarlık alanda yayılım gösterirler.

5.Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları:

Kireçsiz kahverengi orman toprakları genellikle yaprak döken orman örtüsü altında oluşur. Gaziantep'in güneybatı ve batı kısmında yaygın olan bu topraklar 65.544 hektarlık bir alan kaplamaktadır. Büyük bölümü orman, funda ve orman görünümündedir.

6.Kırmızı Akdeniz Toprakları:

Akdeniz iklim bölgesindeki kireç kayası üzerinde 600 mm veya daha fazla yağış altında tekkül eden koyu kırmızı renkli topraklardır. 48.878 hektarlık bir alan kaplar. 1 yüzölçümünün % 7.5'ini oluşturmaktadır.

7.Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları:

Bu topraklar Kırmızı Akdeniz ve Kahverengi Akdeniz topraklarının karışık halidir. Gaziantep'te 8.412 hektarlık bir alanı kaplamaktadır.

8.Kahverengi Topraklar:

Gaziantep'te 25.331 hektarlık alan kaplar. Bunun % 64'ü Nizip ilçesinde yer almaktadır. Kahverengi topraklarının 3/4'ünde nadaslı kuru tarım yapılmaktadır.

9.Kireçsiz Kahverengi Topraklar:

Kireçsiz kahverengi topraklar asit ana madde üzerinde olduğu kadar, kireç taşı üzerinde de oluşabilir. Doğal bitki örtüsü uzunca otlar ve çalılıklardır. Sadece 366 hektarlık bir alan slahiye ilçesinde yer almaktadır.

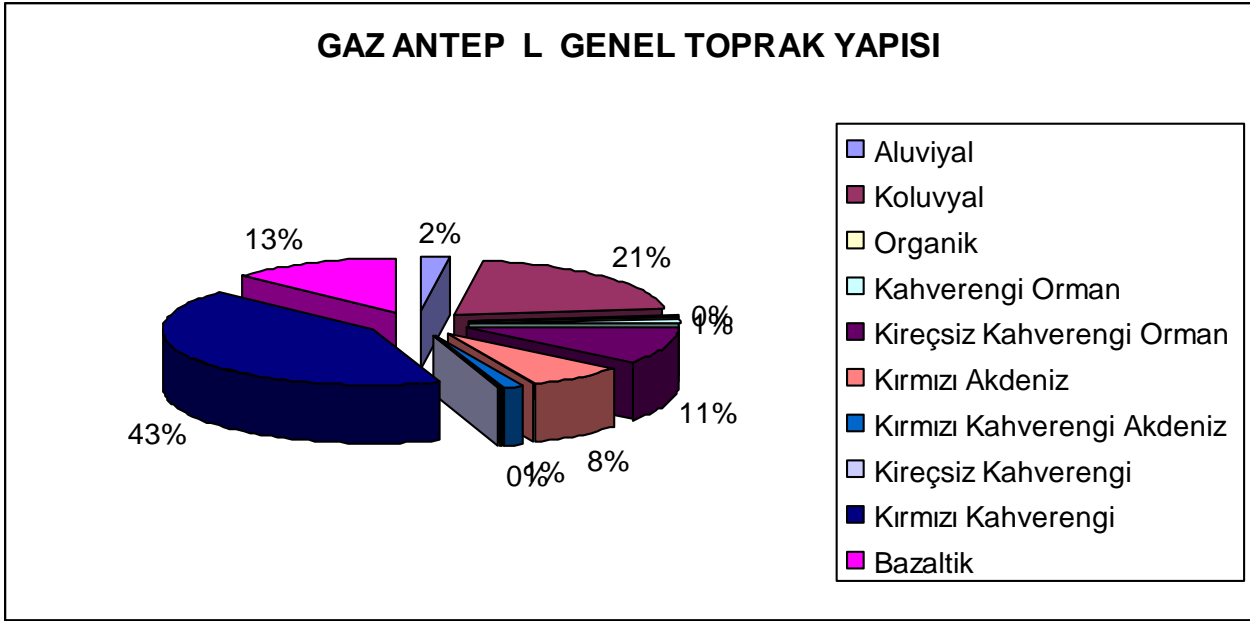
10.Kırmızı Kahverengi Topraklar:

Kırmızı kahverengi topraklar çeyitli ana maddeler üzerinde oluşur. Bu topraklar Gaziantep ilinde en yaygın olarak bulunmakta olup, il yüzölçümünün % 39.6'sını kapsamaktadır. 259.339 hektarlık bir alanda yayılım göstermektedir. İlin doğu ve kuzeydoğu bölgesinde yaygındır. Merkez, Araban, Nizip ve Yavuzeli ilçelerindeki yüzölçümünün %50 sinden fazlasını bu gruptaki topraklar oluşturmaktadır. Yarisının 7. sınıf arazi özelliği gösterdiği bu toprakların 7.569 hektarı (% 25) mera örtüsü altında bulunmaktadır.

11.Bazaltik Topraklar:

Bu toprakların özellikleri aynı iklim şartları altında kireç taşı üzerinde tekkül etmiş olan Kahverengi ve Kırmızı Kahverengi topraklara benzerlik gösterir. 81.323 hektarlık bir alanla kırmızı kahverengi ve kollüviyal topraklardan sonra 3. sırada yer almaktadır. İlin güney kısımlarında rastlanmakla birlikte bütün ilçeler bu gruptaki topraklara sahiptir. Taşlı Arazi ıslahı projesinin hemen hemen tamamını bu grup topraklara ait araziler üzerinde uygulanmaktadır.

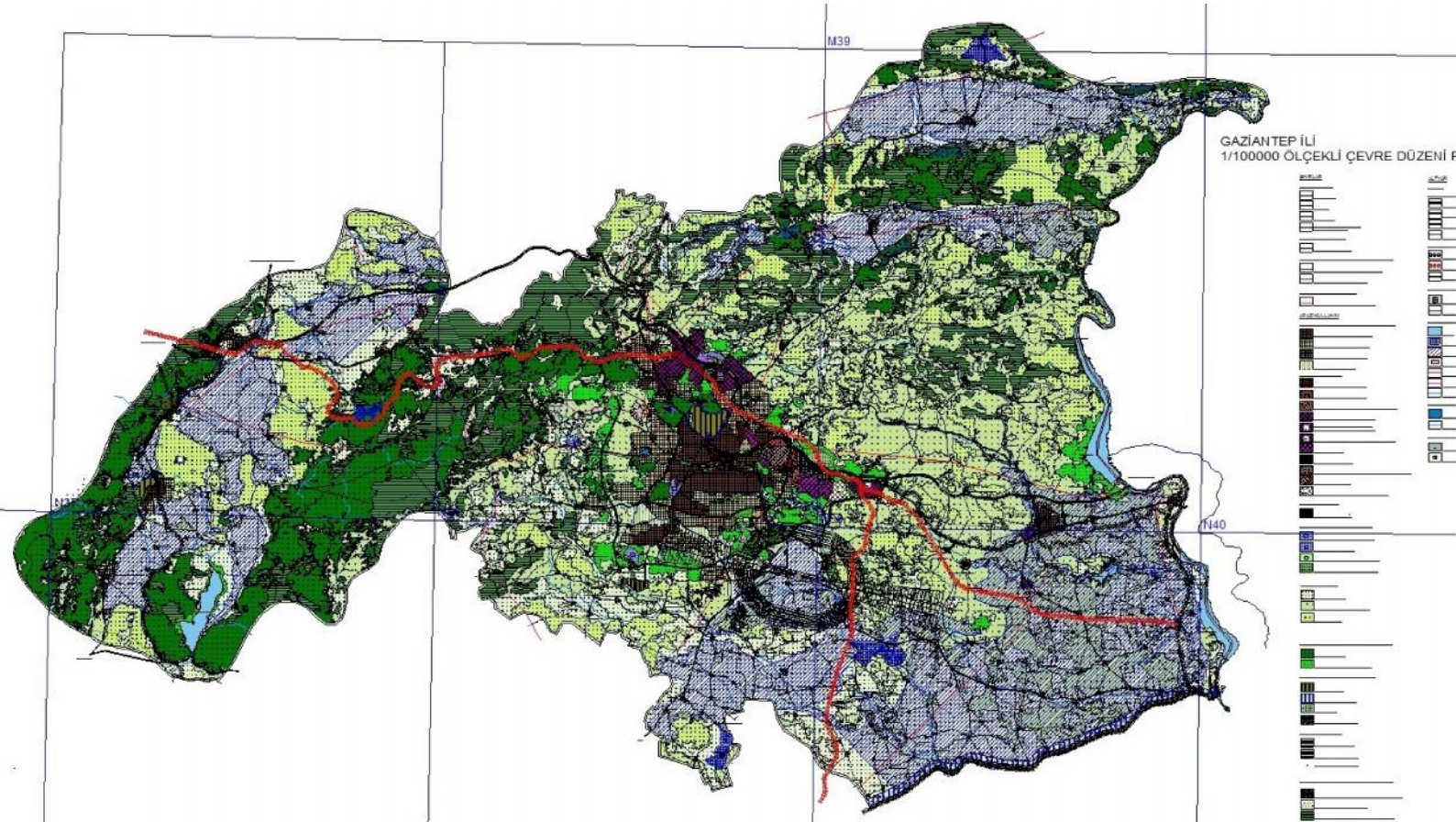
Grafik E.2 – ilimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Gaziantep Gıda.Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2011)

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Resim E.1.Gaziantep ili 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2013)

Gaziantep ili 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planında kent merkezi çevresi ile kentin çeperlerinde yer alan sanayi alanları ile üniversite alanı ile birlikte gelişme konut alanları, kuzeyinde mevcut organize sanayi bölgesi ile birlikte önerilmiş sanayi alanı kentin batısında önerilmiş sanayi alanları planlanmıştır. 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planında Genel olarak kompakt bir gelişme planlanmıştır.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep ili sınırları içerisinde genel olarak tarım arazileri yoğunlukta yer almaktadır. Mekansal planlamada konut alanları ile sanayi bölgeleri arasında kompakt bir gelişme planlanmıştır.

Kaynaklar:

Gaziantep İl Özel İdaresi Köy Yönelik Hizmetler Birimi 1992
Gaziantep Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2011
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Çevre Düzeni Planı 2013

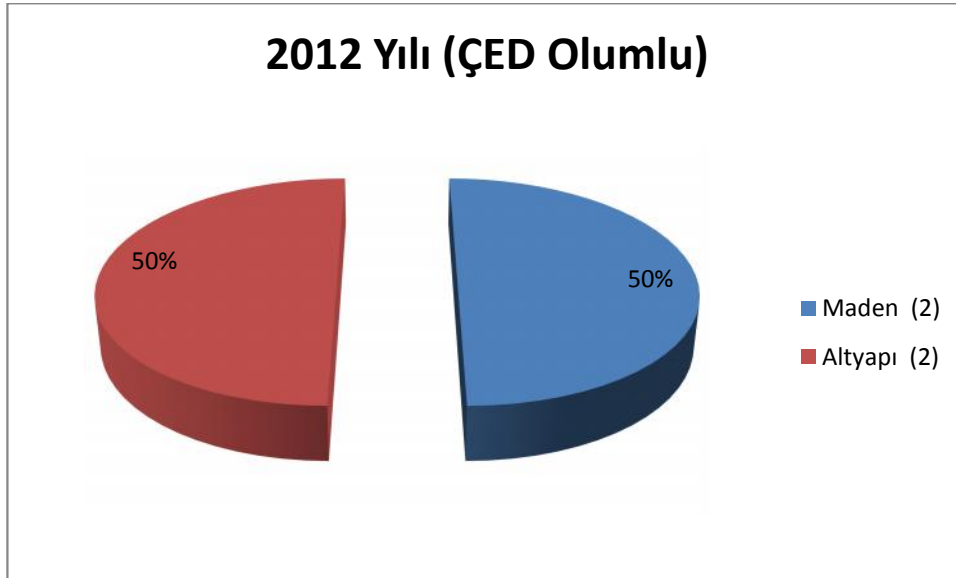
F. ÇED, ÇEVRE Z N VE L SANS LEMLER

F.1. ÇED lemleri

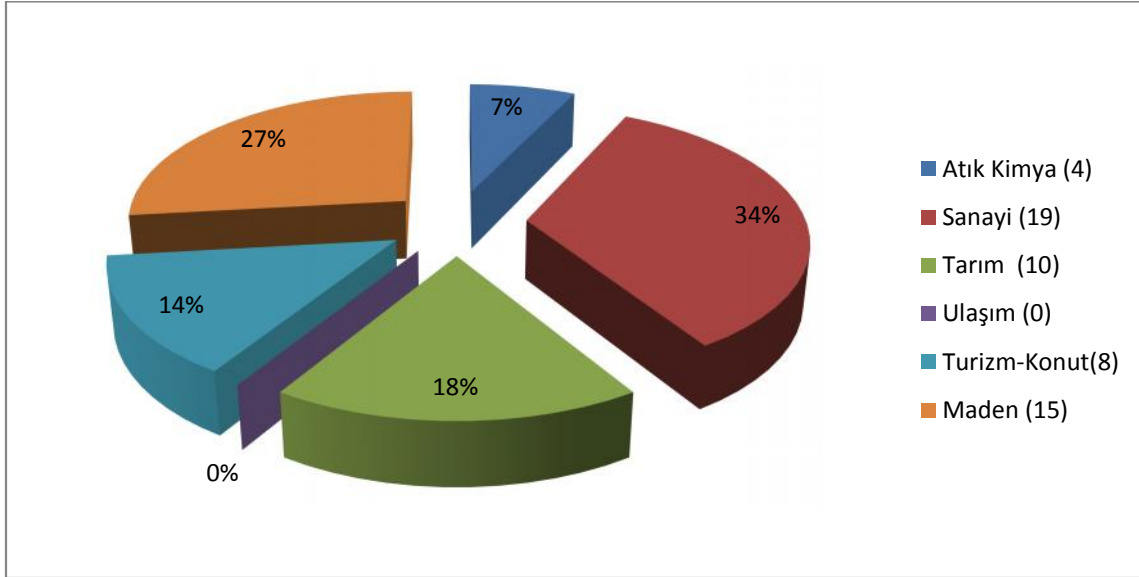
Yıl içerisinde “Çevresel Etki De erlendirmesi Yönetmeli i” kapsamında Ç M tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli De ildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları verilmeli ve Çizelge F.1, Grafik F.1, Grafik F.2 verilmektedir.

Çizelge F.1 – limizde Bakanlık merkez ve Ç M tarafından (2012) Yılı içerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli De ildir Kararlarının Sektörel Da ılımı (Ç M,2013)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ula m- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli De ildir	15	0	19	10	4	0	8	56
ÇED Olumlu Kararı	2	2	0	0	0	0	0	4

Grafik F.1 – limizde (2012) Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Da ılımı(Ç M,2013)

Grafik F.2 – Gaziantep'te (2012) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (ÇM, 2013)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İlemleri

Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin Ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik (ÇKAG LHY), 29.04.2009 tarihinde yayımlanarak 01.04.2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 4.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan işlemlerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alınması zorunlu hale getirilmiştir.

Bu kapsamda Gaziantep Çevre İhircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belgeleri, ret edilen geçici faaliyet başvuruları, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, ret edilen çevre izni/lisansı başvuruları ile Çevre izni konusunda verilen muafiyetler Çizelge F.2, Çizelge F.3, Çizelge F.4, Grafik F.3, Grafik F.4 ve Grafik F.5 te verilmektedir.

Çizelge F.2 – Gaziantep'te 2012 Yılında ÇM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisansı Belgesi Sayıları (Gaziantep ÇM-2012)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	21	63	84
Çevre İzini	11	31	42
Lisans	13	5	18
TOPLAM	45	99	144

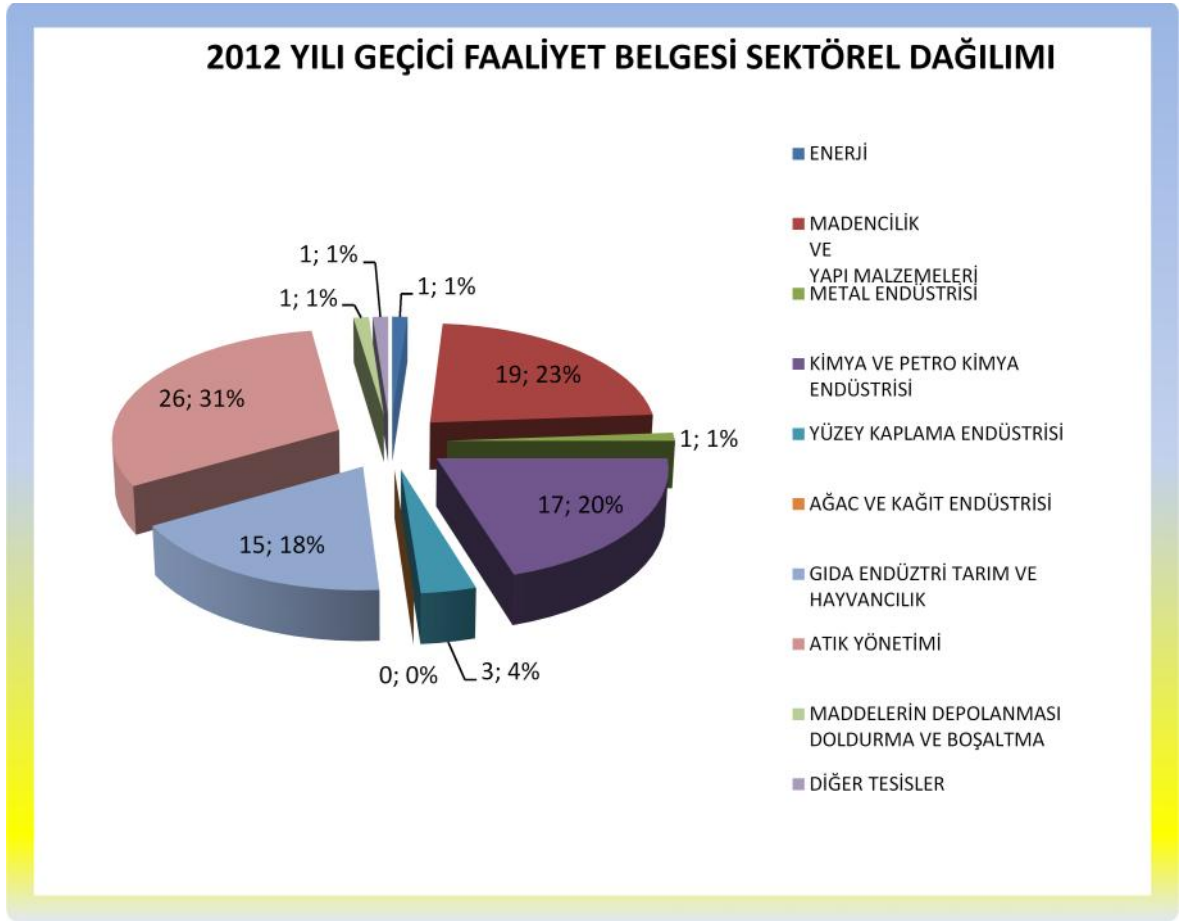
Çizelge F.3- Red Edilen Ba vuru Sayıları(Ç M,2012)

2012 YILI	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi Ba vurusu Red Sayısı	21	52	73
Çevre zni Ve Çevre zni Ve Lisansı Ba vurusu Red Sayısı		1	1
TOPLAM	21	53	74

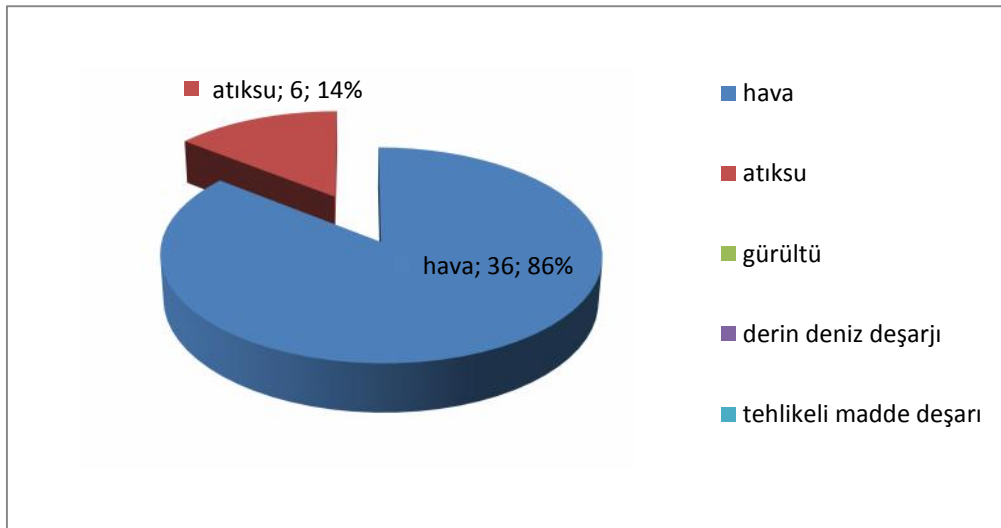
Çizelge F.4- Çevre zni Muafiyeti Verilen Tesis Sayısı(Ç M,2012)

YILLAR	2010	2011	2012	TOPLAM
Hava Emisyonu konulu çevre izni muafiyeti	28	35	97	160
Gürültü zni Konulu Çevre zni Muafiyeti	-	1	63	64
TOPLAM	28	36	160	224

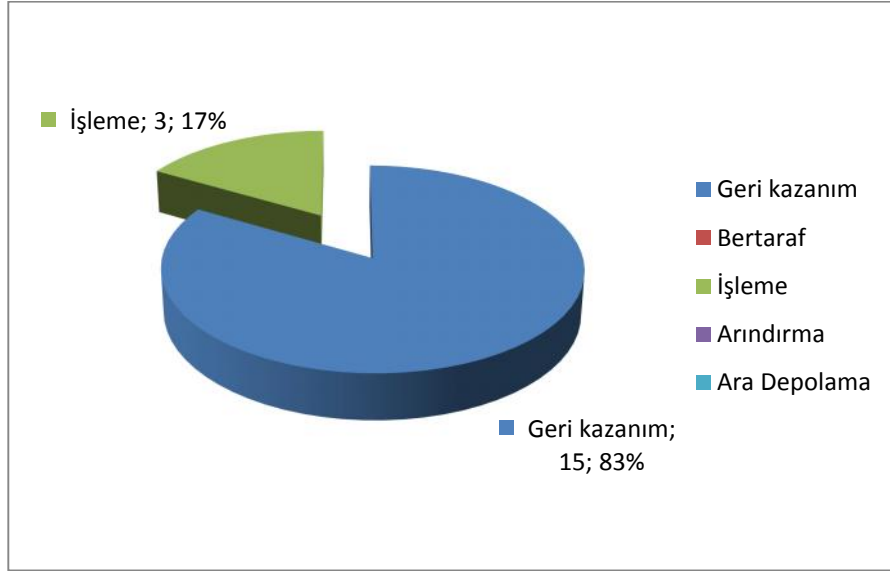
2012 YILI GEÇ C FAAL YET BELGES SEKTÖREL DA ILIMI									
Ener ji	Madencilik Ve Yapı Malzeme leri	Metal Endüstrisi	Kimya Ve Petro Kimya Endüstrisi	Yüzey Kaplama Endüstrisi	A ac Ve Ka ıt Endüstrisi	Gıda Endüstrisi Tarım Ve Hayvancılık	Atık Yönetimi	Maddelerin Depolanması Doldurma Ve Bo altma	Di er Tesisler
1	19	1	17	3	0	15	26	1	1

Grafik F.3 – ilimizde 2012 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (Gaziantep Ç M-2012)

Grafik F.4 - ilimizde 2012 Yılında Verilen Çevre zni Konuları (Gaziantep Ç M-2012)

Grafik F.5- ilimizde 2012 Yılında Verilen Lisansların Konuları (ÇED- izin-Denetim Genel Müd.Ç M-Gaziantep/2012)

F.3. Sonuç ve De erlendirme

Çevre Kanununca Alınması Gereken izin Ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik (ÇKAG LHY) kapsamında ilimizde 2012 yılı içerisinde toplamda 84 firmaya Geçici Faaliyet Belgesi düzenlenmiştir. Bu GFB'nin 60 tanesi Çevre izni Ve Çevre izni Ve Lisansı Belgesine dönüşürülmüştür. (2012 yılı içerisinde) Geriye kalan 24 adet tesisin Çevre izni ve Çevre izni ve lisansı alma süreci devam etmektedir.

Kaynaklar:

- ÇED- izin-Denetim Genel Müdürlü ü
- Gaziantep Çevre ehircilik 1 Müdürlü ü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE DAKAR YAPTIRIM UYGULAMALARI

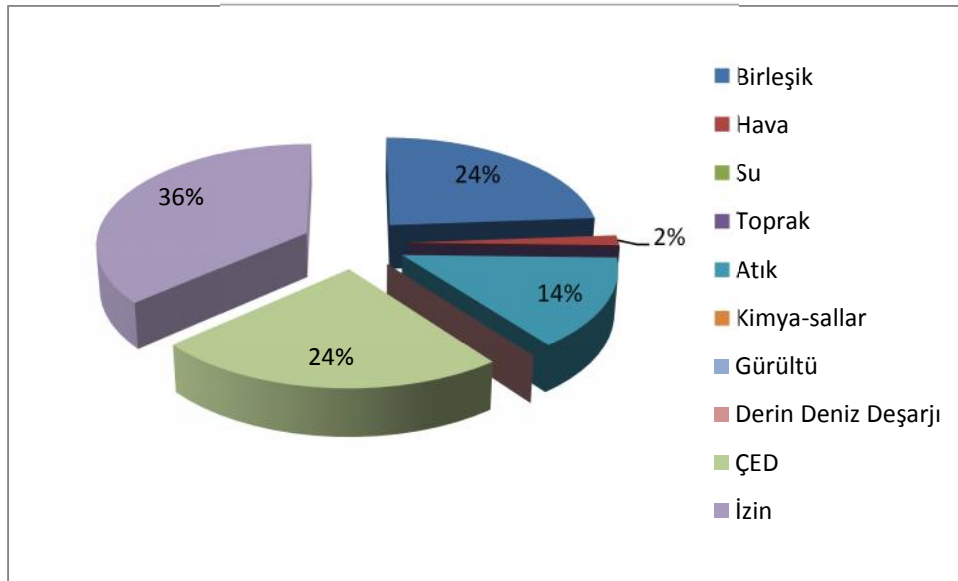
G.1. Çevre Denetimleri

1 Müdürlü ümüz Çevre birimi olarak, 2012 yılında yapılan denetimler, 01.03.2012 tarihi itibari ile kayıt altına tutulmaya başlanılmı olup 9 aylık süreci kapsamaktadır.

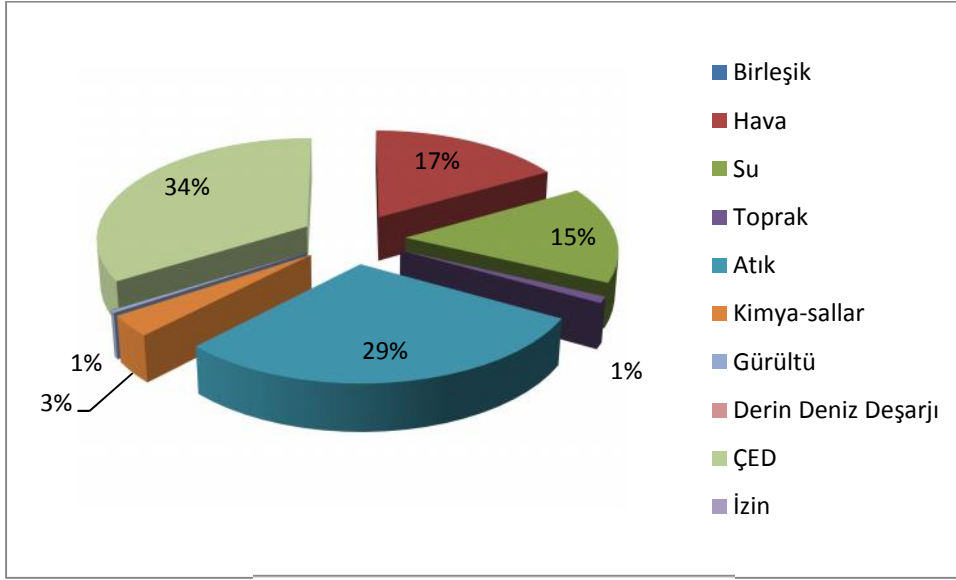
Müdürlü ümüz personelleri tarafından 464 i yerine ani, 15 i yerine bileşik denetim yapılmı tır. Ayrıca Müdürlü ümüz personelleri tarafından yapılan denetimlerde, birleşik, hava, su, toprak, atık, gürültü, ÇED ve kimyasallar konularında denetim yapılmı olup bir i letmeye birden fazla konularda denetimler yapılmı tır.

Çizelge G.1 - imizde 2012 Yılında Ç M Tarafından Gerçekle tirilen Denetimlerin Konu Sayısı (Ç M, 2012)

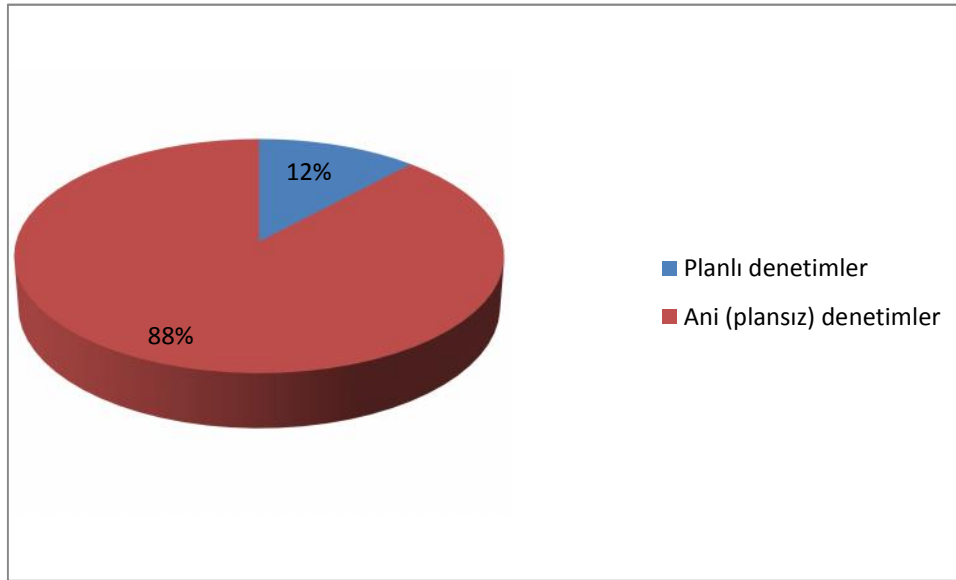
Denetimle r	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	izin	Toplam
Planlı denetimle r	15	1	-	-	9	-	-	-	15	23	68
Ani (plansız) denetimle r	-	84	77	5	147	17	2	-	170	-	502
Genel toplam	15	85	77	5	156	17	2	-	185	23	570

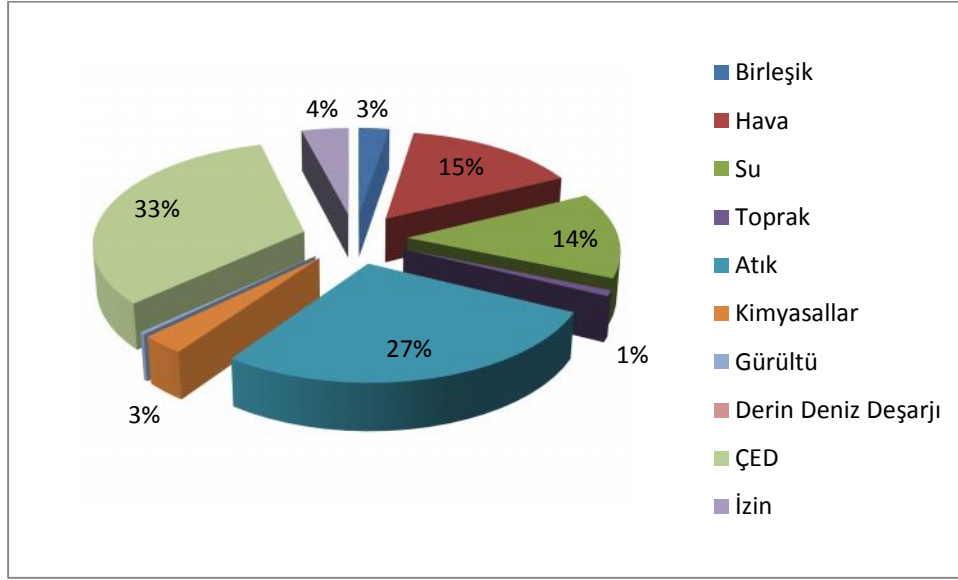
Grafik G.1 - imizde Ç M Tarafından 2012 Yılında Gerçekle tirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Da ılımı(Ç M, 2012)

Grafik G.2 – limizde Ç M Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Anı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

Grafik G.3– limizde Ç M Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Anı Çevre Denetimlerinin Dağılımı(Ç M, 2012)

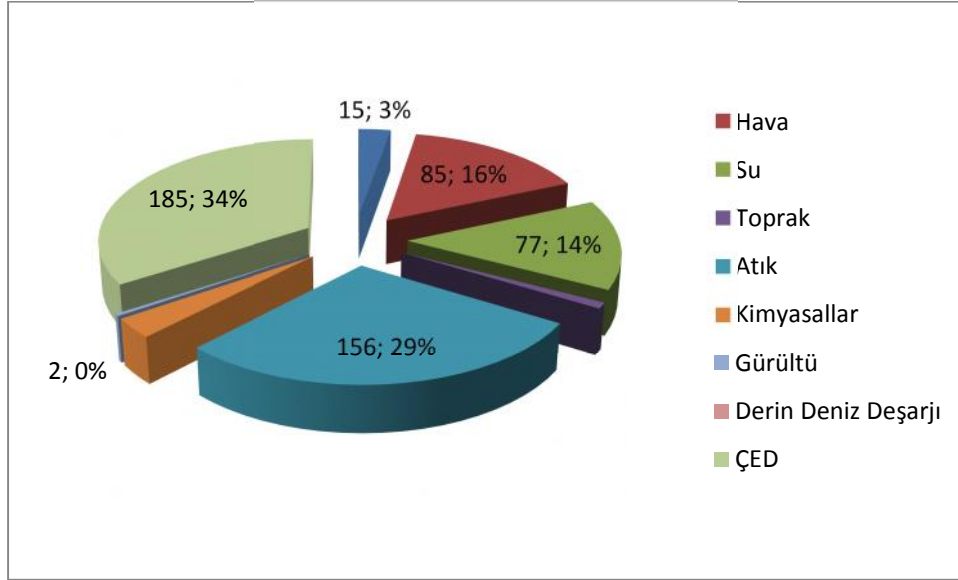

Grafik G.4– limizde Ç M Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Ç M, 2012)

G.2. İhâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 – limizde 2012 Yılında Ç M'e Gelen Tüm İhâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(Ç M, 2012)

İhâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
İhâyet sayısı	43	12	-	15	-	23	1	124
Denetimle sonuçlanan İhâyet sayısı	43	12	-	15	-	20	1	121
İhâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100	-	87	100	98

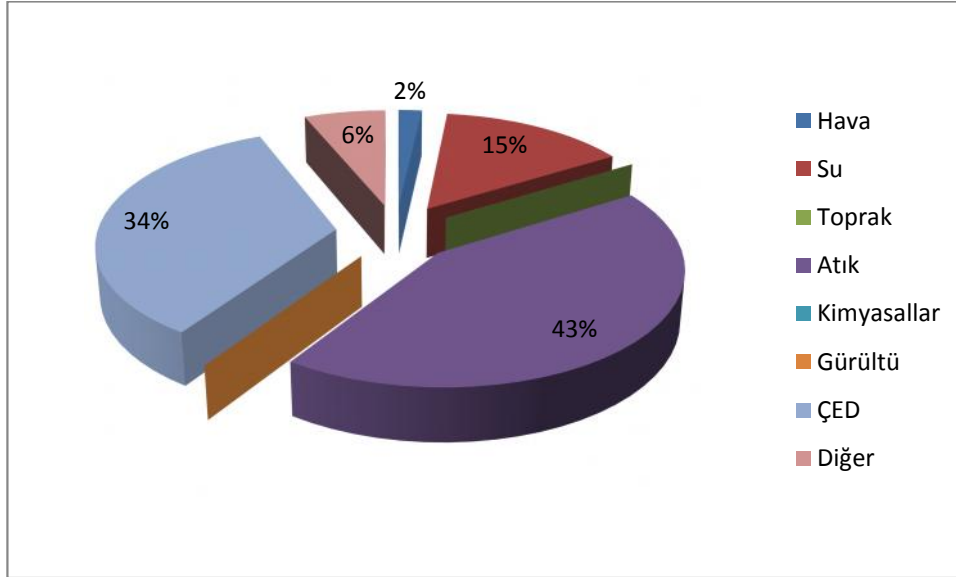
Grafik G.5 – İlimizde 2012 Yılında Ç M Gelen şikâyetlerin Konulara Göre Da ılımı(Ç M, 2012)

G.3. İdari Yapıtlımlar

İl Müdürlü ümüz personelleri tarafından 2012 yılında yapılan bu denetimlerden 81 firma ve şahsa 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili maddeleri gere ince 975.887,00 TL idari para cezası uygulanmı tır.

Çizelge G.3 – İlimizde 2012 Yılında Ç M Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı(Ç M, 2012)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Di er	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	9.420	75.848	0	226.016	0	0	179.489	32.922	975.887
Uygulanan Ceza Sayısı	1	5	0	2	0	0	17	56	81

Grafik G.6 – 2012 Yılında Çevre Kanunu Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (Çevre Kanunu, 2012)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İdare tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı var ise bunlar nedenleri ile birlikte sektörel olarak verilmelidir.

2012 yılında, 2872 sayılı Çevre Kanununun 15. Maddesinin III. Bendi doğrultusunda 8 tesis (6 Tekstil sektörü ve 2 Gıda sektörü) ve ÇED Yönetmeliğinin 19. Maddesinin (b) bendi uyarınca 1 tesis (1 Maden sektörü) olmak üzere 9 tesise faaliyeti durdurma/kapatma kararı verilmiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

11 İl Müdürlüğü tarafından 2012 yılında toplam 570 adet tesise Ani ve Planlı denetimler gerçekleştirilmiş olup bu denetimler sonucu 81 tesise/ahsa 975.887 TL idari para cezası verilmiştir. Ayrıca 9 tesise faaliyeti durdurma/kapatma kararı verilmiştir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012

H. ÇEVRE E T MLER

2012 Yılı Çevre E itimi ve Çevre Haftası kapsamında yapılan çalı malar;

2012 yılı içerisinde Çevre ve ehircilik İl Müdürlü ü tarafından toplumda çevre ve sa lık bilincini geli tirmek amacı ile Aile merkezlerinde, Organize Sanayi Bölgesinde ve Nizip Ticaret Odasında kurumumuz teknik personelleri tarafından e itim çalı maları yapılmı tır. Ayrıca Çevre Haftası kapsamında çe itli etkinlikler düzenlenmi tir.

E itim verilen Aile Merkezleri; Aktoprak, Mevlana, irinevler, Münifpa a, Kar ıyaka, Seyrantepe, Dülükbaba, Kür at TÜZMEN, Kayaönü, Eyüp Sultan, Nurtepe, Necip Fazıl KISAKÜREK

Organize Sanayi Bölgesinde; farklı konuları ve farklı meslek dalları için 03.05.2012 tarihinde, 04.05.2012 tarihinde, 10.05.2012 tarihinde ve 14.05.2012 tarihlerinde e itim düzenlenmi olup bölgede faaliyet gösteren i letmelerde ki çevre bilincinin geli mesi ve uyulması gereken kanunlar, yönetmelikler, genelgeler hakkında bilgilendirme yapılmı tır.

5-11 Haziran tarihleri arasında kutlanan Çevre Haftası etkinlikleri kapsamında a a ıda belirtilen etkinlikler düzenlenmi tir.

- İir ve Resim Yarı maları
- Resim Sergisi
- Atletizm ve Bisiklet Yarı maları
- Hacıaslan Göletinde Olta Balıkçıları Derne i yardımıyla düzenlenen balık tutma yarısı
- Hayvanat Bahçesine Çevre Gezisi
- Rumkale Gezisi
- Temiz Köyüm, Temiz Kentim Yarısı

Dülükbaba Ormanında Çevre Yürüyü ü ve Orman içi temizlik

Kaynaklar

Gaziantep Çevre ve ehircilik İl Müdürlü ü,2012

I. L BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS							
GÖSTERGE: Nüfus artışı hızı							
TANIM: Belirli bir dönemde, I için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.							
Kaynak: TÜİK							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi I nüfus artışı hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)							
Durum ve eğilimler;							
Veri formatı							
Yıllar	1990	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Nüfus	1.140.594			1.285.249			
Nüfus Artışı Hızı (%)	%18			%12,70			
Yıllar	2004	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nüfus		1.560.023	1.612.223	1.653.670	1.700.763	1.723.596	1.799.558
Nüfus Artışı Hızı (%)		%21,38	%3,35	%2,57	%2,85	%1,34	%4,4

Nüfus artış Hızı

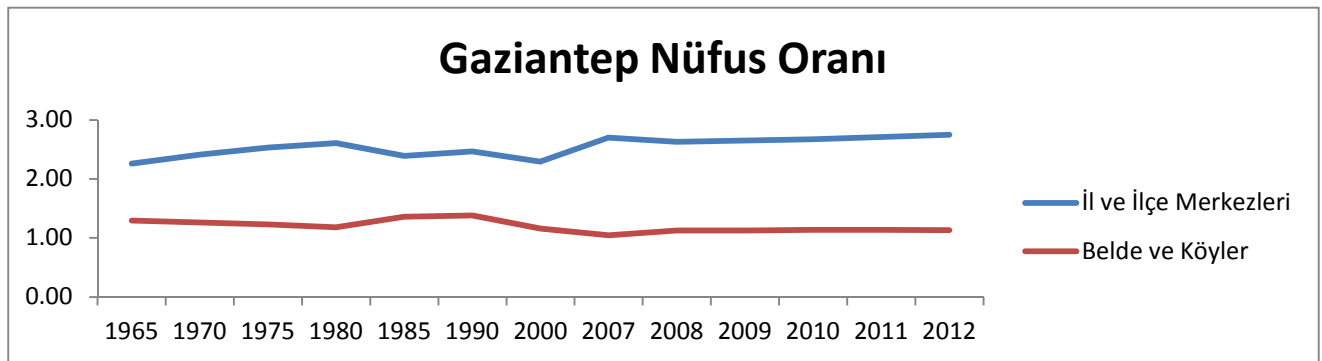
Yıl	Nüfus Artışı Hızı (%)
1990	18
2000	12,70
2007	21,38
2008	3,35
2009	2,57
2010	2,85
2011	1,34
2012	4,4

| Değerlendirme ve Sonuçlar | | | | | | | |
| İlimizde nüfus artışı hızı 1990 yılında %18 iken, 2000 yılında %12,7'e gerilemiştir ; 2007 yılında ise %21,38'lik bir artışla toplam nüfus 1.560.023 olmuştur. Türkiye nüfusu ile beraber kentimizin nüfusu yüksek oranlarda olmasa da artmaya devam etmiş ve 2012 yılı itibarı ile nüfusumuz 1.799.558'e yükselmiştir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir. | | | | | | | |

NÜFUS
GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.
Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%), Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması
Durum ve Değişimler:

Veri formatı

	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927		
1965	2,26	1,30
1970	2,41	1,26
1975	2,53	1,23
1980	2,61	1,18
1985	2,39	1,36
1990	2,46	1,38
2000	2,29	1,16
2007	2,70	1,04
2008	2,63	1,13
2009	2,65	1,12
2010	2,67	1,14
2011	2,71	1,14
2012	2,75	1,13

Değerlendirme ve Sonuçlar
 Gaziantep Nüfus oranının Türkiye genel oranıyla karşılaştırıldığında; 1965 yılında %1,63 olan nüfus oranının 2012 yılında %2,38'e yükseldiği görülmektedir. Yurt içi ve Yurt dışından (Suriye) alınan göçlerle beraber bu oranin hızlı bir şekilde artacağı ve paralelinde sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlarında ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

1.2. SANAYİ

SANAYİ				
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri				
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.				
Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)				
Durum ve eğilimler;				
ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ				
OSB İLE İLGİLİ BİLGİLER	1	2	3	4
FAALİYETE BAŞLADIĞI YIL	1972	1991	1997	2004
ALANI (HEKTAR)	210	450	540	1170
PARSEL SAYISI	173	282	294	131
TESİS SAYISI	171	277	255	82
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ				
ADI	FAALİYETE BAŞLADIĞI YIL	TOPLAM ALANI m ²	TOPLAM İŞ YERİ	DOLU İŞ YERİ
K.S.S YAPI KOOP.	1967	1500000	2391	2152
GAZİANTEP NİZİP 1. KISIM	1984	195850	238	226
GAZİANTEP Ö.S.S	1990	GAZİANTEP K.S.S İÇİNDE TOPLAM 50 ADET Ö.S.S İŞ YERİ BULUNMAKTADIR.		
GAZİANTEP İSLAHİYE	1992	81378	95	91
GAZİANTEP NİZİP 2. KISIM	1994	195850	378	359
GAZİANTEP OĞUZELİ	1995	22000	64	64
GAZİANTEP AYAKABICILAR	2000	163000	300	300
GAZİANTEP 25 ARALIK	2004	220000	347	315
GAZİANTEP İLİ SERBEST BÖLGESİ				
ADI	FAALİYETE BAŞLADIĞI YIL	TOPLAM ALANI (m ²)	TOPLAM İŞ YERİ	DOLU İŞ YERİ
G.S.B	1999	1400000	80	35
TEKNOPARK: Gaziantep Üniversitesi Kampüsü içinde 163138 m ² 'lik bir alanda yer alan 2 bloklu, 71 üniteli Teknopark'ta; 5 ünite İdari Merkez olarak kullanılmakta, 30 ünite ise çeşitli firmaların faaliyeti bulunmaktadır.				
Gaziantep'te toplam 70340 sanayi kuruluşu bulunmaktadır. Bunların 849 tanesi O.S.B'lerde, 3443 tanesi K.S.S'lerde, 35 tanesi Serbest Bölgededir. Gaziantep sanayi bölgelerinde bulunan sanayi kuruluşlarının ildeki toplam sanayi kuruluşlarına oranı % 16'dır.				
Değerlendirme ve Sonuçlar. Yıllar ilerledikçe Gaziantep'te sanayinin gelişimi ve de çalışma alanlarının genişlediği ve çalışma standartlarının arttığı gözlemlenmiştir.				

SANAY
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, ilde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.
Kaynak: İl Özel İdare, M GEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),
Durum ve Değişimler; 2010 yılında 28 adet maden işletmesi 2011 yılında 25 adet maden işletmesi 2012 yılında 16 adet maden işletmesi bulunmaktadır. 2012 yılından ilde bulunan madenlerin türleri: 4 adet Krom ocağı 2 adet Çimento hammaddesi ocağı 8 adet Taş ocağı 1 adet Konkasör 1 adet Alüminyum ocağı bulunmaktadır.
Değerlendirme ve Sonuçlar. Madencilik faaliyetlerinde yıllara göre düşüş görülmektedir.

2. KL M DE KL

KL M DE KL																																																																																																																																																
GÖSTERGE: Sıcaklık																																																																																																																																																
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık de i imi ve Türkiye ortalamalarıyla kar ıla tırılmasını ifade etmektedir.																																																																																																																																																
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlü ü																																																																																																																																																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: l için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık de erleri (°C), Türkiye Ortalama De erleri																																																																																																																																																
Durum ve e ilimler;																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Yıl</th> <th>Türkiye Sıcaklı ı</th> <th>l Sıcaklı ı</th> <th>Yıl</th> <th>Türkiye Sıcaklı ı</th> <th>l Sıcaklı ı</th> <th>Yıl</th> <th>Türkiye Sıcaklı ı</th> <th>l Sıcaklı ı</th> <th>Yıl</th> <th>Türkiye Sıcaklı ı</th> <th>l Sıcaklı ı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1970</td><td>13,5</td><td>15,0</td><td>1981</td><td>13,3</td><td>15,3</td><td>1992</td><td>11,2</td><td>13,3</td><td>2003</td><td>13,3</td><td>15,3</td></tr> <tr><td>1971</td><td>12,8</td><td>14,2</td><td>1982</td><td>12,1</td><td>14,0</td><td>1993</td><td>12,1</td><td>14,5</td><td>2004</td><td>13,1</td><td>15,7</td></tr> <tr><td>1972</td><td>12,2</td><td>13,1</td><td>1983</td><td>12,3</td><td>14,1</td><td>1994</td><td>13,6</td><td>15,9</td><td>2005</td><td>13,3</td><td>15,6</td></tr> <tr><td>1973</td><td>12,6</td><td>14,3</td><td>1984</td><td>12,8</td><td>14,4</td><td>1995</td><td>12,9</td><td>15,1</td><td>2006</td><td>13,4</td><td>15,7</td></tr> <tr><td>1974</td><td>12,5</td><td>14,4</td><td>1985</td><td>12,8</td><td>14,7</td><td>1996</td><td>13,3</td><td>15,4</td><td>2007</td><td>13,7</td><td>16,0</td></tr> <tr><td>1975</td><td>12,6</td><td>14,2</td><td>1986</td><td>13,1</td><td>15,2</td><td>1997</td><td>12,5</td><td>14,7</td><td>2008</td><td>13,4</td><td>16,3</td></tr> <tr><td>1976</td><td>12,0</td><td>14,1</td><td>1987</td><td>12,5</td><td>14,5</td><td>1998</td><td>13,8</td><td>16,2</td><td>2009</td><td>13,6</td><td>15,5</td></tr> <tr><td>1977</td><td>12,8</td><td>14,9</td><td>1988</td><td>12,4</td><td>14,3</td><td>1999</td><td>14,1</td><td>16,5</td><td>2010</td><td>14,3</td><td>17,3</td></tr> <tr><td>1978</td><td>13,1</td><td>15,2</td><td>1989</td><td>13,0</td><td>15,3</td><td>2000</td><td>13,1</td><td>15,7</td><td>2011</td><td>12,5</td><td>15,2</td></tr> <tr><td>1979</td><td>13,6</td><td>15,5</td><td>1990</td><td>12,8</td><td>15,2</td><td>2001</td><td>14,2</td><td>16,1</td><td>2012</td><td>13,6</td><td>16,0</td></tr> <tr><td>1980</td><td>12,7</td><td>14,8</td><td>1991</td><td>12,5</td><td>15,0</td><td>2002</td><td>13,2</td><td>15,3</td><td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	1970	13,5	15,0	1981	13,3	15,3	1992	11,2	13,3	2003	13,3	15,3	1971	12,8	14,2	1982	12,1	14,0	1993	12,1	14,5	2004	13,1	15,7	1972	12,2	13,1	1983	12,3	14,1	1994	13,6	15,9	2005	13,3	15,6	1973	12,6	14,3	1984	12,8	14,4	1995	12,9	15,1	2006	13,4	15,7	1974	12,5	14,4	1985	12,8	14,7	1996	13,3	15,4	2007	13,7	16,0	1975	12,6	14,2	1986	13,1	15,2	1997	12,5	14,7	2008	13,4	16,3	1976	12,0	14,1	1987	12,5	14,5	1998	13,8	16,2	2009	13,6	15,5	1977	12,8	14,9	1988	12,4	14,3	1999	14,1	16,5	2010	14,3	17,3	1978	13,1	15,2	1989	13,0	15,3	2000	13,1	15,7	2011	12,5	15,2	1979	13,6	15,5	1990	12,8	15,2	2001	14,2	16,1	2012	13,6	16,0	1980	12,7	14,8	1991	12,5	15,0	2002	13,2	15,3			
Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı	Yıl	Türkiye Sıcaklı ı	l Sıcaklı ı																																																																																																																																					
1970	13,5	15,0	1981	13,3	15,3	1992	11,2	13,3	2003	13,3	15,3																																																																																																																																					
1971	12,8	14,2	1982	12,1	14,0	1993	12,1	14,5	2004	13,1	15,7																																																																																																																																					
1972	12,2	13,1	1983	12,3	14,1	1994	13,6	15,9	2005	13,3	15,6																																																																																																																																					
1973	12,6	14,3	1984	12,8	14,4	1995	12,9	15,1	2006	13,4	15,7																																																																																																																																					
1974	12,5	14,4	1985	12,8	14,7	1996	13,3	15,4	2007	13,7	16,0																																																																																																																																					
1975	12,6	14,2	1986	13,1	15,2	1997	12,5	14,7	2008	13,4	16,3																																																																																																																																					
1976	12,0	14,1	1987	12,5	14,5	1998	13,8	16,2	2009	13,6	15,5																																																																																																																																					
1977	12,8	14,9	1988	12,4	14,3	1999	14,1	16,5	2010	14,3	17,3																																																																																																																																					
1978	13,1	15,2	1989	13,0	15,3	2000	13,1	15,7	2011	12,5	15,2																																																																																																																																					
1979	13,6	15,5	1990	12,8	15,2	2001	14,2	16,1	2012	13,6	16,0																																																																																																																																					
1980	12,7	14,8	1991	12,5	15,0	2002	13,2	15,3																																																																																																																																								
De erlendirme ve Sonuçlar. İlimizin Sıcaklık ortalaması Türkiye Sıcaklık ortalamasının üzerinde olmu tur. 2003 yılından sonra da sıcaklıkta yaklaşık 2 C artı görülmektedir.																																																																																																																																																

KL M DE KL																																																																																																
GÖSTERGE: Ya ı																																																																																																
TANIM: Birim alana dü en ortalama ya ı miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.																																																																																																
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlü ü																																																																																																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: l için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama ya ı miktarları (mm)																																																																																																
Durum ve e ilimler;																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Yıl</th> <th>Ortalama Ya ı Miktarı (mm)</th> <th>Yıl</th> <th>Ortalama Ya ı Miktarı(mm)</th> <th>Yıl</th> <th>Ortalama Ya ı Miktarı(mm)</th> <th>Yıl</th> <th>Ortalama Ya ı Miktarı(mm)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1970</td><td>27.6</td><td>1981</td><td>48.9</td><td>1992</td><td>36.5</td><td>2003</td><td>63.5</td></tr> <tr><td>1971</td><td>45.0</td><td>1982</td><td>33.3</td><td>1993</td><td>45.2</td><td>2004</td><td>52.7</td></tr> <tr><td>1972</td><td>47.3</td><td>1983</td><td>43.4</td><td>1994</td><td>61.9</td><td>2005</td><td>40.3</td></tr> <tr><td>1973</td><td>27.1</td><td>1984</td><td>44.1</td><td>1995</td><td>33.3</td><td>2006</td><td>55.9</td></tr> <tr><td>1974</td><td>48.7</td><td>1985</td><td>39.9</td><td>1996</td><td>82.8</td><td>2007</td><td>42.5</td></tr> <tr><td>1975</td><td>45.4</td><td>1986</td><td>42.0</td><td>1997</td><td>55.2</td><td>2008</td><td>27.9</td></tr> <tr><td>1976</td><td>63.9</td><td>1987</td><td>53.9</td><td>1998</td><td>50.1</td><td>2009</td><td>46.2</td></tr> <tr><td>1977</td><td>40.9</td><td>1988</td><td>59.9</td><td>1999</td><td>31.3</td><td>2010</td><td>62,2</td></tr> <tr><td>1978</td><td>43.2</td><td>1989</td><td>34.1</td><td>2000</td><td>48.1</td><td>2011</td><td>87,6</td></tr> <tr><td>1979</td><td>43.2</td><td>1990</td><td>31.3</td><td>2001</td><td>58.0</td><td>2012</td><td>72.1</td></tr> <tr><td>1980</td><td>50.9</td><td>1991</td><td>51.9</td><td>2002</td><td>41.2</td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı (mm)	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı(mm)	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı(mm)	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı(mm)	1970	27.6	1981	48.9	1992	36.5	2003	63.5	1971	45.0	1982	33.3	1993	45.2	2004	52.7	1972	47.3	1983	43.4	1994	61.9	2005	40.3	1973	27.1	1984	44.1	1995	33.3	2006	55.9	1974	48.7	1985	39.9	1996	82.8	2007	42.5	1975	45.4	1986	42.0	1997	55.2	2008	27.9	1976	63.9	1987	53.9	1998	50.1	2009	46.2	1977	40.9	1988	59.9	1999	31.3	2010	62,2	1978	43.2	1989	34.1	2000	48.1	2011	87,6	1979	43.2	1990	31.3	2001	58.0	2012	72.1	1980	50.9	1991	51.9	2002	41.2		
Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı (mm)	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı(mm)	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı(mm)	Yıl	Ortalama Ya ı Miktarı(mm)																																																																																									
1970	27.6	1981	48.9	1992	36.5	2003	63.5																																																																																									
1971	45.0	1982	33.3	1993	45.2	2004	52.7																																																																																									
1972	47.3	1983	43.4	1994	61.9	2005	40.3																																																																																									
1973	27.1	1984	44.1	1995	33.3	2006	55.9																																																																																									
1974	48.7	1985	39.9	1996	82.8	2007	42.5																																																																																									
1975	45.4	1986	42.0	1997	55.2	2008	27.9																																																																																									
1976	63.9	1987	53.9	1998	50.1	2009	46.2																																																																																									
1977	40.9	1988	59.9	1999	31.3	2010	62,2																																																																																									
1978	43.2	1989	34.1	2000	48.1	2011	87,6																																																																																									
1979	43.2	1990	31.3	2001	58.0	2012	72.1																																																																																									
1980	50.9	1991	51.9	2002	41.2																																																																																											
De erlendirme ve Sonuçlar. Ya ı Ortalamamızda 2003 yılından itibaren artı görülmektedir.																																																																																																

KL M DE KL

GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı

TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

	1975			2010	2011	2012
Yıllık Ortalama										

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Deniz kıyımız bulunmamaktadır.

3.HAVA KAL TES

HAVA KAL TES																																
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri																																
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO ₂ ve PM ₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO ₂ yakıtların do al olarak yapısında bulunan kükürt bile iklerinin yanma esnasında aç ı a çıkmasıyla olu an kirletici, bo ucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönü ümü ve yı ın halinde ekillenmesi ile olu ur. 5-10 mikrometre çaplı partiküler, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karı ımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir ba ka yere önemli de i iklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküler maddelere PM ₁₀ denir.)																																
Kaynak: Çevre ve ehircilik l Müdürlü ü																																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: lde olu an SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre de i imi ve yıllık olarak a ım gün sayısı de i imi.																																
Durum ve e ilimler;																																
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"><div style="text-align: center;"><h4>SO2</h4><table border="1"><thead><tr><th>Yıl</th><th>SO2</th></tr></thead><tbody><tr><td>2006</td><td>41</td></tr><tr><td>2007</td><td>41</td></tr><tr><td>2008</td><td>27</td></tr><tr><td>2009</td><td>17</td></tr><tr><td>2010</td><td>17</td></tr><tr><td>2011</td><td>18</td></tr><tr><td>2012</td><td>13</td></tr></tbody></table></div><div style="text-align: center;"><h4>PM</h4><table border="1"><thead><tr><th>Yıl</th><th>PM</th></tr></thead><tbody><tr><td>2006</td><td>101</td></tr><tr><td>2007</td><td>107</td></tr><tr><td>2008</td><td>128</td></tr><tr><td>2009</td><td>83</td></tr><tr><td>2010</td><td>71</td></tr><tr><td>2011</td><td>101</td></tr><tr><td>2012</td><td>109</td></tr></tbody></table></div></div>	Yıl	SO2	2006	41	2007	41	2008	27	2009	17	2010	17	2011	18	2012	13	Yıl	PM	2006	101	2007	107	2008	128	2009	83	2010	71	2011	101	2012	109
Yıl	SO2																															
2006	41																															
2007	41																															
2008	27																															
2009	17																															
2010	17																															
2011	18																															
2012	13																															
Yıl	PM																															
2006	101																															
2007	107																															
2008	128																															
2009	83																															
2010	71																															
2011	101																															
2012	109																															
De erlendirme ve Sonuçlar. SO2 yıllara göre dü ü göstermektedir ve Sınır De erleri A an Gün yoktur. PM Sınır de erlerini A an gün sayıları 2009'da 3 gün , 2010 'da 18 gün ,2011'de 40 gün, 2012 'de 86 gün olarak belirlenmi tir. PM'de Ölçüm de erleri yıllara göre a a ı yukarı aynı seviyelerde olmasına ra men A an gün sayılarının sebebi sınır de erler her yıl dü ü rülmektedir.																																

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU										
GÖSTERGE: Su Kullanımı										
TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.										
Kaynak: TU K										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:										
Durum ve e ilimler;										
Veri Formatı										
	1990		2004		2008		2012		2030	
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
Toplam	-		-		-		-		-	
Sulama	-		-		67.679.900		157.566.600		-	
İçme-Kullanma	92.504.000		121.251.000		145.564.000		100.367.000		-	
Sanayi	-		-		-		-		-	
De erlendirme ve Sonuçlar. İçme-kullanma suyunun kullanımında 1990'da 2008'e kadar %15'lik bir artış meydana gelmişken 2008'den 2012 yılına kadarda % 45'lik azalma meydana gelmiştir.										

SU-ATIKSU						
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları						
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.						
Kaynak: TU K						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)						
Durum ve e ilimler;						
Veri Formatı						
	Belediye İçme ve Kullanma Suyu İhtekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (m3)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet	Toplam
1990	-	-	-	-	-	
2004	-	-	-	-	-	121.251.000
2006	-	-	-	-	-	128.402.000
2008	-	-	-	-	-	145.564.000
2010	69.908.000	27.975.000	2.264.000	220.000	-	100.367.000
2012	-	-	-	-	-	-
De erlendirme ve Sonuçlar. İlimizin kullandığı su miktarının % 69'unu barajlardan % 27'sini kuyulardan kalan %4'ünü de kaynak ve akarsulardan temin etmektedir.						

SU-ATIKSU									
GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediyeler									
TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.									
Kaynak: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İstatistiksel Yıllarda 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)									
Durum ve Değişimler;									
Veri Formatı									
YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	-	-	1	1	1	1	1	1	2
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	-	-	86	86	82	85	86	-	-
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde 2012 yılına kadar atıksu arıtma tesisi bulunan 1 adet merkez belediyemiz bulunurken 2012'de bu sayı 2'ye çıkmıştır. Ve şehirde meydana gelen atıksu miktarının % 80'i arıtılmaktadır.									

SU-ATIKSU									
GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu									
TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									
Kaynak: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İstatistiksel Yıllarda 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									
Durum ve Değişimler;									
Veri Formatı									
YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	-	-	-	-	-	-	17	-	-
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	-	95	97	97	96	97	97	-	-
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde 17 adet belediye kanalizasyon şebekesi ile hizmet vermektedir. Bu belediyelerin hitap ettiği nüfusun toplam nüfusa oranı % 97'dir.									

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)

Durum ve eilimler: Çizelge B.4 – İlimizde (2012) Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Büyükşehir Bel.2013)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz De arji Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan/De arji Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	De arji Noktası koordinatları	Deniz De arji	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Var	Planlama aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	Diğer						
I Merkezi	Merkez		X		X		400000	250000		X	1000000	176,2
	Özeli		X			X	12000	6000		X	40000	2
	Kızılhisar		X			X	96000	18000		X	300000	11,3
İçmeler	Burç		X							X	5000	
	Anıl		X							X	4000	
	Bilek		X							X	3000	
	Akçaburç		X							X	2000	
	Gülpınar		X							X	1000	
	Gaskispor		X							X	100	

Çizelge B.5 – İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (2013, OSB)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	De arji Ortamı	De arji Koordinatları
Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi (Evsel ve Endüstriyel atıksu arıtma tesisi)	Çalışmaktadır.	I.kademe:30.000 m ³ /gün II.Kademe:60.000 m ³ /gün Mevcut gelen debi:50.000 m ³ /gün	Fiziksel+Kimyasal+Biyolojik arıtma ile çamur susuzlaştırma ünitelerinden oluşmaktadır.	85	Sam özü deresi	Y:357835,13 X:4114011,20

YILLAR	ORTALAMA DEBİ İLE HESAPLANMIŞ YILLIK ARITILAN ATIKSU MİKTARI(M3/YIL)
2005	10.220.000
2006	12.410.000
2007	14.600.000
2008	14.600.000
2009	15.330.000
2010	16.425.000
2011	16.425.000
2012	17.885.000
2013	18.980.000

Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde sanayiden kaynaklı atıksu miktarının büyük bir bölümü OSB'lerdeki evsel ve atıksu arıtma tesisleri vasıtasıyla arıtılmakta ve bu arıtım her geçen yıl artmaktadır.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI							
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı							
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.							
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).							
Durum ve Değişimler; Veri Formatı							
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTI (+) /AZALI (-)
	1990		2000		2006		(m ²)
Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%	
1. Yapay Bölgeler							
2. Tarımsal Alanlar							
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar							
4. Sulak Alanlar							
5. Su Yapıları							
TOPLAM							
Değerlendirme ve Sonuçlar : Yukarıda verilen formatta veriye ulaşılamamıştır.							

6. TARIM

TARIM		
GÖSTERGE: Ki i Ba ına Tarım Alanı		
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.		
Kaynak: TU K		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (ki i), ki i ba ına tarım arazisi (ha/ki i)		
Durum ve e ilimler;		
<i>Ekilebilir Arazi Toplamı</i>	<i>Ha</i>	<i>370.736</i>
<i>Toplam Nüfus</i>	<i>Ki i</i>	<i>1.753.596</i>
<i>Ki i Ba ına Dü en Tarım Arazisi</i>	<i>Ha/ki i</i>	<i>0,211</i>
De erlendirme ve Sonuçlar:		
Gaziantep ilinin 2012 yılı verilerine göre hızlı nüfus artışı ile beraber ki i ba ına dü en tarım arazilerinin yıllar itibariyle azaldığı görülmektedir.		

TARIM		
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi		
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar ba ına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.		
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TU K		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar ba ına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)		
Durum ve e ilimler;		
<i>Yıllık Tüketilen Gübre Miktarı</i>	<i>Ton</i>	<i>132.503</i>
<i>Toplam Tarımsal Alan</i>	<i>Ha</i>	<i>370.736</i>
<i>Hektar Ba ına Kullanılan Gübre Miktarı</i>	<i>Ton/Ha</i>	<i>0.357</i>
De erlendirme ve Sonuçlar:		
2012 yılı verileri göz önüne alındığında hektar ba ına dü en yıllık gübre miktarının 0,357 ton/ha olduğu görülmektedir.		

TARIM		
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı		
TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bile en) ve hektar ba ına dü en tarım ilacı miktarıdır.		
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar ba ına dü en tarım ilacı (ton/ha)		
Durum ve e ilimler;		
<i>Toplam Tarımsal İlaç Kullanımı</i>	<i>Ton</i>	<i>349.448</i>
<i>Toplam Tarımsal Alan</i>	<i>Ha</i>	<i>370.736</i>
<i>Hektar Ba ına Dü en Tarım İlacı</i>	<i>Ton/ha</i>	<i>0,942</i>
De erlendirme ve Sonuçlar. Yukarıda belirtilen de erler 2012 yılına ait olup, hektar ba ına 0,942 ton tarım ilacı kullanımı tır. Genel olarak tarım ilacı kullanımında yıllar itibarıyla sürekli dü ü ya anmı tır.		

TARIM
GÖSTERGE: Organik Tarım
TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçi sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)

Durum ve e ilimler;

Veri Formatı

Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı	
	Alan (1000 ha)	Artı * (%)	Miktar (1000 ton)	Artı * (%)
2002		-		-
2003				
2004				
2005				
2006				
(.....)				
2012	29.649		70.006	

*Artı lar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.

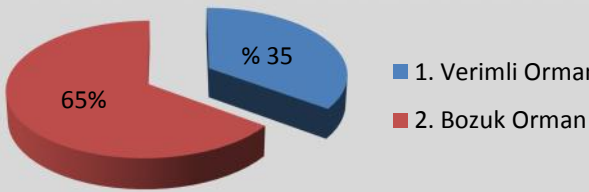
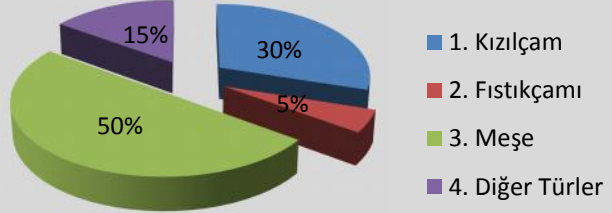
Yukarıda belirtilen veri formatındaki bilgiye ulaşamamıştır. Alınan veriler 2012 yılına ait olup aşağıda belirtilmektedir.

Organik Alanların Toplam Büyüklü ü	Hektar	29.649
Toplam Tarım Alanına Oranı %	Yüzde	12%
Türkiye Toplam Organik Tarım Alanı içerisindeki Oranı	Yüzde	4,21%
Organik Tarım Alanında Üretim Miktarı	Ton	70.006
Türkiye Toplam Organik Tarım Alanı	Hektar	702.909
Toplam Tarımsal Alan	Hektar	370.736

De erlendirme ve Sonuçlar.

Gaziantep ilinde 2012 yılına ait organik tarım alanının Türkiye'nin toplam organik tarım arazilerinin yaklaşık olarak %4,21 kadar olduğu görülmektedir. Artan organik ürünlere talep göz önünde bulundurulduğunda Gaziantep ilinin organik tarım alanında daha fazla gelişme potansiyeline sahip olduğu ve değerlendirileceği takdirde ülke ekonomisine büyük yarar sağlayacağı söylenebilir.

7. ORMAN

ORMAN																
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar																
TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklü ü nü ve yıllara göre de i imini ifade eder.																
Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İdeki toplam orman alanı (ha), yıllık de i imi (ha/yıl), Orman vasfına göre da ılımı (%), a aç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)																
Durum ve e ilimler; <u>İdeki Toplam Orman Alanı</u> : 93089 ha, İlimizin % 13'ü kaplamaktadır. <u>Ortalama Yıllık De i im</u> : 2000 ha/yıl <u>Orman Vasfına Göre</u> : Verimli Orman %35, Bozuk Orman %65 <u>A aç Türleri, Sayıları ve Oranları</u> : Kızılcım %30, Fıstıkçanı %5, Me e %50, Di er türler(Sedir, Alıç, Menengiç vb. %15)																
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"><div style="text-align: center;"><h3>ORMAN VASFI</h3><table border="1"><thead><tr><th>Orman Vasfı</th><th>Oran (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>1. Verimli Orman</td><td>35%</td></tr><tr><td>2. Bozuk Orman</td><td>65%</td></tr></tbody></table></div><div style="text-align: center;"><h3>AĞAÇ TÜRLERİ</h3><table border="1"><thead><tr><th>Ağaç Türü</th><th>Oran (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>1. Kızılcım</td><td>30%</td></tr><tr><td>2. Fıstıkçanı</td><td>5%</td></tr><tr><td>3. Me e</td><td>50%</td></tr><tr><td>4. Di er Türler</td><td>15%</td></tr></tbody></table></div></div>	Orman Vasfı	Oran (%)	1. Verimli Orman	35%	2. Bozuk Orman	65%	Ağaç Türü	Oran (%)	1. Kızılcım	30%	2. Fıstıkçanı	5%	3. Me e	50%	4. Di er Türler	15%
Orman Vasfı	Oran (%)															
1. Verimli Orman	35%															
2. Bozuk Orman	65%															
Ağaç Türü	Oran (%)															
1. Kızılcım	30%															
2. Fıstıkçanı	5%															
3. Me e	50%															
4. Di er Türler	15%															
De erlendirme ve Sonuçlar. A açların üzerinde buldukları "topra ı örtme derecesi" %10'dan az olan orman ekosistemleri "bozuk yapılı" yahut "verimsiz" olarak nitelendirilir. İlimizde de bozuk orman oranı maalesef fazladır. <i>Ormanlık alanlarda yapılacak özel a açlandırma, özel erozyon kontrolü ve özel imar-ihya çalı maları ile bu oranın dü mesi beklenmektedir.</i>																

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK

GÖSTERGE: Balıkçılık

TANIM: Her yıl, denizlerde avcılık yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumu akçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yeti tiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ili kin veri yakalandı ı zamanki a ırlı ı olan canlı a ırlık ile ifade edilir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İ Müdürlükleri

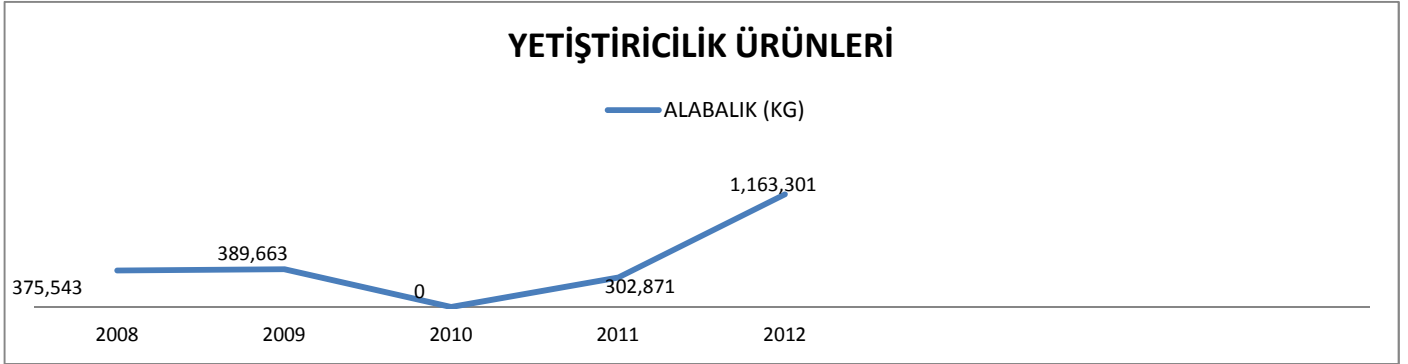
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı eridi uzunlu u (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre de i imi (%), Balık türlerinin da ilimi (%)

Durum ve e ilimler;

Veri Formatı

YILLAR	2008	2009	2010	2011	2012
Yeti tiricilik Ürünleri (Alabalık)	0.375543	0.389663	-	0.302871	1.163301

(birim: bin ton)

De erlendirme ve Sonuçlar.

limizde 2010 yılı itibari ile durma noktasına gelen alabalık üretimi, 2011 yılında ba ladı ı artı a 2012 yılında ivme kazanarak yakla ık %284' lük bir artı yakalamı tır.

9. ALTYAPI VE ULA TIRMA

ALTYAPI VE ULA TIRMA											
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu A ı											
TANIM: İdeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu geli imi ve uzunlu unu ifade eder.											
Kaynak: Ula tırma, Denizcilik ve Haberle me Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve e ilimler; Veri Formatı											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu A Uzunlu u (km)	3359	3359	3168	3168	3220	3217	3200	3246	3316	3348	
Demiryolu A Uzunlu u (km)	240	240	240	240	240	240	254	254	254	254	
De erlendirme ve Sonuçlar. Karayolları ve Demir yollarımızın uzunlu unda yıllara göre büyük artı lar bulunmamaktadır.											

ALTYAPI VE ULAŞ TIRMA

GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

TANIM: İdeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıtı sayısını ifade eder

Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıtı kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İdeki ki i baına dü en araç sayısı

Durum ve e ilimler;

Motorlu Kara Taşıtları Sayısı :

yüzde yıl	Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Kamyon	Motosiklet	Yol ve Makineleri	Özel Amaçlı Taşıtlar	Traktör	Bin Ki i Baına Oto Sayısı	Toplam Araç Sayısı
2000	58435 (%39)	4253 (%3)	1270 (%1)	10872 (%7)	6381 (%4)	49168 (%33)	1350 (%1)	1420 (%1)	16041 (%11)		149190
2001	61463 (%40)	4515 (%3)	1286 (%1)	12134 (%8)	6498 (%4)	49597 (%31)	1468 (%1)	1448 (%1)	16490 (%11)		154899
2002	64422 (%40)	4591 (%3)	1348 (%1)	13427 (%8)	6570 (%4)	49909 (%31)	1527 (%1)	1471 (%1)	16836 (%11)		160101
2003	68193 (%40)	4819 (%3)	1473 (%1)	16266 (%10)	6793 (%4)	50494 (%30)	1820 (%1)	1536 (%1)	17538 (%10)		168932
2004	77050 (%41)	7841 (%4)	1598 (%1)	19494 (%10)	12408 (%7)	53868 (%29)		334 (%1)	15970 (%8)		188563
2005	84135 (%40)	8613 (%4)	1673 (%1)	23768 (%11)	13853 (%7)	61683 (%29)		403 (%1)	16645 (%8)		210773
2006	91673 (%38)	9547 (%4)	1835 (%1)	28371 (%12)	14411 (%6)	74437 (%31)		484 (%1)	17463 (%7)		238221
2007	99502 (%38)	10594 (%4)	2100 (%1)	33162 (%13)	14356 (%6)	80964 (%31)		566 (%1)	18577 (%7)	64	259821
2008	107756 (%38)	11018 (%4)	2464 (%1)	37433 (%13)	14593 (%5)	87663 (%31)		547 (%1)	19568 (%7)	67	281042
2009	116564 (%39)	11105 (%4)	2611 (%1)	41578 (%14)	14465 (%5)	91836 (%31)		512 (%1)	19887 (%7)	70	298558
2010	127324 (%40)	11108 (%3)	2906 (%1)	46619 (%15)	14382 (%5)	96470 (%30)		546 (%1)	20677 (%6)	75	320032
2011	141142 (%40)	11284 (%3)	3314 (%1)	52851 (%15)	15102 (%4)	102757 (%30)		516 (%1)	22173 (%6)	80	349139
2012	155052 (%41)	11543 (%3)	3768 (%1)	59448 (%16)	16028 (%4)	108126 (%29)		484 (%1)	23695 (%6)	86	378144

De erlendirme ve Sonuçlar.

Yıllara göre Araç sayılarında artı hızla yükselmektedir. Yakla ık olarak her yıl araç sayısında %10 bir artı görölmektedir.

10. ATIK

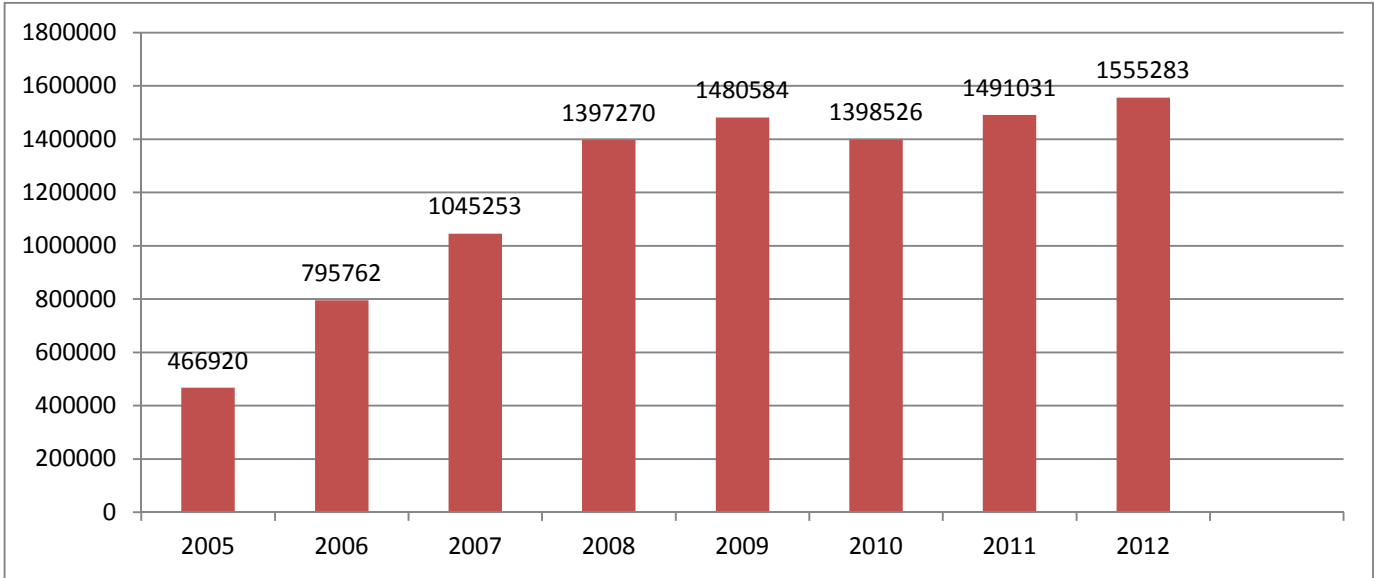
ATIK																																				
GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı																																				
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır																																				
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü																																				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)																																				
Durum ve Değişimler;																																				
<p style="text-align: center;">Gaziantep Katı Atık Düzenli Depolama Alanına Depolanan Katı Atık Miktarı</p> <table border="1"><thead><tr><th>Yıl</th><th>Miktar (Ton)</th></tr></thead><tbody><tr><td>1996</td><td>129300</td></tr><tr><td>1997</td><td>158903</td></tr><tr><td>1998</td><td>179478</td></tr><tr><td>1999</td><td>196678</td></tr><tr><td>2000</td><td>211538</td></tr><tr><td>2001</td><td>199388</td></tr><tr><td>2002</td><td>224421</td></tr><tr><td>2003</td><td>240910</td></tr><tr><td>2004</td><td>275233</td></tr><tr><td>2005</td><td>315218</td></tr><tr><td>2006</td><td>364991</td></tr><tr><td>2007</td><td>381867</td></tr><tr><td>2008</td><td>354626</td></tr><tr><td>2009</td><td>351604</td></tr><tr><td>2010</td><td>394784</td></tr><tr><td>2011</td><td>438611</td></tr><tr><td>2012</td><td>488780</td></tr></tbody></table>	Yıl	Miktar (Ton)	1996	129300	1997	158903	1998	179478	1999	196678	2000	211538	2001	199388	2002	224421	2003	240910	2004	275233	2005	315218	2006	364991	2007	381867	2008	354626	2009	351604	2010	394784	2011	438611	2012	488780
Yıl	Miktar (Ton)																																			
1996	129300																																			
1997	158903																																			
1998	179478																																			
1999	196678																																			
2000	211538																																			
2001	199388																																			
2002	224421																																			
2003	240910																																			
2004	275233																																			
2005	315218																																			
2006	364991																																			
2007	381867																																			
2008	354626																																			
2009	351604																																			
2010	394784																																			
2011	438611																																			
2012	488780																																			
Değerlendirme ve Sonuçlar. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Katı Atık düzenli Depolama Alanında Mehmetkamil Belediyesi, Özlü Belediyesi ve Şahinbey Belediyesinden toplanan katı atıklar depolanmaktadır.																																				

ATIK
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM: İdeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, TÜRK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İdeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)
Durum ve Değişimler;

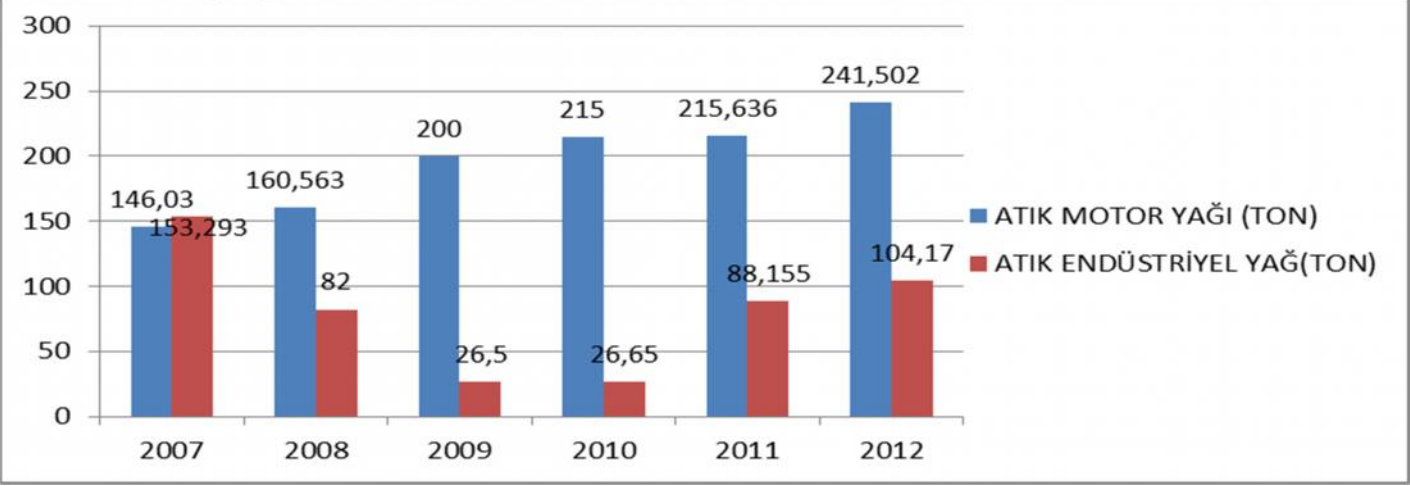
Değerlendirme ve Sonuçlar.
 İlimizde Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ve Nizip Belediyesi ait olmak üzere iki adet düzenli depolama tesisi bulunmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu 2012 verilerine göre Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin nüfusu 1.438.373 kişidir, Nizip Belediyesinin nüfusu ise 100.488 kişidir. Gaziantep ilinin toplam nüfusu ise 1.799.558 kişidir. hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranları ise; Gaziantep Büyükşehir Belediyesi %79,92, Nizip Belediyesi %5,58'dir.

ATIK
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar
TANIM: İl için, ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı
Durum ve Değişimler;

Değerlendirme ve Sonuçlar.
 İlimizde 2012 yılında toplanan tıbbi atık miktarı 1.555.283 kg'dır. Toplanan tıbbi atıklar, tıbbi atık sterilizasyon tesisinde sterilize edildikten sonra katı atık düzenli depolama tesisinde depolanarak bertaraf edilmektedir. İlimizde bir adet sterilizasyon tesisi bulunmaktadır.

ATIK																					
GÖSTERGE: Atık Ya lar																					
TANIM: İ i içinde toplanan atık ya ların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.																					
Kaynak: Çevre ve ehircilik İ Müdürlü ü																					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık ya ın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ili kin oranları (%)																					
Durum ve e ilimler; İlimizdeki Atık Ya Toplama Miktarları;																					
 <table border="1"><thead><tr><th>Yıl</th><th>ATIK MOTOR YAĞI (TON)</th><th>ATIK ENDÜSTRİYEL YAĞ (TON)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2007</td><td>146,03</td><td>153,293</td></tr><tr><td>2008</td><td>160,563</td><td>82</td></tr><tr><td>2009</td><td>200</td><td>26,5</td></tr><tr><td>2010</td><td>215</td><td>26,65</td></tr><tr><td>2011</td><td>215,636</td><td>88,155</td></tr><tr><td>2012</td><td>241,502</td><td>104,17</td></tr></tbody></table>	Yıl	ATIK MOTOR YAĞI (TON)	ATIK ENDÜSTRİYEL YAĞ (TON)	2007	146,03	153,293	2008	160,563	82	2009	200	26,5	2010	215	26,65	2011	215,636	88,155	2012	241,502	104,17
Yıl	ATIK MOTOR YAĞI (TON)	ATIK ENDÜSTRİYEL YAĞ (TON)																			
2007	146,03	153,293																			
2008	160,563	82																			
2009	200	26,5																			
2010	215	26,65																			
2011	215,636	88,155																			
2012	241,502	104,17																			
De erlendirme ve Sonuçlar. Yıllara göre Atık Motor ya ında artı gözlenmektedir.																					

ATIK										
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar										
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.										
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibarıyla ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)										
Durum ve Değişimler;										
 <table border="1"><thead><tr><th>Kategori</th><th>Miktar (ton)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Kullanılmış Kızartmalık Yağ</td><td>464.19</td></tr><tr><td>Soap Stock</td><td>2280.43</td></tr><tr><td>Tank Dibi</td><td>522.883</td></tr><tr><td>Yağlı Toprak</td><td>2755.91</td></tr></tbody></table>	Kategori	Miktar (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	464.19	Soap Stock	2280.43	Tank Dibi	522.883	Yağlı Toprak	2755.91
Kategori	Miktar (ton)									
Kullanılmış Kızartmalık Yağ	464.19									
Soap Stock	2280.43									
Tank Dibi	522.883									
Yağlı Toprak	2755.91									
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde 2012 yılında Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım tesislerinde 464,19 ton Kullanılmış Kızartmalık Yağ, 2280,43 ton Soap Stock, 522,883 ton Tank Dibi, 2755,91 ton Yağlı Toprak toplanarak geri kazanımı sağlanmıştır.										

ATIK																		
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları																		
TANIM: İçerisinde bulunan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.																		
Kaynak: Çevre ve Enerji Bakanlığı Müdürlüğü																		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı																		
Durum ve Değişimler;																		
<table border="1"> <caption>Ekonomik İşletme Sayısı</caption> <thead> <tr> <th>Yıl</th> <th>Ekonomik İşletme Sayısı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2005</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>169</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>203</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>518</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>604</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>677</td> </tr> </tbody> </table>	Yıl	Ekonomik İşletme Sayısı	2005	17	2006	25	2007	50	2008	169	2009	203	2010	518	2011	604	2012	677
Yıl	Ekonomik İşletme Sayısı																	
2005	17																	
2006	25																	
2007	50																	
2008	169																	
2009	203																	
2010	518																	
2011	604																	
2012	677																	
Değerlendirme ve Sonuçlar. İçerisinde Bakanlık veritabanına kayıtlı 677 ekonomik işletme bulunmaktadır. Üretimde Ambalaj atıklarının toplanması ve ayrılması konusunda geçici faaliyet belgeli/çevre lisanslı 8 adet, ambalaj atığı geri kazanımı yapan geçici faaliyet belgeli/çevre lisanslı 23 adet işletme bulunmaktadır. 2012 yılında atık ambalaj sisteminden alınan verilere göre üretilen ambalaj miktarı 459.984.911 kg, piyasaya sürülen ambalaj miktarı 385.047.933 kg'dır.2012 yılı geri kazanım hedefi %40'dır.																		

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamı Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamı lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Enerji Bakanlığı Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamı lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve Değişimler;
Değerlendirme ve Sonuçlar. 2012 yılında ömrünü tamamlamı lastik geçici depolama alanına gelen ÖTL miktarı 231.324 kg olup, 242.800 kg ÖTL geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilmiştir.

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamı Araçlar
TANIM: İ genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Kaynak: Çevre ve ehircilik İ Müdürlü ü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve e ilimler;
De erlendirme ve Sonuçlar. Konu ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik E yalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik e ya toplama miktarları ve i leme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve ehircilik İ Müdürlü ü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik e ya toplama miktarı (ton) ve i leme tesis sayısı
Durum ve e ilimler;
De erlendirme ve Sonuçlar. Konu ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İ genelinde, cevher tiplerine göre, zenginle tirme tesisi sayısı ve zenginle tirme proses atıklarının da ılımını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve ehircilik İ Müdürlü ü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginle tirme tesisi sayısı, zenginle tirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve e ilimler;
De erlendirme ve Sonuçlar. Konu ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

ATIK
Tehlikeli Atıklar
TANIM: İ geneline, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlü ü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İ içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)
Durum ve e ilimler;
De erlendirme ve Sonuçlar. İlimizde 2012 yılında olu an tehlikeli atık miktarı 2.266,767 ton olup, 1.811,461 ton tehlikeli atık geri kazanıma, 0.245,19 ton tehlikeli atık bertarafa gönderilmi tir.

11.TUR ZM

TUR ZM													
Yabancı Turist Sayıları													
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giri çıkı yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre de i imini ifade eder													
Kaynak: TU K, Kültür ve Turizm İ Müdürlü ü													
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İ düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giri yapan yerli ziyaretçi sayısı (ki i), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre de i imi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre da ılımı													
Durum ve e ilimler;													
YIL	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Havayolu (kişi)	8730	9094	10159	5037	22675	1899	2379	15847	27108	27801	23965	26431	34826
Demiryolu(kişi)	211	8543	6800	6053	5779	6611	4227	4939	6650	5363	5528	5881	1373
Karayolu(kişi)	3078	2741	3604	6276	14370	15792	18302	21501	29645	21982	28650	34200	89058
De erlendirme ve Sonuçlar. Havayollarında yolcu sayılarında hızlı bir artış görülürken Demir yolları a a ı yukarı aynı seviyede 2012 yılında dü ü görülmektedir. Karayollarında yolcu sayılarında 2012 yılında büyük bir artış görülmektedir.													

- 1 : L ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCEL KLER ENVANTER ARA TIRMA FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama
	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]
1 (Çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (Yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (Orta)	400-899	180-299	11-13,9	180-239	110-139
5 (Kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

I.1.1. İlinize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerleri indeksi.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
OCAK	X																																	X		
ŞUBAT	X																																	X		
MART	X																																	x		
NİSAN	X																																	X		
MAYIS	X																																	X		
HAZİRAN	X																																	X		
TEMMUZ	X																																	X		
AĞUSTOS	X																																	x		
EYLÜL	X																																		X	
EKİM	X																																		X	
KASIM	X																																		X	
ARALIK	x																																	x		

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli) , 4 (orta) , 5 (kötü) , 6 (çok kötü)

Kaynak: Gaziantep Hava Ölçüm İstasyonu verileri

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2011 Ekim-2012 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksi.

Kış Sezonu (Ekim-Mart)	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																																		X	

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli) , 4 (orta) , 5 (kötü) , 6 (çok kötü)

Kaynak: Gaziantep Hava Ölçüm İstasyonu verileri .

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2012 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksi.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	x																																x			

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Gaziantep Hava Ölçüm İstasyonu verileri .

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırası

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ ⁴	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	3	3	
c. Maden İşletmeleri	4	4	
d. Karayolu Trafik	2	2	

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirler.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		a	b	c	d	e	f	g	h
İL	1.Şehitkamil	X	X	X	X	X	X	X	X
	2.Şahinbey	X	x	X	X	X	X	X	X
	3.Oğuzeli	X		X	X	X	X	X	X
İLÇELER	1.Araban	X		X		X	X		X
	2.Nizip	X		X	X	X	X	x	X
	3.İslahiye	X		X	x	X	X		X
	4.Nurdağı	X		X	X	X	X		x
	5.Yavuzeli	X		X		X	X		X
	6.Karkamış	X		x		x	x		x

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırası.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	6	6	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	7	7	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	5	5	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	4	4	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
f. Toplumda bilinç eksikliği	1	1	
g. Meteorolojik faktörler	2	2	
h. Topografik faktörler	8	8	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenleri

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Sacır Deresi					x		x		x				Kalite sınıfı yer yer değişiyor
Samözü Deresi					x		x		x				Kalite sınıfı yer yer değişiyor.

Kaynaklar: Gaziantep Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenleri

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri									
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i	
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)	

Kaynaklar: Gaziantep Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü

Yeterli bilgiye ulaşılamamıştır.

II.1.3. . İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenleri

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.Şehitkamil													Büyükşehir bel atıku arıtmaya bağlı
	2.Şahinbey													Büyükşehir bel atıku arıtmaya bağlı
	3.													
	.													
	.													
İlçeler	1.Nizip		x	x	X									
	2.İslahiye		x											
	3.Nurdağı		x											
	4.Araban		x											
	5.Yavuzeli		x											
	6.Karkamış		x											
	7.Oğuzeli													Aritma tesisi mevcut
	8.													
	9.													
	10.													
	11.													
	.													
.														
.														

Kaynaklar: Gaziantep Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.2. Yıl İçinde, İl sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol atığı kirlenmenin nedenleri

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğın Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.Şehitkamil													Büyükşehir ve OSB Arıtma tesislerinde arıtılmaktadır
	2.Şahinbey													Büyükşehir Arıtma tesislerinde arıtılmaktadır
	3.Oguzeli													Arıtma tesisi mevcuttur
	.													
	.													
İlçeler	1.Nizip	X	X											
	2.Karkamış	X	X											
	3.Araban	X	X											
	4.Yavuzeli	X	X											
	5.Nurdağı	X	X											
	6.İslahiye	X	X											
	7.													
	8.													
	9.													
	10.													
	11.													
	.													
.														
.														

Kaynaklar: Çevre ve Şehirçilik İl Müdürlüğü.

Kirlilik Nedenleri:

- n. Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- o. Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- p. Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- q. Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- r. Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- s. Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- t. Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- u. Kimyasal gübre kullanımı
- v. Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- w. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- x. Hayvancılık atıkları
- y. Maden atıkları
- z. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. . Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığı

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	A	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.samözü			x		x		x		
2.									
3.									
.									
.									
Havzalar									
1.									
2.									
3.									
.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar:Çevre ve Şehirçilik İl Müdürlüğü

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numaraları

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	2	2	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği			
e. Diğer (Belirtiniz).....			

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırası

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	1	1	
b. Madencilik atıkları	2	2	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	8	8	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar	3	3	
e. Plansız kentleşme	6	6	
f. Aşırı gübre kullanımı	5	5	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	4	4	
h. Hayvancılık atıkları	7	7	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

Kaynaklar: 2011 Çevre Durum Raporu

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırası.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	3	3	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	2	2	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	5	5	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	4	4	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. I Sınırları içinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Öncelikleri

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILK ÖNEM SIRANIZ	BU YILK ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİMLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği		1	
b. Su kirliliği		2	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar		3	
e. Gürültü kirliliği		4	
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

IV.2. I Sınırları içerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1'de Belirlemi Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde hava kirliliğine neden olan kaynaklar arasında sırasıyla evsel ısınma, trafik, sanayi işletmeleri sıralanabilir.

Hava Kirliliğinin önlenmesi amacıyla kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı, doğal gaz kullanımı yaygınlaştırılmalı, motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri düzenli olarak yaptırılmalıdır. Ayrıca sanayi kuruluşlarının emisyon konulu çevre izni almaları hususunda denetimler İl Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilmektedir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde su kirliliğine neden olan faktörler arasında bazı ilçelerimizde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması, sanayi kuruluşlarının atık sularını arıtmaması, küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması sıralanabilir.

Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alt yapısı olmayan yerleşim merkezlerinde fosseptik kullanılması gerekmektedir. Ayrıca sanayi kuruluşlarının atık suları için de arız konulu çevre izni almaları hususunda denetimler İl Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilmektedir.

III. ÖNCEL KL ÇEVRE SORUNU

Ambalaj atıklarının kayna ında ayrı toplanması konusunda 2012 yılında 8 ilçe belediyesinde ambalaj atı ı yönetim planı Bakanlı ımız tarafından onaylanmı olup, bu atıkların kayna ında ayrı ayrı biriktirilerek geri kazanımı gerçeğe tirilmektedir.

limizdeki sanayi kurulu larından kaynaklanan ambalaj atıkları, tehlikeli, tehlikesiz atıkların evsel atıklardan ayrı olarak toplanması, ta nması, nihai bertarafı ve/veya geri kazanımın sa lanması amacıyla çalı malar Gaziantep Valili i, l Çevre ve ehircilik Müdürlü ü tarafından etkin bir eilde devam etmektedir.

Sa lık kurum ve kurulu larından kaynaklanan Tıbbi Atıklar çin Kayna ında ayrı toplama ve ta ima ile ilgili çalı malar arttırılmı , Tıbbi atık e itim seminerleri düzenlenmi ve sa lık kurum ve kurulu larının etkin bir atık yönetimi için Ünite içi atık planları olu turmaları sa lanmı tır.

IV ÖNCEL KL ÇEVRE SORUNU

limizde gürültü kirlili ine neden olan faktörler arasında ehir içi ula ım, antiye alanları, açık hava aktiviteleri (dü ün, konser vb.), yerle im alanları içerisinde bulunan atölye, imalathane vb. yerler sıralanabilir.

n aat hafriyat gürültüsü sürekli olmadı ından çevreye olan etkisi di er gürültülere göre daha az rahatsız edicidir. n aat gürültüsünün en az düzeye indirilmesi için insanların istirahat zamanında, cumartesi ve pazar günlerinde ise Belediyeden alınacak çalı ma izin ile belirlenen zaman aralıklarında çalı malarına izin verilmesi gerekmektedir.

limizde özellikle sanayiden kaynaklanan gürültünün önüne geçilebilmesi amacıyla sanayi alanlarının yer seçimleri kent yerle imlerinin dı ında belirlenmi tir. Örne in 1., 2., 3., 4. OSB'ler kent yerle iminden yakla ık 15 km kadar uzaklıktadır.

Trafik gürültüsünün önüne geçilebilmesi amacıyla özellikle yeni kent yerle iminde de yollarla binalar arasındaki mesafeler geni tutulmakta ve yol kenarları a açlandırılmaktadır.

TABLolar, GRAFİKLER ve HARİTALAR LISTESİ

Sayfa Çizelge Grafik Resim

1. Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu	10	X	
2. Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi	13	X	
3. Kullanılan Doğalgaz Miktarı	13	X	
4. Doğalgaz Abone Sayısında Yapanan Değişim	14	X	X
5. Doğalgazın Eysel Isınma Kullanım Miktarında Yapanan Değişim	14	X	
6. Sanayide Kullanılan Katı Yakıtlar	15	X	
7. 2012 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	15	X	
8. 2012 Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	15	X	
9. Hava Ölçüm stasyonunun Yeri	17		X
10. İde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	17		X
11. Hava Kalitesi Ölçüm stasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	17	X	
12. Son Beş Yıllık Hava Kalitesi Ölçüm Değerleri	18	X	
13. Ekim-Mart Günlük SO ₂ ve PM Ölçümleri Ortalama Değerler (µg/m ³)	19	X	
14. 2006- 2012 Ortalama Yıllık SO ₂ Alıcı Ortam Konsantrasyon Grafiği	20		X
15. 2006- 2012 Ortalama Yıllık PM ₁₀ Alıcı Ortam Konsantrasyon Grafiği	20		X
16. Gaziantep Hava Kalitesi Uyarı Eki istatistik Tablosu	21	X	
17. Hava Kalitesi Uyarı Eki Ağırlık Gün Sayısı Grafiği	21		X
18. Yıllar itibarıyla SO ₂ Ortalama Sınır Değerleri	22	X	
19. Yıllar itibarıyla PM ₁₀ Ortalama Sınır Değerleri	23	X	
20. Egzoz Emisyon Ölçüm Verileri	23	X	
21. Hava Kirliliği Ceza ve El Konulan Kömür Miktarı	24	X	
22. Yıllara Göre Kırsal Dönemi Ortalama Değerleri	24	X	
23. 2012 Yılı Günlük PM Hava Ölçüm değerleri.	26	X	
24. 2012 Yılı Günlük SO ₂ Hava Ölçüm değerleri.	28	X	
25. Hava Ölçüm stasyonunun PM ve SO ₂ Parametresi Saatlik Değeri	30		X
26. Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalamaları	30	X	
27. Hava Kalitesi Sınır Değerleri	31	X	
28. Trafik Kayıtlı ve Egzoz Emisyonu Yaptıran Araç Sayısı	31	X	
29. Egzoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araç Karşılaştırması	32		X
30. Yıllara Göre Egzoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araçların Yüzde Oranı	32		X
31. Gürültü Konusunda Yapılan İkiyetlerin Dağılımı	33		X
32. 2008 -2013 Kırsal Dönemi Sulanması Gereken Eki Değerler	35	X	
33. Debi Ölçümleri Yapılan Su Kaynakları Akarsu Yüzeyleri	38	X	
34. İdeki Akarsuların Yıllık Debileri	38	X	
35. İlimizden Geçen Fırat Nehri Üzerinde Yer Alan Alabalık Çiftlikleri	38	X	
36. İçe ve Köylere Ait Sulama Sularının Temin Ettikleri Akarsular	39	X	
37. İçe ve Köylere Ait Sulama Sularının Temin Ettikleri Su Kaynakları	39	X	
38. İçe ve Köylere Ait İçme Sularının Temin Ettikleri Su Kaynakları	40	X	
39. Doğal Göller	42	X	
40. Barajlar	42	X	
41. Göletler	42	X	
42. Proje Alanındaki Göletlerin Öngörülen Kullanım Amaçları	42	X	
43. İçe ve Belde Belediyeleri İçme Suyu Kaynakları	43	X	
44. Nizip (Gaziantep) İçesi İçme Suyu Kaynakları ve Miktarı	44	X	
45. Gaziantep Yeraltı Suyu Rezervleri	45	X	
46. Gaziantep'te Mevsimsel Boşalma Gösteren Kaynaklar	46	X	
47. Nitrat Kirliliği Analiz sonuçları	47	X	
48. İdeki Akarsuların Yıllık Debileri	50	X	
49. Doğal Göller	50	X	
50. Barajlar	51	X	
51. Göletler	51	X	
52. Debi Ölçümleri Yapılan Su Kaynakları Akarsu Yüzeyleri	51	X	
53. KHGM Etüd Sonuçları	51	X	
54. DS Etüd Sonuçları	52	X	
55. Ön inceleme (istikraf) ve Master Planı Tamamlanan	52	X	
56. Planlanması Tamamlanan	52	X	
57. Kati Projesi Tamamlanan	52	X	
58. 2013 – 2014 – 2015 Yılı Yatırım Programına Teklif Edilenler	52	X	
59. 2012 Yılı Uygulama Programında Olan ve İnan Halinde Olan	52	X	
60. İletmede Olan	53	X	
61. İ Toplamı	53	X	
62. Toprak Kooperatifleri Sulamaları (YAS)	53	X	
63. İ Genel Toplamı	53	X	

64. Hidroelektrik Enerji Üretimi	53	X	
65. çme Suyu Tesisleri	54	X	
66. Ta kın ve Rusubat Kontrol Tesisleri	56	X	
67. Islah Tesisleri	56	X	
68. Gaziantep li Genelinde Arazi Varlı ının Da ılımı Grafi i	56		X
69. Gaziantep li Genelinde Arazi Varlı ının Da ılımı Tablosu	56	X	
70. Gaziantep çme Suyu Kaynakları ve Debileri	57	X	
71. Gaziantep linin çme Suyu Temin Edilen Kayna ın Özellikleri	59	X	
72. Tarım Alanlarının Kullanım ekileri	60		X
73. Tarım Alanlarının Kullanım ekileri Çizelgesi	60	X	
74. Kullanılan 40.1 milyar m ³ suyun alanlarına göre kullanım ekileri	61	X	
75. Tarım Alanlarının Sulama Durumu	61	X	
76. Gaziantep li DS Sulama Tesisleri	62	X	
77. Sulama Yapılan Alanlarda Kullanılan Sulama Yöntemleri	62	X	
78. Türkiye’de Uygulanan Sulama ekileri	63	X	
79. Gaziantep lindeki Sulama Kooperatifleri	63	X	
80. Proje A amasındaki Gözetlerin Öngörülen Kullanım Amaçları	63	X	
81. Hidroelektrik Enerji Üretimi	64	X	
82. limizde (2012) Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	65	X	
83. limizdeki (2012) Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	73	X	
84. Düzenli Depolanarak Bertaraf Edilen Atık Miktarları	81	X	
85. Elektrik Üretim De erleri	82	X	
86. Tarımsal Faaliyetler le Olu an Toprak Kirlili i	83	X	
87. Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Kimyasal Maddeler	84	X	
88. Topraktaki Tarım lacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmı Analiz ...	84	X	
89. / İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	87	X	
90. / İlçe Belediyelerde Olu an Katı Atıkların Toplanma, Ta ınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri	88	X	
91. Hafriyat Atıkları Miktarlarının Yıllara Göre Da ılımı	89		X
92. Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları statistik Sonuçları	89	X	
93. 2005-2012 Yılları Arasında Kayıtlı Ekonomik letmeler	90		X
94. Tehlikeli Atık, Atık Yakma ve Beraber Yakma Konusunda Lisans Alan Tesisler	91	X	
95. TABS Göre Tehlikeli Atık Yönetimi	92		X
96. Sanayi Tesislerinde Olu an Tehlikeli Atıklarla lgili Veriler	92	X	
97. limizdeki Atık Ya Toplama Miktarları	96	X	
98. limizdeki Atık Ya Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	96	X	
99. Atık Madeni Ya Kullanarak Geri Kazanım Yapan Lisanslı Tesisler	96	X	
100. Atık Madeni Ya larla lgili Veriler	97	X	
101. Atık Ya Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları	97	X	
102. limizde 2012 Yılında Olu an Akümülatörlerle lgili Veriler	98	X	
103. Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı	98		X
104. Atık Akü Kazanım Miktarı	98	X	
105. Toplanan Atık Akü Miktarı	98	X	
106. Toplanan Atık Pil Miktarı	98	X	
107. Ta ınma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Geli imi	99	X	
108. Bitkisel Atık Ya Geri Kazanımı Konusunda Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre Lisansı Alan Tesisler	99	X	
109. 2012 Yılı Bitkisel Atık Ya lardan Geri Kazanılan Ürün Da ılımı	100	X	
110. 2012 Yılı çin Atık Bitkisel Ya larla lgili Veriler	100	X	
111. 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Ya Ta ınma Lisanslı Araç Sayısı ..	100	X	
112. 2012 Yılında Olu an Ömrünü Tamamlamı Lastikler le lgili Veriler	101	X	
113. Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	102	X	
114. Tehlikesiz Atık Geri Kazanımı Konusunda Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre Lisansı Alan Tesisler	103	X	
115. Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	106	X	
116. Tıbbi Atık Miktarı	106	X	
117. 2012 Yılı SEVESO Kurulu larının Sayısı	108	X	
118. Gaziantep’teki Ormandan Bir Görünüm	110		X
119. Gaziantep li Mevcut Orman Durumu	110	X	
120. Potansiyel Alanlar Tablosu	110	X	
121. Dülükbaba Tabiat Parkı	112		X
122. Güney Fırat Havzası- Karkamı Sulak Alanını Gösterir Harita	115		X
123. Fırat Nehri Uydu Foto rafı	116		X
124. Karkamı Sulak Alanı Su Basar A açları	116		X

125. Endemik Türler ve Türlerin Tehlike Durumu	117	X	
126. Nadir Türler	118	X	
127. Fırat Kava 1 / Nadja Rüger	119		X
128. Alanda Bulunan Sürtingen ve Çift Yaamlı Türleri	120	X	
129. Fırat Kaplumbaası / Cüneyt Ouztüzün	121		X
130. Güney Fırat Havzası- Karkamı Sulak Alanında Gözlemlenen Ku Türleri Sayımı	122	X	
131. 2007 Kı Ortası Ku Sayımı	125	X	
132. Karkamı Sulak Alanı Ku Popülasyonları	129		X
133. Karkamı 'ta Ku Popülasyonları	129		X
134. Rumkale'den Bir Görünüm	130		X
135. Rumkale'ye Gelen Ziyaretçiler	130		X
136. Zeugma Kalıntıları	131		X
137. Zeugma Kalıntıları	131		X
138. Zeugma Mozaik Portresi	131		X
139. Zeugmada Anıt Mezarları	132		X
140. Arabanda Bulunan Hisar Anıt Mezarı	132		X
141. Tahtaköprü'den Bir Görünüm	132		X
142. Tahtaköprü'de Bulunan Ku Türleri	133	X	
143. Karasu Çayı	133		X
144. Karasu Çayında Bulunan Bitki Türleri	134	X	
145. Karasu Çayında Bulunan Ku Türleri	135	X	
146. "Flora Of Turkey"e Göre limizde Yayılı Gösterilen 56 Endemik Bitkinin Familya, Tür ve Türkçe Adı	135	X	
147. Ku larımız	140	X	
148. Di er Hayvanlar	143	X	
149. Kalealtı Mevkiinde Bulunan Dut Aacı	144		X
150. Nizip Bahçeli Köyünde Bulunan ran Me e Palamutu	145		X
151. ahinbey İçesi Geneyik Köyünde Bulunan Dut Aacı	145		X
152. ahinbey İçesi Geneyik Köyünde Bulunan Dut Aacı	145		X
153. Yavuzeli İçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı	146		X
154. Araban İçesi Elif Beldesinde Bulunan Me e Palamut Aaçları	147		X
155. Ouzeli İçesi Yeldere Köyünde Bulunan Dut Aaçları	148		X
156. Göksüncük Köyü Beyaz Dut Aacı	149		X
157. Göksüncük Köyü Buttum Aacı	150		X
158. ahinbey Göksüncük köyü Buttum Aacı	150		X
159. ahinbey Göksüncük köyü Buttum Aacı	150		X
160. Morcalı Köyü Çınar Aacı	151		X
161. limizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu	155		X
162. Arazi Kullanımının İçerilerle Da ılımı	156	X	
163. limizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	157	X	
164. Gaziantep ili 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	159		X
165. Bakanlık Merkez ve Ç M Tarafından Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli De ildir Kararlarının Sektörel Da ılımı	161	X	
166. ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Da ılımı	161		X
167. Ç M Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre zni/Çevre zni ve Lisansı Belgesi Sayıları	162	X	
168. Red Edilen Ba vuru Sayıları	163	X	
169. Çevre zni Muafiyeti Verilen Tesis Sayısı	163	X	
170. Geçici Faaliyet Belgesi Sektörel Da ılımı	163	X	
171. Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Da ılımı	164		X
172. Çevre zni Konuları	164		X
173. Lisansların Konuları	165		X
174. Ç M Tarafından Gerçekle tirilen Denetimlerin Konu Sayısı	166	X	
175. Ç M Tarafından Gerçekle tirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Da ılımı	166		X
176. Ç M Tarafından Gerçekle tirilen Ani Denetimlerin Konularına Göre Da ılımı	167		X
177. Ç M Tarafından Gerçekle tirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Da ılımı	167		X
178. Ç M Tarafından Gerçekle tirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Da ılımı	168		X
179. Ç M'e Gelen Tüm ikâyetler ve Bunların De erlendirilme Durumları	168	X	
180. Ç M'e Gelen ikâyetlerin Konulara Göre Da ılımı	169		X
181. Ç M Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	169	X	
182. Ç M Tarafından Uygulanan dari Para Cezalarının Konulara Göre Da ılımı ..	170		X